

การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

โดย

นางจำเนียร เล็กสุมา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

โดย

นางจำเนียร เล็กสุมา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE DEVELOPMENT OF READING COMPREHENSION ON ABILITY ON DIDACTIC
TALES OF SECOND GRADE STUDENTS TAUGHT BY MIND-MAPPING TECHNIQUE**

By

Chumnian Leaksuma

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Curriculum and Supervision

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2009

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ” เสนอโดย นางจำเนียร เล็กสุมา เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์
2. รองศาสตราจารย์อณรงค์พร สมานชาติ
3. รองศาสตราจารย์สมพร ร่วมสุข

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ)
...../...../.....

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุจิตรา คงจินดา)
...../...../.....

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์)
...../...../.....

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์อณรงค์พร สมานชาติ)
...../...../.....

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สมพร ร่วมสุข)
...../...../.....

49253402 : MAJOR : CURRICULUM AND SUPERVISION

KEY WORDS : MIND MAPPING TECHNIQUE / READING COMPREHENSION ABILITY

CHUMNIAN LEKSUMA :THE DEVELOPMENT OF READING COMPREHENSION ABILITY ON DIDACTIC TALES OF SECOND GRADE STUDENTS TAUGHT BY MIND – MAPPING TECHNIQUE. THESIS ADVISORS : ASST.PROF.MAREAM NILLAPUN, Ed.D.,ASSOC.PROF.ANONGPORN SMANCHAT,AND ASSOC.PROF.SOMPORN RUAMSUK, 293 pp.

The purposes of this experimental research with one group pretest-posttest design were 1) to compare reading for comprehension abilities on didactic tales of second grade students before and after being taught by Mind-Mapping Technique. 2) to study the second grade students ability to organize the concept of Mind-Mapping, and 3) to study the students' opinions towards the instruction with Mind-Mapping Technique. The sample consisted of 14 second grade students of Tupyaitao School under the jurisdiction of the Office of Nakhon Pathom Education Service Area 1 academic year 2009. The research instruments employed for gathering data were an instructional plan of Mind-Mapping Technique, a reading comprehension abilities test and a questionnaire on opinions towards the instruction with Mind-Mapping Technique. The statistical analysis employed to analysis the data were percentage (%), mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and t-test dependent

The research findings were : 1) The reading comprehension abilities of the second grade students before and after being taught by Mind-Mapping Technique were statistically significant difference at the .01 Level. The reading comprehension abilities of the students after the instruction with Mind-Mapping Technique were higher than before the instruction. 2) The students had high abilities toward the Mind-Mapping concept. 3) The students' opinions towards the instruction with Mind-Mapping were at a high agreement level in every aspect. In terms of learning atmosphere, the students perceived that teacher gave advice and assistance to all students in class. With regard to benefits, they also perceived that the technique enhanced and developed their comprehensive ability. In terms of learning activities, the students perceived that Mind-Mapping Technique could increase their confidence in reading comprehension.

Department of Curriculum and instruction Graduate School, Silpakom University Academic year 2009

Student's signature.....

Thesis Advisors' signature 1..... 2.....3.

.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ผศ.ดร.มาเรียม นิลพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนดูแลอย่างใกล้ชิดจนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ รศ.อนงค์พร สมานชาติและรศ.สมพร ร่วมสุข ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้คอยดูแลช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย ผศ.ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์และอาจารย์ ดร.สุจิตรา คงจินดา ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์นิยา ปฐมจารุวัฒน์ ครูค.ศ.3 โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 อาจารย์เตือนใจ วงษ์ทับทิม ครูค.ศ.3 โรงเรียนวัดไผ่ล้อม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 อาจารย์โชติมา หนูพริก ครูโรงเรียนวัดแคระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 2 ทำให้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ นายมานพ สหสกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทัพพายท้าวและคณะครูที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองเพื่อทำการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ นางสาวสมรภัศ์ กิจเดช ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งหัวพรหมและคุณครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือ สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการทดลองเครื่องมือ รวมทั้งนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองเพื่อทำการวิจัยในครั้งนี้

ท้ายสุดขอขอบคุณอาจารย์เรณู จินสกุล อาจารย์ฉัฐภิมณฑ์ เพชรศักดิ์วงศ์ อาจารย์พรพิไร แก้วสมบัติ พี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ รุ่น 49 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์จนประสบความสำเร็จ คุณค่าใดๆ ที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์นี้ผู้วิจัยขอมอบบูชาแด่บิดา มารดา ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน ตลอดจนผู้ที่สนใจโดยทั่วไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฏ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฒ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
ข้อคำถามของการวิจัย.....	10
สมมติฐานของการวิจัย	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ	12
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	14
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้	
ภาษาไทย	14
โครงสร้าง	14
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย.....	15
คุณภาพของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3	18
หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดทัพยายท้าว กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	
สาระที่ 1 การอ่าน	18
วิสัยทัศน์	19
คำอธิบายรายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.....	20
หน่วยการจัดการเรียนรู้สาระภาษาไทย.....	22

บทที่	หน้า
การอ่านจับใจความ.....	24
ความหมายของการอ่าน	24
ความสำคัญของการอ่าน	25
การอ่านจับใจความ	25
ความหมายของการอ่านจับใจความ	26
ทักษะของการอ่านจับใจความ	27
ขั้นตอนการอ่านจับใจความ	31
แนวการสอนอ่านจับใจความ	33
วิธีการจัดการเรียนการสอนอ่านจับใจความ.....	36
การสอนให้เข้าใจความหมายของคำศัพท์	36
การสอนอ่านโดยใช้วงกลมช่วยเรียงลำดับเหตุการณ์.....	38
การสอนอ่านโดยใช้คำถามพัฒนาแนวคิด.....	39
การสอนอ่านโดยใช้ประสบการณ์ทางภาษา	40
การสอนอ่านโดยใช้วิธีวิทยาศาสตร์	41
การสอนอ่านโดยใช้วิธีเล่นนิทาน	41
การสอนอ่านจับใจความโดยใช้นิทานส่งเสริมคุณธรรม.....	45
ทฤษฎีจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการสอนอ่านจับใจความ	49
การวัดและการประเมินผลการอ่านจับใจความ	52
การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด.....	56
กรอบแนวคิดและทฤษฎีของแผนที่ความคิด.....	56
ความหมายของแผนที่ความคิด	58
วิธีการสร้างแผนที่ความคิด.....	59
ประโยชน์ของแผนที่ความคิด.....	62
ข้อดีของแผนที่ความคิด (Mind Mapping)	64
รูปแบบแผนที่ความคิดที่ใช้ในการอ่าน.....	65
ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนที่ความคิด (Mind Mapping)	70
การให้คะแนนแผนที่ความคิด.....	74

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	76
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดและ อ่านจับใจความ.....	76
สรุป.....	87
3 วิธีดำเนินการวิจัย	88
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	88
ระเบียบวิธีการวิจัย.....	89
แบบแผนการวิจัย.....	89
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	89
ตัวแปรที่ศึกษา.....	90
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	90
ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ	91
การดำเนินการทดลอง.....	103
การวิเคราะห์ข้อมูล	106
สรุป.....	107
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	109
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทาน ส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด.....	109
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.....	112
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2....	112
ผลจากแบบบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้.....	115
5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	117
สรุปผลการวิจัย.....	118
การอภิปรายผล.....	119
ข้อเสนอแนะ.....	126

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	126
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	126
บรรณานุกรม	128
ภาคผนวก.....	139
ภาคผนวก ก การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	140
ภาคผนวก ข การตรวจสอบสมมติฐาน	152
ภาคผนวก ค รายการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	156
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	160
แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ	161
แผนการจัดการเรียนรู้.....	177
แบบประเมินผลงานการสร้างแผนที่ความคิด.....	267
แบบสอบถามความคิดเห็น	271
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	274
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือ	276
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการขอทดลองเครื่องมือวิจัย.....	280
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	281
ภาคผนวก ช ภาพกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค การสร้างแผนที่ความคิด	282
ภาคผนวก ซ ผลงานนักเรียนที่เรียนการอ่านจับใจความ.....	287
ประวัติผู้วิจัย	293

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดทัพยายท้าวช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3)	19
2	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	21
3	กำหนดการจัดการเรียนรู้สาระภาษาไทย หน่วยที่ 6 และหน่วยที่ 14 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.....	23
4	วิเคราะห์ข้อสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริม คุณธรรม.....	96
5	เกณฑ์การแปลความหมายของค่าระดับความสามารถในการอ่านจับใจความ	96
6	เกณฑ์ระดับความสามารถในการอ่านจับใจความของคะแนนจากแบบทดสอบ	97
7	เกณฑ์การกำหนดค่าความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิด.....	100
8	เกณฑ์การแปลความหมายของค่าระดับความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิด	100
9	เกณฑ์การกำหนดค่าความคิดเห็น.....	101
10	เกณฑ์การแปลความหมายของค่าระดับความคิดเห็น	101
11	สรุปวิธีดำเนินการวิจัย.....	107
12	ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความ จากนิทาน ส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด.....	110
13	คะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด จำแนกเป็นรายด้าน.....	111
14	คะแนนความสามารถในด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังการจัด การเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดจำแนกตามนิทานที่ใช้เป็น บทอ่าน.....	111
15	แสดงระดับความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดของนักเรียน.....	112

ตารางที่		หน้า
16	ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด.....	113
17	ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 แผนการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน	141
18	ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน.....	147
19	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ.....	147
20	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด.....	149
21	ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ.....	150
22	คะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด.....	153
23	คะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนที่ความคิด จำแนกเป็นรายด้านและนิทานที่อ่าน.....	154
24	เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด โดยการใช้สถิติ t-test แบบ Dependent.....	155
25	รายการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์.....	157
26	รายการปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบปรนัย แบบ 3 ตัวเลือก ก่อนเรียน - หลังเรียนตามคำแนะนำของของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์...	157
27	รายการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	158

ตารางที่		หน้า
28	รายการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้าง แผนที่ความคิดตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ.....	158
29	รายการปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบปรนัย แบบ 3 ตัวเลือก ก่อนเรียน - หลังเรียน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ	159
30	การวิเคราะห์หับทอ่าน จุดประสงค์การเรียนรู้ และเวลา.....	173
31	คะแนนความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดของนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	292

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพที่ 1 ภาพการนำเข้าสู่บทเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2.....	283
2	ภาพที่ 2 ภาพกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	284
3	ภาพที่ 3 ภาพกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 กิจกรรมการสร้างแผนที่ความคิดจากนิทานเรื่องความโลภ ของแม่สิงโต.....	285
4	ภาพที่ 4 ภาพกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 กิจกรรมการนำเสนอผลงานจากนิทานเรื่องความโลภของแม่สิงโต	286
5	ภาพที่ 5 ภาพกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 กิจกรรมการนำเสนอผลงานการสร้างแผนที่ความคิดจากนิทานเรื่อง ลูกกระต่ายขูดคกัตถุญ.....	286
6	ภาพที่ 6 ผลงานการสร้างแผนที่ความคิดตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 จากนิทานเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไร.....	288
7	ภาพที่ 7 ผลงานการสร้างแผนที่ความคิดตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 จาก นิทานเรื่อง จีบ จีบ นกน้อย.....	289
8	ภาพที่ 8 ผลงานการสร้างแผนที่ความคิดตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 จากนิทานเรื่อง ความโลภของแม่สิงโต.....	290
9	ภาพที่ 9 ผลงานการสร้างแผนที่ความคิดตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 จากนิทานเรื่อง ขุมทรัพย์ในไร่ส้ม.....	291
10	ภาพที่ 10 ผลงานการสร้างแผนที่ความคิดตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 จากนิทานเรื่อง ลูกกระต่ายขูดคกัตถุญ.....	291

สารบัญภาพประกอบ

แผนภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
2	ผังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	17
3	ทฤษฎีการอ่านจับใจความของทราบาสโซ่.....	50
4	ทฤษฎีการอ่านจับใจความของ เคส และคลาค	50
5	ทฤษฎีการอ่านจับใจความของ รุเมลฮาร์ท	51
6	แผนที่ความคิดแนวคิดของ โทนี บูซาน.....	57
7	แผนที่ความคิดแบบพรรณนารายละเอียด	66
8	แผนที่ความคิดลำดับเหตุการณ์	67
9	แผนที่ความคิดแบบแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่าง.....	68
10	แผนผังรูปขั้นบันได (Time Ladder Map).....	69
11	แผนที่ความคิดตามแนวคิดของ โทนี บูซาน.....	69
12	ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ ความคิด.....	94
13	ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ	99
14	สรุปขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น.....	102
15	สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด	105

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษานับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ถ้าขาดสื่อสำคัญนี้แล้วมนุษย์คงไม่สามารถรวมกันเป็นสังคมได้ ภาษาไทยมีความสำคัญเป็นเอกลักษณ์และเป็นภาษาประจำชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพให้มีความเป็นไทยเสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ จากแหล่งต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิจัยและสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม นอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี โดยบันทึกเป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่าภาษาไทยจึงเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ กรมวิชาการ (2546 : 21) กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้อาษาไทยในปัจจุบันว่ามีได้มุ่งเน้นให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้เพียงอย่างเดียว หากมุ่งเน้นให้นักเรียนนำความรู้ความสามารถไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง สื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารได้เป็นอย่างดีรวมทั้งต้องรักษาภาษาไทยไว้ในฐานะที่เป็นสมบัติชาติด้วย นอกจากนี้แล้วหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายโดยมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและความเป็นไทยมีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพสุจริต และได้กำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เกี่ยวกับภาษาไทย คือ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่านรักการเขียน และรักการค้นคว้า มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาลิ่งแวดล้อม (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 ก : 44)

ภาษาไทยยังเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราวความรู้และประสบการณ์ ส่วนการพูด และการเขียนเป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ การเรียน ภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้สามารถรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างพินิจพิจารณา

สามารถสื่อสารได้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ ตรงความหมายและถูกต้องตามกาลเทศะ บุคคล และมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ 2545 : 27) โดยเฉพาะการอ่านถือเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสำคัญในการรับสารดังที่ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ (2546 : 89) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิต เพราะการอ่านจะมีส่วนช่วยสร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิตผู้ใดมีความสามารถในการอ่านเป็นพิเศษ มักจะมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในอาชีพและในชีวิตมากกว่าคนที่อ่านหนังสือได้น้อยและอ่านช้า โลกปัจจุบันเป็นโลกของการอ่านเพราะการอ่านแทรกอยู่ในกิจกรรมทุกประเภททุกแห่ง ทั้งนี้เพราะในการสื่อสารซึ่งกันและกันในชีวิตประจำวัน ต้องอาศัยการอ่านเพื่อความเข้าใจ การอ่านจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตของเราสิ่งที่เราต้องอ่าน ในชีวิตประจำวันจึงมีมากมาย เราจะต้องรู้จักเลือกอ่านและจับใจความให้ได้อย่างรวดเร็ว จึงจะประหยัดเวลา ซึ่ง สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2549 : 1) ได้กล่าวว่า การอ่านทำให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและค่านิยมต่าง ๆ รวมทั้งช่วยในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต พัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีที่สุดของชาติ การอ่านจึงมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์อย่างยิ่ง ดังนี้ 1) สำคัญต่อชีวิตประจำวัน การอ่านเป็นสื่อกลางของ การเรียนรู้ ผู้อ่านมากย่อมรู้มาก และถ้านำความรู้ที่ได้อ่านมาใช้ประโยชน์ต่อสังคม สังคมนั้นย่อมมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาไปในทางที่ถูกที่ควรอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การปลูกฝังให้รักการอ่านตั้งแต่เยาว์วัย จึงเป็นพื้นฐานการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และ 2) สำคัญต่อการเรียน การอ่านเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมทั้งหลายในการเรียนการสอนและมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งอันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับ บันลือ พฤกษ์วัน (2534 : 1) ซึ่งได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ คุณภาพการอ่านของผู้เรียนส่งผลกระทบบถึงคุณภาพของการจัดการศึกษา และฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ (2538 : 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และเป็นเครื่องมือแสวงหาความเพลิดเพลินเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ นอกจากนี้ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2543 : 2) ได้กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และช่วยสนองความอยากรู้อยากเห็นและเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ผู้รักการอ่านทำให้รู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ของโลกซึ่งปัจจุบันเป็นโลกของข้อมูลข่าวสารทำให้ผู้อ่านมีความสุข

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2544 : 3) นอกจากนี้ หลักสูตรยังได้กำหนดจุดมุ่งหมายว่า มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมี ความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิด

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับวิชาภาษาไทย คือ ข้อ 2 มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และข้อ 8 รักการค้นคว้า มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา กฎมณเฑียรบาลไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2544 : 4) นอกจากนี้มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สมศ. (สำนักงานประเมินมาตรฐานและรับรองคุณภาพการศึกษา) กำหนดเรื่องการอ่านไว้ในมาตรฐานด้านผู้เรียน คือ มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตัวบ่งชี้ที่ 2 รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นว่า การอ่านมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะนอกจากการอ่านจะเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้แล้ว ยังเป็นเครื่องมือแสวงหาความเพลิดเพลินจากงานเขียนหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้อีกทางหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ผู้สอนจึงควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถที่จะพัฒนากระบวนการอ่านของตนเองให้มีประสิทธิภาพ นำการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างดีและมีความสุข โดยเฉพาะการอ่านจับใจความที่เป็นทักษะการอ่านที่มีความจำเป็นสำหรับผู้เรียนเพื่อใช้ในการอ่านหนังสือและค้นคว้าหาความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เนื่องจากการอ่านที่มุ่งเน้นความเข้าใจ สาระสำคัญหรือใจความของเรื่อง การอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพทำให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์ จะต้องอ่านแล้วจับใจความได้ สรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งเนื่องจากการอ่านจับใจความ เป็นการอ่านที่มีความจำเป็น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนด้านความเข้าใจในการอ่านไว้ในทุกช่วงชั้นคือเน้นให้สามารถอ่านได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน อ่านได้คล่องและเร็ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน สามารถจับใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง หาคำสำคัญ หรือใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิดเป็นเครื่องมือพัฒนาความเข้าใจการอ่าน รู้จักใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาและแสดงความรู้ ความคิด คาดคะเนเหตุการณ์เรื่องราวจากเรื่องที่อ่าน และกำหนดแนวทาง การปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 : 8-9)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจุดหมายปลายทางของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จะเน้นความสำคัญของการอ่านจับใจความไว้ก็ตาม แต่ปัจจุบันยังมีนักเรียนจำนวนมากที่มีความสามารถในการอ่านจับใจความอยู่ในระดับต่ำ จะเห็นได้จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในส่วนของวิชาภาษาไทยมีการประเมินความสามารถ 3 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างความรู้ ด้านการรับสาร ด้านการส่งสาร เกณฑ์การผ่านร้อยละ 50.00 ในภาพรวม โรงเรียน

วัดพิทยาท่าว มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 43.33 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์และมีนักเรียนที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับปรับปรุงร้อยละ 57.14 อยู่ในระดับพอใช้ร้อยละ 42.86 และไม่มีนักเรียนที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี เมื่อแยกผลการประเมินเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรับสารมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 44.90 ด้านการส่งสาร มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 42.85 ด้านโครงสร้างความรู้มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 40.81 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 2549) นอกจากนี้จากประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาไทยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของผู้วิจัย และจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่มีบริบททางสภาพสังคม วัฒนธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกับบริบทของโรงเรียนวัดพิทยาท่าว 4 คน สมนึก ออมสิน 2550 ; จำรัส จันทร์อ่อน 2550 ; วิไล พูลสวัสดิ์ 2550 และยุพิน แจ่มจำรัส 2550 เกี่ยวกับปัญหาในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ด้านการอ่านจับใจความ พบว่านักเรียนอ่านแล้วไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน ตอบคำถามไม่ได้ จับใจความสำคัญไม่ได้ ไม่สามารถแยกประเด็นสำคัญและประเด็นรอง ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาต่าง ๆ ต่ำ โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยมีผลสัมฤทธิ์ไม่เป็นที่น่าพอใจ

การประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดพิทยาท่าว ปีการศึกษา 2549 ข้อ 4. เข้าใจใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง ข้อ 5. หาคำสำคัญของเรื่องได้ ข้อ 6. ใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิดเป็นเครื่องมือพัฒนาความเข้าใจการอ่าน และข้อ 7. รู้จักใช้คำถามจากเรื่องที่อ่าน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 57.12 ซึ่งไม่ผ่านเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ ร้อยละ 70

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ครูผู้สอนจึงควรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาวิธีสอนเพื่อช่วยให้ผลสัมฤทธิ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในด้านการอ่านจับใจความดีขึ้น ด้วยการนำนวัตกรรมการศึกษาและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่น่าสนใจมาใช้แก้ปัญหาด้านการอ่านจับใจความ ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขพัฒนา เพราะปัญหานี้จะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในรายวิชาอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้ในกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ ต้องใช้ภาษาไทยเป็นสื่อกลางเพื่อสื่อความหมาย การจับใจความของเรื่องที่อ่านได้แสดงว่านักเรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านและรับรู้เรื่องราวตรงกับจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ของผู้เขียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่ง จินดา ทองซุ่นห่อ (2549 : 4) ได้กล่าวว่า การอ่านจับใจความมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการแสวงหาความรู้ และการดำรงชีวิต ดังนั้น ทักษะการอ่านจับใจความจึงเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ทุกเรื่อง ถ้านักเรียนมีปัญหาด้านการอ่านก็จะอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องคิดค้น แสวงหาเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จโดยนำวิธีการเรียนรู้ที่มีหลายรูปแบบ

มาพิจารณา เลือกลงให้เหมาะสมกับนักเรียน ในระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นระดับชั้นที่นักเรียนมีอายุระหว่าง 7-11 ปี

จากสภาพปัญหาดังกล่าวการที่จะพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านและจับใจความเรื่องที่อ่านได้นั้น ครูผู้สอนควรหาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา ดังที่ ชีรญา เห่งยมจุล (2547 : 7) ได้กล่าวว่า ครูผู้สอนต้องแสวงหาเทคนิคการสอนรูปแบบต่าง ๆ และกิจกรรมที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2545 : 14) ในมาตรา 30 ระบุว่าให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา การสอนอ่านให้ผู้เรียนสามารถจับใจความของเรื่องที่อ่านได้นั้นมีอยู่หลายวิธี เช่น การสอนให้เข้าใจความหมายของคำศัพท์ การสอนอ่านโดยใช้วงกลมช่วยเรียงลำดับเหตุการณ์ การสอนอ่านโดยใช้คำถามพัฒนาแนวคิด การสอนอ่านโดยใช้วิธีเล่านิทาน การสอนอ่านโดยใช้ประสบการณ์ทางภาษา การสอนอ่านโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ 2543 : 97-138) และอีกแนวทางหนึ่งคือการสอนโดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ซึ่งการจัดการเรียนรู้จะเน้นรูปแบบส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความได้ ซึ่ง สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2544 : 80) ได้กล่าวว่า แผนที่ความคิดนั้นสามารถนำไปใช้ได้ทั้งชีวิตส่วนตัวและการทำงานจริง และเห็นว่าถ้านำแนวคิด เทคนิควิธีการนี้ไปขยายผลในวงการศึกษา จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้มีหน้าที่จัดการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนนั้นสามารถพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ ศาสตร์ศิลปะต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น สามารถช่วยคิด จำ บันทึก เข้าใจเนื้อหา การนำเสนอข้อมูล และช่วยแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้การเรียนรู้เป็นเรื่องสนุกสนานมีชีวิตชีวา และจากการศึกษางานวิจัยของ จินดา ทองซุ่นห่อ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคแผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า วิธีจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนที่ความคิดช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทักษะการอ่านจับใจความสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ กุสุมา ภูขาว (2548 : 49) ซึ่งทำวิจัยผลการวิจัย พบว่า การอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญา ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านจับใจความภาษาไทยของนักเรียนสูงขึ้น ผู้สอนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาด้านการอ่านจับใจความภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชชัย

(2542 : 125) กล่าวว่า แผนที่ความคิดเป็นวิธีการของกระบวนการคิดตามธรรมชาติอย่างต่อเนื่องบนแผ่นกระดาษ เป็นกระบวนการที่ง่ายสามารถช่วยจัดรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนและช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงนั้นได้ชัดเจน การเรียนรู้โดยการนำเทคนิคแผนที่ความคิดมาใช้ช่วยให้ประหยัดเวลาในการเรียนรู้ในการจัดกลุ่มเนื้อหา การปรับปรุงและการสร้างสรรค์ทำให้มีคุณค่ายิ่งสำหรับการได้ตรงใจได้ทั้งผู้เรียนทุกระดับอายุและทุกวิชา บรู๊ค (Brook 2008) ได้กล่าวถึงการใช้อนที่ความคิด หรือภาษาภาพของความคิดว่า จะทำให้นักเรียนสามารถ เข้าใจแนวคิดที่ซับซ้อนของผู้เขียนได้ง่ายขึ้นและนักเรียนจะสรุปเนื้อหาได้ทั้งหมดจากภาพในใจ โส และคณะ (Oh et. al. 2008) ได้กล่าวว่า การใช้แผนที่ความคิดหรือการนำเสนอแผนภาพใด ๆ มีส่วนช่วยในการพัฒนาการอ่านของนักเรียนได้ ส่วน จีค หมวย และเลียน (Gek Moi and Lian 2008) ได้กล่าวว่า การใช้แผนที่ความคิดสามารถช่วยนักเรียนจัดการข้อมูลที่ได้จากการอ่านและสามารถเข้าใจเนื้อหาและจดจำข้อความภายในของบทความได้ดีขึ้น

จากลักษณะของแผนที่ความคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แผนที่ความคิดช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้วยการจัดระบบความคิดออกมาเป็นรูปธรรม ช่วยให้เข้าใจง่าย และจดจำสิ่งที่เรียนมาได้ อย่างแม่นยำ สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาถูกต้องชัดเจนเพียงไร และก่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการอ่าน จากข้อดีของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนจึงสนใจที่จะศึกษาวิธีการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสาระที่ 1 การอ่าน ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด โดยใช้นิทานส่งเสริมคุณธรรมเป็นบทอ่าน เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ศึกษาความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดและศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยด้านการอ่านจับใจความให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแผนที่ความคิดนั้นมีหลายลักษณะ ในการศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ผู้วิจัยได้นำเทคนิคแผนที่ความคิดตามแนวคิดของ โทนี บูซาน (Tony Buzan) และแผนที่ความคิดแบบขั้นบันไดมาใช้ในการศึกษา ซึ่ง กุสุมา ภูขาว (2548 : 4) ได้กล่าวว่า เทคนิคแผนที่ความคิดตามแนวคิดของ โทนี บูซาน (Tony Buzan) สามารถช่วยดึงดูดความสนใจ ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และกระตุ้นความจำแก่ผู้เรียน อีกทั้งก่อให้เกิดความชัดเจน เป็นรูปธรรม สามารถเข้าใจได้และ

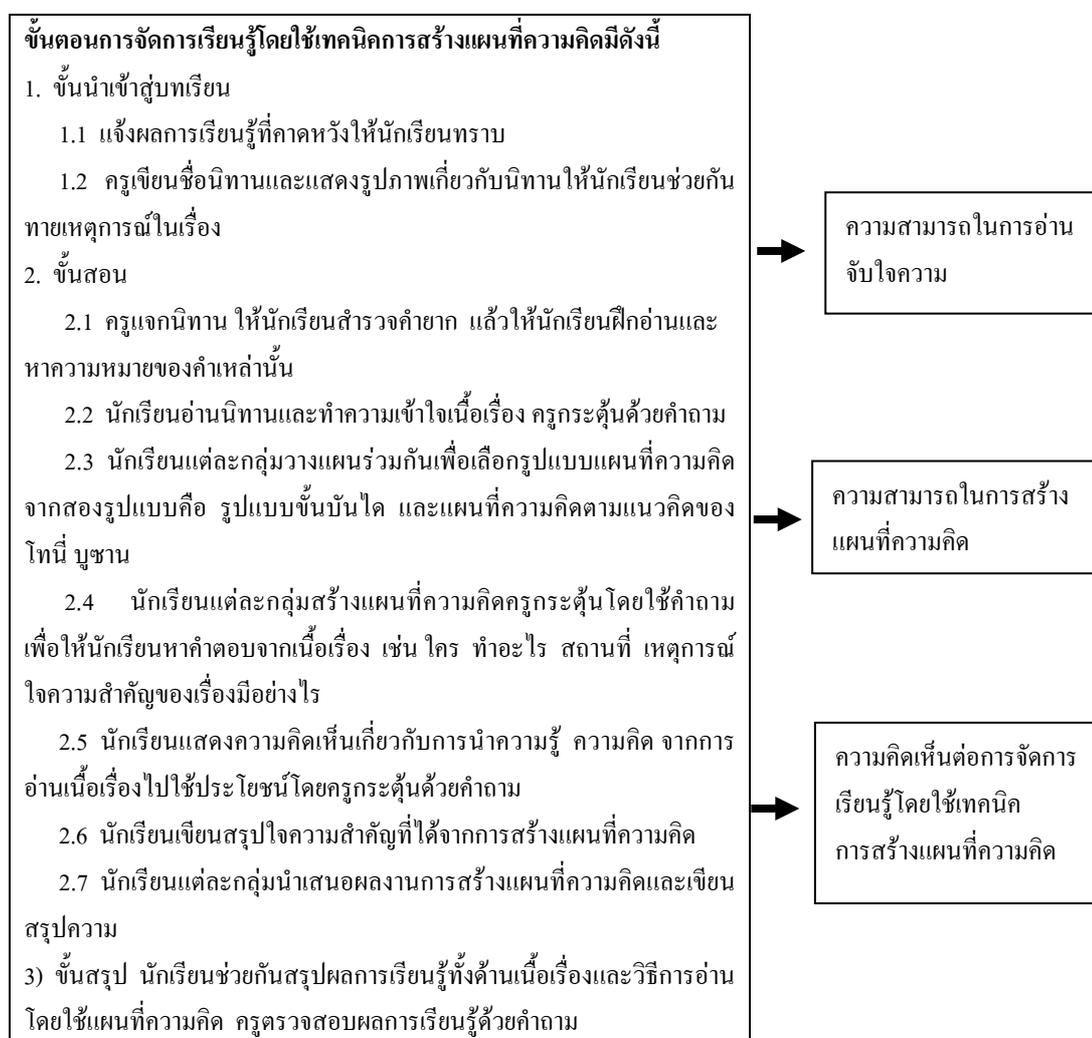
กัณหา คำหอมกุล (2548 : 73) ได้กล่าวถึงชนิดของแผนที่ความคิดที่เหมาะสมกับนิทาน เรื่องสั้น สารคดี บทร้อยกรอง คือแผนที่ความคิดรูปขั้นบันได (Time ladder Map) สีนตรา และคณะ (Sinatra et. al. 1986 : 4-13, อ้างถึงใน วัฒนา วิจิตชาญ 2546 : 7) ได้กล่าวถึงแนวการสอนด้วย เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ดังนี้ 1) ถ้าเรื่องที่ให้นักเรียนอ่าน มีข้อมูลและคำศัพท์ใหม่ มาก ควรใช้แผนที่ความคิดที่มีลักษณะอธิบายการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดต่าง ๆ ก่อนการอ่าน 2) ใช้หลักการให้นักเรียนเติมแผนที่ความคิดจะช่วยให้ นักเรียนเห็นขอบเขตของเรื่อง และ ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดย่อย ๆ ในเรื่องจะทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น 3) ใช้หลักการสร้าง แผนที่ความคิด เช่น ให้นักเรียนอ่านเรื่อง โดยเน้นให้นักเรียนหาลักษณะอุปนิสัยของตัวละครโดย กำหนดชื่อของตัวละครเหล่านั้นให้นักเรียนจะต้องหาข้อมูลเกี่ยวกับอุปนิสัยของตัวละครนั้นจาก ข้อมูลที่ระบุอย่างชัดเจนและที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่อง และ 4) ใช้กลยุทธ์ของเทคนิคการสร้างแผนที่ ความคิดหลังการอ่าน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้สังเคราะห์ประสบการณ์กับข้อมูลในเรื่องโดยการ ขยายซ่อมเสริม แกะไขแผนที่ความคิดที่มีมาก่อนการอ่านให้ถูกต้อง เพื่อปรับและขยายความรู้ของ ตนเองในเรื่อง นั้น ๆ ต่อไป และในทางกลับกันก็สามารถตีความความรู้เดิมและประสบการณ์ของ ตนเองเมื่อทบทวนถึงเรื่องที่ได้อ่านไปแล้ว

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ของ สุพิศ กลิ่นบุปผา (2545 : 46,88-89) ซึ่งในการเขียนแผนการสอนผู้วิจัยนำวิธีการแผนที่ ความคิดมาใช้ในขั้นตอนของแผนการสอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 1.1) ครูแจ้ง จุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ 1.2) ครูและนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน ขั้นที่ 2 ขั้น สอน 2.1) ครูกระตุ้นให้นักเรียนคิดโดยใช้คำถามเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนเห็นว่ามี ความสัมพันธ์ กับ ภาพ 2.2) ครูเขียนคำตอบของนักเรียนเป็น Mind Map บนกระดาน 2.3) ให้นักเรียนจัดลำดับ เรื่องจาก Mind Map 2.4) ครูและนักเรียนช่วยกันเขียนเรื่องจากข้อมูลที่ได้จากการระดมสมองใน Mind Map 2.5) ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 2.6) ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาอธิบายภาพที่ครูเตรียม 2.7) ให้แต่ละกลุ่มเขียนเรื่องจากภาพโดยเขียนเป็น Mind Map 2.8) ให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานหน้า ชั้น 2.9) ครูวิจารณ์และให้คำชี้แนะเพิ่มเติม ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป 3.1) นักเรียนร่วมกันสรุป 3.2) ให้นักเรียนเขียนความเรียงที่ครูกำหนดเป็นการบ้าน ดุสิต พรหมชนะ (2546 : 75-76) ได้เสนอ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการสร้างแผนที่ความคิดดังนี้ 1) ขั้นนำ ใช้กิจกรรม เช่น เล่าเรื่อง สนทนาซักถาม ดูรูปภาพแผนที่ 2) ขั้นสอน 2.1) ฝึกความสามารถในการคิด 2.2) ขั้น สร้างแผนที่ความคิด วางแผนการสร้างแผนที่ความคิด เขียนแผนที่ความคิด 2.3) ตรวจสอบแผนที่ ความคิด โดยใช้กระบวนการกลุ่ม 3) ขั้นสรุป นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายเพิ่มเติมเนื้อหาให้ สมบูรณ์ และ 4) ขั้นประเมินผล ตั้งเหตุการณ์อภิปราย การตอบข้อซักถาม และประเมิน

แผนที่ความคิด วัฒนา วิชิตชาญ (2546 : 10) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมด้วยวิธีแผนที่ความคิด ดังนี้ 1) ขั้นก่อนการอ่าน 1.1) ทบทวนความรู้เดิมเพื่อเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ 1.2) สอนคำศัพท์ใหม่โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด 2) ขั้นระหว่างการอ่าน 2.1) อ่านเรื่องที่กำหนด 2.2) อภิปรายเรื่องที่ทำร่วมกันโดยการตอบคำถามเกี่ยวกับ ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ 2.3) สร้างรูปแบบแผนที่ความคิดร่วมกับครู และ 3) ขั้นหลังการอ่าน 3.1) สร้างแผนที่ความคิดของกลุ่มแล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน 3.2) แก้ไขเพิ่มเติมแล้วจัดบันทึก 3.3) ทำกิจกรรมเสริมทักษะ ชูลิพร ฤทธิเดช (2547 : 87) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการสร้างแผนที่ความคิดดังนี้ 1) ขั้นนำ ครูยกตัวอย่าง 2) ขั้นสอน ครูให้ผู้เรียนทำกิจกรรมโดยเติมใจความสำคัญที่ได้จากเนื้อหาลงในแผนที่ความคิด และ 3) ขั้นสรุป ครูให้นักเรียนสร้างแผนที่ความคิด กุสุมา กุ๋ขาว (2548 : 46) ได้เสนอขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้ขั้นก่อนการอ่าน ให้ผู้เรียนระดมสมองเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน ครูอธิบายคำศัพท์ ขั้นระหว่างอ่าน 1) นำเรื่องสั้น ๆ ให้อ่านผ่าน ๆ ตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบ 2) ผู้เรียนสร้างแผนที่ความคิด บันทึกการอ่าน โดยเริ่มด้วยรูปภาพหรือสัญลักษณ์ โดยใช้สีเส้นต่างๆ 3) ระบุคำสำคัญหลักของเรื่อง 4) เชื่อมโยงคำหรือวลี 5) เขียนคำหรือวลีต่อ 1 เส้น 6) ขยายคำสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ 7) ใช้สี รูปภาพ ลักษณะของเส้น ขั้นหลังการอ่าน ผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้จะตอบคำถามเพื่อรวบรวม ค้นหา คำหอมกุล (2548 : 11) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการสร้างแผนที่ความคิดดังนี้ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน เล่นเกม ขั้นสอน 1) นักเรียนอ่านใบความรู้ ครูและนักเรียนร่วมอภิปราย 2) ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนหาใจความสำคัญของเรื่อง 3) เมื่อนักเรียนได้คำตอบซึ่งเป็นใจความสำคัญของเรื่องแล้วจึงเขียนลงในกระดาษโดยเขียนต่อจากชื่อเรื่อง เป็นแผนที่ความคิดรูปขั้นบันได 4) ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเขียนใจความสนับสนุนและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ และ 5) นักเรียนและครูร่วมกันทบทวนใจความสำคัญของเรื่องจากแผนที่ความคิด ขั้นสรุป นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง

จากหลักการแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแผนที่ความคิดดังกล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนพัฒนาทักษะ การอ่านจับใจความ 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 1.1) แจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ 1.2) ครูเขียนชื่อนิทานและแสดงรูปภาพเกี่ยวกับนิทาน ให้นักเรียนช่วยกันทายเหตุการณ์ในเรื่อง 2) ขั้นสอน มี 7 ขั้นตอนดังนี้ 2.1) ครูแจกนิทาน ให้นักเรียนสำรวจคำยาก แล้วให้นักเรียนฝึกอ่านและหาความหมายของคำเหล่านั้น 2.2) นักเรียนอ่านนิทานและทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ครูกระตุ้นด้วยคำถาม 2.3) นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนร่วมกันเพื่อเลือกรูปแบบแผนที่ความคิดจากสองรูปแบบ

คือ รูปแบบขั้นบันไดและรูปแบบแผนที่ความคิดตามแนวคิด ของ บูชาน 2.4) นักเรียนแต่ละกลุ่ม สร้างแผนที่ความคิด ครุกระตุ้นด้วยคำถาม เพื่อให้ให้นักเรียนหาคำตอบจากเนื้อเรื่อง เช่น ใคร ทำอะไร สถานที่ เหตุการณ์ ใจความสำคัญของเรื่อง มีอย่างไร 2.5) นักเรียนแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำความรู้ ความคิด จากการอ่านเนื้อเรื่องไปใช้ประโยชน์โดยครุกระตุ้นด้วยคำถาม 2.6) นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญที่ได้จากการสร้างแผนที่ความคิด 2.7) นักเรียนแต่ละกลุ่ม นำเสนอผลงานการสร้างแผนที่ความคิดและเขียนสรุปความ และ 3) ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกัน สรุปผลการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อเรื่องและวิธีการอ่าน โดยใช้แผนที่ความคิด ครูตรวจสอบผลการเรียนรู้ ด้วยคำถาม จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังแผนภาพ ที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

ข้อคำถามของการวิจัย

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดแตกต่างกันหรือไม่
2. ความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับใด
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด อยู่ในระดับใด

สมมติฐานของการวิจัย

ความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนที่มีบริบททางสภาพสังคม วัฒนธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกับบริบทของโรงเรียนวัดทัพยายท้าว จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองปากโลง 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 25 คน โรงเรียนวัดทัพยายท้าว 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 14 คน โรงเรียน

บ้านทุ่งหัวพรหม จำนวนนักเรียน 10 โรงเรียนวัดทุ่งรี จำนวนนักเรียน 20 คน โรงเรียนวัดทัพหลวง จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 45 คน รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 114 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดทัพยายท้าว อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม จำนวน 1 ห้องเรียน รวมนักเรียน จำนวน 14 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น

3.1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 ความสามารถในการอ่านจับใจความ

3.2.2 ความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิด

3.2.3 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

4. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ในการอ่านจับใจความ กำหนดตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐานช่วงชั้นที่ 1 มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ข้อ 4 เข้าใจใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง ข้อ 5 หาความสำคัญของเรื่องได้ ข้อ 6 ใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิดเป็นเครื่องมือพัฒนาความเข้าใจการอ่าน และข้อ 7 รู้จักใช้คำถามจากเรื่องที่อ่าน โดยผู้วิจัยใช้เนื้อหาการอ่านประเภท นิทานส่งเสริมคุณธรรม จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ 1) เรื่องโรงเรียนไม่เป็นไร (ด้านความมีวินัย) 2) เรื่อง จีบ จีบ นกน้อย (ด้านความมีน้ำใจ) 3) เรื่อง เศษผ้าของคุณยาย (ด้านความประหยัด) 4) เรื่องความโลภของแม่สิงโต (ด้านความพอประมาณ) 5) เรื่องขุมทรัพย์ในไร่ส้ม (ด้านความขยัน) และ 6) เรื่องลูกกระต่ายขอดกตัญญู (ด้านความกตัญญู) มาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอ่านจับใจความจากเรื่องได้

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ใช้เวลาในการทดลอง 3 สัปดาห์ สัปดาห์ ละ 2 วัน วันละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง จำนวน 6 แผน ระหว่างวันที่ 2 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552

นียมศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ศัพท์บางคำในความหมาย และขอบเขต ดังนี้

1. **แผนที่ความคิด** หมายถึง เครื่องมือที่ช่วยในการจับประเด็นเรื่องที่อ่าน ในด้านการตอบคำถามจากเรื่อง บอกใจความสำคัญ เรียงลำดับเหตุการณ์สำคัญจากเรื่องที่อ่าน บอกแนวคิดจากเรื่องที่อ่าน และบอกประโยชน์จากเรื่องที่อ่าน ในการวิจัยครั้งนี้เน้นแผนที่ความคิดรูปแบบขั้นบันไดและแผนที่ความคิดตามแนวคิดของ โทนี บูซาน

2. **นิทานส่งเสริมคุณธรรม** หมายถึง นิทานที่มีคุณค่าด้านคุณธรรม จริยธรรม เนื้อหาสาระของนิทานมีนัยของเรื่อง มีแนวคิดแง่มุมประเด็นปัญหาที่สามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรม ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ ความมีวินัย ความมีน้ำใจ ความขยัน ความประหยัด ความกตัญญู และเน้นหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านความพอประมาณ ซึ่งนิทานเหล่านี้ผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนโดยยึดเค้าโครงเดิม

3. **การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด** หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนจับใจความสำคัญจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ คือ 1) ชุ้่นนำเข้าสู่บทเรียน 1.1) แจงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ 1.2) ครูเขียนชื้อนิทานและแสดงรูปภาพเกี่ยวกับนิทาน ให้นักเรียนช่วยกันทายเหตุการณ์ในเรื่อง 2) ชุ้่นสอน มี 7 ขั้นตอนดังนี้ 2.1) ครูแจกนิทาน ให้นักเรียนสำรวจคำยาก แล้วให้นักเรียนฝึกอ่าน และหาความหมายของคำเหล่านั้น 2.2) นักเรียนอ่านนิทานและ ทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ครูกระตุ้นด้วยคำถาม 2.3) นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนร่วมกันเพื่อเลือกรูปแบบแผนที่ความคิดจากสองรูปแบบ คือ รูปแบบขั้นบันได และรูปแบบแผนที่ความคิดตามแนวคิด ของ โทนี บูซาน 2.4) นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างแผนที่ความคิด ครูกระตุ้นด้วยคำถาม เพื่อให้ให้นักเรียนหาคำตอบจากเนื้อเรื่อง เช่น ใคร ทำอะไร สถานที่ เหตุการณ์ ใจความสำคัญของเรื่อง มีอย่างไร 2.5) นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ ความคิด จากการอ่านเนื้อเรื่องไปใช้ประโยชน์โดยครูกระตุ้นด้วยคำถาม 2.6) ครูให้นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญที่ได้จากการสร้างแผนที่ความคิด 2.7) นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน การสร้างแผนที่ความคิดและการเขียนสรุปความ และ 3) ชุ้่นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อเรื่องและวิธีการอ่าน โดยใช้แผนที่ความคิด ครูตรวจสอบผลการเรียนรู้ด้วยคำถาม

4. **ความสามารถในการอ่านจับใจความ** หมายถึง คะแนนความสามารถจากการอ่านจับใจความร้อยแก้วประเภท นิทานส่งเสริมคุณธรรม แล้วมีพฤติกรรม ด้านการอ่านจับใจความ 5 ด้าน คือ 1) ตอบคำถามจากนิทานที่อ่าน 2) บอกใจความสำคัญของนิทานที่อ่าน 3) เรียงลำดับ

เหตุการณ์สำคัญจากนิทานที่อ่าน 4) บอกแนวคิดจากนิทานที่อ่าน และ 5) บอกประโยชน์จากนิทานที่อ่าน ซึ่งวัดด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. **ความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิด** หมายถึง คะแนนความสามารถจากการสร้างแผนที่ความคิดสรุปใจความสำคัญจากการอ่านจับใจความร้อยแก้วประเภท นิทานส่งเสริมคุณธรรมได้ถูกต้อง ซึ่งวัดและประเมินผลด้วยเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. **ความคิดเห็นนักเรียน** หมายถึง ระดับของความรู้สึกรู้สึกเห็นด้วย ของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ในด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้บรรยากาศการจัดการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรม ซึ่งวัดด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7. **นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2** หมายถึง ผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนวัดทัพยายท้าว จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องสำคัญ ๆ 5 เรื่อง ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดทัพยายท้าว กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน
3. การอ่านจับใจความ
4. การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางที่เป็นกรอบและแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีความคิด เป็นคนดี มีคุณธรรมและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงมีการกำหนดโครงสร้าง สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 ข : 12)

โครงสร้าง

1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน คือ

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม คือ

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

จากโครงสร้างดังกล่าวสถานศึกษาจะต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มในทุกช่วงชั้นให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้และระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 ข : 10-11)

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละประมาณ 4-5 ชั่วโมง ช่วงชั้นนี้เป็นช่วงชั้นแรกของการศึกษาขั้นพื้นฐานเด็กจำเป็นต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อช่วยให้สามารถเรียนสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่น ๆ ได้รวดเร็วขึ้น ทักษะเหล่านี้ ได้แก่ ภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียน และทักษะคณิตศาสตร์ ดังนั้นการฝึกทักษะด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ จึงควรใช้เวลาประมาณร้อยละ 50 ของเวลาเรียนทั้งหมดในแต่ละสัปดาห์ ส่วนที่เหลือใช้สอนให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้รวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละประมาณ 4-5 ชั่วโมง การจัดเวลาเรียนในกลุ่มภาษาไทยและคณิตศาสตร์อาจใช้เวลาลดลง เหลือประมาณร้อยละ 40 ของเวลาเรียนในแต่ละสัปดาห์ โดยให้เวลากับกลุ่มวิทยาศาสตร์มากขึ้น สำหรับการเรียนภาษาไทยและคณิตศาสตร์แม้เวลาเรียนจะลดลงยังคงต้องฝึกฝนทบทวนอยู่เป็นประจำ

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ดังนี้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของ ภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัยบุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้สาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็น เครื่องมือในการสื่อสาร การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่มีความจำเป็น ในฐานะที่เป็นเครื่องมือ ในการแสวงหาความรู้ ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2545 ข : 18-19) ได้กำหนดสาระและ มาตรฐานการเรียนรู้ด้านการอ่านดังนี้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

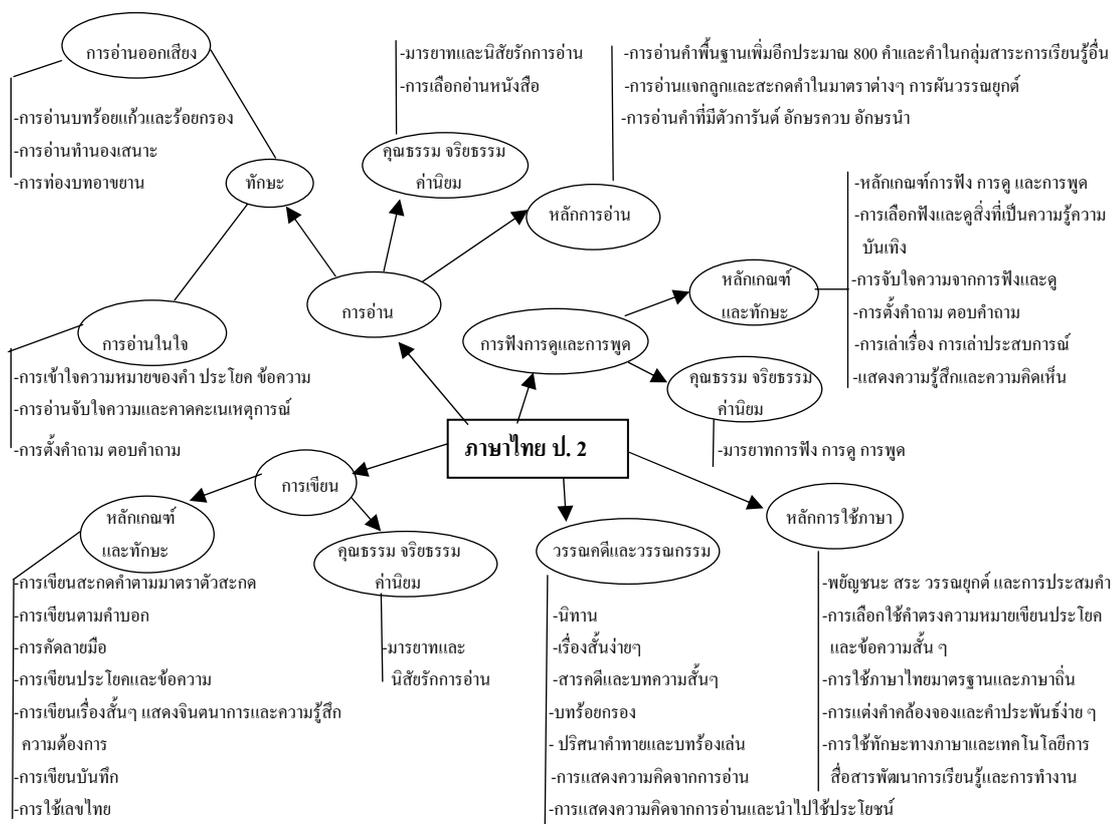
โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-3) ดังต่อไปนี้

1. สามารถอ่านได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน อ่านได้คล่องและเร็ว เข้าใจความหมาย ของคำและข้อความที่อ่าน

2. สามารถเข้าใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง หากคำสำคัญหรือใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิดเป็นเครื่องมือพัฒนาความเข้าใจการอ่าน รู้จักใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาและแสดงความรู้ ความคิด คาดคะเนเหตุการณ์ เรื่องราวจากเรื่องที่อ่านและกำหนดแนวทางการปฏิบัติ

3. สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว และร้อยกรองได้รวดเร็วถูกต้องตามลักษณะคำประพันธ์และอักขรวิธี และจำบทร้อยกรองที่ไพเราะ เลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ทั้งความรู้และความบันเทิง มีมารยาทต่อการอ่านและนิสัยรักการอ่าน

จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ของวิชาภาษาไทยไว้โดยละเอียด 5 สาระ คือ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย และสาระที่ 5 วรรณกรรมและวรรณคดี และจัดทำผังมโนทัศน์และสาระการเรียนรู้แกนกลางเพื่อให้สถานศึกษานำไปเป็นแนวทางในการเทียบเคียง ตรวจสอบ หรือปรับใช้เป็นสาระการเรียนรู้รายปีให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษานั้น (รายละเอียดตามแผนภาพที่ 2)

แผนภาพที่ 2 ผังมโนทัศน์สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, ผังมโนทัศน์และสาระการเรียนรู้แกนกลาง (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2547), 7.

คุณภาพของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

เมื่อจบช่วงชั้นที่ 1 แล้วผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมดังนี้

1. อ่านได้คล่องและอ่านได้เร็ว
2. เข้าใจความหมายและหน้าที่ของคำ กลุ่มคำ ประโยค และเข้าใจข้อความที่อ่าน
3. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาคิด คาดคะเนเรื่องราวหรือเหตุการณ์ กำหนด

แนวทางการปฏิบัติ

4. เลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ทั้งความรู้และความบันเทิง
5. พูดและเขียนแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการและจินตนาการ
6. จดบันทึกความรู้ ประสบการณ์ และเรื่องราวในชีวิตประจำวัน
7. จับใจความสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม สนทนา แสดงความคิดเห็น เล่าเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์จากเรื่องที่ฟังที่ดู
8. เข้าใจว่าภาษาไทยมีทั้งภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่น
9. ใช้คำคล้องจองแต่งบทหรือกรองง่าย ๆ
10. ท่องจำบทหรือกรองที่ไพเราะ และนำไปใช้ในการพูดและการเขียน
11. นำปริศนาคำทายและบทรื่องเล่นในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนและการเล่น
12. ใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียน การแสวงหาความรู้ และใช้ได้

เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์

13. นำความรู้ที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมไปใช้ในชีวิต
14. มีมารยาทการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด
15. มีนิสัยรักการอ่านและการเขียน

สำหรับเนื้อหาที่ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิจัยคือสาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐานที่ ท.1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดทัพยายท้าว กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระที่ 1 การอ่าน

โรงเรียนวัดทัพยายท้าว อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จัดการศึกษาเป็น 3 ระดับ โดยเริ่มจาก 1 ระดับปฐมวัย (อนุบาล 1-2) 2 ระดับช่วงชั้นที่ 1 (ประถมศึกษาปีที่ 1-3) 3 ระดับช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 4-6) มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 135 คน มีครู 9 คน โดยเริ่มจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นใช้ใน ปีการศึกษา 2545 เป็นต้นมา และปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ในปีพุทธศักราช 2549 จนได้ หลักสูตรสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง 2549 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) โรงเรียนวัดทัพยายท้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ โครงสร้างหลักสูตร คุณภาพของผู้เรียน ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง และคำอธิบายรายวิชา สาระการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยไว้ดังนี้

วิสัยทัศน์

ภาษาไทยเป็นสื่อของความคิด ผู้เรียนจึงต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะอย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้เรียนที่มีภาษาไทยใช้กว้างขวางมีประมวลคำในการใช้ พูด ฟัง อ่านและเขียนมาก ผู้เรียนจะคิดได้กว้างขวางลึกซึ้งและเสริมสร้างความชาญฉลาด สามารถคิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหาและวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล ดังนั้นการสอนภาษาไทย จึงจำเป็นต้องเสริมให้ผู้เรียนขยายประมวลคำทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนให้มาก เพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการคิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหาและวินิจฉัย เรื่องราวและส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ภาษาอย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์และใช้ภาษาอย่างสละสลวยงดงาม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพ ของผู้ใช้ภาษาให้เกิดความน่าเชื่อถือ

จากวิสัยทัศน์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนวัดทัพยายท้าว จะเห็นได้ว่า โรงเรียนวัดทัพยายท้าว ได้ให้ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยอย่างยิ่ง จึงได้ กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีเวลาเรียนและโครงสร้างดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวัดทัพยายท้าว ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3)

กลุ่มสาระการเรียนรู้	เวลาเรียนใน 1 ปีการศึกษา(ชั่วโมง)						ชั่วโมงต่อสัปดาห์
	ป.1		ป.2		ป.3		
	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2	
1. ภาษาไทย	140	140	140	140	140	140	7
2. คณิตศาสตร์	100	100	100	100	100	100	5
3. วิทยาศาสตร์	40	40	40	40	40	40	2
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	40	40	40	40	40	40	2
5. สุขศึกษาและพลศึกษา	40	40	40	40	40	40	2
6. ศิลปะ	20	20	20	20	20	20	1

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กลุ่มสาระการเรียนรู้	เวลาเรียนใน 1 ปีการศึกษา(ชั่วโมง)						ชั่วโมง ต่อ สัปดาห์
	ป.1		ป.2		ป.3		
	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2	
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี	40	40	40	40	40	40	2
8. ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	40	40	40	2
รวม 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้	460	460	460	460	460	460	23
1. กิจกรรมแนะแนว	20	20	20	20	20	20	1
2. กิจกรรมนักเรียน ลูกเสือ – เนตรนารี	20	20	20	20	20	20	1
รวมทั้งหมด	500	500	500	500	500	500	

ที่มา : โรงเรียนวัดทัพยายท้าว, หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1-3) (นครปฐม : ม.ป.ท., 2549), 42.

คำอธิบายรายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

การอ่าน

อ่านคำพื้นฐานได้ถูกต้อง อ่านสะกดคำ แจกถูก ผันอักษรได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน อ่านได้คล่องแคล่วและเร็ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน เข้าใจความสำคัญ รายละเอียดของเรื่อง หาคำสำคัญจากการอ่านโดยใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิด เพื่อพัฒนาความเข้าใจการอ่าน อ่านในใจ และอ่านออกเสียงบทร้อยแก้ว บทร้อยกรอง บทอาขยาน บทกล่อมเด็ก นิทานพื้นบ้าน ตามลักษณะคำประพันธ์ เลือกอ่านบทประพันธ์ ที่มีคุณค่า มีนิสัยรักการอ่าน และมีมารยาท

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. อ่านได้ถูกต้อง ตามหลักการอ่าน
2. อ่านได้ถูกต้องและคล่องแคล่ว
3. เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน
4. เข้าใจใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง
5. หาคำสำคัญของเรื่องได้

6. ใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิดเป็นเครื่องมือพัฒนาความเข้าใจการอ่าน
7. รู้จักใช้คำถามจากเรื่องที่อ่าน
8. อ่านในใจและอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง และร้อยแก้วที่ยากขึ้นได้ถูกต้อง รวดเร็วตามลักษณะคำประพันธ์และอักขรวิธีได้
9. เลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ได้
10. มีมารยาทและนิสัยรักการอ่าน

สาระการเรียนรู้

หลักการอ่าน ความหมายของคำ ข้อความ การจับใจความสำคัญของเรื่อง แผนภาพโครงเรื่อง แผนภาพความคิด การพัฒนาการอ่าน การใช้คำถามเกี่ยวกับความรู้ ความคิด การคาดคะเนเหตุการณ์ของเรื่อง การอ่านในใจ การอ่านออกเสียงเกี่ยวกับบทร้อยกรอง บทร้อยแก้ว ตามลักษณะคำประพันธ์ อักขรวิธี การเลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ มารยาทและนิสัยรักการอ่าน

สาระการเรียนรู้รายปี

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ ท.1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

จากการศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ คำอธิบายวิชาภาษาไทยสาระการอ่าน ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สามารถนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

มาตรฐานการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระการเรียนรู้
2. สามารถเข้าใจ ใจความสำคัญ และรายละเอียดของเรื่อง หาคำสำคัญหรือใช้แผนภาพ โครงเรื่อง หรือแผนภาพความคิดเป็นเครื่องมือ	1. อ่านในใจ อ่านจับใจความจากเรื่องที่อ่าน โดยหาคำสำคัญ ใช้คำถามใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิด	1. การจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านโดยหาคำสำคัญ ใช้คำถาม ใช้แผนภาพโครงเรื่อง หรือแผนภาพความคิด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระการเรียนรู้
การพัฒนาความเข้าใจ การอ่าน รู้จักใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหา และแสดงความรู้ ความคิด คาดคะเน เหตุการณ์เรื่องราวที่อ่านและ กำหนดแนวทางการปฏิบัติ	2. การ สรุปความ รายละเอียดของ เรื่องที่อ่าน การคาดคะเนเหตุการณ์ และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือการพัฒนาตน	2. การหารายละเอียดของเรื่อง ที่อ่านและสรุปความ

ที่มา : โรงเรียนวัดทัพยายท้าว, หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1-3) (นครปฐม : ม.ป.ท., 2549), 42.

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ ให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ข้อ 2 สามารถเข้าใจ ความสำคัญ และรายละเอียดของเรื่อง หากำสำคัญหรือใช้แผนภาพโครงเรื่อง หรือแผนภาพ ความคิดเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความเข้าใจ การอ่าน รู้จักใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาและแสดง ความรู้ ความคิด คาดคะเนเหตุการณ์เรื่องราวที่อ่านและกำหนดแนวทางการปฏิบัติ และตามผลการ เรียนรู้ที่คาดหวังข้อ 1) อ่านในใจ อ่านจับใจความจากเรื่องที่อ่าน โดยหากำสำคัญใช้คำถาม ใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิด และ 2) การสรุปความรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน การคาดคะเนเหตุการณ์และใช้การอ่านเป็นเครื่องมือการพัฒนาตน

หน่วยการจัดการเรียนรู้สาระภาษาไทย

ในการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีหนังสือเรียน 2 เล่ม คือจากหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที จัดการเรียนรู้หน่วยที่ 1 ถึงหน่วยที่ 14 และหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานชุดภาษาเพื่อชีวิต วรรณคดีลำนำ จัดการเรียนรู้หน่วยที่ 1 ถึงหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 รวมทั้งสิ้น 20 หน่วยการเรียนรู้ เวลาตลอด ปีการศึกษา 280 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 7 ชั่วโมง ในการจัดเวลาการเรียนรู้มากน้อยตาม เนื้อหาสาระของแต่ละหน่วย และได้มีการกำหนดให้จัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยให้ครบทั้ง 5 สาระ คือ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการ ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความในหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องยายกะตา จากหนังสือเรียน สาระการเรียนรู้พื้นฐานชุดภาษาเพื่อชีวิต วรรณคดีลำนำ และหน่วยการเรียนรู้

ที่ 14 เรื่อง โบกบินจินตนาการ จากหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ชุดภาษาเพื่อชีวิต ภาษาพาที รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 กำหนดการจัดการเรียนรู้สาระภาษาไทยหน่วยที่ 6 และ 14 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย	จำนวน(ชั่วโมง)					รวม (ชั่วโมง)
		การอ่าน	การเขียน	การฟัง การดูและการพูด	หลักการใช้ภาษา	วรรณคดีและวรรณกรรม	
6	ยายกะตา (นิทาน, บทร้อยกรอง)	6	2	บูรณาการ ในสาระอื่น	บูรณาการใน สาระอื่น	1	9
14	โบกบินจินตนาการ (นิทาน, บทร้อยกรอง)	6	1	บูรณาการ ในสาระอื่น	บูรณาการใน สาระอื่น	1	8

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกบทอ่านที่นำมาใช้สอนอ่าน คือนิทานส่งเสริมคุณธรรม จำนวน 11 เรื่อง โดยแบ่งเป็นนิทานที่ใช้เป็นสื่อประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 เรื่องและนิทานที่ใช้ในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ จำนวน 5 เรื่อง นิทานที่ใช้เป็นสื่อประกอบแผนการจัดการเรียนรู้มีดังนี้คือ 1) เรื่อง โรงเรียนไม่เป็นไร 2) เรื่อง จีบ จีบ นกน้อย 3) เรื่อง เศษผ้าของคุณยาย 4) เรื่อง ความโลภของแม่สิงโต 5) เรื่อง ชุมทรัพย์ ในไร่ส้ม และ 6) เรื่อง ลูกกระต่ายขอดคตัญญู ส่วนนิทานที่ใช้ในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความมี 5 เรื่อง ดังนี้คือ 1) เรื่อง ลูกหมูเรียนรู้ 2) เรื่อง ม้าน้อย 3) เรื่อง ฟ้ายับแย่ง 4) เรื่อง ไม่อยากเป็นเต่า และ 5) เรื่อง ลูกนกคตัญญู เหตุผลที่เลือก นิทานส่งเสริมคุณธรรม เพราะต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถควบคู่ไปกับการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไข 2545) และสภาพปัญหา ความจำเป็น ความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน ดังนี้ 1) ความซื่อสัตย์ ตัวบ่งชี้ 1.1) ไม่เอาของผู้อื่นมาเป็นของตน 1.2) ทำงานด้วยความตั้งใจ 1.3) ไม่หลีกเลียงหน้าที่ 1.4) รักษาความสามัคคีในหมู่คณะ 2) ความใฝ่รู้ ตัวบ่งชี้ 2.1) มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ อยู่เสมอ 2.2) มีนิสัยรักการอ่าน 2.3) ใช้เวลาว่างอย่างเหมาะสม 3) การมีวินัยในตนเอง ตัวบ่งชี้ 3.1) ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน 3.2) ทำงานในระดับสูงกว่าที่กำหนด 3.3) ไม่ข่มเหงรังแก

หรือรบกวนผู้อื่น 4) ความรับผิดชอบ ตัวบ่งชี้ 4.1) ตรงเวลา 4.2) ขอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตน 4.3) แก้ไขข้อบกพร่องของผลงานให้มีความสมบูรณ์ 5) การเคารพสิทธิของผู้อื่น ตัวบ่งชี้ 5.1) รู้จักรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น 5.2) ให้อภัยผู้อื่น 5.3) มีสัมมาคารวะ และ 6) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตัวบ่งชี้ 6.1) สามารถสร้างผลงานได้ด้วยตนเอง 6.2) คิดสร้างสรรค์ สิ่งแปลกใหม่ที่ เป็นประโยชน์ 6.3) ถ่ายโยงความรู้เดิมสู่ความรู้ใหม่

การอ่านจับใจความ

ความหมายของการอ่าน

การอ่าน เป็นทักษะที่สำคัญยิ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ การฝึกฝนการอ่านอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวางขึ้น นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายและความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

ทัศนีย์ สุขเมธี (2542 : 24) กุสุมา ภูขาว (2548 : 10) ได้ให้ความหมายของการอ่านในทำนองเดียวกันว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนเป็นการแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อความคิดของผู้เขียนไปยังผู้อ่าน เพื่อเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน และสามารถนำสาระจากการอ่านมาใช้ได้ วัฒนา วิจิตชาญ(2546 : 29) ได้ให้ความหมายว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการในการสื่อความหมายที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งผู้อ่านต้องพยายามที่จะเข้าใจในความหมายในสิ่งที่อ่าน โดยการแปลความ ตีความ และขยายความ จากสัญลักษณ์ หรือตัวอักษรที่ปรากฏในการอ่านออกมาเป็นความคิดแล้วนำความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์ โดยอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นพื้นฐาน ธนู ทดแทนคุณ (2548 : 46) วิเศษ ชาญประโคน (2549 : 31) ได้ให้ความหมายการอ่านในทำนองเดียวกันว่า การอ่าน หมายถึง การรับรู้และแปลความหมายของตัวอักษร เครื่องหมายสัญลักษณ์ที่สื่อความหมายต่างๆมาเป็นความคิด ความรู้ และความเข้าใจระหว่างผู้เขียนและผู้อ่านเพื่อที่ผู้อ่านสามารถนำความรู้จากสารนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ส่วน วันเพ็ญ คุณพิริยะทวี (2548 : 32) ได้ให้ความหมายว่า การอ่านเป็นกระบวนการในการรับรู้ความหมายและสร้างความเข้าใจในสารที่เป็นตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่จะทำให้ผู้อ่านมีความรู้ความเข้าใจรับรู้กระบวนการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาขึ้นในตัวผู้อ่าน

จากความหมายการอ่านดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการในการรับรู้ความหมาย การสื่อสารที่ก่อให้เกิดความรู้ ซึ่งผู้อ่านต้องพยายามที่จะเข้าใจความหมายในสิ่งที่อ่าน โดยการแปลความ ตีความ และขยายความ แล้วนำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นพื้นฐาน

ความสำคัญของการอ่าน

ปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร การอ่านจึงมีความสำคัญมากในชีวิตประจำวันของทุกคน ข้อมูลหรือความรู้ในแทบทุกด้านได้รับการเผยแพร่ในรูปของสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มากมาย มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ ดังต่อไปนี้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543 : 2) ชีรญา เห่งยมจุล (2547 : 24) และวันเพ็ญ คุณพิริยะทวี (2548 : 33-34) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านในทำนองเดียวกันว่า การอ่านมีความสำคัญต่อคนเราอย่างมาก เป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้การเรียนรู้ ทุกระดับชั้น ต้องใช้ความสามารถในการอ่าน การอ่านเป็นสิ่งที่ส่งเสริมความคิดและความฉลาดรอบรู้ ช่วยให้สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ ช่วยสร้างบุคลิกภาพ นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินด้วย นอกจากนี้ ธนู ทดแทนคุณ (2548 : 46-47) วิเศษ ชาญประโคน (2549 : 32) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านในทำนองเดียวกันว่า การอ่านมีความสำคัญมากต่อชีวิตของคนเรา สรุปความสำคัญของการอ่านได้ดังนี้ 1) การอ่านช่วยเพิ่มพูนความรู้ 2) การอ่านมากช่วยส่งเสริมให้เกิดวิจารณ์ญาณในการรับสาร 3) การอ่านช่วยให้สามารถติดตามความเคลื่อนไหว และความเปลี่ยนแปลงต่างๆของสังคมโลก ช่วยให้เป็นผู้รอบรู้ 4) การอ่านช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน และ 5) การอ่านช่วยเสริมสร้างบุคลิกภาพ ผู้ที่อ่านมากย่อมมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น และรู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และกระทรวงศึกษาธิการ (2549 : 1) ได้ให้ความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้และการพัฒนาสติปัญญาของคนในสังคมการอ่านทำให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและค่านิยมต่างๆรวมทั้งช่วยในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต พัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีที่สุดของชีวิต การอ่านจึงมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์อย่างยิ่ง

จากความสำคัญของการอ่านที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้นั้นสรุปได้ว่าการอ่านมีความสำคัญต่อคนทุกเพศทุกวัย การอ่านเป็นประตูที่เปิดไปสู่โลกแห่งความรู้ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเสาะแสวงหาความรู้ช่วยให้ผู้อ่านได้ทราบข้อมูลข่าวสาร ช่วยให้สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ ช่วยให้ผู้อ่านสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

การอ่านจับใจความ

กรมวิชาการ (2546 : 188) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้าความรู้และพัฒนาชีวิต การอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพ จะต้องอ่านแล้วจับใจความได้ สรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ การอ่านจับใจความมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร การอ่านจับใจความเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการอ่าน เพราะทำให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลข่าวสาร ความรู้และจำเป็นอย่างยิ่งที่

นักเรียนใช้เป็นเครื่องมือในการอ่านเรื่องราวต่างๆ เพื่อจะช่วยให้นักเรียนทราบสาระสำคัญของเรื่อง ที่ผู้เขียนต้องการบอกนับเป็นพื้นฐานสำคัญในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันกับ ความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการใหม่ ๆ ในทุกสาขาวิชา ถ้าหากนักเรียนไม่สามารถอ่านจับใจความได้ การอ่านในระดับสูงขึ้นไปก็ทำได้ยาก เพราะการอ่านในใจทุกอย่างต้องอาศัยการอ่านจับใจความ เป็นพื้นฐาน ทักษะการอ่านจับใจความของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน บางคนสามารถอ่านได้ รวดเร็ว บางคนอ่านได้ช้าต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจ เนื้อเรื่อง ดังนั้นผู้อ่านจึงต้องเรียนรู้ กลวิธีการอ่านจับใจความ รวมทั้งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความในหัวข้อต่างๆดังนี้

ความหมายของการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความเป็นทักษะที่มีความสำคัญในการเรียนเพราะการอ่านจับใจความ สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สำหรับความหมาย ของการอ่านจับใจความ มีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านกล่าวถึง ความหมายของการอ่านจับใจความไว้ ดังนี้

แวมยุรา เหมือนนิล (2538 : 9-10) กรมวิชาการ (2546 : 188) ปวีณา พิธิลิก (2546 : 9) วันเพ็ญ คุณพิริยะทวี (2548 : 46) จันทร์ฉาย สีนรบุญ (2548 : 48) เฉลียว กันนิกา (2548 : 17) ได้ ให้ความหมายการอ่านจับใจความในทำนองเดียวกันว่า หมายถึง การอ่านเพื่อทำความเข้าใจเรื่องที่ อ่าน แปลความหมายและค้นหาสาระสำคัญของเรื่องหรือของหนังสือแต่ละเล่มว่าคืออะไร ซึ่งแบ่ง ออกได้เป็น 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นใจความสำคัญและส่วนที่ขยายใจความสำคัญหรือส่วนประกอบ เพื่อให้เรื่องชัดเจนยิ่งขึ้น สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2539 : 88) ได้อธิบายความหมายของการอ่านจับ ใจความไว้สรุปได้ว่า ในการอ่านจับใจความนั้นนักเรียนจะต้องทำความเข้าใจข้อความหรือสารที่ อ่านนั้น 4 ขั้นตอน คือ การแปลความสำคัญของสัญลักษณ์ที่ปรากฏในสาร การทำความเข้าใจ ความหมายของ คำ ประโยค และข้อความการจับใจความและแนวคิดของผู้เขียน และกระบวนการ คิดที่เกิดขึ้นขณะที่ทำความเข้าใจสัญลักษณ์ ดนยา วงศ์ธนชัย (2542 : 156)มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราชเอกสารชุดการสอนชุดวิชา ภาษาไทย 1 (2541 : 25) จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2547 : 42) ได้กล่าวถึงความหมายการอ่านจับใจความในทำนองเดียวกันว่า การอ่านจับใจความ หมายถึง การจับประเด็นหลักหรือสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านว่าผู้เขียนต้องการส่งสารหรือให้ ข้อคิดเห็นอะไรเป็นสำคัญ อ่านแล้วสรุปใจความสำคัญ หรือข้อความที่สำคัญด้วยการจดบันทึกย่อ หรือจดจำไว้ในสมอง หรือการขีดเส้นใต้ไว้ในหนังสือ นั้น ใจความสำคัญที่ผู้อ่านได้รับ อาจมี หลายลักษณะตามแต่จะต้องการ เช่น เป็นสาระสำคัญของเนื้อเรื่องเป็นความรู้หรือข้อมูลที่ผู้อ่าน สนใจ เป็นแนวคิดหรือทรรศนะของผู้เขียนหรือเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของเนื้อเรื่อง ธนุ ทดแทนคุณ (2548 : 46) วิเศษ ชาญประโคน (2549 : 31) ได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านจับใจความว่า เป็น

กระบวนการในการสื่อความหมายและการรับรู้ตัวอักษรหรือสัญลักษณ์แล้วแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์เป็นความเข้าใจโดยใช้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน เช่น การสังเกต การจดจำ การใช้สติปัญญาและประสบการณ์เดิมในการแปลความในเรื่องที่อ่านตลอดจนสามารถนำความคิดความเข้าใจไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ จากความหมายการอ่านจับใจความข้างต้นสรุปได้ว่าการอ่านจับใจความ หมายถึง กระบวนการอ่านเพื่อทำความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน การสรุปสาระสำคัญของเรื่องและเข้าใจจุดมุ่งหมายที่ผู้เขียนต้องการที่จะสื่อสารได้

กล่าวโดยสรุป การอ่านจับใจความเป็นการอ่านที่สำคัญสำหรับผู้ที่กำลังศึกษาเล่าเรียน เพราะในการอ่านหนังสือหรือตำราต่าง ๆ ผู้อ่านจะต้องพยายามจับใจความของเรื่องที่อ่านให้ได้ ถ้าหากว่าผู้อ่านจับใจความได้ก็จะทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้อ่านควรฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความชำนาญ เพราะถ้าผู้อ่านไม่ฝึกอ่านจับใจความสำคัญอย่างต่อเนื่องจะทำให้ไม่เข้าใจในสิ่งที่อ่าน ไม่สามารถจับสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้จะทำให้การอ่านจับใจความไม่ประสบความสำเร็จ

ทักษะของการอ่านจับใจความ

ทักษะของการอ่านจับใจความเป็นความชำนาญในการอ่านที่ผู้อ่านสามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง ทักษะการอ่านจับใจความไม่สามารถเกิดขึ้นได้เอง จะต้องมีการฝึกฝนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543 : 83-84) ได้กล่าวถึงทักษะการอ่านจับใจความที่ครูควรฝึกฝนให้เกิดขึ้นกับนักเรียนดังนี้

1. ทักษะขั้นพื้นฐาน

การอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เป็นการทำงานประสานกันระหว่างการมองเห็น การได้ยินและการแปลความของสมอง ทักษะการอ่านขั้นพื้นฐานจึงเกี่ยวข้องกับลำดับขั้นของการคิดนักจิตวิทยาการอ่านได้นำหลักของ บลูม (Bloom) มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์การอ่านมี 6 ขั้น คือ จำ เข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ผู้ที่มีทักษะการอ่านขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องมีพฤติกรรมการอ่านทั้งหกขั้นนี้จึงจะถือว่าเป็นผู้บรรลุเป้าหมายของการอ่าน

ขั้นที่ 1 จำ เป็นขั้นเริ่มแรกของการอ่านที่สมองจะต้องจำเรื่องราวให้ได้ จำความหมายของคำ ให้คำจำกัดความของคำยาก จำชื่อตัวละครและเหตุการณ์สำคัญ การที่ครูจะรู้ว่านักเรียนมีความจำเรื่องที่อ่านได้มากหรือน้อย ก็ใช้วิธีการตั้งคำถามเรื่องที่อ่าน

ขั้นที่ 2 เข้าใจ เป็นขั้นที่ผู้อ่านสามารถเล่าเรื่องที่อ่านด้วยคำพูดของตนเอง เข้าใจความคิด ถ้อยคำ ประโยคและข้อความที่ให้คิดสอนใจ สรุปเรื่องเป็นแนวคิดโดยใช้คำพูดของตนเอง

ดังนั้น การที่ครูจะประเมินว่านักเรียนมีความเข้าใจมากหรือน้อยควรตั้งเป็นคำถามด้วยการให้เล่าเรื่อง สรุปเรื่อง และเรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง

ขั้นที่ 3 นำไปใช้ เป็นขั้นที่ผู้อ่านควรมีการฝึกนำถ้อยคำ ประโยค และเหตุการณ์ที่ได้จากการอ่านไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นใหม่หรือนำไปใช้แก้ปัญหาในวิชาอื่น ๆ คำถามที่ใช้จึงมักจะกำหนดเป็นสถานการณ์ให้ผู้อ่านพิจารณาในการนำความรู้มาใช้ประโยชน์

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ เป็นขั้นที่ให้อ่านแยกองค์ประกอบย่อยของแนวคิดที่ได้จากการอ่าน

ขั้นที่ 5 สังเคราะห์ เป็นขั้นที่ให้อ่านรู้จักสรุปแนวคิดของเรื่อง ค้นหาลักษณะโครงสร้างที่คล้ายคลึงกับเรื่องที่เคยอ่าน และสามารถสรุปแนวคิดที่เหมือนกันและต่างกันได้

ขั้นที่ 6 ประเมินค่า เป็นขั้นสูงสุดของการคิดที่ให้อ่านรู้จักตัดสินเรื่องที่อ่านว่าอะไรคือส่วนที่เป็นจริง และอะไรคือส่วนที่เป็นเท็จ พิจารณาและค้นหาคุณค่าที่ปรากฏในเรื่อง ได้แก่ ความรัก ความกตัญญู ความซื่อสัตย์ รวมถึงความเป็นเหตุเป็นผล เพื่อฝึกให้อ่านรู้จักสังเกตการใช้ถ้อยคำ การบรรยายที่ทำให้เกิดภาพพจน์ ตลอดจนความประทับใจอื่น ๆ ที่ได้จากการอ่านเรื่อง

ทักษะทั้ง 6 ขั้น จะเรียงลำดับการคิดพื้นฐานไปหาขั้นสูงสุดโดยการคิดขั้นที่ 1-3 คือ จำ เข้าใจ และนำไปใช้ เป็นทักษะขั้นพื้นฐาน (Basic Objectives) ส่วนขั้นที่ 4-6 คือ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า เป็นทักษะขั้นสูง (Ultimate Objective) การกำหนดในแต่ละขั้นจะแตกต่างกันไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัยและระดับชั้นที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมของผู้เรียน ทั้งนี้ระดับประถมศึกษาจะเน้นทักษะขั้นพื้นฐานเป็นหลักสำคัญเพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนมีความชำนาญมากพอสำหรับการฝึกในขั้นสูงซึ่งจะอยู่ในระดับมัธยมศึกษา

2. ทักษะพิเศษที่ควรฝึกในการอ่านจับใจความ

ในขั้นเริ่มต้นของการสอนอ่านจับใจความ สุรนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543 : 84) ได้กล่าวว่าจะต้องพัฒนาด้านคำศัพท์ให้มากที่สุด เพื่อเป็นพื้นฐานในการอ่านเรื่องที่ยากขึ้น นอกจากนี้ทักษะพิเศษที่ครูควรฝึกเพิ่มเติมให้นักเรียนในการสอนอ่านจับใจความมีดังนี้

2.1 การค้นหาใจความสำคัญที่มีอยู่ในข้อความแต่ละตอนของเรื่องทีอ่านด้วยการใช้คำถาม ถ้าเป็นนักเรียนในระดับประถมศึกษา ควรถามจากเนื้อเรื่อง ถ้าเป็นระดับที่สูงขึ้นคำถามอาจเปลี่ยนเป็นลักษณะที่ต้องคิด

2.2 การค้นหาส่วนปลีกย่อยที่ให้ความรู้ รายละเอียดส่วนปลีกย่อยเป็นส่วนเสริมให้นักเรียนสามารถมองเห็นใจความสำคัญได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 การสังเกตเหตุการณ์ที่เรียงลำดับ โดยพิจารณาเวลา เหตุการณ์ ความจริง ตลอดจนความคิดอื่น ๆ

2.4 การให้รู้จักทำนายผล

2.5 การค้นหาถ้อยคำหรือประโยคที่ทำให้ความรู้สึกประทับใจ เพื่อช่วยให้แน่ใจว่านักเรียนเข้าใจจนเกิดเป็นความจำโดยสมองจะบันทึกเพื่อเก็บไว้

2.6 การเกิดอารมณ์ร่วมกับผู้เขียน

2.7 การติดตามทิศทาง การดำเนินเรื่อง เป็นกิจกรรมสำคัญที่นักเรียนจะต้องทำจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ครูสามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบ

2.8 การหาข้อความตามการใช้ประโยชน์

2.9 การให้รู้จักสรุปเรื่องที่อ่าน นักเรียนอ่านหนังสือโดยสามารถเข้าใจและติดตามทิศทาง การดำเนินเรื่องได้ ควรรู้จักวิธีสรุปเรื่องที่อ่าน

2.10 การวิเคราะห์โครงสร้างระหว่างการอ่าน

2.11 การศึกษารูปแบบของหนังสือหรือเรื่องที่อ่าน

2.12 การประเมินเนื้อเรื่อง เช่น การเสนอเนื้อหาและความคิดของผู้เขียนให้รู้จักตัดสินผลที่ได้จากการอ่าน โดยเปรียบเทียบกับประสบการณ์ที่เคยอ่านเรื่องต่าง ๆ ผ่านมาแล้ว หรืออาจใช้ลักษณะของตัวเองเปรียบเทียบกับตัวละครในเรื่อง

2.13 การสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวให้ผูกพันกับเรื่องที่อ่าน โดยให้นักเรียนติดตามอ่านเรื่องจากหนังสือหรือวารสารต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในชีวิต

2.14 การรู้จักเปรียบเทียบความรู้ที่ได้รับจากการอ่านเรื่องเดียวกันแต่มาจากหนังสือหลายเล่ม ทักษะนี้จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการในการอ่านและการคิดมากขึ้น

2.15 การค้นคว้าหาแหล่งที่อ้างอิงของผู้เขียน

2.16 การหาแนวทางหรือจุดมุ่งหมายของผู้เขียน โดยครูควรตั้งคำถามให้นักเรียนรู้จักคิด

2.1.7 การพิจารณาข้อความในส่วนที่อาจแทรกการโฆษณา การโฆษณาเมื่ออยู่ทั่วไป ทักษะการอ่านจะช่วยให้พิจารณาได้ว่าควรเชื่อหรือไม่การประเมินผลทักษะพิเศษ ทักษะพิเศษนี้ควรฝึกแทรกในกิจกรรมการสอนอ่านจับใจความและควรประเมินความก้าวหน้าทุกสัปดาห์ วิธีการประเมินส่วนมากใช้แบบสังเกต

สรุปทักษะพิเศษที่ครูผู้สอนควรฝึกในการอ่านจับใจความคือต้องสอนอ่านคำศัพท์ที่ยาก การใช้คำถามในนักเรียนชั้นประถมศึกษา การฝึกเรียงลำดับเหตุการณ์ การฝึกสรุปเรื่องที่อ่าน และประเมินความก้าวหน้าทุกสัปดาห์

3. การเพิ่มความคิดให้กับผู้อ่าน

เมื่อผู้อ่านเรียนอยู่ชั้นสูงขึ้นจำเป็นต้องอ่านสารหลายประเภท ทั้งหนังสือแบบเรียน ตำรา หนังสือพิมพ์ วารสาร และหนังสืออื่น ๆ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้อ่านมีพัฒนาการด้านความคิดสูงขึ้น

สรุปทักษะของการอ่านจับใจความที่ครูควรฝึกฝนนักเรียนคือทักษะขั้นพื้นฐาน ทักษะพิเศษ และการเพิ่มความคิด สำหรับทักษะขั้นพื้นฐาน ได้แก่ จำ เข้าใจ นำไปใช้ ส่วนการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า เป็นทักษะขั้นสูง ส่วนทักษะพิเศษนั้นเป็นการค้นหา ส่วนปลีกย่อย วิเคราะห์โครงสร้างทางภาษา การใช้ถ้อยคำ รวมทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ แฝงอยู่ในเรื่อง ประการสุดท้ายคือการเพิ่มความคิดให้กับนักเรียนด้วยการแนะนำให้อ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้และความคิดกว้างขวางขึ้น

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543 : 11-13) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นพัฒนาในการอ่าน สรุปได้ว่าพัฒนาการทางด้านร่างกายมีผลต่อการพัฒนาการอ่านของนักเรียน นอกจากนั้นการอ่านยังเกี่ยวข้องกับอวัยวะหลายอย่างคือ หู ตา ปาก ด้วยเหตุนี้ลำดับขั้นพัฒนาในการอ่านจึงต้องเป็นไปตามลำดับขั้นของพัฒนาการทางร่างกาย เพื่อให้การสอนอ่านเป็นไปตามลำดับขั้นพัฒนาการครูจำเป็นต้องศึกษาลำดับขั้นพัฒนาความคิดและความเจริญทางภาษาให้เข้าใจก่อนการเริ่มต้น การสอนอ่าน นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้แบ่งลำดับขั้นพัฒนาการอ่านซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ เพียเจต์ (Piaget) ไว้เป็น 6 ขั้นดังนี้

1. ขั้นก่อนเริ่มอ่าน จะเริ่มตั้งแต่ทารกจนกระทั่งถึงวัยก่อนเข้าโรงเรียนอนุบาล เด็กในวัยนี้จะเลียนแบบภาษาจากบิดามารดา และผู้ใกล้ชิด
2. ขั้นเริ่มต้นอ่าน เริ่มตั้งแต่ชั้นอนุบาล จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เด็กจะคุ้นเคยกับคำง่าย ๆ และพูดประโยคสั้น ๆ ได้ ใช้คำที่มีความสัมพันธ์กับความหมาย
3. ขั้นเริ่มต้นอ่านอย่างอิสระ เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เด็กเริ่มมีความพร้อมที่จะอ่านอย่างอิสระ โดยต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่บางโอกาส
4. ขั้นถ้อยความรู้ เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-4 เด็กต้องการคำแนะนำในการเลือกหนังสือ สามารถนำถ้อยคำ ความหมาย และความรู้จากที่อ่านเรื่องหนึ่งไปใช้กับอีกเรื่องหนึ่งได้
5. ขั้นวุฒิภาวะระดับกลาง สามารถใช้วิธีอ่านในแบบต่าง ๆ ที่ครูสอน และรู้จักคิดวิจารณ์ญาณมากขึ้น

6. **ขั้นวุฒิภาวะระดับสูง** เด็กจะมีรสนิยมในการอ่าน รู้จักเลือกหนังสือที่เหมาะสมกับความสนใจ การอ่านจะมีประสิทธิภาพตามลำดับขั้นพัฒนาการ ย่อมขึ้นกับพัฒนาการทางร่างกาย และทางสมองที่เป็นไปในลักษณะปกติด้วย

ดังนั้นในการพิจารณาเลือกเรื่องมาให้เด็กอ่าน จะต้องพิจารณาให้เหมาะสม ให้ตรงกับ ความสนใจ ความสามารถและพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย เพราะถ้าเด็กได้อ่านเรื่องที่ตรงกับ ความสนใจแล้ว จะช่วยกระตุ้นให้เด็กต้องการอ่านมากยิ่งขึ้น เพิ่มทัศนคติ และมีนิสัยรักการอ่าน มากยิ่งขึ้น สรุปได้ว่าการสอนอ่านจับใจความเป็นทักษะที่ต้องใช้เวลาในการฝึกให้กับผู้เรียนอย่างมี ขั้นตอน เพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับใคร ทำอะไร ที่ไหน และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

ขั้นตอนการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความ เป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนด้วยการอ่านอย่างสม่ำเสมอ จึงจะทำให้ ผู้อ่าน อ่านได้รวดเร็วและจับใจความได้ถูกต้องครบถ้วนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ความรู้พื้นฐานของผู้อ่าน นับเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านประสบความสำเร็จในการอ่านจับใจความ กระบวนการหรือขั้นตอนการอ่านจับใจความนั้น มีผู้เสนอแนะไว้หลายแนวคิด เช่น

จูลีรัตน์ ลักษณะศิริ (2547 : 43) กล่าวว่า ขั้นตอนการอ่านจับใจความนั้นควรปฏิบัติ ดังนี้

1. อ่านเรื่องที่จับใจความทั้งหมด ผู้อ่านต้องอ่านเรื่องที่จะจับใจความนั้นให้จบอย่าง คร่าวๆ ถ้าเป็นเรื่องยาวมีหลายย่อหน้า ก็ต้องอ่านทั้งเรื่องเพื่อให้เข้าใจว่าเรื่องที่อ่านมีเนื้อหา โดยรวมเกี่ยวกับอะไร ซึ่งเป็นการค้นหาความคิดสำคัญของเรื่องที่อ่านนั่นเอง

2. หาใจความของเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านต้องอ่านข้อความทั้งหมดอีกครั้ง เพื่อจะได้เข้าใจ เรื่อง โดยปกติย่อหน้าประกอบด้วยใจความ 2 ส่วน คือ ใจความสำคัญ และใจความรองหรือ ผลความ

- 2.1 ใจความสำคัญ คือ ความคิดสำคัญที่สุดที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านทราบ

- 2.2 ใจความรองหรือผลความ คือ เนื้อความอื่นๆที่สนับสนุนใจความสำคัญ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2530 : 99, อ้างถึงใน วิชชุดา บุญณมี 2548 : 38) ได้เสนอแนะขั้นตอนการอ่านจับใจความสำคัญไว้ดังนี้

1. ให้อ่านเรื่องราวต่าง ๆ โดยตลอดก่อน เพื่อให้รู้ว่าเรื่องนั้นว่าด้วยเรื่องอะไรบ้าง จุดใด ตอนใด เป็นจุดสำคัญของเรื่อง

2. ให้อ่านตอนที่สำคัญโดยละเอียด แล้วทำความเข้าใจให้ชัดเจน ไม่ควรหยุดอ่าน ระหว่างเรื่องเพราะจะทำให้ความเข้าใจไม่ต่อเนื่อง

3. ให้อ่านตอนที่^๑ไม่เข้าใจซ้ำ และตรวจสอบความเข้าใจบางตอนให้แน่นอนและถูกต้อง

4. ให้ตอบคำถามสั้นในเรื่องที่อ่าน เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน และทำบันทึกย่อเรื่องที่อ่านเพื่อป้องกันการลืม

5. ให้เรียบเรียงใจความสำคัญของเรื่อง

6. ควรฝึกให้สม่ำเสมอเพื่อเข้าใจคำศัพท์ กว้างขวางและมีพื้นฐานความรู้เป็นแนวทางในการอ่านต่อไปจะทำให้สามารถอ่านได้เร็วขึ้น

กรมวิชาการ (2546 ก : 189-190) ได้เสนอขั้นตอนในการอ่านจับใจความ ไว้ดังนี้

1. อ่านผ่าน ๆ โดยตลอด เพื่อให้รู้ว่าเรื่องที่อ่านว่าด้วยเรื่องอะไรบ้าง จุดใดเป็นจุดสำคัญของเรื่อง

2. อ่านโดยละเอียด เพื่อทำความเข้าใจอย่างชัดเจน ไม่ควรหยุดอ่านระหว่างเรื่อง เพราะจะทำให้ความเข้าใจไม่ติดต่อกัน

3. อ่านซ้ำเฉพาะตอนที่^๑ไม่เข้าใจ และตรวจสอบความเข้าใจบางตอนให้แน่นอนถูกต้อง

4. ทดสอบความเข้าใจ ด้วยการตอบคำถามสั้น ๆ เกี่ยวกับประเด็นของเรื่องและใจความสำคัญ เช่น ถามว่า เรื่องอะไร ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม เป็นต้น

5. เรียบเรียงใจความสำคัญ ด้วยภาษาของตนเองที่ทำให้เข้าใจเรื่องได้ถูกต้องชัดเจน การอ่านจับใจความแสดงให้เห็นว่า สามารถอ่านจับใจความได้หรือไม่อาจพิจารณาจากลักษณะดังต่อไปนี้

5.1 การจำลำดับเหตุการณ์ในเรื่องที่อ่าน และสามารถเล่าเรื่องโดยใช้คำพูดของตนเอง

5.2 การบอกเล่าความทรงจำจากการอ่านในสิ่งที่เฉพาะเจาะจงได้ เช่น ข้อเท็จจริง รายละเอียด ชื่อ สถานที่ เหตุการณ์ วันที่ เป็นต้น

5.3 การปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อเสนอแนะหลังการอ่านได้

5.4 การรู้จักแยกแยะข้อเท็จจริง ความคิดเห็นหรือจินตนาการได้

5.5 การรวบรวมข้อมูลใหม่กับข้อมูลที่มีอยู่แล้วได้

5.6 การเลือกความหมายที่ถูกต้องและนำไปใช้ได้

5.7 การใช้ตัวอย่างประกอบได้

5.8 การจำแนกใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญได้

5.9 การกล่าวสรุปได้

วิเศษ ชาญประโคน (2549 : 34-35) ได้เสนอขั้นตอนการอ่านจับใจความดังนี้

1. อ่านผ่าน ๆ โดยตลอด และพิจารณาชื่อเรื่องประกอบด้วย เพราะชื่อเรื่องมักมีส่วนช่วยบอกขอบเขตหรือประเด็นหลักของเรื่องได้
2. อ่านเก็บรายละเอียด พิจารณาจับใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้า
3. เมื่อได้ใจความสำคัญแล้ว แยกแยะข้อความหรือส่วนเสริมของใจความสำคัญ
4. เมื่ออ่านจบแล้วสามารถบอกได้ว่าผู้เขียนมีจุดประสงค์ใดเป็นหลัก จุดประสงค์ใดเป็นรอง สาระสำคัญของเรื่องคือตอนใด รวมทั้งบอกแหล่งที่มาของเรื่องได้
5. จดบันทึกแล้วนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ขั้นตอนการอ่านจับใจความสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ อ่านผ่าน ๆ อย่างรวดเร็ว อ่านโดยละเอียด อ่านซ้ำเฉพาะตอนที่ไม่ว่าเข้าใจเพื่อจับใจความแต่ละย่อหน้า ตอบคำถามหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ หลังการอ่าน และสรุปใจความสำคัญด้วยสำนวนภาษาของตนเอง แต่ให้ครบในทุกประเด็นของเรื่อง ถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิด และสรุปข้อคิดหรือยกตัวอย่างสุภาษิต สำนวน คำพังเพยที่สอดคล้องกับเรื่อง

แนวการสอนอ่านจับใจความ

แนวการสอนอ่านจับใจความมีผู้เสนอแนะการสอนอ่านจับใจความเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ดังนี้

ทศนิษฐ์ สุกเมธิ (2542 : 31-32) ได้ให้หลักในการสอนอ่านจับใจความ ไว้ดังนี้

การสอนอ่านจับใจความเป็นการอ่านในใจ โดยมุ่งแต่เนื้อเรื่องไม่ต้องพะวงกับการออกเสียง โดยครูแนะให้ตั้งคำถาม ถามตัวเองจากเรื่องที่อ่านว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ที่ไหน อย่างไร เพื่อที่จะช่วยให้การอ่านจับใจความได้ผลดี เช่น

1. อธิบายคำบางคำที่มีความหมายพิเศษ หรือคำที่ควรทราบก่อน เพื่อไม่ให้มีปัญหาในการเข้าใจความหมายในขณะที่อ่านจับใจความ
2. ให้นักเรียนรู้จุดมุ่งหมายในการอ่าน หรืออาจมีการตั้งคำถามเพื่อให้ค้นหาคำตอบ จะช่วยให้นักเรียนอ่านจับใจความได้ดีขึ้น
3. มีการสนทนาเกี่ยวกับเค้าโครงเรื่องที่จะอ่าน ให้อ่านก่อนหรือสนทนาเกี่ยวกับภาพหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องที่จะให้อ่าน
4. กำหนดเนื้อหาและเวลาที่ให้อ่าน ได้อย่างเหมาะสมกับระดับวัยและความสามารถ
5. ควรมีกิจกรรมต่อเนื่องหลังจากการอ่าน เช่น ให้ตอบคำถามหรือเขียนสรุปเรื่องราวเพื่อทดสอบความเข้าใจ หรืออาจให้อ่านออกเสียงซ้ำในเนื้อหาที่นั้นอีกก็ได้

กุสุมา ภูขาว (2548 : 16-17) กล่าวถึงแนวการสอนอ่านจับใจความว่าควรดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นก่อนอ่าน

ให้ผู้เรียนระดมสมองเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านก่อนว่าผู้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านอย่างไรบ้าง ระหว่างระดมสมองผู้เรียนจะใช้ศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและครูอธิบายคำศัพท์บางคำที่มีความหมายพิเศษที่ควรทราบก่อน

ขั้นระหว่างการอ่าน

1. นำเรื่องสั้น ๆ ให้อ่านผ่าน ๆ โดยตลอดก่อนและอ่านซ้ำตอนที่ไม่ว่าเข้าใจแล้วตั้งคำถามสั้น ๆ เพื่อหาคำตอบ
2. ผู้เรียนสร้างแผนผังทางปัญญา จดบันทึกการอ่านโดยเริ่มด้วยรูปภาพหรือสัญลักษณ์กลางหน้ากระดาษเปล่าที่ไม่มีเส้นบรรทัดในแนวนอน โดยใช้สีเส้นต่าง ๆ
3. ระบุคำสำคัญหลักของเรื่องทีอ่านด้วยตัวอักษรที่ชัดเจน สะดุดตา
4. เชื่อมโยงคำหรือวลีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันกับคำสำคัญหลักตรงกลางไปทุกทิศทางทุกทางสั้น ๆ

5. เขียนคำหรือวลี บนเส้นที่แตกออกไป 1 คำ หรือวลี ต่อ 1 เส้น ซึ่งแต่ละเส้นควรเกี่ยวข้องกับเส้นอื่น ๆ ด้วย

6. ขยายคำสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

7. ใช้สี รูปภาพ ลักษณะของเส้นหรือลูกศรที่เชื่อมโยง การเน้นลำดับความคิดที่เป็น

ระบบ

ขั้นหลังการอ่าน

เมื่อผู้เรียนอ่านจบแล้วผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้และผู้เรียนจะตอบคำถามเพื่อทบทวนเรื่องราวอีกครั้งหนึ่ง

บันลือ พุกกะวัน (2545 : 128-129) ได้กล่าวถึง แนวการสอนอ่านเพื่อจับใจความสำคัญว่า

1. การฝึกอ่านคร่าวๆ

1.1 ให้อ่านเรื่องราวหรือบทความ โดยอ่านเร็ว ชำม ๆ หรืออ่านอย่างลวกๆเพื่อจะได้อ่านขอบเขต หรือกล่าวถึงเรื่องอะไร ทำนองใด

1.2 ถ้าเป็นบทประพันธ์ร้อยกรอง ลองอ่าน 2-3 หน้า เพื่อดูว่ามีคุณค่าที่น่าสนใจเพียงใดหรือไพเราะหรือไม่

1.3 ให้อ่านเฉพาะหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งให้ละเอียด เพื่อทราบทัศนคติความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ หรือเจตนาของผู้แต่ง ผู้เรียบเรียง โดยมากจะอ่านอารมณ์บท

1.4 ให้อ่านตลอดเรื่องเพื่อคว้า เรื่องนั้นให้ประโยชน์ทางใด มีจุดเด่นอยู่ตรงไหน ตอนไหนบ้าง

1.5 เมื่ออ่านแล้วพิจารณาตรวจสอบเรื่องราวส่วนรวมว่า เป็นเรื่องยากหรือเรื่องง่าย เหมาะสมกับวัยผู้อ่านหรือไม่

2. ฝึกอ่านจับใจความสำคัญเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่การย่อความ

2.1 ฝึกการอ่านนิทานแล้วเล่าเรื่องย่อ สรุปเรื่อง ด้านลักษณะตัวละคร อาจบอกได้ว่า มีลักษณะอย่างไร เป็นเรื่องที่มีเหตุผลหรือไม่

2.2 เมื่อมอบหมายให้นักเรียนอ่านเรื่องราวใด ครูจำเป็นต้องตั้งคำถามให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ในเรื่อง นักเรียนหาคำตอบเป็นตอน ๆ ไป โดยลำดับ

2.3 ฝึกให้นักเรียนอ่านบทความที่ให้ความรู้ แล้วให้ตั้งหัวข้อเรื่อง ชื่อเรื่องไว้แต่ละตอน

2.4 ในการตรวจสอบหรือการตั้งชื่อเรื่องแต่ละตอน ควรจะมีการอภิปรายว่าควรจะต้องตั้งชื่อนั้นว่าอย่างไรจึงจะเหมาะสม

2.5 ให้นักเรียนรวบรวม 2-3 ตอน เป็นหัวเรื่อง หรือประโยคหรือทำให้เรื่องสั้นเข้า

2.6 ฝึกให้นักเรียนอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ดูชื่อเรื่องแต่ละคอลัมน์ จะเห็นว่าการตั้งชื่อไว้ แล้วลองค้นหาคอลัมน์ ที่จะอ่านในหน้าอื่นๆเด็กๆจะเข้าใจเรื่องการตั้งชื่อเรื่องแต่ละตอน

2.7 นักเรียนสังเกตดูว่า ประโยคใดเป็นประโยคใจความสำคัญของเรื่องและประโยคใดเป็นประโยคผลความ

กูสแซก (Guszak 1958 : 81, อ้างถึงใน ปวีณา พิสิท 2546 : 19) ได้เสนอหลักการสอนอ่านจับใจความ ไว้ดังนี้

1. ควรฝึกให้นักเรียนรู้จักทำนายสิ่งที่จะอ่านล่วงหน้าว่าสิ่งที่จะพบในการอ่านต่อไป น่าจะเป็นอย่างไร

2. ควรฝึกให้นักเรียนวางขอบเขตจากเนื้อหาเพื่อจะหาข้อมูลพิสูจน์สิ่งที่ตนทำนายไว้

3. ควรฝึกให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้มาจัดเป็นระบบระเบียบด้วยความเข้าใจของตนเอง

4. ควรฝึกให้นักเรียนพิจารณาว่าสิ่งใดมีความสำคัญ ควรจดจำบ้าง

5. ควรฝึกให้นักเรียนรู้จักการประเมินผลสิ่งที่อ่านว่าเป็นข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นของผู้เขียน และมีความเชื่อถือได้หรือไม่

สรุป จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านเกี่ยวกับแนวการสอนอ่านจับใจความมีดังนี้ ให้ผู้เรียนระดมสมองเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านก่อน ให้อ่านผ่านๆ ให้ผู้เรียนสร้างแผนผังทางปัญญา จดบันทึกการอ่าน ขึ้นหลังการอ่าน ให้ผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้และตอบคำถามเพื่อทบทวนเรื่องราวอีกครั้ง ฝึกจัดระบบความรู้ เขียนสรุปโดยใช้แผนที่ความคิด

วิธีการจัดการเรียนการสอนอ่านจับใจความ

การจัดการเรียนการสอนอ่านจับใจความให้ผู้เรียนสนใจและได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั้น ครูผู้สอนต้องเลือกวิธีการสอนอ่านจับใจความที่เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถอ่านจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งวิธีในการสอนอ่านจับใจความมีหลายวิธี สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543 : 97-100) ได้กล่าวถึงวิธี การสอนเพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความ ดังนี้

การสอนให้เข้าใจความหมายของคำศัพท์

คำศัพท์มีส่วนสำคัญต่อการอ่านอย่างมาก ถ้าสื่อที่นำมาอ่านมีคำศัพท์หลายคำที่ผู้อ่านไม่รู้จักความหมายจะทำให้ไม่สามารถจับใจความได้ การสอนให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำศัพท์ก่อนการอ่านเรื่องราวเป็นสิ่งจำเป็นจะช่วยให้นักเรียนอ่านแล้วเข้าใจเรื่องราวได้ดีขึ้น

หลักการจัดกิจกรรม

หลักสำคัญในการจัดกิจกรรมมี 3 ประการ คือ

1. สื่อการอ่าน สื่อที่นำมาใช้ควรคำนึงถึงความยากง่ายที่สอดคล้องกับความสามารถของผู้อ่าน นักการศึกษาเชื่อว่าถ้าสื่อมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างความรู้ของนักเรียนน้อยก็จะเป็นการอ่านจับใจความได้ครบถ้วน
2. กระบวนการคิด เป็นการศึกษาอย่างมีระบบเมื่ออ่านแล้วควรมีความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สามารถวิเคราะห์เป็นองค์ประกอบย่อย มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องที่อ่านกับสภาพความเป็นจริงและสิ่งที่อยู่รอบตัว หาเหตุผลและข้อเท็จจริง
3. การมีปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนกับสื่อการอ่าน นักเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการปรับตนเองให้ซึมซับในสื่อใหม่ เห็นความสำคัญและประโยชน์ของคำศัพท์ซึ่งจะช่วยทำให้การเรียนรู้มีความหมาย นักเรียนจะต้องพยายามสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างความรู้และความคิดที่มีอยู่ให้เชื่อมโยงกับความรู้และความคิดใหม่ ครูจะต้องสร้างสถานการณ์ด้วยการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน

วิธีสอนคำศัพท์

หลักสำคัญของการสอนคำศัพท์ที่ให้ความหมายต่อผู้เรียนควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1. แบบเรียนหรือสื่อการอ่านควรประกอบด้วยคำที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างความรู้เดิมมากกว่าร้อยละ 60

2. การเริ่มต้นสอนคำศัพท์ เริ่มต้นด้วยการให้นักเรียนค้นหาคำศัพท์ที่ตนไม่รู้จักโดยเขียนไว้บนกระดานดำ

วิธีที่ 1 ให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำแล้วดูภาพประกอบ

วิธีที่ 2 ให้นักเรียนยกตัวอย่างและจัดประเภท จะใช้วิธีนี้เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องแล้วเข้าใจแนวคิดแต่ไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์บางคำ เช่นเมื่ออ่านพบคำว่า คำนามทั่วไป และ คำนามเฉพาะ ไม่สามารถอธิบายความหมายได้ ครูอาจให้นักเรียนยกตัวอย่างคำแล้วช่วยจัดประเภท

3. ใช้ภาพสื่อความหมายของคำศัพท์ และใช้แผนภูมิสื่อความหมายของแนวคิด จะใช้วิธีนี้เมื่อนักเรียนอ่านเรื่องแล้วไม่สามารถค้นหาแนวคิดของเรื่องได้ อีกทั้งไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ในเรื่อง ครูใช้ภาพสื่อความหมายของคำ และใช้แผนภูมิช่วยในการทำความเข้าใจเนื้อเรื่องจนสามารถสรุปออกมาได้

วิธีที่ 4 ให้นักเรียนยกตัวอย่างโดยครูใช้ภาพและแผนภูมิเป็นสื่อช่วยให้เข้าใจความหมายของคำและแนวคิด จะใช้วิธีนี้เมื่อนักเรียนใช้วิธีจดจำความหมายของคำ และเนื้อเรื่องจากผู้อื่น โดยที่ตนเองไม่มีความเข้าใจ

วิธีที่ 5 เป็นวิธีที่สอนตามปกติ จะใช้วิธีนี้เมื่อนักเรียนเข้าใจความหมายของคำศัพท์และแนวคิดของเรื่องแต่ไม่สามารถอ่านออกเสียงได้ ในกรณีนี้ถือว่าเป็นปัญหาเพราะนักเรียนสามารถเข้าใจเรื่องราวและจับใจความได้รวมทั้งเข้าใจความหมายของคำศัพท์ ถ้ามีการฝึกหัดให้ออกเสียงก็จะพัฒนาได้

4. ทบทวนคำศัพท์ ทบทวนก่อนที่จะเรียนคำใหม่ เช่น อ่านออกเสียงคำ สะกดคำ และนำคำมาแต่งประโยคหรือแต่งเรื่อง เพื่อฝึกให้นักเรียนได้ใช้คำอย่างสม่ำเสมอ

สรุปการสอนคำศัพท์ก่อนการอ่านเรื่องราวเป็นรูปแบบของการสอนอ่านอย่างหนึ่งที่ครูเน้นความสำคัญของความหมายคำศัพท์ทุกคำ เมื่อนักเรียนเข้าใจความหมายจะช่วยให้เข้าใจเรื่องที่อ่าน อีกสิ่งหนึ่งคือให้นักเรียนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคำศัพท์ใหม่กับคำศัพท์เก่าซึ่งเป็นความรู้ที่มีอยู่เดิมและควรส่งเสริมกระบวนการคิด

การสอนอ่านโดยใช้วงกลมช่วยเรียงลำดับเหตุการณ์

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543:101-104) ได้กล่าวถึงเด็กที่เพิ่งฝึกอ่านมักจะมี ความลำบากในการเรียงลำดับเหตุการณ์เรื่องี่อ่าน เพราะให้ความสนใจในการสะกดคำและการออกเสียงให้ถูกทำให้นักเรียนในชั้นประถมศึกษาอ่านเรื่องจบแต่เรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่องไม่ได้ หน้าที่ครูคือจะต้องช่วยให้เด็กสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์จากเรื่องี่อ่านได้ การใช้รูปทรงเรขาคณิตช่วยเรียงลำดับเหตุการณ์เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเริ่มอ่านอย่างเป็นทางการเข้าใจเรื่องราวได้ดีขึ้น การนำวงกลมมาใช้ในกิจกรรมการสอนอ่านและเขียนจะช่วยเรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่องนอกจากนั้นยังช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการอภิปรายโดยใช้เหตุผล ฝึกสมาธิการฟังเพื่อประโยชน์ในการจับประเด็นสำคัญ ฝึกการทำงานร่วมกันและการแบ่งปันความคิดที่มีคุณค่าอันเป็นประโยชน์ต่อการอ่านการเขียน ซึ่งเหมาะที่จะเริ่มต้นฝึกเด็กตั้งแต่เริ่มเรียนอ่านและเขียนอย่างเป็นทางการ

สรุปการสอนอ่านโดยใช้วงกลมช่วยเรียงลำดับเหตุการณ์ เหมาะที่จะใช้ฝึกนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาให้สามารถอ่านเรื่องแล้วเรียงลำดับเหตุการณ์ได้โดยใช้วงกลมเป็นการฝึกทักษะฟัง พูด อ่าน และเขียนให้สัมพันธ์กัน

การสอนอ่านโดยใช้คำถามพัฒนาแนวคิด

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543:117-119) ได้กล่าวว่าการใช้คำถามเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนหรือผู้อ่านค้นหาแนวคิดนักการศึกษาได้แบ่งคำถามออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. คำถามเพื่อหาคำตอบพื้นฐาน เป็นคำถามที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่นักเรียนอ่าน คำตอบจะมีปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่องลักษณะของคำถามประเภทต่าง ๆ มีดังนี้

1.1 วัดความจำ มักจะถามเกี่ยวกับชื่อตัวละคร สถานที่ เหตุการณ์สำคัญ เวลา คำที่ใช้ขึ้นต้นของคำถามมี ใคร อะไร เมื่อไร ที่ไหน

1.2 วัดการสรุปเรื่อง จะถามเกี่ยวกับการสรุปเรื่องที่ย่อหน้าทีละตอน แล้วสรุปรวมกันเป็นเรื่องย่อของทั้งหมด

1.3 วัดจุดมุ่งหมาย ถามเพื่อให้ผู้อ่านค้นหาจุดมุ่งหมายของผู้เขียนที่เสนอเรื่องราวทั้งหมด ผู้อ่านจะหาคำตอบได้ถ้าอ่านเรื่องราวทั้งหมดอย่างเข้าใจ ตัวอย่างคำถาม ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไรในการเสนอเรื่องราวสี่แผ่นดิน

1.4 วัดการเขียนหัวข้อ คำถามประเภทนี้จะถามเพื่อให้ผู้อ่านตอบประเด็นสำคัญจากเรื่องี่อ่าน โดยเขียนเป็นหัวข้อสำคัญได้ถ้าผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่อง ตัวอย่างคำถาม เมื่ออ่านเรื่องสี่แผ่นดินจบ นักเรียนจะกำหนดเป็นหัวข้อสำคัญอะไรได้บ้าง

1.5 วัดการนำไปใช้ ถ้ามุ่งเกี่ยวกับการนำเรื่องราวที่อ่านไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างคำถามจากเรื่องขุนช้างขุนแผนตอนพลายแก้วบวชเณร มีอะไรที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

2. คำถามเพื่อคิดวิจารณ์ ถ้ามุ่งเป็นการคิดในขั้นสูงที่ต้องการคำตอบในเชิงหาเหตุผล วิเคราะห์การตัดสินใจ และคำตอบอื่น ๆ ที่ต้องใช้เนื้อเรื่องจากการอ่านเป็นพื้นฐานในการพิจารณาค้นหาคำตอบ ประเภทของคำถามเพื่อคิดวิจารณ์มีดังนี้

2.1 วัดการเปรียบเทียบข้อที่เหมือนกันและตรงกันข้าม ให้ผู้อ่านค้นหาคำตอบจากเนื้อเรื่องที่อ่าน โดยพิจารณาว่ามีสิ่งใดบ้างที่เหมือนกัน และสิ่งใดบ้างที่ต่างกันหรือตรงกันข้าม

2.2 วัดการวิเคราะห์ ให้ผู้อ่านจำแนกหรือวิเคราะห์รายละเอียดที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง หรือในภาพ ตัวอย่างคำถาม ในเรื่องนี้มีคำอะไรที่ให้ความรู้สึกนึกใจและสะเทือนใจในภาพนี้มีอะไรซ่อนอยู่

2.3 วัดความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผล ให้ผู้อ่านค้นหาเหตุและผลที่ปรากฏในเรื่อง ตัวอย่างคำถาม การตัดไม้ทำลายป่าจะทำให้สภาพของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

2.4 วัดการแสดงความคิดเห็น ให้วิพากษ์วิจารณ์ตัวละคร เหตุการณ์ เรื่องราว หรือปัญหาที่ปรากฏในเรื่อง ตัวอย่างคำถาม สภาพเศรษฐกิจของไทยขณะนี้เป็นอย่างไรร

2.5 วัดการคาดคะเนเหตุการณ์ข้างหน้า ให้ผู้อ่านทำนายหรือคาดคะเนโดยอาศัยเรื่องราวที่อ่านเป็นพื้นฐานในการทำนาย

2.6 วัดการสืบค้นข้อมูล เป็นคำถามที่ต้องการให้ผู้อ่านไปค้นหาคำตอบจากหนังสือหรือตำราต่าง ๆ ตัวอย่างคำถาม ท่านมีเหตุผลอะไรมาสนับสนุนคำถามในข้อ 5

2.7 วัดการประเมิน เป็นคำถามที่ต้องการให้ผู้อ่านตัดสินใจหรือหาข้อสรุปเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าและพิจารณาความเป็นจริงหรือเท็จของข้อมูล ตัวอย่างคำถาม ข้อสันนิษฐานว่าเกาะแก้วพิสดารคือเกาะเสม็ดนั้นเชื่อถือได้หรือไม่ ให้เสนอเหตุผล

3. คำถามเพื่อคิดสร้างสรรค์ เป็นคำถามที่มุ่งให้นักเรียนหรือผู้อ่านปรับเปลี่ยนแนวคิดที่ได้จากการอ่านในทางที่ดีงาม ก่อให้เกิดคุณค่าทางจิตใจ ให้ความสุขแก่ตนเองและผู้อื่น คำถามประเภทนี้มักเป็นคำถามปลายเปิดที่ผู้อ่านสามารถตอบได้อย่างอิสระโดยไม่ถือว่าผิด ตัวอย่างคำถาม ถ้าท่านเป็นผู้เขียนนิทานเรื่องราชสีห์กับหนู ท่านคิดว่าจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตัวละครราชสีห์กับหนูได้อย่างไร

ลำดับขั้นการสอน

ในการสอนอ่านโดยใช้คำถามพัฒนาแนวคิดมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. **ขั้นนำ** ในขั้นนี้ครูจะแนะนำประเภทของคำถามตามการแบ่งที่ได้กล่าวมาแล้ว พร้อมยกตัวอย่างของคำถามเพื่อให้นักเรียนเข้าใจ
2. **ขั้นอ่าน** ครูแจกเนื้อเรื่องที่จะให้อ่าน โดยกำหนดเวลาให้เหมาะสมกับจำนวนคำที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง
3. **ขั้นถาม** ครูถามคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบ อาจแบ่งกลุ่ม แล้วแจกคำถามให้แต่ละกลุ่มช่วยกันตอบตามเวลาที่กำหนด คำถามมีดังนี้ คำถามเพื่อหาคำตอบพื้นฐาน คำถามเพื่อคิดวิจารณ์ญาณ คำถามเพื่อคิดสร้างสรรค์ เมื่อนักเรียนตอบคำถามครบถ้วนทุกข้อแล้ว ครูจึงให้ช่วยกันสรุปแนวคิดจากเรื่องที่อ่าน

สรุปการสอนอ่านโดยคำถามพัฒนาแนวคิดเป็นวิธีสอนแบบหนึ่งที่ครูควรตั้งคำถามหลายแบบเพื่อวัดความรู้ขั้นพื้นฐาน วิจารณ์ญาณ และสร้างสรรค์ เพื่อนักเรียนจะได้ค้นหาคำตอบจนกระทั่งเข้าใจและสามารถสรุปออกมาเป็นแนวคิดได้ถูกต้อง

การสอนอ่านโดยใช้ประสบการณ์ทางภาษา

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543:128-129,132) ได้กล่าวถึงการสอนอ่านโดยใช้ประสบการณ์ทางภาษาเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น เป็นการสอนที่นำคำซึ่งนักเรียนรู้แล้วและใช้อยู่ในชีวิตประจำวันมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดกิจกรรมการอ่าน ครูสามารถนำไปใช้ในการสอนอ่านให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ ได้ เพราะภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความหมายของความคิดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง เป็นทางที่บุคคลใช้ติดต่อโดยรับภาษาเข้าไป แล้วตีความออกมา ดังนั้น ประสบการณ์จึงเป็นเสมือนหน้าต่างของภาษา และคุณภาพของประสบการณ์จึงมีอิทธิพลต่อการศึกษาเป็นอย่างมากถ้าประสบการณ์เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนก็จะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจเรื่องเหล่านั้นดีขึ้น แต่ถ้าประสบการณ์ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนก็จะช่วยให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้นด้วยเหตุนี้ ประสบการณ์ทางภาษาจึงมีบทบาทสำคัญที่ครูสามารถจะนำมาใช้เพื่อสอน อ่านจับใจความทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

จุดมุ่งหมาย

การสอนอ่านจับใจความโดยใช้ประสบการณ์ทางภาษามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ใช้เหตุการณ์ที่ได้จากการพบเห็น จากการอ่าน และการบอกเล่า เป็นสื่อพัฒนาการรู้จักคำและความหมายของคำจนสามารถอ่านจับใจความได้
2. มีโอกาสแบ่งปันประสบการณ์ทางภาษาของตนกับของเพื่อนมาใช้พัฒนาการอ่านจับใจความของตนเองให้สูงขึ้น

3. รู้จักเรียบเรียงถ้อยคำเป็นเรื่องราวตามลำดับเหตุการณ์ที่ตนได้เคยพบเห็น สื่อความหมายให้ผู้อื่นอ่านเข้าใจได้

ลำดับขั้นของการดำเนินงาน

การสอนอ่านจับใจความโดยใช้ประสบการณ์ทางภาษามีลำดับขั้นการดำเนินงาน ดังนี้

1. ให้นักเรียนเขียนเรื่องที่ตนประทับใจมากที่สุด ในเหตุการณ์ที่ผ่านมา กรณีเด็กเล็ก ให้เล่าเรื่องแล้วครูบันทึกเรื่องราว

2. แก้ไขการใช้ถ้อยคำ ตัวสะกด การันต์และรูปประโยคที่นักเรียนเขียนผิด

3. ให้นักเรียนคัดลอกเรื่องราวที่ครูแก้ไขแล้ว พร้อมทั้งวาดภาพประกอบเนื้อเรื่อง

4. ให้นักเรียนตั้งคำถามจากเนื้อเรื่อง

5. ให้นักเรียนเขียนคำถามใส่บัตร แปะไว้ท้ายเรื่องที่สำเร็จแล้ว

6. กำหนดให้นักเรียนหมุนเวียนกันอ่านเรื่อง

7. ให้นักเรียนบันทึกคะแนนที่ได้ลงบนตารางที่ครูคิดไว้

การสอนอ่านโดยใช้วิธีวิทยาศาสตร์

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543:133,138) ได้กล่าวถึงการสอนอ่านจับใจความโดยใช้วิธีวิทยาศาสตร์เป็นวิธีสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกคิดอย่างมีแบบแผน ซึ่งการสอนอ่านจับใจความโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์นี้เป็นการกำหนดเป้าหมายหรือทำนายเหตุการณ์ของเรื่องก่อนการอ่าน โดยอาศัยแนวทางจากข้อความบางตอนเป็นการทำนายในเรื่อง คล้ายกับการตั้งสมมติฐาน แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สรุปได้ดังนี้

1. อ่านเฉพาะชื่อเรื่องแล้วช่วยกันทำนายเหตุการณ์ ภายในเรื่องก่อนการอ่านเรื่อง

2. ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องประมาณหนึ่งในสี่ของเรื่อง แล้วให้นักเรียนตั้งคำถามเพิ่มเติมภายหลังที่ได้ทราบเรื่องบ้างแล้ว

3. ให้นักเรียนอ่านต่อไปอีกหนึ่งในสี่ของเรื่องที่ย่านไปแล้วและให้นักเรียนปิดหนังสือจากนั้นตั้งคำถามทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไป

4. ครูให้นักเรียนอ่านต่อไปหนึ่งในสี่ของเรื่อง

5. ครูให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องที่เหลือ แล้วช่วยกันสรุปว่า ตรงกับคำทำนายไว้หรือไม่

การสอนอ่านโดยใช้วิธีเล่านิทาน

การสอนอ่านจับใจความให้น่าสนใจและให้ได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ของการอ่าน จำเป็นต้องเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถและตรงกับความสนใจของผู้อ่าน วิธีสอนอ่านจับใจความโดยใช้วิธีเล่านิทานเป็นอีกวิธีหนึ่งที่นิยมนำมาใช้ ด้วยเหตุที่นิทานนอกจากผู้เขียนประพันธ์ขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรื่นรมย์ ให้ความเพลิดเพลินแล้ว ยังมุ่งให้ได้รับ

ประโยชน์ด้านอื่น ๆ เช่น คุณค่าทางภาษา สำนวนสุภาษิตและข้อคิดต่างๆ ด้วยเหตุนี้นิทานจึงมีบทบาทสำคัญต่อการที่ครูจะนำมาใช้เป็นสื่อพัฒนาคุณภาพทางภาษาของนักเรียนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นขั้นวางรากฐานทางภาษาที่มั่นคงให้กับนักเรียน ส่งเสริมให้รักภาษา สนใจและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษา

การเตรียมตัวเพื่อเล่านิทาน

เนื่องจากการเล่านิทานเป็นการสร้างจินตภาพให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ให้เกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ การเล่านิทานจำเป็นต้องมีการเตรียมตัวดังนี้

1. เลือกเรื่องให้ตรงกับความสนใจตามวัยของนักเรียน เด็กที่เรียนแต่ละระดับชั้นย่อมมีความสนใจในเนื้อเรื่องที่แตกต่างกัน เช่น เด็กที่มีอายุ 6-8 ปี ชอบฟังเรื่องที่เป็นนิทานเกี่ยวกับสัตว์ เทพธิดา หรือธรรมชาติอันเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์และอยู่ใกล้ตัว ส่วนเด็กที่โตขึ้นความสนใจจะแตกต่างกันตามเพศและพื้นฐานทางการศึกษา ด้วยเหตุนี้ครูจึงต้องเลือกนิทานให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนและตรงกับจุดมุ่งหมายที่ครูได้กำหนดไว้

2. เลือกเรื่องให้มีความสั้นยาวเหมาะสมกับสมาธิในการฟังของนักเรียน เด็กที่เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ย่อมมีสมาธิในการฟังที่แตกต่างกัน ครูจึงจำเป็นต้องพิจารณาความยาวของเนื้อเรื่องให้เหมาะสม เช่น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 มีสมาธิในการฟังติดต่อกันประมาณ 5-10 นาที ในขณะที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 จะมีสมาธิในการฟังได้ประมาณ 10-15 นาที และนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 จะมีสมาธิในการฟังเรื่องติดต่อกันประมาณ 15-20 นาที โดยที่ไม่หยุดพักทำกิจกรรมใด ๆ เลย ด้วยเหตุนี้ความสั้นยาวของเนื้อเรื่องจึงเกี่ยวข้องกับเวลาที่จะจัดกิจกรรมให้กับเด็กด้วย

3. อ่านเรื่อง 2-3 ครั้ง อ่านเรื่องที่เลือกจนจำเหตุการณ์ ชื่อตัวละครได้ครบ

4. ศึกษาที่มาของเรื่อง ซึ่งมักนำเสนอในส่วนของคำนำ ครูควรทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้แต่งและควรใช้นิทานให้เป็นประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์

5. สร้างจินตภาพในเหตุการณ์ของเรื่องที่จะเล่าให้นักเรียนฟัง

6. ปิดหนังสือแล้วลองเล่าเรื่องโดยใช้น้ำเสียงและความรู้สึกลงไปในเรื่องราว

7. บันทึกข้อคิด คติสอนใจ หรือคุณค่าที่ปรากฏในเรื่อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการอภิปรายหลังจากนักเรียนฟังเรื่องจบ และหาข้อสรุปเพื่อให้นักเรียนนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

สรุปการสอนอ่านจับใจความโดยใช้วิธีการเล่านิทาน เป็นการสอนที่มุ่งพัฒนาคุณภาพทางภาษาของนักเรียนให้สูงขึ้น ครูควรเลือกนิทานให้เหมาะสมกับเวลา ความสนใจ และให้ประโยชน์ทางคุณค่าภาษา การเล่านิทานต้องมีการเตรียมตัวเพื่อให้งิจกรรมการสอนพัฒนา

ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนมากที่สุด รวมทั้งเสริมทักษะการพูดและการเขียนให้พัฒนาควบคู่ไปด้วย

กรมวิชาการ (2546 : 190-200) ได้กล่าวถึง แนวการจัดการเรียนการสอนอ่านจับใจความไว้ว่า ครูควรวางแผนการจัดการเรียนการสอนอ่านจับใจความให้เหมาะกับเนื้อหาที่ให้นักเรียนอ่าน วุฒิภาวะ ประสบการณ์ และความสนใจของนักเรียน ใช้วิธีการที่หลากหลายโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ครูควรจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความสามารถและระดับชั้นของนักเรียน

นอกจากนั้นกรมวิชาการ(2546 : 190-200) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการอ่านจับใจความ ไว้ดังนี้

1. จัดตามแนวการสอนอ่านในใจ การอ่านจับใจความเป็นการอ่านในใจอย่างหนึ่ง ที่มุ่งจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่าน การสอนอ่านในใจ เป็นการสอนอ่านเพื่อจับใจความวิธีหนึ่งที่เหมาะสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) โดยพิจารณาความสามารถของนักเรียนเพื่อตัดสินใจเลือกกิจกรรม การสอนอ่านในใจมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นเตรียมการอ่าน ประกอบด้วย การสร้างประสบการณ์พื้นฐาน โดยจัดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรม เช่น

1.1.1 สนทนาเกี่ยวกับชื่อเรื่องและแนวคิดของเรื่อง

1.1.2 ดูภาพในหนังสือแล้วสนทนาเกี่ยวกับภาพ

1.1.3 เล่าเรื่องที่อ่านพอสังเขป

1.1.4 อ่านบทนำเพื่อให้รู้เรื่องต่างๆ

1.1.5 ทดสอบเกี่ยวกับคำศัพท์ การอ่านคำยากการตั้งจุดประสงค์ในการอ่าน

1.2 ขั้นอ่านในใจ ประกอบด้วย อ่านสำรวจและตั้งคำถาม อ่านพินิจและตอบคำถาม เป็นการอ่านเรื่องอีกครั้งอย่างพินิจเพื่อหาคำตอบ จับประเด็นสำคัญ หารายละเอียดของเรื่อง หาเหตุและผลของเหตุการณ์ ตอบคำถามและทบทวน

1.3 ขั้นหลังอ่านในใจ ฝึกให้นักเรียนเขียนแผนภาพโครงเรื่อง

การวัดผลและประเมินผล มีวิธีการ ดังนี้

สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน พิจารณาจากความสามารถในการเล่าเรื่อง พิจารณาจากความสามารถในการตั้งคำถามและตอบคำถาม พิจารณาจากความสามารถในการทำแผนภาพโครงเรื่อง

2. จัดตามขั้นตอนการฝึกทักษะการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝน ซึ่งมีแนวปฏิบัติดังนี้

2.1 ขั้นการเตรียมความพร้อมในการอ่าน มีขั้นตอนดังนี้

ฝึกการใช้ท่าทางและปฏิบัติตนในการอ่านในใจอย่างถูกต้อง เช่น ท่า นั่ง ท่าทางในการอ่าน การวางมือ ระยะห่างจากสายตา การกวาดสายตาในขณะที่อ่าน ให้ฝึกอ่านแบบเคลื่อนสายตาตามแนวขวางและแนวนอน โดยใช้อักษรเดี่ยว คำเดี่ยว กลุ่มอักษร และคำที่มีความหมายเดียวกันกับคำที่กำหนดโดยเปรียบเทียบเวลาในการอ่านแต่ละเที่ยว และตอบคำถาม ให้นักเรียนฝึกจำคำต่าง ๆ ซึ่งเป็นการฝึกขั้นพื้นฐานในการอ่านจับใจความ ให้ฝึกอ่านเป็นวลี เพื่อความเข้าใจเรื่องที่อ่าน ให้นักเรียนฝึกอ่านแบบเจาะจง เป็นการฝึกทักษะในการกวาดสายตาในการอ่านเพื่อค้นหาคำตอบ ค้นหาตำแหน่ง ค้นหาความหมายของคำ ข้อสรุป หรือข้อเท็จจริงให้นักเรียนฝึกอ่านข้ามคำ หรือวลีที่ไม่สำคัญ อ่านเฉพาะคำ วลี ประโยคที่สำคัญ เพื่ออ่านได้อย่างรวดเร็วและจับใจความสำคัญได้

2.2 ขั้นการสร้างคำศัพท์

2.2.1 ให้นักเรียนฝึกการใช้บริบท

2.2.2 ฝึกให้อ่านประโยค แล้วเขียนความหมายของคำ

2.2.3 ฝึกให้อ่านเป็นข้อความ แล้วเขียนความหมายของคำที่กำหนด

2.2.4 ให้นักเรียนฝึกการใช้ร่องรอยที่เห็นได้ เช่น รูปภาพ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ที่จะช่วยให้รู้ความหมายของเรื่องได้ง่ายขึ้น

2.2.5 ให้นักเรียนฝึกการหาความหมายจากส่วนของคำ

2.2.6 ให้นักเรียนฝึกหาคำที่มีหลายความหมาย

2.2.7 ให้นักเรียนฝึกการหาความหมายจากพจนานุกรม

2.2.8 ให้นักเรียนฝึกการจดบันทึกและรวบรวมคำที่ได้ศึกษา

2.2.9 การวัดและการประเมินผล โดยใช้วิธีการวัดผลจากความสนใจในการอ่านและจากกิจกรรมต่างๆที่ได้ฝึก

2.3 ขั้นการใช้เครื่องช่วยอ่าน เครื่องช่วยอ่านมิใช่เครื่องกลไกใด ๆ หากแต่เป็นเทคนิคหรือวิธีการที่จะช่วยให้การอ่านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการฝึกดังนี้

2.3.1 ฝึกให้นักเรียนดูส่วนต่างๆของหนังสือ เช่น ชื่อเรื่อง สารบัญ คำนำ

2.3.2 ฝึกให้นักเรียนพิจารณาบทความหรือเนื้อหาแต่ละบท ได้แก่ ชื่อเรื่อง หัวข้อย่อย ภาพ แผนภูมิ แผนภาพ แผ่นตาราง ประโยคแรกของแต่ละย่อหน้า ย่อหน้าแรก คำถามท้ายบท เรื่องย่อท้ายบท

2.3.3 ฝึกให้นักเรียนเตรียมอ่านโดยจดบันทึกความรู้เดิม ทำแผนภาพคำระดมสมอง และเขียนอิสระ

2.3.4 ฝึกให้นักเรียนใช้ส่วนอื่น ๆ ของหนังสือ เป็นเครื่องช่วยอ่าน เช่น ตาราง ภาพ แผนภูมิ กราฟ

2.4 ขั้นการหาความคิดหลัก ขั้นนี้ฝึกหาประเด็นสำคัญของเรื่อง โดยการอ่านจับใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าให้ถูกต้อง

การวัดผล คือ การตรวจผลงานจากกิจกรรม การสังเกต ความตั้งใจ และการสังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ขั้นการหาข้อเท็จจริงและความคิดเห็น ขั้นนี้เป็นการฝึกอ่าน แล้ววิเคราะห์ให้ได้ว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง และส่วนใดเป็นข้อคิดเห็น

ข้อเท็จจริงเป็นเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ ลักษณะหรือสิ่งอื่นที่สามารถหาหลักฐานมาสนับสนุนหรือพิสูจน์ความถูกต้องได้ ส่วนความคิดเห็นเป็นข้อสรุปที่ได้จากข้อเท็จจริง เป็นการแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นหรือความเข้าใจของบุคคล ซึ่งไม่อาจพิสูจน์ได้

การวัดผลการอ่านเพื่อหาข้อเท็จและข้อคิดเห็นคือ การตรวจผลงาน การสังเกต ความตั้งใจ และพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน

2.6 ขั้นการอธิบายความและการหาข้อสรุป การฝึกขั้นนี้ให้นักเรียนฝึกทำความเข้าใจในคำอธิบายความของผู้เขียนว่า มีความคิดเห็นหรือรายละเอียดอย่างไรและแปลความให้ได้ว่า ความคิดสำคัญหรือรายละเอียดของข้อความ เป็นข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น แล้วจึงหาข้อสรุปการวัดผลก็คือการตรวจผลงานและแบบฝึกหัดต่างๆ

สรุปการสอนอ่านจับใจความ มีหลายวิธีแตกต่างกันมีจุดเน้นของการสอนต่างกัน เช่น การสอนคำศัพท์ก่อนการสอนเรียงลำดับเหตุการณ์ การใช้คำถาม การเล่านิทาน การใช้ประสบการณ์ภาษา ซึ่งผู้สอนควรพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาความต้องการ

การสอนอ่านจับใจความด้วยการใช้นิทานส่งเสริมคุณธรรม

สภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านวัตถุและเทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดค่านิยมในเรื่องวัตถุมิการแข่งขันแก่งแย่งเพื่อแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ เกิดความทุจริตทั้งภาครัฐและเอกชน ในขณะที่คุณธรรมและจริยธรรมกลับเสื่อมถอยลง จึงก่อให้เกิดปัญหานานัปการที่บั่นทอนความสงบสุข สร้างความสูญเสียให้แก่ประเทศชาติ ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าทุกคนจะต้องให้ความร่วมมือกันป้องกันและแก้ไข โดยเฉพาะเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่เป็นรากฐานสำคัญของชาติ จึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม จึงได้นำนิทานมาเป็นสื่อในการเสริมสร้างปัญญาและคุณภาพจิตของนักเรียนมุ่งปลูกฝังคุณธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณธรรมอันพึงประสงค์ในการเรียนรู้ ได้แก่ ความมีวินัย ความมีน้ำใจ ความขยัน ความประหยัด ความกตัญญูและเน้นหลัก

เศรษฐกิจพอเพียง ในด้านความพอประมาณ สอดแทรกความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก เจตคติที่ดี อันจะเป็นผลต่อการพัฒนาคุณธรรมผ่านนิทานควบคู่ไปกับการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ และสามารถพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนได้ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2547 : 113) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครู โดยทั่วไปคือ การอบรมและสั่งสอนให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (แก้ไข 2545) มาตรา 6 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมไทยในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข จากแนวคิดดังกล่าวจัดได้ว่าการจัดการเรียนการสอนหัวใจสำคัญของผู้ที่เป็นครูนอกจากจะทำหน้าที่ให้ความรู้ทางวิชาการแล้วครูจะต้องให้การชี้แนะแนวทางชัดเจน นิสัยให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีคุณธรรมด้วย เพื่อสร้างเด็กรุ่นใหม่ให้มีความพร้อมทางกาย วาจา ใจ ที่จะเผชิญโลกได้อย่างมั่นคงและเป็นสุข ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้นำนิทานส่งเสริมคุณธรรมมาใช้เป็นสื่อในการพัฒนาผู้เรียน โดยผู้วิจัยได้แตงนิทานโดยปรับรูปนิทานที่อ่านด้วยการเปลี่ยนเวลา สถานที่ สภาพแวดล้อมของเรื่อง เปลี่ยนลักษณะอาชีพ เพศ โดยนำเค้าโครงมาจากนิทานอีสป และนิทานที่ส่งเสริมคุณธรรมที่ได้ฟังโดยทั่วไป

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543 : 122) ได้กล่าวว่า การสอนอ่านจับใจความให้น่าสนใจ และได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ของการอ่าน จำเป็นต้องเลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถและตรงกับความสนใจของผู้อ่าน วิธีสอนอ่านจับใจความโดยใช้นิทานเป็นอีกวิธีหนึ่งที่นิยมนำมาใช้ เพราะไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ก็ชอบฟังนิทาน ผู้แตงนิทานนอกจากเขียนนิทานขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรื่นรมย์และให้ความเพลิดเพลินแล้วยังมุ่งให้ได้รับประโยชน์ด้านอื่นด้วย เช่น คุณค่าทางภาษาซึ่งพิจารณาจากการใช้ถ้อยคำ สำนวนสุภาพ และข้อคิดต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ นิทานจึงมีบทบาทสำคัญต่อการที่ครูจะนำมาใช้เป็นสื่อพัฒนาคุณภาพทางภาษาของนักเรียนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นขั้นวางรากฐานทางภาษาที่มั่นคงให้กับนักเรียนส่งเสริมให้รักภาษา

ความหมาย

นิทาน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542 : 588) ได้ให้ความหมายไว้ว่า นิทานหมายถึง เรื่องที่เล่ากันมา

คุณธรรม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 253) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี พุทธทาสภิกขุ (2545 : 90) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติฝ่ายดี โดยส่วนเดียว ส่วน พิชัย ไชยสงคราม (2542 : 146) ยนต์

ชุ่มจิต (2550 : 157) ได้ให้ความหมายในทำนองเดียวกันว่า คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นความดี ความถูกต้องซึ่งมีอยู่ในจิตใจของบุคคล ซึ่งพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อตนเองและไม่เบียดเบียนผู้อื่น

จากความหมายของนิทานกับคุณธรรมที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่านิทานส่งเสริมคุณธรรม หมายถึงนิทานที่มีเนื้อหาสาระส่งเสริมให้เกิดความดี ความงาม ความถูกต้อง ซึ่งเป็นหลักประจำใจในการประพฤติปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัยเป็นสิ่งที่มิมีประโยชน์ต่อตนเองผู้อื่นและสังคม

หลักเกณฑ์ในการเลือกนิทานสำหรับการจัดการเรียนรู้

นิทานสำหรับเด็กมีมากมายหลากหลายรูปแบบ ซึ่งมีความเหมาะสมกับผู้อ่านในระดับอายุและความสามารถทางสติปัญญาที่แตกต่างกัน การเลือกนิทานที่เหมาะสมกับผู้อ่านจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้อ่านและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้นจึงมีนักการศึกษาได้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้

สมพร ร่มสุข (2549 : 40-41) ได้กล่าวถึงหลักการเลือกนิทานสำหรับนำมาใช้จัดการเรียนรู้ดังนี้

1. ควรเลือกให้เหมาะสมกับความสนใจของเด็กแต่ละวัย
2. เลือกเรื่องให้เหมาะสมกับเวลา เนื่องจากเด็กวัยต่างๆจะมีระยะเวลาความสนใจ หากเรื่องมีความยาวมากเด็กจะหมดความสนใจ
3. เลือกเรื่องที่คุณเล่าสนใจและชื่นชอบ
4. การดำเนินเรื่องรวดเร็ว ตรงไปตรงมา เด็กทราบว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และผลเป็นอย่างไร
5. เนื้อเรื่องสนุกสนาน ตื่นเต้นเร้าใจ หรือแสดงความเจ้าเล่ห์เพทุบาย การผูกเรื่องต้องกระชับแนบเนียนชวนให้ติดตาม
6. เนื้อเรื่องมีสาระ ข้อคิด ช่วยสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและสร้างลักษณะนิสัยที่ดีแก่เด็ก เด็กควรได้สาระ ข้อคิดหรือเกิดความคิดที่ดีงามอย่างใดอย่างหนึ่ง
7. เนื้อเรื่องสนุกสนาน ตื่นเต้นเร้าใจหรือแสดงความเจ้าเล่ห์เพทุบาย การผูกเรื่องต้องกระชับแนบเนียนชวนให้ติดตามฟังตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง

หม่อมหลวง จ้อย นันทวิษรินทร์ (2523 : 93, อ้างถึงใน อุษา มะหะหมัด 2548 : 71-72) เสนอแนวทางในการเลือกนิทานดังนี้

1. มีความเคลื่อนไหวอยู่ในเรื่อง ตัวสำคัญของเรื่อง พระเอก
2. มีเนื้อเรื่องเร้าใจ ตื่นเต้น การผูกเรื่องต้องแนบเนียนและมีเรื่องปลุกย่อยที่นำออกนอกทางได้น้อยที่สุด และเนื้อเรื่องจบในตัวของมันเอง

3. พรรณนาโวหารและภาพพจน์มีส่วนช่วยให้นิทานน่าฟัง
4. คำซ้ำ ข้อความซ้ำๆ และคล้องจองกันเป็นส่วนที่ช่วยให้เด็กคิดใจ
5. ปฏิภาณไหวพริบของตัวละคร การสนทนาโต้ตอบแสดงถึงสติปัญญาที่เฉียบแหลม
6. ความรู้สึกสะท้อนใจ เช่น รัก เกลียด โกรธ
7. เรื่องเกี่ยวกับเด็ก สัตว์เล็ก ๆ ที่ใช้ไหวพริบเอาชนะสัตว์ใหญ่ที่เกรหรือช่วยป้องกันตัวเองให้พ้นจากอันตราย ให้อยู่รอดปลอดภัยโดยอาศัยเล่ห์กล ความสามารถและความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างเพื่อนๆ
8. เลือกเนื้อเรื่องสั้นๆ โดยไม่ต้องสรุป นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า.....ซึ่งจะกลายเป็นเทศนาสั่งสอนไป

สุพรรณิ อ่อนจาก (2548 : 32) ได้เสนอแนวทางในการคัดเลือกนิทานที่เหมาะสมกับเด็กว่าการเลือกนิทานที่เหมาะสมกับเด็กนั้น มุ่งเน้นไปที่เนื้อเรื่องของนิทานจะต้องเป็นเรื่องที่ง่าย ๆ แต่มีความสมบูรณ์ เป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก ตัวละครมีไม่มากนักแต่มีลักษณะเด่นที่เด็กเห็นและจดจำได้ง่าย ทั้งนี้การดำเนินเรื่องควรเน้นที่ บทสนทนามากกว่าเจียวนอกจากนี้การเลือกนิทานให้กับเด็กจะต้องคำนึงถึงเรื่องวัยของเด็กด้วย

สรุปได้ว่า หลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหานิทานเป็นสิ่งสำคัญที่ครูต้องพิจารณาและ เอาใจใส่เป็นพิเศษ ควรพิจารณาเลือกเรื่องที่น่าสนใจ โดยคำนึงถึงวัย เพศ ระดับความยากง่ายของภาษาและคำศัพท์ที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีการสอดแทรกข้อคิด นักเรียนมีโอกาสคาดเดา ทำนายเหตุการณ์ต่อไปของเรื่องได้ โครงสร้างเรื่องไม่ซับซ้อน นักเรียนอ่านแล้วทำความเข้าใจเรื่องได้ง่าย ตามที่ สมพร ร่วมสุข (2549 : 39) ได้กล่าวว่่านักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 วัย 7-9 ปี อ่านหนังสือได้แล้วมีความคิด มีจินตนาการ ชอบนิทาน นิยายปรัมปราที่มีเรื่องเกี่ยวกับ เทวดา นางฟ้า ของวิเศษ เรื่องลึกลับ เรื่องตลกขำขัน และเริ่มสนใจเรื่องเกี่ยวกับชีวิตจริง ธรรมชาติของคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม วัยนี้เด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายอาจมีความสนใจแตกต่างกัน บ้างคือ เด็กผู้หญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับเทพนิยาย นางฟ้า การแต่งตัว การจัดบ้าน ตุ๊กตา ส่วนเด็กผู้ชายชอบเรื่องการผจญภัย โลกไซเบอร์ ดินแดน นิยายวิทยาศาสตร์ การเดินทางไปอวกาศและ เครื่องยนต์ต่าง ๆ เช่น รถยนต์ เครื่องบิน เรือรบ หุ่นยนต์ เป็นต้น ช่วงความสนใจนานขึ้น ประมาณ 15-20 นาที

นิทานส่งเสริมคุณธรรมที่ใช้เป็นสื่อเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่าน จับใจความของนักเรียนผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาจากเอกสารและอินเทอร์เน็ต แล้วแต่นิทานโดยคำนึงถึงวัย ระดับความยากง่ายของภาษาและคำศัพท์ที่เหมาะสมกับนักเรียน เรื่องไม่ยาวมากเกินไป สอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนการสอน และแนวคิดที่สอดแทรกคุณธรรม ให้ความ

สนุกสนานเพลิดเพลิน เมื่อรวบรวมนิทานแล้วผู้วิจัยได้แตงนิทานเปลี่ยนรูปนิทานโดยใช้เค้าโครงเดิม แต่เปลี่ยนชื่อตัวละคร เปลี่ยนตัวละคร เปลี่ยนสถานที่ นิทานส่งเสริมคุณธรรมที่นำมาใช้ สอดแทรกคุณธรรมในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านความมีวินัย 2) ด้านความมีน้ำใจ 3) ด้านความประหยัด 4) ด้านความขยัน 5) ด้านความพอประมาณ และ 6) ด้านความกตัญญู ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้นิทานที่ส่งเสริมคุณธรรม จำนวน 11 เรื่อง โดยแบ่งเป็นนิทานที่ใช้เป็นสื่อประกอบแผนการจัด การเรียนรู้ จำนวน 6 เรื่อง และนิทานที่ใช้ในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ จำนวน 5 เรื่อง นิทานที่ใช้เป็นสื่อประกอบแผนการจัดการเรียนรู้มีดังนี้คือ 1) เรื่องโรงเรียนไม่เป็นไร 2) เรื่องจ๊อบจ๊อบนกน้อย 3) เรื่องเศษผ้าของคุณยาย 4) ความโลภของแม่สิงโต 5) เรื่องขุมทรัพย์ในไร่ส้ม และ 6) ลูกกระต่ายยอดกตัญญู ส่วนนิทานที่ใช้ในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการ อ่านจับใจความมี 5 เรื่อง ดังนี้คือ 1) เรื่องลูกหมูเรียนรู้ 2) เรื่องม้าน้อย 3) เรื่องฟ้ากับเป้ง 4) เรื่องไม่อยากเป็นเต่า และ 5) เรื่องลูกนกกตัญญู

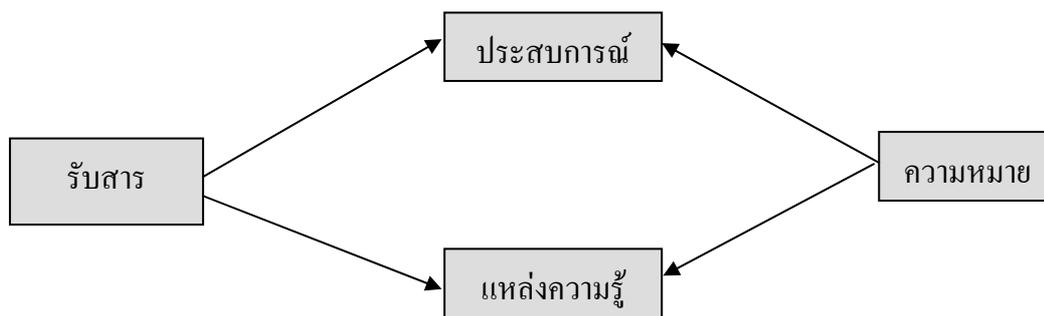
ทฤษฎีจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการสอนอ่านจับใจความ

การอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาโดยตรง ปัจจัยทางจิตวิทยาส่งผลไปถึงการอ่าน นักเรียนที่ประสบความล้มเหลวในการอ่านนอกจากจะมีปัญหาในการอ่าน โดยตรงแล้วยังมีปัญหาด้านจิตวิทยาด้วยการศึกษาทฤษฎีการอ่านให้เข้าใจจะเป็นแนวทางสำหรับครูในการกำหนดรูปแบบและวิธีสอนให้เหมาะสมกับความเป็นจริง

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543: 56-59) ได้กล่าวถึงทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง และเป็นประโยชน์ต่อการสอนอ่านจับใจความดังนี้

1. ทฤษฎีเน้นความสัมพันธ์ของข้อความ เป็นทฤษฎีที่เน้นใจความสำคัญของสารเป็นหลัก ทฤษฎีนี้ยังแยกออกไปตามแนวคิดของนักการศึกษาได้แก่

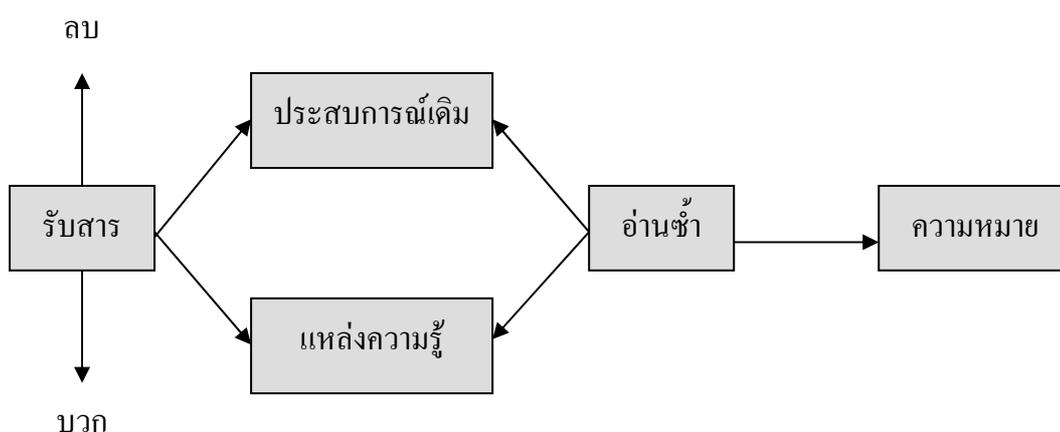
1.1 ทฤษฎีของ ทราบาสโซ่ (Trabasso) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กัน 2 ประการ คือ 1) ระบบประสาทรับรู้ข้อความแล้วแปลความหมาย 2) นำไปเปรียบเทียบกับโดยอาศัยประสบการณ์เดิม ความเข้าใจจึงเกิดขึ้น เมื่อผู้อ่านนำสารที่ได้รับใหม่ไปเปรียบเทียบกับความรู้ที่มีอยู่เดิมและผู้อ่านมีปฏิกิริยาตอบสนองด้วยการพูดหรือการเขียนเพื่อแสดงว่าตนเข้าใจข้อความนั้น จากทฤษฎีนี้แสดงว่ามีขั้นตอนการอ่านเป็น และ 3) ขั้นตอนดังแผนภาพที่ 3 ต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3 ทฤษฎีการอ่านจับใจความของทราบาสโซ์

ที่มา : สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช, 2543), 56.

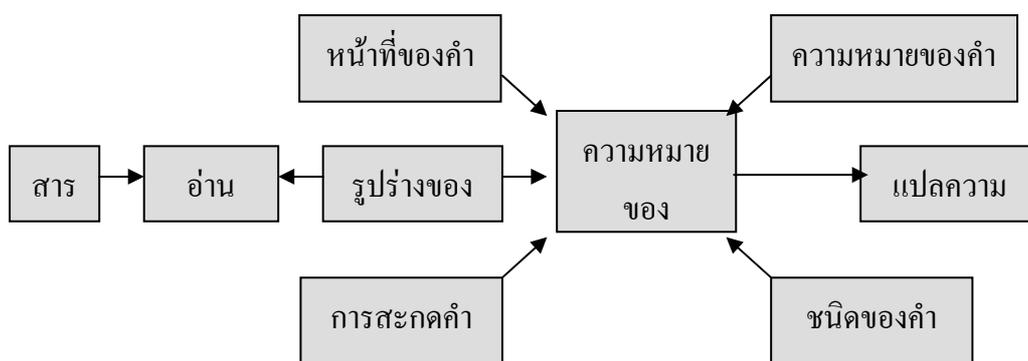
1.2 ทฤษฎีของ เคส และคลาค (Chase and Clark) เป็นทฤษฎีที่เน้นถึงความสัมพันธ์
ของใจความที่อ่านกับประสพการณ์เดิม ผู้อ่านจะรับสารแล้วทำการเปรียบเทียบกับประสพการณ์
ของจริงและภาพ ถ้าไม่ตรงกับข้อมูลหรือยังไม่มี ความสนใจก็จะใช้วิธีการอ่านซ้ำ ถ้าสารที่ให้
ความรู้สึกในทางลบ จะใช้เวลาในการรับรู้ไวและนาน หมายความว่า เมื่อรับรู้แล้วจะเก็บไว้นาน
กว่าสารที่ให้ความรู้สึกทางบวก ซึ่งระยะเวลาในการเก็บจะสั้นกว่าหรืออาจลืมได้เร็วกว่าสารที่ให้
ความรู้สึกทางลบ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปร่าง ลักษณะ และความหมายของคำ จะได้รับการบันทึก
ไว้ในสมอง ทฤษฎีเน้นความสัมพันธ์ของใจความที่อ่านกับประสพการณ์เดิม มีขั้นตอนของการ
อ่านดังแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 ทฤษฎีการอ่านจับใจความของ เคส และคลาค

ที่มา : สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช, 2543), 57.

1.3 ทฤษฎีของ รูเมลฮาร์ท (Rumelhart) ได้กล่าวถึงการอ่านว่า เป็นกระบวนการทำงานคล้ายกับเครื่องคอมพิวเตอร์ มีความซับซ้อน ผู้อ่านจะเริ่มต้นการอ่านสารโดยพิจารณารูปร่างของคำที่รู้จักเพื่อทำความเข้าใจความหมาย แล้วเปรียบเทียบความหมายของคำกับความรู้นี้เพื่อเป็นการพิสูจน์หาข้อเท็จจริง โดยผู้อ่านจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของคำ ความหมาย การสะกดคำ และชนิดของคำ องค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถแปลความของสารได้

แผนภาพที่ 5 ทฤษฎีการอ่านจับใจความของ รูเมลฮาร์ท

ที่มา : สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2543), 57.

จะเห็นได้ว่าทฤษฎีเหล่านี้เน้นความสัมพันธ์ของคำ ประโยค และข้อความผู้อ่าน จะต้องรู้จักความหมายของคำ ชนิด หน้าที่ รูปร่าง และสะกดได้ จะช่วยให้เข้าใจความหมายของเรื่องราวทั้งหมด

2. ทฤษฎีเน้นการวิเคราะห์ข้อความ เป็นทฤษฎีที่เน้นความสำคัญขององค์ประกอบย่อยของประโยค ได้แก่ ประธาน กริยา กรรม และส่วนขยาย นอกจากนั้นต้องรู้จักคำชนิดต่างๆ เช่น นาม สรรพนาม กริยา การเข้าใจหน้าที่และความหมายที่แท้จริงจะช่วยให้เข้าใจความหมายของข้อความหรือเรื่องที่อ่าน ผู้สนับสนุนทฤษฎีนี้ได้แก่

2.1 ทฤษฎีของ ดอร์ (Dawes) ได้กล่าวว่า ข้อความหรือเรื่องราวที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้มีความเกี่ยวข้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจนเป็นที่เข้าใจของผู้อ่านในลักษณะเช่นนี้ถือว่ามีความสัมพันธ์เป็นบวก ความสัมพันธ์ในที่นี้คือความเกี่ยวข้องของความหมายในแต่ละประโยค แม้บางครั้งประโยคแต่ละประโยคไม่ได้เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กัน หากผู้อ่านพยายามดึงความหมายให้มาเกี่ยวข้องกันก็สามารถสร้างความสัมพันธ์ของประโยคได้

2.2 ทฤษฎีของ เฟรดเคอร์ริก (Frederiken) ทฤษฎีนี้ได้้นำโครงสร้างทางหลักภาษา เป็นแกนสำหรับสร้างความเข้าใจในการอ่าน ผู้อ่านจำเป็นต้องทำความเข้าใจความหมายของถ้อยคำ ในประโยค การเข้าใจหน้าที่ของคำ การนำถ้อยคำมาเชื่อมโยง ทฤษฎีนี้ยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบ สำคัญของเรื่อง ที่ผู้อ่านมักพบเป็นส่วนมากมีดังนี้ 1) แนวคิดของเรื่องที่อ่านเป็น แนวคิดรวม ตลอดเรื่อง 2) แนวคิดย่อย ๆ ของเนื้อเรื่องจะมีความสัมพันธ์กัน และเมื่อนำมารวมกันสามารถ สรุปรวมเป็นแนวคิดของเนื้อเรื่องทั้งหมดได้ 3) ข้อเสนอแนะที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในท้ายบท และ 4) บทสรุปรวมของแนวคิดแต่ละบท หากเนื้อเรื่องมีหลายตอน

จากหลักจิตวิทยาต่างๆดังกล่าวข้างต้น ล้วนมีความสำคัญต่อการอ่านจับใจความเพราะ จะช่วยให้ครูผู้สอนเข้าใจและเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนควบคู่ไปด้วยกัน ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องพิจารณาเลือกวิธีสอนให้ สอดคล้องหลักจิตวิทยาการสอนอ่านจับใจความเพื่อช่วยพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของ นักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การวัดและประเมินผลการอ่านจับใจความ

กระทรวงศึกษาธิการ ,กรมวิชาการ (2546 : 250-251)ได้เสนอแนวทางการทดสอบทาง ภาษาด้านทักษะการอ่านดังนี้

1. การอ่านออกเสียง การทดสอบการอ่านออกเสียงในภาษาที่สองจะกระทำได้ ก็ต่อเมื่อนักเรียนสามารถพูดภาษาที่สองได้แล้ว

2. การอ่านเพื่อจับใจความ เป็นการทดสอบการรับรู้ข้อมูลจาก หนังสือพิมพ์ วารสาร ประกาศ โฆษณา ตารางเวลารถไฟ จดหมาย ฯลฯ กิจกรรมในการทดสอบทักษะ การอ่านจำแนก ได้ดังนี้

2.1 กิจกรรมที่เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เข้าสอบได้อ่านข้อความที่มีความยาวตามความ เหมาะสม ที่เป็นงานเขียนประเภทต่างๆ เช่น บทความจากหนังสือพิมพ์ และวารสาร รายละเอียด สนับสนุน หรือเป็นรายละเอียดที่แย้งกันเพื่อให้ข้อมูลตรงกันข้ามตลอดทั้งเข้าใจความสัมพันธ์ ระหว่างรายละเอียดด้วยกัน

2.2 ความสามารถอ่านจับใจความสำคัญ สามารถระบุแก่นเรื่อง หัวเรื่องและ ใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้

2.3 ความสามารถวิเคราะห์และประเมินความสัมพันธ์ของเนื้อความและ สุนทรียศาสตร์ของการใช้ภาษา สามารถใช้ความรู้ด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์ ความเข้าใจสิ่งที่อ่าน และความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ ลีลาภาษาที่ใช้ในบทอ่าน ที่เป็นตัวกระตุ้น วิเคราะห์ ประเมินและ สรุปลงได้ว่าสารที่อ่านนั้นเป็นสารประเภทใด ลีลาที่ใช้เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ เจตนา

ทัศนคติของผู้เขียนที่แฝงอยู่สามารถวิพากษ์วิจารณ์ถึงเหตุผลที่เกิดขึ้นต่อความมั่นคง น่าเชื่อถือของ สมมติฐานที่ผู้เขียนตั้งไว้ ความเป็นไปได้ของข้อสรุป ตลอดจนสามารถประเมินประสิทธิภาพของการอ่านนั้นได้ว่า มีความชัดเจนเข้าสู่ประเด็นอย่างไรไม่อ้อมค้อมและใช้ภาษาได้อย่างกระชับ ความสามารถ ในระดับนี้เป็นระดับสูงซึ่งต้องอาศัยความรู้ในระดับต้น ๆ เป็นพื้นฐาน

การกำหนดระดับความสามารถข้างต้นเป็นลำดับขั้นตอนที่ขึ้นต่อกันและการกำหนด ความสามารถตามเกณฑ์ อาจใช้มาตราส่วนประมาณค่า เป็นระดับดังนี้

- 1 หมายถึง ไม่มีความสามารถ
- 2 หมายถึง มีความสามารถน้อย
- 3 หมายถึง มีความสามารถพอประมาณ
- 4 หมายถึง มีความสามารถมาก
- 5 หมายถึง มีความสามารถยอดเยี่ยม

การประเมินความสามารถในการอ่านจับใจความ กระทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับ จุดมุ่งหมายในการวัดของครูผู้สอนเป็นสำคัญ จิเรียง บุญสม (2543 : 26) กล่าวถึงวิธีที่นิยมใช้มี 2 วิธีคือ

1. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้มาตรฐาน (Standardized Test) ข้อสอบที่นำไปให้ นักเรียนทำเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านกับเกณฑ์ปกติ (Norm) แบบทดสอบนี้ ประกอบด้วยข้อความเป็นตอน ๆ หรือเรื่องสั้น ๆ ให้นักเรียนอ่านแล้วเลือกตอบ เรียงจากเรื่องง่าย ๆ ไปหาเรื่องยาก ๆ จำกัดเวลา นักเรียนจะได้รับคะแนนตามความสามารถของความเข้าใจในการอ่าน แบบทดสอบ คะแนนจะออกมาในรูปของคะแนนดิบ (Raw Score) เปอร์เซนต์ไทล์ (Percentile) หรือระดับ (Grade-Equivalent)

2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ชนิดอิงเกณฑ์ (Criterion-Referenced Test) ลักษณะของแบบทดสอบนี้คล้ายกับแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้มาตรฐาน คือ มีข้อความเป็น ตอน ๆ หรือเรื่องสั้น ๆ ให้นักเรียนอ่านและเลือกตอบ แต่ไม่เปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน กับเกณฑ์ปกติ หรือกับนักเรียนกลุ่มอื่น คะแนนของนักเรียนขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์การอ่าน เกณฑ์นี้ ถือว่านักเรียนมีความสำเร็จอยู่ระหว่างเกณฑ์ร้อยละ 80-90 นอกจากการวัดและประเมินการอ่าน ทั้ง 2 ชนิดแล้ว ยังมีวิธีการหาความสามารถทางภาษาไทย (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ 2544 : 78-79) ได้กล่าวถึงแบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาไทยว่า สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์เพื่อวัด ความสามารถทางภาษาไทยของผู้เรียน ประโยชน์ของการวัดผลโดยใช้เครื่องมือวัดความสามารถ ทางภาษาไทยจะนำผลมาจัดลำดับโดยทำให้เป็นคะแนนมาตรฐาน ใช้แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มที่มี ความสามารถทางภาษาไทยสูง กลาง ต่ำ ทำให้ผู้สอนเกิดความสะดวกในการแบ่งกลุ่มผู้เรียนตาม

ระดับความสามารถ เครื่องมือวัดความสามารถทางภาษา เป็นเครื่องมือวัดผลอย่างเป็นทางการ ซึ่งความสามารถทางภาษาเกี่ยวข้องกับความสามารถทางสมองรวมกับประสบการณ์ทางภาษาซึ่งสมองในส่วนที่ทำหน้าที่นี้เรียกว่า Intellectual Function จึงเรียกแบบทดสอบนี้ว่า แบบทดสอบวัด I.F. หมายถึง ความสามารถ ทางสมองรวมกับประสบการณ์ด้านการอ่านที่เด็กได้รับจากที่บ้าน และทางโรงเรียน ซึ่งผลของการหาค่า I.F. นำมาใช้คำนวณเพื่อหาระดับความสามารถในการอ่านของนักเรียนว่าตรงกับชั้นที่เรียนหรือไม่ แบบทดสอบวัดความสามารถทางภาษาจะมี 6 ชุด ๆ ละ 20 ข้อ รวม 120 ข้อ ประกอบด้วยชุดต่าง ๆ ดังนี้

1. การใช้ภาษา
2. การหาความสัมพันธ์ของรูปร่าง
3. การคิดหาเหตุผล
4. การตัดสินใจโดยใช้เหตุผล
5. การแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล
6. การเรียงลำดับตัวเลข

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2544 : 142-145) ได้กล่าวถึงเครื่องมือในการวัดผลการรับสารว่าเครื่องมือวัดความเข้าใจในการรับเป็นเครื่องมือวัดผลอย่างไม่เป็นทางการมีวัตถุประสงค์ในการใช้ดังนี้

1. วัดการจับใจความของเนื้อเรื่อง โดยไม่เน้นเวลาที่ใช้ฟังหรือใช้อ่าน โดยมุ่งให้ผู้รับสารบรรลุวัตถุประสงค์ขั้นพื้นฐานคือสามารถจำคำสำคัญ เข้าใจเหตุการณ์ในเรื่องและนำไปใช้ประโยชน์ได้ ในขั้นนี้ถือเป็นการคิดระดับพื้นฐาน
2. วัดการรับสารในขั้นวิจารณ์ญาณ มุ่งให้ผู้รับสารแสดงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าได้ ในขั้นนี้ถือเป็นการคิดระดับสูง
3. วัดอัตราเร็วในการรับสารควบคู่กับการจับใจความสำคัญของเนื้อเรื่อง มุ่งให้ผู้รับสารใช้เวลาในการรับสารรวดเร็ว และจับใจความได้ครบถ้วน

เกณฑ์ในการวัด

1. วัดการจับใจความของเนื้อเรื่อง โดยไม่เน้นเวลาที่ใช้ฟังหรืออ่านจะใช้เกณฑ์การตอบคำถามให้ถูกต้องร้อยละ 60 ขึ้นไป โดยแบ่งระดับความสามารถในการรับสารเป็น 3 ระดับ

ตอบถูกร้อยละ	80 - 100	ระดับ ดี
ตอบถูกร้อยละ	60 - 69	ระดับ พอใช้
ตอบถูกต่ำกว่าร้อยละ	60 - 0	ระดับ ปรับปรุง

2. วัดการรับสารอย่างมีวิจารณญาณเป็นขั้นสูงเกณฑ์การวัดจะใช้เวลาที่รับสารทั้งหมดต่อจำนวนคำในสาร ส่วนการจับใจความจะใช้เกณฑ์ร้อยละ 60 ขึ้นไป ผู้ที่รับสารได้จำนวนคำมากต่อ 1 นาที และตอบคำถามได้ร้อยละ 60 ขึ้นไป จึงถือว่าผ่านเกณฑ์

3. วัดอัตราเร็วในการรับสารกับการจับใจความเนื้อเรื่อง เกณฑ์ในการวัดจะใช้เวลาที่รับสารทั้งหมดต่อจำนวนคำในสาร ส่วนการจับใจความจะใช้เกณฑ์ร้อยละ 60 ขึ้นไปต่อผู้ที่รับสารได้จำนวนคำมากต่อ 1 นาที และตอบคำถามได้ร้อยละ 60 ขึ้นไป จึงถือว่าผ่านเกณฑ์

สำหรับเกณฑ์ในการวัดผลการรับสารและการอ่านทั้งสามข้อครูผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ได้

ศุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2544 : 239) ได้กล่าวถึงเกณฑ์การประเมินการอ่านไว้มีรายละเอียดดังนี้

1. ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านคะแนนเต็ม 3 คะแนน ให้คะแนนดังนี้

ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง	3 คะแนน
ตอบคำถามผิคน้อยกว่า 5 ข้อ	2 คะแนน
ตอบคำถามผิคนมากกว่า 5 ข้อ	1 คะแนน
2. บอกความสำคัญจากเรื่องที่อ่านคะแนนเต็ม 3 คะแนน ให้คะแนนดังนี้

บอกเนื้อหาสาระถูกต้องได้ใจความต่อเนื่อง	3 คะแนน
บอกเนื้อหาสาระได้ถูกต้องแต่วกวน	2 คะแนน
บอกเนื้อหาสาระได้บ้าง	1 คะแนน
3. บอกข้อคิดที่ได้จากเรื่องที่อ่านคะแนนเต็ม 3 คะแนน ให้คะแนนดังนี้

บอกข้อคิดของเรื่องได้ตรงประเด็นที่สมบูรณ์	3 คะแนน
บอกข้อคิดของเรื่องได้ตรงประเด็นแต่ไม่ต่อเนื่อง	2 คะแนน
บอกข้อคิดของเรื่องได้แต่วกวน	1 คะแนน
4. แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านคะแนนเต็ม 3 คะแนน ให้คะแนนดังนี้

เสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผลและเป็นประโยชน์	3 คะแนน
เสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผล	2 คะแนน
เสนอความคิดเห็นแต่ไม่แสดงเหตุผล	1 คะแนน

การประเมินผลการอ่านจับใจความมีหลายวิธี ครูต้องเลือกใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด และตรงกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการอ่านจับใจความไว้ดังนี้ คือ การตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน บอกใจความ

สำคัญจากเรื่องที่อ่าน เรียงลำดับเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน สร้างแผนที่ความคิดสรุปเรื่องที่อ่าน
บอกแนวคิดสำคัญของเรื่อง บอกข้อคิดที่ได้จากเรื่องที่อ่าน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

กรอบแนวคิดและทฤษฎีของแผนที่ความคิด

แนวคิดของแผนที่ความคิด Mind Mapping เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นโดย บูซาน (Buzan) เป็นผู้คิดค้นเทคนิคการฝึกสมองให้ได้เต็มศักยภาพ โดยการโยงใยของเซลล์ประสาทในสมองกว่าสิบล้านเซลล์และแต่ละเซลล์มีการเชื่อมโยงกันด้วยส่วนที่เรียกว่า dendrite ที่ยื่นออกไปรอบทิศทางเพื่อรับข้อมูลจากเซลล์อื่นๆ และ Axon ที่ใช้ส่งข้อมูลไปยังเซลล์ประสาทอื่นๆ ทั้ง dendrite และ Axon มีการโยงใยภายในสมองอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งการทำงานในสมองนี้ บูซานเรียกว่าการคิดรอบทิศทางซึ่งเป็นโครงสร้างและกระบวนการที่อยู่ในสมอง เขาเชื่อว่ามนุษย์มีสมองส่วนบน 2 ส่วนมีใช้ส่วนเดียว ซึ่งสมองสองส่วนนี้ทำงานแตกต่างกัน โดยซีกซ้ายจะทำงานเกี่ยวกับตรรก ภาษา ความเป็นเหตุเป็นผล ตัวเลข การวัดและการวิเคราะห์ ซึ่งอาจเรียกว่ากิจกรรมทางวิชาการ ส่วนสมองซีกขวาทำงานเกี่ยวกับจังหวะ จินตนาการ สี มิติ ภาพรวมต่างๆ ซึ่งเขาเชื่อว่าหากมนุษย์สามารถพัฒนาสมองทั้งสองซีกไปพร้อมๆ กันทั้ง 2 ด้าน จะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์มากกว่าการพัฒนาทีละด้าน การค้นพบสมองซีกซ้ายและซีกขวานี้ ช่วยให้เราสามารถปรับระบบความจำ การจดบันทึก การสื่อสารมาเป็นรูปแบบของแผนที่ความคิด Mind Mapping คือถ้าต้องการให้สมองโยงใยข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ก็ควรจัดรูปแบบการบรรจุข้อมูลให้ง่ายที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยการจัดลักษณะการบันทึกใหม่แทนการเขียนเป็นบรรทัดแล้วเขียนเป็นประโยค หรือลำดับรายการ มาเป็นการเขียนโดยเริ่มจากศูนย์กลางด้วยความคิดหลัก แล้วแตกสาขาออกไปเป็นความคิดย่อย โดยผสมกันไประหว่าง คำ รูปภาพ สัญลักษณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สมศักดิ์ สีนุระเวชญ์ (2542 : 1-4) ลำลี รักสุทธิ (2544 : 45, อ้างถึงใน ชาลิสตา พรหมทรัพย์ 2548 : 30) ได้ให้ความหมายของแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ในทำนองเดียวกันว่า แผนที่ความคิดเป็นการนำทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ไม่ว่าจะสมองซีกซ้ายและขวา ในแผนที่ความคิดนั้นทำให้เด็กได้คิดวิเคราะห์คำ ภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ คำนวณ ความเป็นเหตุเป็นผล ตรรกวิทยา ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความงาม ศิลปะ โดยมี แถบเส้นประสาทคอร์ปัสคัลโลซัม เป็นเสมือนสะพานเชื่อมโยง แผนที่ความคิดเป็นการทำงานร่วมกันของสมองด้านซ้ายและด้านขวาจะทำหน้าที่ในการสังเคราะห์รูปแบบ สี รูปร่าง และชุดิพรฤทธิเดช (2547 : 26) สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2544 : 79) ได้ให้ความหมายในทำนองเดียวกันว่า แผนที่ความคิด เป็นเทคนิคที่นำเอาทฤษฎีเกี่ยวกับสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์ใช้ในการจัดรวบรวม สรุปเนื้อหา จัดกลุ่มความคิดรวบยอด แสดงความคิดเห็นโดยการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดและรายละเอียดที่สำคัญเข้าด้วยกันในรูปของแผนภูมิหรือภาพเพื่อช่วยในการจำ ส่วน ทิศนา ขมมณี (2548 : 389) ได้ให้ความหมายสรุปได้ว่า แผนที่ความคิดเป็นแผนผังที่แสดงความสัมพันธ์ของสาระ หรือความคิดต่าง ๆ ให้เห็นเป็นโครงสร้างในภาพรวม โดยใช้ เส้น คำ ระยะห่างจากจุดศูนย์กลาง สี เครื่องหมาย รูปทรงเรขาคณิต และภาพ แสดงความหมายและความเชื่อมโยงของความคิดหรือสาระนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ กุสุมา ภูขาว (2548 : 19) ได้ให้คำจำกัดความของแผนที่ความคิดว่า หมายถึงการจัดระบบความคิดเพื่อพัฒนาการจำ โดยใช้ภาพ สี และเส้นร่วมกัน เริ่มจากกึ่งกลางหน้ากระดาษที่ไม่มีเส้น ประเด็นหลักหรือความคิดต่าง ๆ อาจแทนด้วยคำสำคัญ (Key Word) หรือภาพที่สะท้อนความคิดเห็นนั้นและมีเส้นเชื่อมโยงต่อกันแบบเดียวกันกับการทำงานของสมอง ซึ่งผู้อ่านต้องคิดเลือกสรรข้อมูลไปไว้ในแผนผังและตัดข้อมูลบางส่วนออกไปสรุปเอาประเด็นสำคัญของสิ่งที่อ่านเพื่อแสดงองค์ความรู้ของผู้อ่าน กัณหา คำหอมกุล (2548 : 47) ได้ให้ความหมายสรุปได้ว่า แผนที่ความคิด (Mind Mapping) หมายถึง แผนผังที่แสดงถึงความรู้ ความคิด ความเข้าใจของผู้เรียน ที่ผ่านการประมวลความรู้ความคิดตามลำดับขั้นตอน และเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ด้วยการเขียน คำ ประโยค วลี สัญลักษณ์และเส้นเชื่อม โดยให้คำสำคัญหรือหัวเรื่องอยู่ตรงกลางหรือด้านบนสุดของแผนผังส่วนใจความรองกระจายออกไปหรือแตกสาขาออกมา ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ คำสำคัญ เส้นเชื่อมโยง และคำหรือวลีที่แสดงถึงข้อมูลหรือคำสำคัญนั้น ๆ และธัญญา ผลอนันต์ (2550 : 17) ได้ให้คำจำกัดความของแผนที่ความคิดว่า เป็นภาพสะท้อนของการคิดเป็นรัศมี เป็นการทำงานตามธรรมชาติของความคิด เป็นเทคนิคเชิงกราฟิกที่ทรงพลังเสมือนกุญแจสารพัดประโยชน์ที่จะเปิดสมองให้ทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ

จากการศึกษาความหมายของเทคนิคแผนที่ความคิด ที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดสามารถนำมาใช้สอนอ่านจับใจความได้โดยผู้เรียนสามารถเขียนแผนที่ความคิด เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่องที่อ่านตลอดจนใจความสำคัญ ลำดับเหตุการณ์ต่างๆอย่างเป็นลำดับ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านได้เป็นอย่างดี เพราะเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดนอกจากจะช่วยให้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความคิดหลักกับความคิดย่อยแล้วยังช่วยพัฒนาการจัดระบบความคิด รวบรวมรายละเอียดของข้อมูลไว้ด้วยกัน จึงช่วยให้ประหยัดเวลาในการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกลุ่มเนื้อหา อีกทั้งยังสามารถนำมาใช้กับผู้เรียนได้ทุกระดับและช่วยควบคุมการระดมสมองในเรื่องใหม่ๆการวางแผน การสรุป การทบทวน การจดบันทึก

วิธีการสร้างแผนที่ความคิด

การสอนอ่านโดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด นั้นนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญได้เสนอวิธีการนำเทคนิคแผนที่ความคิดไปใช้ในการสอนรวมทั้งขั้นตอนการใช้แผนที่ความคิดไว้ดังนี้

สมศักดิ์ สินธุระเวชอยู่ (2542 : 1-4) ได้เสนอลำดับขั้นตอนการปฏิบัติของแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ไว้ดังนี้

1. กำหนดคำถามให้ผู้เรียนคิด เช่น เมื่อผู้สอนพูดถึงผู้เรียน ผู้เรียนคิดถึงอะไรบ้าง
2. ให้ผู้เรียนระดมสมอง
3. เขียนความคิดรวบยอดหลักไว้ตรงกลาง แล้วแตกสาขาออกมาเป็นความคิดรวบยอดย่อย

4. ลากเส้นเชื่อมโยงในแต่ละความคิดรวบยอด
5. ลากเส้นเชื่อมโยงให้เหมาะสม แต่ละเส้นต้องเชื่อมต่อกับเส้นอื่น ๆ
6. คำต่าง ๆ ควรมีลักษณะเป็นหน่วย เช่นหนึ่งคำต่อหนึ่งเส้น
7. ใช้สี ช่วยให้การจดจำและจุดประกายความคิดสร้างสรรค์
8. ใช้ลูกศรช่วยแสดงให้เห็นว่าแนวความคิดต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกันอย่างไร
9. ใช้เครื่องหมาย แสดงความเชื่อมโยง
10. ใช้รูปทรงเรขาคณิต แสดงขอบเขตของคำที่มีลักษณะของคำใกล้เคียงกัน
11. ใช้ภาพรูป 3 มิติเพื่อให้โดดเด่น

วัฒนาพร ระดับทุกข์ (2544 : 92-93) ได้เสนอขั้นตอนการเขียนแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ไว้ดังนี้

1. เตรียมกระดาษเปล่าที่ไม่มีเส้นบรรทัดและวางกระดาษภาพแนวนอน

2. วาดภาพสี่หรือเขียนคำหรือข้อความที่สื่อหรือแสดงถึงเรื่องจะทำแผนที่ความคิด (Mind Mapping) กลางหน้ากระดาษโดยใช้สีอย่างน้อย 3 สี และต้องไม่ติดกรอบด้วยรูปทรงเรขาคณิต

3. คิดถึงหัวเรื่องสำคัญที่เป็นส่วนประกอบของเรื่องที่ทำแผนที่ความคิด (Mind Mapping) โดยให้เขียนเป็นคำที่มีลักษณะเป็นหน่วย หรือเป็นคำสำคัญ (Key Word) สั้น ๆ ที่มีความหมายบนเส้นซึ่งเส้นแต่ละเส้นจะต้องแตกออกมาจากศูนย์กลางไม่ควรเกิน 8 กิ่ง

4. แยกความคิดของหัวเรื่องสำคัญแต่ละหัวเรื่องในข้อ 3 ออกเป็นกิ่งหลาย ๆ กิ่ง โดยเขียนคำหรือวลีบนเส้นที่แตกออกไป ลักษณะของกิ่งควรเอนไม่เกิน 60 องศา

5. แยกความคิดรองลงไปที่เป็นส่วนประกอบของแต่ละกิ่งในข้อ 4 โดยเขียนคำหรือวลีเส้นที่แตกออกไป ซึ่งสามารถแตกความคิดออกไปได้เรื่อย ๆ ตามที่ความคิดจะไหลออกมา

6. การเขียนคำ ควรเขียนด้วยคำที่เป็นสำคัญ (Key Word) หรือเป็นคำหลัก หรือวลีที่มีความหมาย

7. คำ วลี สัญลักษณ์ หรือรูปภาพใดที่ต้องการเน้นอาจใช้วิธีการทำให้เด่น เช่น การล้อมกรอบ หรือใส่กล่อง เป็นต้น

8. ตกแต่งแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ให้มีสีสันสวยงามสดใส น่าสนใจ

ธัญญา พลอนันต์ และขวัญฤดี พลอนันต์ (2550 : 55-57) ได้เสนอขั้นตอนในการเขียนแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ไว้ดังนี้

1. วางกระดาษเปล่าตามแนวนอน เริ่มจากกลางหน้า เพราะจะช่วยให้สมองของนักเรียนมีอิสระในการคิดแผ่ขยายแขนงกิ่งออกไปได้ทุกทิศทาง และแสดงออกได้อย่างอิสระตามธรรมชาติ

2. ใช้รูปภาพ หรือสัญลักษณ์ แทนประเด็นหลัก/หัวเรื่องที่เป็นแกนกลางของเรื่อง

3. ใช้สีสันทึบให้ทั่วทั้งแผ่น

4. เชื่อมโยง “กิ่งแก้ว” ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญ ๆ เข้ากับ “แก่นแกน” ที่เป็นภาพอยู่ตรงกลางและเชื่อม “กิ่งก้อย” หรือความคิดย่อย ๆ แยกแขนงออกจาก “กิ่งแก้ว” ออกไปเป็นขั้นที่ 2 และข้อที่ 3 ตามลำดับ

5. วาดกิ่งที่มีลักษณะเป็นเส้นโค้ง แทนที่จะเขียนเป็นเส้นตรง

6. ใช้คำมูล เพียงคำเดียวที่สะท้อนใจความ หรือประเด็นสำคัญ ๆ เท่านั้น และหนึ่งคำมูลต่อหนึ่งกิ่งเท่านั้น

7. ใช้รูปภาพ ประกอบให้ทั่วทั้งแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ภาพทุก ๆ ภาพก็เหมือนกับ “แก่นแกน” มีความหมายเท่ากับคำพ้องคำ

ไฮล์แมน และคณะ (Heilman et. al. 1990 : 142, อ้างถึงใน สุพิศ กลิ่นบุปผา 2545 : 16) ได้เสนอแนะวิธีการทำแผนที่ความคิด ไว้เป็นขั้นตอนดังนี้

1. เลือกคำที่เป็นหัวเรื่อง หรือหัวข้อเรื่อง
2. เขียนคำที่เป็นหัวเรื่องไว้บนกระดานดำ หรือกระดานชาร์ต
3. ระดมสมอง (Brainstorming) เกี่ยวกับ คำที่สัมพันธ์กัน หัวข้อ (Topic) แล้วเขียนคำเหล่านั้นลงไป

4. จับกลุ่มคำเป็นพวก ๆ และเขียนหัวข้อย่อย ๆ
5. เติมคำที่จำเป็นเพิ่มเติมลงในแผนที่ความคิด

Buzan (1997 : 96, อ้างถึงใน ชูลีพร ฤทธิเดช 2547 : 39-40) กล่าวถึงวิธีการสร้างแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ว่ามีวิธีการดังนี้

1. เริ่มต้นด้วยภาพ สีตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษ ภาพ ๆ เดียวมีค่ากว่าคำพันคำซ้ำยังช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และเพิ่มความจำมากขึ้นด้วย ให้วางกระดาษตามแนวนอน
2. ใช้ภาพให้มากที่สุดในพื้นที่ความคิด (Mind Mapping) ส่วนที่ใช้ภาพได้ให้ใช้ก่อนคำหรือใช้รหัสเป็นการช่วยการทำงานของสมอง ดึงดูดสายตาและช่วยจำ
3. ควรเขียนคำบรรจงตัวใหญ่ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่เพื่อการย้อนกลับมาอ่านจะทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น สะดุดตา อ่านง่าย และก่อผลกระทบต่อความคิดมากกว่าในการเขียนตัวให้ใหญ่ อ่านง่ายชัดเจน จะช่วยประหยัดเวลาเมื่อย้อนกลับมาอ่านอีกครั้ง
4. เขียนคำเหนือเส้นแต่ละเส้นต้องเชื่อมต่อกับเส้นอื่น ๆ เพื่อให้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) มีโครงสร้างพื้นฐานรองรับ
5. คำควรจะมีลักษณะเป็น “หน่วยคำ” กล่าวคือ คำละเส้น เพราะจะช่วยให้แต่ละคำเชื่อมกับคำอื่น ๆ ได้อย่างอิสระเปิดทางให้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) คล่องตัวและยืดหยุ่นมากขึ้น
6. ให้สีทั่วไปแผนที่ความคิด (Mind Mapping) เพราะสีจะช่วยยกระดับความจำ เพลินตา กระตุ้นสมองซีกขวา
7. เพื่อให้เกิดคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ควรปล่อยให้สมองมีอิสระมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ อย่ามัวคิดว่า จะเขียนลงตรงไหน หรือจะใส่หรือไม่ใส่อะไร เพราะจะทำให้เสียเวลาและความคิดหยุดชะงัก

จากการศึกษาขั้นตอนการสร้างแผนที่ความคิดสรุปได้ว่า การที่จะสร้างแผนที่ความคิดให้ใช้ได้ นั้นผู้สร้างต้องมีความเข้าใจในเนื้อหาอย่างชัดเจน และสร้างแผนที่ความคิดนั้น ให้ตรงกับเนื้อหา โดยเรียงลำดับความคิดหลัก ความคิดรอง และความคิดย่อยให้ถูกต้อง ใช้คำเชื่อมระหว่าง

คำอื่น ๆ ให้เหมาะสม ใช้รูปภาพและสีมาประกอบเพื่อช่วยให้แผนที่ความคิดสื่อความได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และทำให้ให้แผนที่ความคิดมีความน่าสนใจ และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ของแผนที่ความคิด

สมศักดิ์ สินธุระเวช (2544 : 21, อ้างถึงใน กัณหา คำหอมกุล 2548 : 51) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนที่ความคิด (Mind Mapping) กับการใช้งานด้านการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำแผนที่ความคิด (Mind Mapping) มาใช้สำหรับการจดบันทึก ความรู้ การสรุป การอภิปราย ทบทวนความรู้เดิม การจัดระบบข้อมูลที่กระจัดกระจายให้เป็นระเบียบ ตลอดจนการวางแผนการทำงาน การเสนอผลงาน และการเขียนรายงาน

2. ด้านผู้สอน ครูผู้สอนสามารถนำแผนที่ความคิด (Mind Mapping) มาใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนการสร้างหลักสูตร แผนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินโครงการ การเตรียมบทเรียน การเสนอผลงาน การบันทึกการประชุม การสรุป การอภิปราย ใช้ในการระดมความคิด การตรวจสอบความรู้ของผู้เรียนและให้ผู้เรียนสรุปความเข้าใจจากบทเรียน

น้ำผึ้ง มีนิต (2545 : 30) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนที่ความคิดในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือที่ใช้สำรวจความรู้เดิมของผู้เรียน ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการสอนของครู

2. เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดและแสดงแบบของการคิดที่เข้าใจง่ายสามารถอธิบาย และมองเห็นได้อย่างเป็นระบบชัดเจน

3. เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ โดยใช้แผนที่ความคิดสรุปสิ่งที่เรียนเพื่อจะทำให้เกิดความคงทนของการเรียนรู้เพราะผู้เรียนจะเห็นถึงความสัมพันธ์ของสิ่งที่เรียนไปทั้งหมด

4. ช่วยพัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวาของผู้เรียน

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2545 : 219, อ้างถึงใน กุสุมา ภูขาว 2548 : 22) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนที่ความคิด ไว้ดังนี้

1. ช่วยทำให้เกิดความรวดเร็วในการเขียนข้อมูลที่ซับซ้อนหรือเป็นประโยชน์ให้เร็วขึ้น

2. ช่วยให้สมองทั้งสองข้างใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมองซีกซ้ายเป็นเรื่องเกี่ยวกับภาษา ตรรกะ การเรียงลำดับ การวิเคราะห์ ซีกขวาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการมองเห็นภาพรวม จินตนาการ สีสันและมิติ

3. ช่วยในการระลึกถึงข้อมูลต่าง ๆ เพราะข้อมูลได้มีการบันทึกความจำไว้ อย่างมีโครงสร้างเป็นระบบ

4. ช่วยในการจัดเก็บข้อมูล ข่าวสาร เป็นรูปแบบโครงสร้างและ มีความสัมพันธ์กัน
5. ช่วยในการพัฒนาสมองซีกขวาเกี่ยวกับการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มากขึ้น

กุสุมา ภู่อ่าว (2548 : 22) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนที่ความคิดว่า แผนที่ความคิดมีประโยชน์สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการอ่านจับใจความได้ดี เพราะสามารถจัดรวบรวมข้อมูลให้เห็นภาพรวมของเนื้อหาได้ชัดเจนครบทุกประเด็น อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการสร้างความคิดรวบยอด เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้อย่างเป็นระบบทำให้การอ่านจับใจความมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, (2544 ก : 80, อ้างถึงใน สกฤตการ สังข์ทอง 2548 : 55) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนที่ความคิดไว้ดังนี้

1. ช่วยบูรณาการความรู้เดิมกับความรู้ใหม่
2. ช่วยพัฒนาความคิดรวบยอดให้ชัดเจนขึ้น
3. ช่วยเน้นองค์ประกอบสำคัญของเรื่อง
4. ช่วยพัฒนาการอ่าน การเขียนและการคิด
5. ช่วยวางแผนในการเขียนและการปรับปรุงการเขียน
6. ช่วยในการอธิบาย
7. ช่วยวางแผนการสอนของครูโดยการสอนแบบบูรณาการเนื้อหา
8. เป็นเครื่องมือการวัดผล

ปรีชา สุขเจริญ (2549 : 38-39) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนที่ความคิดต่อการจัดการเรียนการสอนว่าแผนที่ความคิดก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนดังนี้

1. ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา หรืองานต่าง ๆ ที่จะทำ
2. ใช้ในการเสนอประเด็นต่าง ๆ ในการระดมพลังสมอง
3. ใช้ในการสรุปหรือสร้างองค์ความรู้
4. ช่วยจัดระบบความคิดของผู้เรียน
5. ช่วยให้เห็นภาพรวมของเรื่องที่กำลังศึกษา
6. ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เช่น การแสวงหาความคิดใหม่การเขียนเรียงความ
7. ใช้ในการจดบันทึกความรู้ที่ได้จากการฟังบรรยาย การเรียน การอบรมสัมมนา
8. ใช้ในการบันทึกความรู้ที่ได้จากการอ่านหรือการฟัง
9. ใช้เป็นโน้ตย่อสำหรับการพูดหรือการนำเสนอต่อที่ประชุม
10. ใช้สำหรับการวางแผนในการแสวงหาความรู้ การทำงาน
11. ใช้วิเคราะห์ปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องคิดหาทางแก้ปัญหา

12. ใช้เป็นเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง
13. ใช้ในการช่วยตัดสินใจจากทางเลือกหลายๆทางที่วิเคราะห์แล้ว

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการหลายท่านสรุปได้ว่า แผนที่ความคิด มีประโยชน์ในการกระตุ้นความคิด สามารถนำไปใช้ได้ทั้งในชีวิตส่วนตัว และนำมาใช้ในการเรียน การสอนได้เป็นอย่างดีและเหมาะสมต่อครูและนักเรียน ครูนำแผนที่ความคิดมาใช้ในการเตรียมการ สอน เตรียมคำบรรยาย การสรุป การอภิปราย และประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน สำหรับ นักเรียน แผนที่ความคิด (Mind Mapping) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้สามารถจดจำสิ่งที่เรียนได้ดีขึ้น ช่วยฝึกทักษะการคิดที่เป็นระบบ การวางแผนการทำงาน การทบทวนความรู้เดิม และการสรุป เรื่องราวต่างๆ

ข้อดีของแผนที่ความคิด (Mind Mapping)

ธัญญา พลอนันต์ และขวัญฤดี พลอนันต์ (2550 : 55-57) ได้กล่าวถึงข้อดีของการใช้ แผนที่ความคิด (Mind Mapping) ในการเรียนการสอนดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนสนใจบทเรียน ส่งผลให้รับรู้ได้มากขึ้น และให้ความร่วมมือในการเรียนการสอนมากขึ้นตามไปด้วย
2. ทั้งครูและนักเรียนรู้สึกว่าการเรียนรู้เป็นธรรมชาติ สร้างสรรค์และสนุกสนาน
3. ครูเองจะรู้สึกว่าการเรียนรู้อะไรก็ง่าย การเตรียมการสอนยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ง่ายและสะดวกกว่าเดิม
4. แผนที่ความคิด (Mind Mapping) จดบันทึกประเด็นสำคัญๆนักเรียนจึงรับรู้และเรียนรู้ได้ดีขึ้น ผลก็คือทำสอบได้ดีกว่าเดิม แม้จะเป็นข้อสอบแบบเก่าก็ตาม
5. แผนที่ความคิด (Mind Mapping) แสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลหรือความคิดอย่างชัดเจน นักเรียนจึงเข้าใจเนื้อหาสาระได้ดีซึ่งดีกว่าเดิม
6. กระดาษจดงานลดลงไปอย่างมากหนึ่งบท แผนที่ความคิด (Mind Mapping) หนึ่งใบ
7. แผนที่ความคิด (Mind Mapping) ใช้กับนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้ได้อย่างดี โดยเฉพาะเด็กที่มีปัญหาเรื่องการสะกดคำ การแต่งประโยค พูดไม่คล่อง สามารถนำเสนอความคิด ความรู้ได้อย่างไม่ลำบาก

Buzan (อ้างถึงใน ธัญญา พลอนันต์ 2544 : 96) ได้กล่าวว่าแผนที่ความคิด(Mind Mapping) มีข้อดีหลายประการ เมื่อเทียบกับการจดบันทึกแบบเส้นตรง นั่นคือ

1. ศูนย์กลางหรือความคิดหลักจะถูกกำหนดขึ้นอย่างเด่นชัดกว่าเดิม

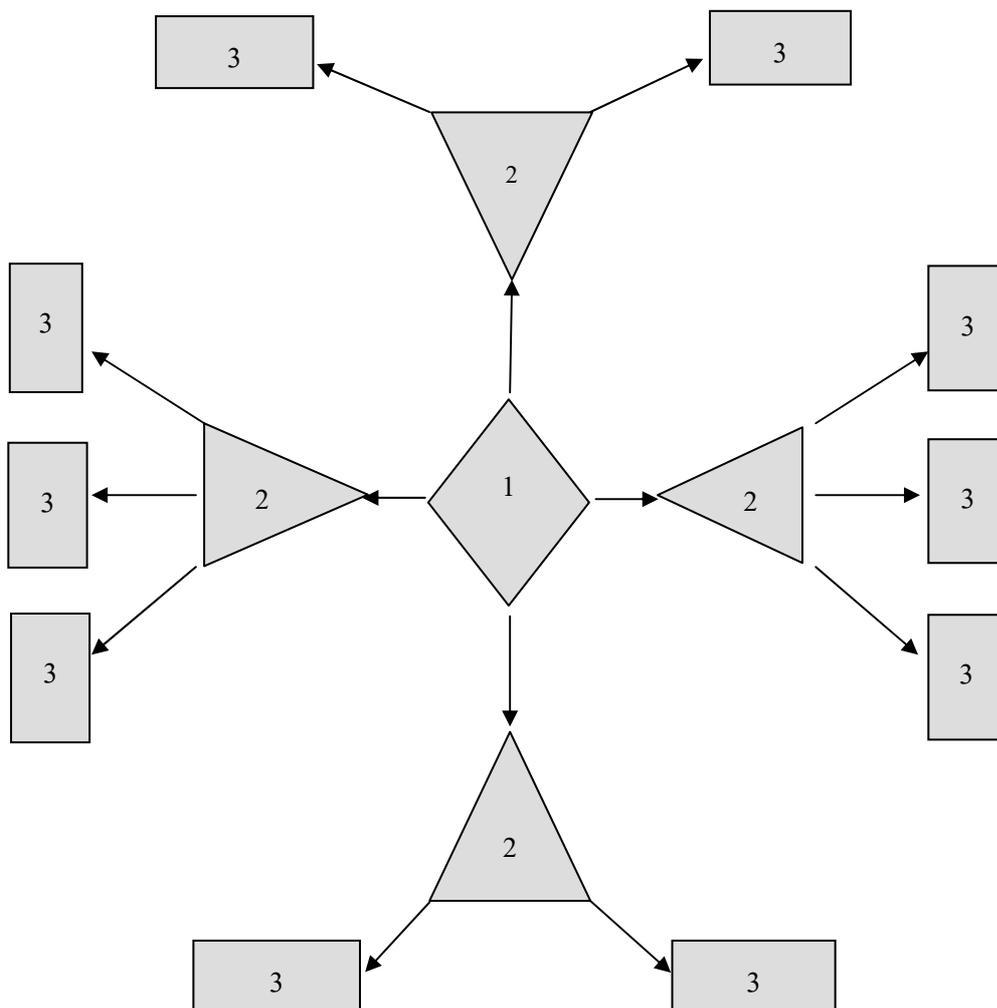
2. ความสัมพันธ์ที่สำคัญของแต่ละความคิดเชื่อมโยงให้เห็นอย่างชัดเจนความคิดที่สำคัญกว่าอยู่ใกล้จุดศูนย์กลางมากกว่า ความคิดที่สำคัญน้อยลงไปจะอยู่บริเวณ ริมขอบ
3. การเชื่อมโยงระหว่างคำสำคัญจะเห็นได้อย่างชัดเจนเพราะตำแหน่งที่ใกล้กันและการเชื่อมต่อกัน
4. ทำให้พื้นความจำทบทวนได้ อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากขึ้น
5. ธรรมชาติของโครงสร้างช่วยให้เพิ่มเติมข้อมูลใหม่ ๆ ได้ง่ายขึ้นโดยข้อมูลจะไม่กระจัดกระจาย หรือต้องใส่เข้าไป
6. แผนที่ความคิด (Mind Mapping) แต่ละแผ่นมีลักษณะแตกต่างกันออกไปช่วยให้พื้นความจำได้ง่ายขึ้น
7. การจดข้อมูลในเชิงสร้างสรรค์มาก ๆ เช่นการเตรียมเขียนบทความแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ซึ่งมีลักษณะปลายเปิดอยู่แล้ว ช่วยทำให้สมองพร้อมที่จะเกาะเกี่ยวคำ หรือความคิดใหม่ได้ทันที

จากการศึกษาข้อดีของเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดสรุปได้ว่าเทคนิคแผนที่ความคิดมีข้อดีหลายประการคือ ช่วยให้นักเรียนสนใจบทเรียน ช่วยพื้นความจำ มองเห็นการเชื่อมโยงแต่ละความคิดชัดเจน แสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลชัดเจนช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหา สามารถใช้ได้กับนักเรียนทั่วไปและนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนรู้

รูปแบบแผนที่ความคิดที่ใช้ในการอ่าน

วัฒนา วิชิตชาญ (2548 : 51-54) ได้กล่าวว่ารูปแบบในการสร้างแผนที่ความคิดจากการอ่านสามารถทำได้หลายรูปแบบซึ่งในแต่ละแบบนั้นเป็นหน้าที่ที่ผู้สอนจะต้องศึกษาให้เข้าใจก่อนนำไปใช้เนื่องจากรูปแบบแต่ละลักษณะก็มีความเหมาะสมกับแต่ละเนื้อหา และวัยของผู้เรียน รูปแบบการสร้างแผนที่ความคิดที่เหมาะสมกับระดับชั้นประถมศึกษา ดังนี้

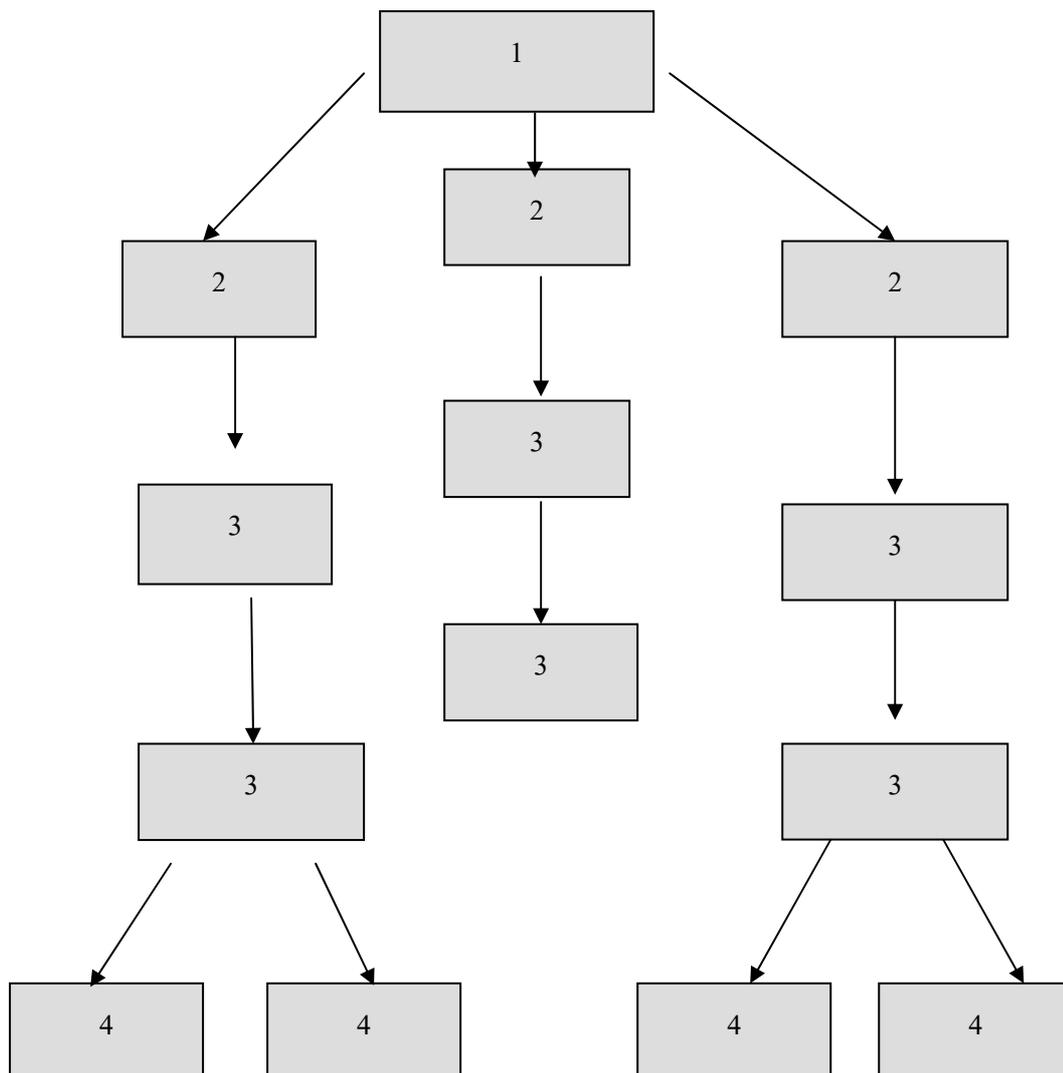
1. แผนที่ความคิดพรรณนารายละเอียด (Thematic or Descriptive) ใช้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคล สถานที่ หรือสิ่งของ โดยมีใจความสำคัญอยู่ตรงกลาง และโยงความสัมพันธ์จากใจกลางไปยังหัวข้อสำคัญต่างๆด้วยเส้นตรง และจากหัวข้อสำคัญก็มีการโยงไปยังรายละเอียดปลีกย่อย

หมายเหตุ 1 = ใจความหลัก 2 = หัวข้อสำคัญ 3 = รายละเอียดปลีกย่อย

แผนภาพที่ 7 แผนที่ความคิดแบบพรรณนารายละเอียด

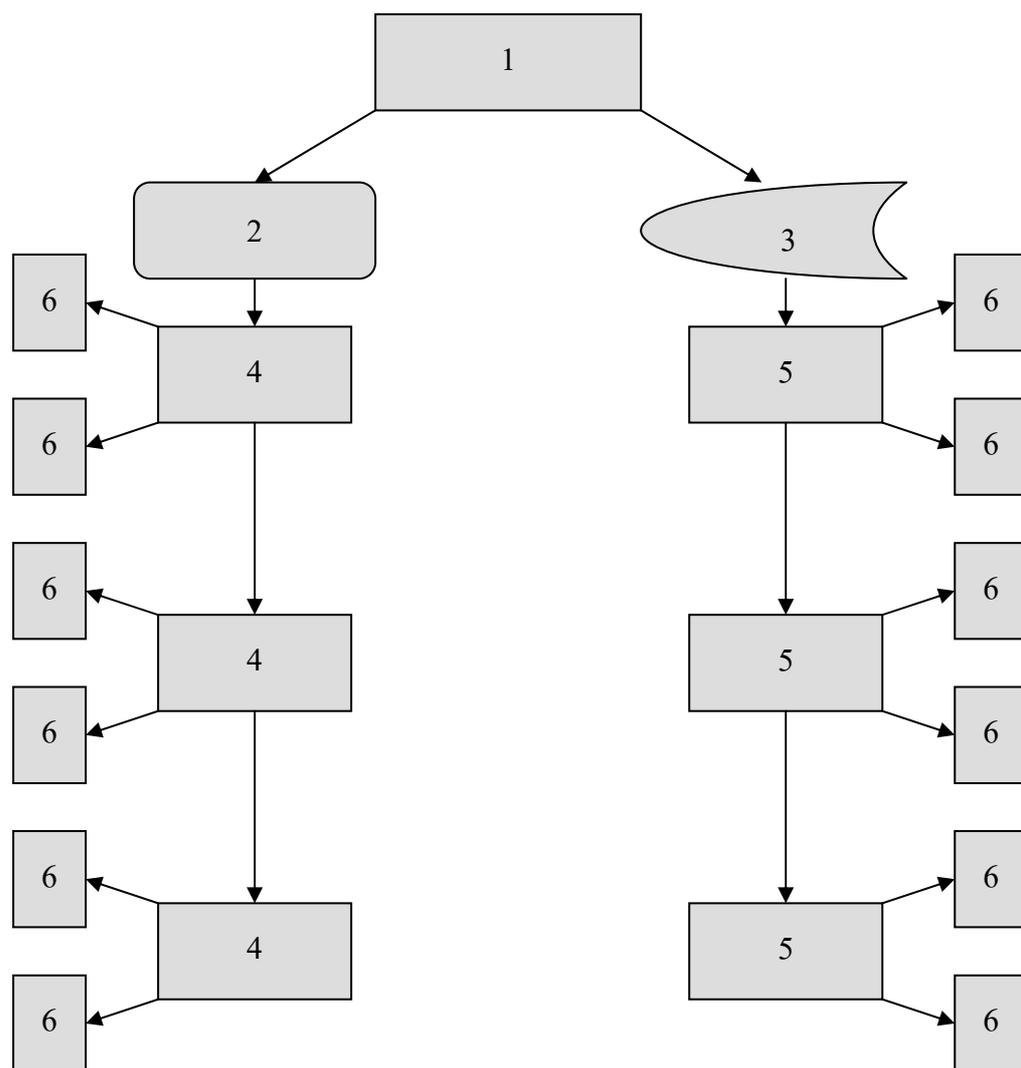
2. แผนที่ความคิดลำดับเหตุการณ์ (Narrative Sequential Map) ใช้แสดงเรื่องเล่าที่จัดองค์ประกอบตามลำดับ โดยมีลูกศรเป็นเครื่องแสดงลำดับและเชื่อมโยงรายละเอียดสนับสนุนในแต่ละกรอบ

หมายเหตุ 1 = ใจความหลัก 2 = เหตุการณ์ 3, 4 = รายละเอียดสนับสนุน

แผนภาพที่ 8 แผนที่ความคิดลำดับเหตุการณ์

แผนที่ความคิดเปรียบเทียบความแตกต่าง (Comparative and Contrastive Map) กรอบบนสุดเป็นหัวข้อเรื่องที่จะเปรียบเทียบ เครื่องหมายลูกศรโยงไปยังกรอบด้านซ้ายมือใช้แสดงความเหมือนลูกศรหลักเชื่อมโยงกรอบทางขวามือแสดงความแตกต่างมีรายละเอียดง่ายทั้งสองฝ่ายในกรอบด้านล่าง

หมายเหตุ 1 = หัวข้อเรื่องที่จะเปรียบเทียบ   2 = ความเหมือน
                   3 = ความแตกต่าง   4 = ลักษณะที่เหมือน
                   5 = ลักษณะที่แตกต่าง   6 = รายละเอียดย่อย

แผนภาพที่ 9   แผนที่ความคิดแบบแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่าง

กัณหา คำหอมกุล (2548 : 73) ได้กล่าวถึงชนิดของแผนที่ความคิดที่เหมาะสมกับ
 นิตาน เรื่องสั้น สารคดี บทร้อยกรอง คือแผนที่ความคิดรูปขั้นบันได (Time Ladder Map) หรือ
 บันไดจัดอันดับ (Ladder) ซึ่งใช้สำหรับข้อความที่แสดงลำดับเวลา การจัดอันดับของปัจจัยเรื่อง
 ที่ต้องการศึกษา ผู้สอนสามารถใช้บันไดจัดอันดับกับการจัดกิจกรรมทุกวิชาที่ต้องการ ให้มีการจัด
 อันดับความสำคัญของความคิด งาน เหตุการณ์ กระบวนการ ตลอดจนใช้กิจกรรมที่ต้องการ
 แสดงให้เห็นขั้นตอนของกระบวนการหรือเหตุการณ์

จะเห็นได้ว่ารูปแบบแผนที่ความคิดแตกต่างกันไปตามลักษณะของเนื้อหาที่ต้องการศึกษาหรือบทอ่าน ผู้สอนจะต้องแนะนำให้ผู้เรียนได้ทราบว่าเรื่องที่อ่านเป็นเรื่องประเภทใด และมีรายละเอียดลักษณะใดเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างแผนที่ความคิดได้เหมาะสมกับเนื้อหาทำให้เข้าใจเรื่องได้ถูกต้องและจดจำได้ ซึ่งทำให้การอ่านจับใจความมีประสิทธิภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ ดังนี้ แผนที่ความคิดแบบขั้นบันได แผนที่ความคิดรูปแบบผสมผสานตามแนวคิดของโทนี บูซาน โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเลือก คือ เหมาะสมกับเนื้อหา และมีความยากง่ายในการสร้างแผนที่ความคิดเหมาะสมกับระดับชั้น

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนที่ความคิด (Mind Mapping)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) นั้นมีผู้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ไว้หลากหลาย ดังนี้

กรมวิชาการ (2544 : 131) ได้เสนอการนำแผนที่ความคิดมาใช้ในการสอนภาษาไทย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้ในการเตรียมการอ่าน การอ่านและการฟังจะเกิดความเข้าใจได้ต่อเมื่อผู้อ่านและผู้ฟังต้องมีส่วนร่วมพื้นฐานในเรื่องที่จะอ่านและฟังก่อนเสมอ ผู้สอนจะใช้แผนที่ความคิดเป็นการประเมินความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนช่วยกันระดมสมองเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านก่อนว่าผู้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านอย่างไรบ้าง ในระหว่างระดมสมองผู้เรียนจะใช้ศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

ขั้นที่ 2 ใช้ในระหว่างอ่าน ในขณะที่ผู้เรียนอ่านเรื่อง ผู้เรียนจะทำแผนที่ความคิดโดยเขียนเหตุการณ์ของเรื่องทีอ่านตามลำดับตั้งแต่เหตุการณ์เริ่มต้นจนเหตุการณ์สุดท้ายจะทำให้ช่วยความเข้าใจการอ่านได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 3 ใช้หลังการอ่าน แผนที่ความคิดอาจใช้หลังการอ่าน เมื่อผู้เรียนอ่านจบแล้วผู้เรียนจะสร้างแผนที่ความคิด และในขณะที่สร้างแผนที่ความคิด ผู้เรียนจะอ่านค้นหาเรื่องอีกครั้งหนึ่ง จะช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนเรื่องราวอีกครั้ง แผนที่ความคิดที่ผู้เรียนสร้างจะช่วยเป็นการสรุปเรื่องราวเป็นแผนภาพทำให้จำเรื่องราวได้แม่นยำ

วัฒนาพร ระเบียบทุกข์ (2545 : 95) เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. กิจกรรมก่อนการอ่าน

1.1 ครูสนทนาซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน แสดงภาพ นักเรียนร่วมระดมพลังสมอง เขียนสิ่งที่นักเรียนเสนอบนกระดาน

1.2 ครูและนักเรียนช่วยกันเขียนแผนที่ความคิด (Mind Mapping) จากคำที่ปรากฏบนกระดาน

2. กิจกรรมระหว่างการอ่าน

2.1 แบ่งกลุ่มนักเรียน แจกบทอ่าน โดยให้แต่ละคนอ่านตามลำพัง ขณะอ่านให้ขีดเส้นใต้คำ

2.2 ให้นักเรียนสร้างแผนที่ความคิด (Mind Mapping) จากเรื่องที่อ่าน

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ที่ตนเขียนมาเปรียบเทียบกับเพื่อนในกลุ่ม ช่วยกันพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมแล้วหลอมรวมเป็นของกลุ่ม โดยเขียนเป็นแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ลงในกระดาษเทาขาวตกแต่งให้สวยงาม

3. กิจกรรมหลังการอ่าน

3.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานการจัดทำแผนที่ความคิด (Mind Mapping) พร้อมบรรยายประกอบ กลุ่มอื่นๆช่วยกันประเมินงานผลงานกลุ่มแต่ละกลุ่มตามแบบประเมินที่ครูแจกให้

3.2 ครูสรุปการนำเสนอผลงานของแต่ละกลุ่ม เสนอแนะเพื่อการพัฒนางานต่อไป

3.3 ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันทำแบบทดสอบเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

สุพิศ กลิ่นบุปผา (2545 : 88) ได้เสนอขั้นตอนในการเขียนแผนการสอนว่าผู้วิจัยนำวิธีการแผนที่ความคิดมาใช้ในทุกขั้นตอนของแผนการสอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1.1) ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

1.2) ครูและนักเรียนสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

2.1) ครูกระตุ้นให้นักเรียนคิด โดยใช้คำถามเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนเห็นว่ามี ความสัมพันธ์กับภาพ

2.2) ครูเขียนคำตอบของนักเรียนเป็น Mind Map บนกระดาน

2.3) ให้นักเรียนจัดลำดับเรื่องจาก Mind Map

2.4) ครูและนักเรียนช่วยกันเขียนเรื่องจากข้อมูลที่ได้จากการระดมสมองใน Mind Map

2.5) ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม

2.6) ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาหิบบภาพที่ครูเตรียม

2.7) ให้แต่ละกลุ่มเขียนเรื่องจากภาพโดยเขียนเป็น Mind Map

2.8) ให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานหน้าชั้น

2.9) ครูวิจารณ์และให้คำชี้แนะเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1) นักเรียนร่วมกันสรุป

3.2) ให้นักเรียนเขียนความเรียงที่ครูกำหนดเป็นการบ้าน

ค้นหา คำหอมกล (2548 : 50) ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนที่ความคิด (Mind Mapping) โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน นำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหา

2. ช้่นสอน

2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเรื่องที่อ่านแล้วเลือกแผนที่ความคิดที่เหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน

2.2 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายอีกครั้งเพื่อเขียนคำสำคัญ

2.3 นักเรียนเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบคำสำคัญหรือชื่อเรื่อง

2.4 ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนหาใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น ใครทำอะไร ที่ไหน ผลเป็นอย่างไร หรือสาเหตุคืออะไร

2.5 นักเรียนเขียนใจความสำคัญของเรื่องและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ ล้อมรอบ แล้วโยงเส้นจากคำสำคัญหรือชื่อเรื่องมายังใจความสำคัญ

2.6 นักเรียนเขียนใจความสนับสนุนและเขียนโครงร่างรูปแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งลากเส้นจากใจความสำคัญมายังใจความสนับสนุน

2.7 นักเรียนช่วยกันสรุปใจความสำคัญของเรื่องจากแผนที่ความคิด

3. ช้่นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่องอีกครั้ง

กุสุมา กุ๋ขาว (2548 : 27-28) ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคแผนที่ความคิด ดังนี้

ขั้นก่อนอ่าน

ให้ผู้เรียนระดมสมองเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านก่อนว่าผู้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านอย่างไรบ้าง ระหว่างระดมสมองผู้เรียนจะใช้ศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและครูอธิบายคำศัพท์บางคำที่มีความหมายพิเศษที่ควรทราบก่อน

ขั้นระหว่างอ่าน

1. นำเรื่องสั้น ๆ ให้อ่านผ่าน ๆ โดยตลอดก่อนและอ่านซ้ำตอนที่ไม่เข้าใจแล้วตั้งคำถามสั้น ๆ เพื่อหาคำตอบ
2. ผู้เรียนสร้างแผนที่ความคิดฉบับที่ทำการอ่าน โดยเริ่มด้วยรูปภาพหรือสัญลักษณ์กลางหน้ากระดาษเปล่าที่ไม่มีเส้นบรรทัดในแนวนอน โดยใช้สีเส้นต่าง ๆ
3. ระบุคำสำคัญหลักของเรื่องทีอ่านด้วยอักษรที่ชัดเจน สะดุดตา
4. เชื่อมโยงคำ หรือวลีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำสำคัญหลักจากตรงกลางไปทุกทิศทุกทางสั้น ๆ
5. เขียนคำหรือวลีบนเส้นที่แตกออกไป 1 คำ หรือ 1 วลี ต่อ 1 เส้น ซึ่งแต่ละเส้นควรเกี่ยวข้องกับเส้นอื่น ๆ ด้วย
6. ขยายคำสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้
7. ใช้สี รูปภาพ ลักษณะของเส้นหรือลูกศรที่เชื่อมโยงการเน้นลำดับความคิดที่เป็นระบบ

ขั้นหลังการอ่าน

เมื่อผู้เรียนอ่านจบแล้วผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้และผู้เรียนจะตอบคำถามเพื่อทบทวนเรื่องราวอีกครั้งหนึ่ง

บรูคส์ (Brooks : 2008) เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดกับกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนมัธยมได้มีศักยภาพสูงขึ้นในด้านการอ่าน กลยุทธ์ต่าง ๆ อาจถูกจำแนกออกเป็นกระบวนการต่าง ๆ ดังนี้

1. กระบวนการระดับจุลภาค (Micro-Processes) กล่าวถึงการเรียนรู้การหาความสัมพันธ์ระหว่างคำต่าง ๆ ในประโยคหนึ่ง รวมทั้งการจับประเด็นความสำคัญของประโยคนั้น ๆ
2. กระบวนการบูรณาการ (Integrative Processes) กล่าวถึงการเรียนรู้การหาความสัมพันธ์ระหว่างประโยคต่าง ๆ และวลีต่าง ๆ
3. กระบวนการระดับมหภาค (Macro-Processes) กล่าวถึงการเรียนรู้ในการสรุปบทความโดยการจัดการและสังเคราะห์ทางความคิด
4. กระบวนการวางแผนอย่างละเอียดลออ (Elaborative Processes) กล่าวถึงความนึกคิดที่ไม่ได้อยู่แค่ตัวหนังสือในบทความ
5. กระบวนการรวบรวมความคิดที่ได้ (Meta-Cognitive Processes) กล่าวถึงความสามารถของผู้อ่านที่จะเลือกประเมิน หรือวางระเบียบความเข้าใจของเนื้อหาที่อ่านได้

องค์ประกอบหลักของกระบวนการนี้คือการรวมการดำเนินการต่าง ๆ ว่าอะไรที่ผู้อ่านรู้เกี่ยวกับ
กลยุทธ์ต่าง ๆ ของความเข้าใจและเลือกกลยุทธ์ต่าง ๆ เหล่านั้นเพื่อประเมินความเข้าใจในการอ่านได้

กระบวนการต่าง ๆ ข้างบนถูกทำให้มีประสิทธิภาพโดยใช้แผนที่ความคิด อาจเป็น
ภาษาภาพของความคิด ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจแนวคิดที่ซับซ้อนของผู้เขียนได้ง่ายลงและ
นักเรียนอาจจะสรุปเนื้อหาได้ทั้งหมดจากภาพในใจของพวกเขา

จากการศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดจาก
นักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้าง
แผนที่ความคิดดังนี้ คือ 1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน 1.1) แจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ
1.2) ครูเขียนชื่อนิทานและแสดงรูปภาพเกี่ยวกับนิทาน ให้นักเรียนช่วยกันทายเหตุการณ์ในเรื่อง
2) ชี้นำสอน มี 7 ขั้นตอนดังนี้ 2.1) ครูแจกนิทาน ให้นักเรียนสำรวจคำยาก แล้วให้นักเรียนฝึกอ่าน
และหาความหมายของคำเหล่านั้น 2.2) นักเรียนอ่านนิทานและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องครุกระดุน
ด้วยคำถาม 2.3) นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนร่วมกันเพื่อเลือกรูปแบบแผนที่ความคิดจาก
สองรูปแบบคือ รูปแบบขั้นบันได และรูปแบบแผนที่ความคิดตามแนวคิด ของ โทนี่ บูชาน
2.4) นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างแผนที่ความคิด ครุกระดุนด้วยคำถาม เพื่อให้นักเรียนหาคำตอบจาก
เนื้อเรื่อง เช่น ใคร ทำอะไร สถานที่ เหตุการณ์ ใจความสำคัญของเรื่อง มีอย่างไร 2.5) นักเรียน
แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ ความคิด จากการอ่านเนื้อเรื่องไปใช้ประโยชน์โดยครู
กระดุนด้วยคำถาม 2.6) ครูให้นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญที่ได้จากการสร้างแผนที่ความคิด
2.7) นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน และ 3) ชี้นำสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้ทั้งด้าน
เนื้อเรื่องและวิธีการอ่านโดยใช้แผนที่ความคิด ครูตรวจสอบผลการเรียนรู้ด้วยคำถาม เพื่อสรุป
สาระสำคัญอีกครั้งหนึ่ง

การให้คะแนนแผนที่ความคิด

การให้คะแนนแผนที่ความคิด ใช้หลักการประเมินผลการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้
อย่างมีความหมายของ ออซูเบล (Ausubel) โดยพิจารณาความสมบูรณ์ ความสมเหตุสมผลของ
แผนที่ความคิดในการให้คะแนนโดย โนวาค และ โกวิน (Novak and Govin 1984 :105, อ้างถึงใน
กัณหา คำหอมกุล 2548 : 52-53) มีหลักดังนี้

1. นับความสัมพันธ์ทั้งหมดที่สมเหตุสมผลและให้คะแนนความสัมพันธ์ละ
1 คะแนน

2. นับจำนวนของการเรียงตามลำดับชั้น การให้คะแนนลำดับชั้นนำตัวเลขตัวใดมา
คูณกับลำดับชั้นนั้นขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้สอนไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ซึ่งโดยทั่วไปอยู่ระหว่าง
3 -10 เท่าของความสัมพันธ์แล้วนำมาคูณกับจำนวนลำดับชั้นของแผนที่ความคิดที่ผู้เรียนสร้างขึ้น

ที่มีแขนงสาขามากที่สุดมานับเป็นจำนวนลำดับชั้น และจะไม่ให้คะแนนถ้ามีการจัดลำดับชั้นไม่ชัดเจน

3. การเชื่อมโยงระหว่างสายของมโนคติที่แสดงความสัมพันธ์อย่างสมเหตุสมผลจะให้คะแนน 2-10 เท่า ของคะแนนที่ให้ในแต่ละระดับคูณด้วยจำนวนความสัมพันธ์ที่เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสายของมโนคติ

4. ให้นักเรียนยกตัวอย่างมโนคติที่เป็นเหตุการณ์หรือวัตถุที่อยู่ในแผนผังมโนคติเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่านักเรียนเข้าใจถูกต้องและให้คะแนนเช่นเดียวกับความสัมพันธ์อื่น ๆ คือ 1 คะแนน หรืออาจจะให้ครึ่งคะแนนก็ได้ เพราะทำได้ง่ายกว่าการหาความสัมพันธ์

ัญญา ผลอนันต์ และขวัญฤดี ผลอนันต์ (2550 : 65) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์การให้คะแนน แผนที่ความคิด (Mind Mapping)

กิ่งแก้ว (ดูความกว้างของประเด็นที่นักเรียนจับไว้ได้)	5 คะแนน
กิ่งก้อย (ดูรายละเอียดในแต่ละประเด็นว่าลงได้ลึกแค่ไหน)	5 คะแนน
มีความคิดเห็นของนักเรียนเองหรือไม่	2 คะแนน
ภาพรวมการใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping)	2 คะแนน
สี	2 คะแนน
ภาพ/สัญลักษณ์	2 คะแนน
ลูกศร การโยงข้อมูลความคิด	2 คะแนน
รวม	20 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนแผนที่ความคิด ผู้สอนสามารถกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนได้อย่างอิสระ โดยพิจารณาความสมเหตุสมผล การแตกแขนงของกิ่งก้าน การเชื่อมโยง สี และภาพ

สรุปเกณฑ์การให้คะแนนแผนที่ความคิดผู้วิจัยได้ประยุกต์จากเกณฑ์การให้คะแนนแผนที่ความคิดของ ัญญา ผลอนันต์ และขวัญฤดี ผลอนันต์ โดยประเมินขนาดของแผนที่ความคิด สีที่ใช้ในการสร้างแผนที่ความคิด การออกแบบดูจากการเขียนสัญลักษณ์ ภาพสอดคล้องกับคำสำคัญ ข้อความและเนื้อเรื่อง เนื้อหาดูจากคำศัพท์ที่เขียนในแผนที่ความคิดเกี่ยวข้องและตรงกับเนื้อเรื่องของนิทานที่อ่านหรือไม่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด และอ่านจับใจความ

สมาน ถาวรรัตนวิช (2541 : บทคัดย่อ, อ้างถึงใน สุพิศ กลิ่นบุปผา 2545 : 42) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคฝึกแผนผังทางปัญญาที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 42 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 21 คน ในระหว่างการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับการฝึกใช้เทคนิค แผนผังทางปัญญา จำนวน 12 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมทำกิจกรรมตามปกติ ผู้วิจัยทำการวัดความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกคนด้วยแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ของ ทอร์เรนซ์ ในระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมในแต่ละระดับของลักษณะบุคคลที่มี ความคิดสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประทุม วิชาโคตร (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ฝึกโดยวิธีการเขียนแผนที่ความคิด ซึ่งใช้แผนผังแบบใยแมงมุม (Spider Mapping) โดยกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ไว้ 12 ขั้นตอน คือ 1) หากกระดาษเปล่าไม่มีเส้น 2) วางกระดาษตามแนวนอน 3) เริ่มที่กึ่งกลางหน้ากระดาษ 4) กำหนดข้อความ คำ ภาพวาดที่เป็นข้อใจความของเรื่องที่เขียนหรือคิด 5) คิดถึงหัวข้อสำคัญที่เกี่ยวข้องกับข้อความ คำ หรือภาพศูนย์กลางแล้วเขียนด้วยตัวอักษรหนาบนเส้นที่ยาวเท่ากับตัวหนังสือต่อตรงออกมา 6) เติมกิ่งสาขาของหัวข้อสำคัญด้วยจินตนาการ 7) แยกแขนงออกมายังระดับความคิดที่สอง ซึ่งคำหรือภาพจะแยกแขนงออกมาเส้นต้องต่อเนื่องกันและบางเบาลงไป คำที่เขียนตัวเล็กลง 8) แยกแขนงข้อมูลไปยังระดับที่สามและสี่ตามความคิดที่ไหลออกมาอย่างอิสระโยกไป ย้ายมายังกิ่งก้านสาขาต่าง ๆ 9) เพิ่มความลึกในแผนที่ความคิดโดยตีกรอบ ใ้ส่กล่อกรอบ ๆ คำ หรือภาพ 10) ใช้สีตามรูปแบบของกิ่งก้านสาขา 11) ใช้ลูกศรเพื่อช่วยในการแสดงแนวคิดว่ามีความเชื่อมโยงกันอย่างไร และ 12) ทำให้แผนที่ความคิดดูสวยงาม มีศิลป์มากขึ้น มีสีสันสดใสขึ้นมาด้วยจินตนาการเพิ่มความลึกหรือมิติลงไป แทรกอารมณ์ขันทำให้สนุกสนานเท่าที่จะทำได้ กลุ่มตัวอย่าง 45 คน โดยแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 ระดับ คือ ผู้ที่มีความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยสูงกว่าก่อนเรียน และ ความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลางและต่ำ ไม่แตกต่างกัน

สุพิศ กลิ่นบุปผา (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถของการเขียนความเรียงภาษาไทยที่ใช้วิธีการแผนที่ความคิด (Mind Mapping) โดยใช้แผนที่ความคิดแบบผสมผสานและใช้มากที่สุดคือแผนที่ความคิดแนวคิดของโทนี บูซาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กรณีศึกษาโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย 2 หลวงพ่อเงินอนุสรณ์ จังหวัดนครปฐม ทดลองโดยให้กลุ่มตัวอย่างเรียนเรื่องการเขียนความเรียงภาษาไทยโดยใช้วิธีการแผนที่ความคิด ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แผนที่ความคิดดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 1.1 ครูแจ้งจุดประสงค์ของการเรียน 1.2 ครูบอกให้นักเรียนทราบว่า จะไปเรียนที่ไหน ขั้นที่ 2 ขั้นสอน ครูแบ่งกลุ่มนักเรียน 2.1 ครูให้แต่ละกลุ่มช่วยกันวางแผน การเดินทาง การเที่ยวชมสวน การบันทึกการเที่ยวชมเป็นแผนที่ความคิด 2.2 ในขณะที่เที่ยวชมครูกระตุ้นโดยใช้คำถาม เช่นรู้สึกอย่างไร ชอบหรือไม่ แล้วให้แต่ละกลุ่มบันทึกเป็นแผนที่ความคิด 2.3 นักเรียนนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนเขียนเล่าเรื่องพร้อมทั้งตั้งชื่อ 2.4 ให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงาน และขั้นที่ 3 ขั้นสรุป 3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปครูให้นักเรียนเขียนเล่าเป็นเรื่องราวเป็นแผนที่ความคิด 3.2 ครูให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่อง เวลาเรียน 8 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถทางการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากเรียนโดยใช้วิธีการแผนที่ความคิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและแยกตามองค์ประกอบการเขียนความเรียงภาษาไทย ทุกองค์ประกอบยกเว้นองค์ประกอบด้านกลไกทางภาษา

ดุสิต พรหมชนะ (2546 : 75-76) ได้ศึกษาเรื่องการใช้กระบวนการสร้าง แผนที่ความคิดเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดและการสร้างองค์ความรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปรีณรอยแยลส์วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดของ โทนี บูซาน โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมกระบวนการสร้างแผนที่ความคิด ดังนี้ 1) ขั้นนำใช้กิจกรรมเช่น เล่าเรื่อง สนทนาซักถาม รูปภาพ แผนที่ 2) ขั้นสอน 2.1) ฝึกความสามารถในการคิด 2.2) ขั้นสร้างแผนที่ความคิด วางแผนการสร้างแผนที่ความคิด เขียนแผนที่ความคิด 2.3) ตรวจสอบแผนที่ความคิด โดยใช้กระบวนการกลุ่ม 3) ขั้นสรุป นักเรียนและครูร่วมกันอภิปราย เพิ่มเติมเนื้อหาให้สมบูรณ์ และ 4) ขั้นประเมินผล สังเกตการอภิปราย การตอบข้อซักถาม และประเมินแผนที่ความคิด กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 52 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความรู้ในเนื้อหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความคิดเห็นของนักเรียนด้านการสร้างแผนที่ความคิดทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น และเห็นด้วยว่าการเขียนแผนที่ความคิดมีประโยชน์ ทำให้สามารถเรียนรู้และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ง่าย

ชวลีพร ฤทธิเดช (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้และไม่ใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) การวิจัยครั้งนี้ใช้แผนภูมิแมงมุม (Spider Map) และแผนภูมิรูป web เป็นส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดธรรมจริยาภิรมณ์ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2546 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง จำนวน 30 คน กลุ่มควบคุม 1 ห้อง จำนวน 30 คน กลุ่มทดลองจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด กลุ่มควบคุมจัดการเรียนรู้ โดยไม่ใช้แผนที่ความคิด กำหนดระยะเวลาในการทดลอง 7 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ คือ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นสอน และ 3) ขั้นสรุป ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทยของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้แผนที่ความคิด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทยของกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย ของกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้แผนที่ความคิด มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ระดับค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดของกลุ่มทดลองอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 และกลุ่มควบคุมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.24

พนิตดา สิงห์ยะบุศย์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนพลายงามทูลขอโทษขุนแผน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แผนที่ความคิดและกระบวนการกลุ่ม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 44คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด อำเภอเมืองร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนพลายงามทูลขอโทษขุนแผน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แผนที่ความคิดและกระบวนการกลุ่มมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.50/82.57 และ 2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนพลายงามทูลขอโทษขุนแผน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แผนที่ความคิดและกระบวนการกลุ่ม มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ .70 หมายถึง นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 70 สรุปว่า การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน พลายงามทูลขอโทษขุนแผน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ แผนที่ความคิดและกระบวนการกลุ่มช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

กัณหา คำหอมกุล (2548 : บทคัดย่อ, 11) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ แผนผังความคิด ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดดังนี้ ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน นักเรียนแบ่งกลุ่มกลุ่มละเท่า ๆ กัน เล่นเกม ขึ้นสอน 1) นักเรียนอ่านใบความรู้ ครูและนักเรียนร่วมอภิปราย 2) ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนหาใจความสำคัญของเรื่อง 3) เมื่อนักเรียนได้คำตอบซึ่งเป็นใจความสำคัญของเรื่องแล้ว จึงเขียนลงในกระดาษโดยเขียนต่อจากชื่อเรื่องเป็นแผนที่ความคิดรูปขั้นบันได 4) ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเขียนใจความสนับสนุนและเขียน โครงร่างรูปแบบต่าง ๆ และ 5) นักเรียนและครูร่วมกันทบทวนใจความสำคัญของเรื่องจากแผนที่ความคิดขึ้นสรุป นักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของเรื่อง กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน โรงเรียนหนองพันทา อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้แผนที่ความคิด 3 ชนิด ดังนี้ 1) แผนผังรูปขั้นบันได สำหรับข้อความที่แสดงลำดับเวลา การจัดอันดับของปัจจัยของเรื่องที่ต้องการศึกษา 2) แผนผังความสัมพันธ์ทางความหมายแบบจำแนกประเภท ซึ่งเหมาะกับข้อเขียนแบบพรรณนาโวหาร และ 3) แผนผังแบบก้างปลา ช่วยให้ผู้ใช้สามารถแยกแยะหรือคิดหาสาเหตุของผลหรือปัญหาที่นำมาศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ แผนผังความคิด มีความสามารถในการเขียนสรุปความก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนผังความคิดแบบขั้นบันไดมากที่สุด นักเรียนมีความคิดเห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบ แผนผังความคิดทำให้เข้าใจบทเรียนง่าย เพราะการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอนสามารถทำงานเสร็จตามเวลา ทำให้สรุปความได้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น ๆ ได้

ชาลิสา พรหมทรัพย์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย แบบกระบวนการกลุ่มร่วมมือโดยใช้แบบฝึก และแผนที่ความคิด เรื่องชนิดของคำ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แผนที่ความคิดแบบโยงความสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองพลวงใหญ่ จำนวน 17 คน กลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏว่า 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย แบบกระบวนการกลุ่มร่วมมือโดยใช้แบบฝึกทักษะและแผนที่ความคิด เรื่องชนิดของคำ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.51/82.94 และ 2) ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบกระบวนการกลุ่มร่วมมือโดยใช้

แบบฝึกทักษะ และแผนที่ความคิด เรื่องชนิดของคำ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.40 หมายความว่านักเรียนมีความรู้มากขึ้น 0.40 หรือเท่ากับ ร้อยละ 40.00

กุสุมา ภูขาว (2548 : 46) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญาของโทนี่ บูซาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามแยกคลองหล่อแหล่ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด มีลำดับขั้นตอนการสอนดังนี้ ขั้นตอนการอ่าน ให้ผู้เรียนระดมสมองเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน ครอบคลุมคำศัพท์ ขั้นระหว่างอ่าน 1) นำเรื่องสั้น ๆ ให้อ่านผ่าน ๆ ตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบ 2) ผู้เรียนสร้างแผนที่ความคิด บันทึกการอ่านโดยเริ่มด้วยรูปภาพหรือสัญลักษณ์ โดยใช้สีเส้นต่าง ๆ 3) ระบุคำสำคัญหลักของเรื่อง 4) เชื่อมโยงคำ หรือวลี 5) เขียนคำหรือวลี ต่อ 1 เส้น 6) ขยายคำสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ 7) ใช้สี รูปภาพ ลักษณะของเส้น ขั้นหลังการอ่าน ผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้จะตอบคำถามเพื่อรวบรวม จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 40 คน พบว่านักเรียนที่ใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญาของ โทนี่ บูซาน ในการอ่านจับใจความภาษาไทยมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญาของ โทนี่ บูซาน ในการอ่านจับใจความภาษาไทยมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์หลังการทดลองสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จินดา ทองซุ่นห่อ (2549 : บทคัดย่อ, 85) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคแผนที่ความคิดตามแนวคิดของ โทนี่ บูซาน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทรงวิทย์ศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดดังนี้ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน สนทนาเกี่ยวกับชื่อเรื่องที่กำหนดให้เพื่อสร้างความสนใจและโยงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนกับเรื่องที่อ่าน ขั้นสอน ผู้เรียนศึกษาเนื้อเรื่องจากเอกสารที่ครูแจกให้ เพื่อนำมาพิจารณาใจความสำคัญของเรื่อง และจัดลำดับความคิดในการหาประเด็นหลัก ประเด็นรองและประเด็นย่อยให้เชื่อมโยงกัน ขั้นสรุป ผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้จากเรื่องที่กำหนด กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะ การอ่านจับใจความสูงขึ้นเป็นลำดับและนักเรียนมีคะแนนทักษะการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุริย์มาส บุญฤทธิ์รุ่งโรจน์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยให้นักเรียนเลือกใจความสำคัญจากรูปภาพ การฝึกตั้งคำถามจากข้อความ จับใจความสำคัญจากข้อความ การตั้งชื่อเรื่อง การเลือกใจความสำคัญของข้อความและเรื่อง การสรุปใจความสำคัญของเรื่อง การวิจัยครั้งนี้มี

วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) พัฒนาและหาประสิทธิภาพแบบฝึก 3) ทดลองใช้ และ 4) ประเมินและปรับปรุงแก้ไข ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานพบว่า นักเรียน ครู ต้องการให้มีการพัฒนาแบบฝึกที่มีสาระหลากหลายเกี่ยวกับเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นิทาน ประเพณีวัฒนธรรม บทร้อยกรอง แบบฝึกควรมีภาพประกอบและให้ครูเป็นผู้สอนพร้อมแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ 2) ผลการศึกษาแบบฝึกพบว่า แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญมีประสิทธิภาพ 82.17/85.00 3) การทดลองใช้แบบฝึกใช้วิธีสอนแบบ เอ็กซ์พลซิทีพประกอบการใช้แบบฝึก และ 4) ผลการประเมินแบบฝึกพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่พระประจักษ์ จังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยให้นักเรียนอ่านจับใจความ จากข่าวนิทาน บทความ เรื่องสั้น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความ 2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความก่อนและหลังการเรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนด้วยตนเองตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างไว้ ดังนี้ 1) ครูแนะนำทักษะการอ่านและการอ่านจับใจความ จากนั้นให้นักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนด ถามคำถามให้นักเรียนช่วยกันหาคำตอบ โดยการจับคู่หรือการแบ่งกลุ่มย่อย 2) นำเสนอความคิดต่อครูและเพื่อนในชั้นเรียนโดยครูและเพื่อนในชั้นเรียนช่วยกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองและเพิ่มจำนวนสมาชิกในกลุ่มเป็นกลุ่มละ 5-7 คน เพื่อระดมความคิดอีกครั้ง 3) ครูและนักเรียนสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการอภิปรายและสะท้อนความคิดเป็นกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ได้ข้อความคิดรวบยอดของนักเรียน โดยข้อสรุปที่ได้ต้องเป็นข้อความรู้ที่ได้จากเรื่องที่อ่าน ซึ่งก็คือใจความสำคัญของเรื่องและจุดมุ่งหมายของผู้แต่ง ตลอดจนข้อคิดที่ได้จากเรื่องที่นักเรียนอ่าน และ 4) นักเรียนนำความรู้หรือความคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้ต่อไป หรือการนำประโยชน์ที่ได้จากเรื่องที่อ่านไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยสรุปจากผลที่ได้จากแบบประเมินความสามารถอ่านจับใจความที่เป็นชิ้นงานของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านจับใจความ ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีประสิทธิภาพ 81.30/84.23 2) ผลการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นต่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องการอ่านจับใจความโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

พัชรินทร์ แจ่มจำริญ (2547 : 59-60) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอลำปาง จังหวัดเพชรบุรี ที่ได้รับการสอนอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยวิธี KWL- PLUS กับวิธีสอนอ่านแบบปกติ โดยให้นักเรียนจับใจความสำคัญจาก ข่าว นิทาน บทความ สารคดี และเรื่องสั้น โดยมีลำดับขั้นในการสอนอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ ด้วยวิธี KWL- PLUS โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มควบคุม คือ 1) ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน และแจ้งจุดประสงค์ 1.1) ครูซักถามเพื่อตรวจสอบความรู้เดิม 1.2) ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ 2) ชั้นสอน 2.1) ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ และให้นักเรียนร่วมอภิปราย 2.2) ครูแจกเอกสารที่จะให้อ่านและร่วมกันอภิปราย 2.3) นักเรียนหาความหมายของคำศัพท์ 2.4) นักเรียนสรุปใจความสำคัญ และ 3) ชั้นสรุป 3.1) ครูและนักเรียนทุกคนร่วมกันตรวจสอบความหมายของคำศัพท์ 3.2) ร่วมสรุปใจความสำคัญ ผลการวิจัย ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบปกติ

กนิาริน ต้นเสียงสม (2548 : บทคัดย่อ, 102) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้สาระภาษาไทย ด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบปกติ โดยให้นักเรียนจับใจความสำคัญจาก ข่าว บทความ นิทาน และเรื่องสั้น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านจับใจความ 2) ศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่สอนด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เทคนิค STAD และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบปกติ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิค STAD มีดังนี้ 1) ชั้นเตรียมผู้เรียน ครูบอกจุดประสงค์การเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ สร้างความสนใจด้วยคำถามหรือสาธิตทบทวนความรู้เดิมหรือทักษะเดิมที่เรียนไปแล้ว 2) ชั้นสอน ครูเสนอเนื้อหาสาระแก่นักเรียนทั้งชั้น โดยใช้เทคนิควิธีสอนกิจกรรมการสอนและการเรียนรู้ การสาธิต ทักษะกระบวนการ อธิบาย สาระความรู้ให้กระจ่างพร้อมยกตัวอย่างให้ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจ 3) ชั้นกิจกรรมกลุ่ม มอบหมาย ใบงาน ใบกิจกรรม ใบประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่ม ทบทวนวิธีการเรียน การประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินผลงานกลุ่ม ทบทวนบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงานกลุ่มและปรับปรุงแก้ไข 4) ชั้นทดสอบ ทดสอบความรู้ ความเข้าใจสมาชิกทุกคน แต่ละคนจะไม่ช่วยเหลือกัน ประมาณ 15-20 นาที และ 5) ชั้นการสรุป ประเมินผลการเรียนรู้และมอบรางวัล ผลการวิจัยพบว่า

ผลการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 2 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบปกติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่สอนด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD มีผลการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความสำคัญสูงกว่านักเรียนที่สอนด้วยวิธีสอนแบบปกติ

สุพรรณณี อ่อนจาก (2548 : บทคัดย่อ, 67) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากการสอนอ่านโดยใช้นิทานประกอบภาพ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ 1) ครูให้นักเรียนเล่นเกม 2) ครูเปิดเทปนิทานให้นักเรียนฟังพร้อมทั้งนำภาพประกอบเสียงเล่านิทาน แล้วสนทนากับนักเรียน เกี่ยวกับนิทานที่ได้ฟัง 3) ครูนำนิทานประกอบภาพให้นักเรียนฟังคนละเล่ม ให้นักเรียนอ่านออกเสียงหนังสือนิทานประกอบภาพด้วยตนเอง 4) ครูนำบัตรภาพ และแถบประโยค ให้นักเรียนอ่านแถบประโยค แล้วให้นักเรียนจับคู่แถบประโยคกับบัตรภาพ 5) ครูให้นักเรียนจับบัตรคำถามแล้วให้นักเรียนตอบคำถามจากนิทาน 6) ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด และ 7) ให้นักเรียนระบายสีภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านที่มีระดับสติปัญญาปกติชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาธรรม สำนักงานเขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 คน ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังการสอนโดยใช้นิทานประกอบภาพ อยู่ในระดับดีมาก

วันเพ็ญ คุณพิริยะทวิ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยให้นักเรียนจับใจความสำคัญจากข้อความเกี่ยวกับความเป็นมาของชื่อตำบล จับใจความจากข้อความจากเรื่องเกี่ยวกับทรัพยากร ธรรมชาติ และจับใจความจากข้อความที่เกี่ยวกับประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีนและชาวไทยเชื้อสายมอญ โดยตอบคำถาม บอกความสำคัญและเรียงลำดับเหตุการณ์ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ 1) กิจกรรมก่อนการอ่าน 1.1) สนทนาซักถาม 2) กิจกรรมระหว่างการอ่าน 2.1) ให้นักเรียนจับคู่ตามความสมัครใจ 2.2) ครูนำข้อความให้นักเรียนอ่าน นักเรียนตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน 2.3) ครูเฉลยคำตอบ 2.4) ครูแจกแถบข้อความให้นักเรียนคู่ละแถบ 2.5) นักเรียนนำแถบข้อความที่ได้รับมาเรียงลำดับ 2.6) ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบ และ 3) กิจกรรมหลังการอ่าน 3.1) นักเรียนทำแบบฝึกหัด 3.2) นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องการให้แบบฝึกมีรูปแบบที่หลากหลาย มีเนื้อหาที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย ใช้ข้อมูลท้องถิ่นที่เป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียน มีรูปภาพประกอบเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา มีการฝึกจากง่ายไปหายากและเน้นการฝึกเป็นรายบุคคล 2) แบบฝึกการอ่าน จับใจความ มีประสิทธิภาพ

81.68/80.85 3) ระหว่างทดลองการใช้แบบฝึก นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียน สามารถทำแบบฝึกได้ถูกต้อง เสร็จตามกำหนดเวลา ให้ความสนใจกับเรื่องที่อ่านและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมจากเรื่องที่อ่านได้ และ 4) นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รัตนภรณ์ คล่องแคล่ว (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึก โดยให้นักเรียนอ่านแล้วจับประเด็นสำคัญจากเนื้อเรื่องและข้อความเรื่องราชบุรีและบทอ่านเรื่องฟ้าทอดินจก อ่านแล้วแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเนื้อเรื่องและข้อความเกี่ยวกับคำขวัญของราชบุรี 8 เรื่อง การอ่านขั้นวิเคราะห์ความดีความจากเนื้อเรื่องและข้อความเรื่องหมู่บ้านหนองปลาตุ๊กกับสงครามโลก ครั้งที่ 2 และชุมทางหนองปลาตุ๊ก โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ 1) นำสู่กระบวนการเรียนรู้ 1.1) นำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ 2) กระบวนการเรียนรู้ 2.1) เล่าเรื่องจากภาพ นักเรียนจับประเด็นของเรื่องเพื่อตอบคำถาม 2.1.1) คัดเลือกนักเรียนออกมาเล่าเรื่อง 2.1.2) ฝึกเขียนประโยคจากการเล่าเรื่อง 2.1.3) อ่านประโยคที่เล่าจนคล่อง 2.1.4) แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม เลือกประธานและเลขานุการ ช่วยกันทำแผนภูมิจากข้อความ และ 3) สรุปกระบวนการเรียนรู้ 3.1) ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญจากบทเรียน 3.2) นักเรียนทำแบบฝึกหลังการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 87.85/83.00 2) ผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลสัมฤทธิ์หลังการใช้แบบฝึกสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึก และ 3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความคิดเห็นต่อการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ วิชาภาษาไทยส่วนใหญ่อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยนักเรียนมีความคิดเห็นว่าแบบฝึกทักษะทำให้นักเรียนเข้าใจวิธีการอ่านจับใจความและสามารถอ่านจับใจความได้ดีขึ้น

เบญจรัตน์ ปิ่นเวหา (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงประกอบการสอน โดยให้นักเรียนจับใจความสำคัญจาก เพลงปูนาขาเกและนิทานเรื่องแม่ปูกับลูกปู เพลงแมงมุมลายตัวนั้นและนิทานเรื่องแมงมุมน้อย เพลงชานาและบทร้อยกรองเรื่องชานาไทย ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านจับใจความดังนี้ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 1.1) ครูทนายปริศนาคำทาย 2) ขั้นการจัดการเรียนรู้ 2.1) ครูคิดแผนภูมิเพลง 2.2) นักเรียนและครูร่วมร้องเพลง 2.3) นักเรียนและครู สนทนาถึงเนื้อหาและสาระสำคัญเพื่อจับใจความของเนื้อเพลง โดยการตอบคำถาม สรุปเนื้อเพลง 2.4) ครูคิดแผนภูมิเนื้อเรื่องให้นักเรียนอ่าน 2.5) ครูซักถาม

เนื้อหาสาระเกี่ยวกับบทอ่าน และ 3) ชั้นประเมินผล 3.1) สังเกตการณ์ร่วมกิจกรรม 3.2) นักเรียนทำใบงาน กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบางพระ ตำบลบางแก้วฟ้า อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำนวน 46 คน ทดลองสอน ในภาคเรียนที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าความสามารถอ่านจับใจความหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงประกอบการสอนสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแผนที่ความคิดทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน ตลอดจนความเข้าใจในเรื่องที่อ่านสูงกว่าการสอนตามคู่มือครูสูงกว่าการสอนแบบปกติและสูงกว่าก่อนการทดลอง ทั้งในวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ นักเรียน ยังมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคแผนที่ความคิด เพราะเป็นเทคนิคที่ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรม ได้มีโอกาสใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ง่าย ดังนั้นเทคนิคแผนที่ความคิด จึงเป็นอีกเทคนิคหนึ่งที่สามารถนำมาใช้จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านและส่งเสริมความสามารถในการคิดให้กับนักเรียนและ การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญส่วนใหญ่จะนำนิทานมาเป็นบทอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537 : 5) ที่กล่าวว่า การเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัย ความสนใจและใกล้เคียงกับชีวิตประจำวัน มาให้นักเรียนฝึกอ่านจะช่วยพัฒนาการอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ เพราะผู้เรียนมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพพรรณ อินทนิล (2534 : 60-67) ที่กล่าวว่า เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 (อายุ 6-8 ปี) ชอบอ่านหนังสือประเภทนิทาน การผจญภัย นิทานพื้นบ้านง่าย ๆ เรื่องเทวดานางฟ้า เรื่องเกี่ยวกับการละเล่นต่าง ๆ ของเด็ก เรื่องประเพณี เรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่สนุกสนานและเรื่องสร้างจินตนาการความคิดฝัน

โฮ และคณะ (Oh and et. al. 2008) เสนอการใช้แผนที่ความคิดเพื่อช่วยในการอ่านของนักเรียนเกรดหนึ่ง วัตถุประสงค์ของการใช้แผนที่ความคิดนี้คือ 1) ให้นักเรียนสามารถสร้างแผนที่ความคิดได้อย่างถูกต้องและสมบูรณ์เพื่อแสดงความเข้าใจในเนื้อหาการอ่านของพวกเขา 2) ให้นักเรียนสามารถแสดงแผนที่ความคิดของพวกเขาเพื่อแสดงความเข้าใจของเนื้อหาที่ถูกกำหนดให้ได้ และ 3) ให้นักเรียนสามารถตอบคำถามแสดงความเข้าใจของเนื้อหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง การดำเนินการวิจัย ทดสอบย่อยก่อน (Pretest) เพื่อจำแนกกลุ่มของนักเรียนตามความสามารถจริง หลังการสอนการใช้แผนที่ความคิดจึงทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) ของนักเรียนอีกครั้ง โดยการประเมินจะพิจารณาการจับคำสำคัญ (Key Word) ของเนื้อหาเท่านั้น ไม่รวมเรื่องการใช้ไวยากรณ์ที่ผิด การสอนการใช้แผนที่ความคิดอาจเริ่มจากเรื่องง่าย ๆ เช่น การบรรยายเกี่ยวกับตัวเอง การใช้สีและภาพจะมีส่วนช่วยอย่างมากในการกระตุ้นสมองของเด็ก ๆ ยิ่งไปกว่านั้นกิจกรรมนี้อาจช่วยให้

นักเรียนมีความสนใจในบทเรียนต่าง ๆ มากขึ้น การประเมินใช้นักเรียนแปดกลุ่ม สองกลุ่มเป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านดี หนึ่งกลุ่มมีความสามารถในการอ่านไม่ดี กลุ่มที่เหลืออีกห้ากลุ่มมีความสามารถในการอ่านปานกลาง ผลของการทดสอบย่อยก่อนและการทดสอบหลังจะเป็นตัวเสริมซึ่งกันและกันในการประเมินการอ่านของนักเรียน ผลการวิจัย สรุปว่าการใช้แผนที่ความคิดหรือการนำเสนอแผนภาพใด ๆ มีส่วนช่วยในการพัฒนา การอ่านของนักเรียนได้

จ๊ก หมวย และ เลียน (Gek Moi and Lian 2008) แนะนำการใช้แผนที่ความคิดเพื่อช่วยนักเรียนจีนที่มีความสามารถในการอ่านไม่ดี ให้สามารถเข้าใจเนื้อหาของบทความและสามารถตอบคำถามเพื่อทดสอบการเข้าใจได้ดีขึ้น วัตถุประสงค์ของการใช้แผนที่ความคิดนี้คือ 1) นักเรียนสามารถเข้าใจและจำบทความที่อ่านได้ดีขึ้น โดยสามารถเชื่อมต่อกความหมายต่าง ๆ แบบแผนของเนื้อเรื่อง และแนวคิดและข้อมูลต่าง ๆ ของบทความ 2) แผนที่เสมือน (Visual Mapping) สามารถช่วยนักเรียนพัฒนาทักษะการคิด การเรียงลำดับของข้อมูลและแนวคิดต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความเข้าใจที่ดีขึ้นของเนื้อหาที่อ่าน และ 3) นักเรียนมีความเชื่อมั่นมากขึ้นในการตอบคำถามการประเมินความเข้าใจการอ่านของคุณครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนเกรดสี่ที่มีความสามารถในการอ่านปานกลาง การประเมินใช้ทั้งการทดสอบก่อน (Pretest) และทดสอบหลัง (Posttest) ของการอ่านแต่ละบทความ การจัดการเรียนรู้ 1) คุณครูควรที่จะอธิบายความหมายของคำต่าง ๆ ในบทความหรือเนื้อเรื่องต่าง ๆ ให้นักเรียนเข้าใจก่อน สำหรับนักเรียนบางคนนี้อาจจะอ่อนในวิชานั้น ๆ ก่อนที่จะแนะนำการใช้แผนที่ความคิด 2) ใช้แผนที่ความคิด แสดงเกี่ยวกับความหมายของคำหรือการเชื่อมต่อกระหว่างคำเพื่อใช้ในการแสดงความหมายของรากของคำศัพท์นั้น ๆ และ 3) แสดงภาพแบบไม่เชิงเส้น (Non-linear Graphical Manner) เส้นลายใด ๆ สีต่าง ๆ ลูกศรต่าง ๆ การเชื่อมโยงใด ๆ ระหว่างแนวคิดต่าง ๆ ของผู้เขียน ถูกรวบรวมเพื่อสร้างแผนที่ความคิดของนักเรียนแต่ละคน ผลการวิจัยสรุปว่าการใช้แผนที่ความคิดสามารถช่วยนักเรียนจัดการข้อมูลที่ได้จากการอ่านและสามารถเข้าใจเนื้อหาและจดจำข้อความภายในของบทความได้ดีขึ้น

ซาคาเรีย (Zakaria 2008) เสนอการใช้แผนที่อธิบายความหมายของคำ (Semantic Mapping) เพื่อช่วยความเข้าใจในการอ่าน นักวิจัยท่านนี้เสนอการออกแบบกึ่งการทดลองกับนักเรียนสองกลุ่มคือ 1) กลุ่มที่ได้รับการสอนการใช้แผนที่อธิบายความหมายของคำ และ 2) กลุ่มที่ได้รับการสอนการอ่านแบบดั้งเดิม (Conventional Method) การทดลองนี้ถูกใช้กับการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษ ผลการทดลองโดยการบันทึกตารางและ วาดกราฟแสดงว่านักเรียนที่ได้รับการสอนการใช้แผนที่อธิบายความหมายของคำสามารถตอบคำถามการวัดผลได้ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนการใช้แผนที่อธิบายความหมายของคำ

ฟาริด และ อริฟ (Farid and Arif 2008) เสนอการใช้เทคนิคข้อมูลการนิยาม (Definitional Information) และแผนที่อธิบายความหมายของคำ (Semantic Mapping) ในการเพิ่มประสิทธิภาพการอ่านของบทความนักเรียนถูกแบ่งออกเป็นสามกลุ่ม กลุ่มที่ 1 ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคข้อมูลการนิยาม กลุ่มที่ 2 ได้รับการสอนเรื่องการใช้แผนที่อธิบายความหมายของคำ และกลุ่มที่ 3 ไม่ได้ได้รับการสอนทั้งสองเทคนิค ผลการทดลองสรุปได้ว่าทั้งสองเทคนิคสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการอ่านของนักเรียนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ได้ยิ่งไปกว่านั้นผลการทดลองยังสรุปได้ว่าไม่มีนัยสำคัญของผลการกระทบระหว่างสองเทคนิคที่ถูกใช้ในการทดลองกับกลุ่มนักเรียนที่แตกต่างกัน

สรุป

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เกี่ยวกับ โครงสร้าง สารและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย คุณภาพผู้เรียน ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนวัดทัพยายท้าว กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ โครงสร้าง มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คำอธิบายรายวิชาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสอนภาษาไทย ศึกษาจากเอกสารและอินเทอร์เน็ตที่มีสาระเกี่ยวข้อง กับ นิทานส่งเสริมคุณธรรม การอ่านและการอ่านจับใจความ ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง กับ ความหมายของการอ่าน ความสำคัญของการอ่าน การอ่านจับใจความ ความหมายของการอ่านจับใจความ แนวการจัดการเรียนสอนอ่านจับใจความ ทักษะของการอ่านจับใจความ ทักษะพื้นฐาน ทักษะพิเศษที่ควรฝึกในการอ่านจับใจความ การเพิ่มความคิดให้กับผู้อ่าน ขั้นตอนของการอ่านจับใจความ แนวการสอนอ่านจับใจความ ทฤษฎีจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการสอนอ่านจับใจความ เกณฑ์การวัดและประเมินผลการอ่าน วิธีสอนอ่านจับใจความ และศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด จึงสรุปได้ว่าการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความนั้นต้องศึกษา ในประเด็นความเป็นมาและความหมาย วิธีการสร้างแผนที่ความคิด ประโยชน์ของแผนที่ความคิด รูปแบบแผนที่ความคิดที่เหมาะสมกับการอ่าน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด การให้คะแนนแผนที่ความคิด ข้อดีของแผนที่ความคิด และเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพต่อนักเรียนอย่างสูงสุด เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในเรื่องการอ่านจับใจความและสามารถนำเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดควบคู่กับการอ่านจับใจความไปเป็นเครื่องมือ ในการศึกษาเรียนรู้ในรายวิชาอื่นได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยขั้นพื้นฐาน (Pre-Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (The One Group Pretest Posttest Design) มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดทัพยายท้าว ตำบลหนองปากโลง อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) มีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเกิดประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงกำหนดรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนของการนิยามปัญหาโดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา ข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องของเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ แบบประเมินผลงานการสร้างแผนที่ความคิดและแบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด และเสนอขอความเห็นชอบโครงการวิจัย ต่อบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามโครงการวิจัย ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการทดลอง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดลองจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ด้วยเครื่องมือที่ได้รับการพัฒนาจากขั้นตอนที่ 1 แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ข้อมูล ทางสถิติและ แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการจัดทำร่างรายงานผลการวิจัย เพื่อเสนอคณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง จัดพิมพ์และรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ระเบียบวิธีการวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีการวิจัยประกอบด้วย ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปร แบบแผนการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยขั้นพื้นฐาน (Pre-Experimental Design) แบบกลุ่มเดียว สอบก่อนและหลัง (The One Group Pretest-Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์ 2549 : 144) มีแบบแผนการวิจัยดังนี้

T1

X

T2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบทดลอง

T1 แทน การทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

X แทน การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

T2 แทน การทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนที่มีบริบททางสภาพสังคม วัฒนธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกับบริบทของโรงเรียนวัดทัพยายท้าว จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองปากโลง 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 25 คน โรงเรียนวัดทัพยายท้าว 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 14 คน โรงเรียนบ้านทุ่งหัวพรหม จำนวนนักเรียน 10 คน โรงเรียนวัดทุ่งรี จำนวนนักเรียน 20 คน โรงเรียนวัดทัพหลวง จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 45 คน รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 114 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดทัพยายท้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ซึ่งกำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 14 คน ได้มาโดยการสุ่มโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

ระยะเวลาในการทดลอง ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการทดลองเป็นเวลา 3 สัปดาห์ โดยใช้เวลาเรียน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง จำนวน

6 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ละ 2 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ทั้งนี้ ระหว่างวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2552 - 20 กุมภาพันธ์ 2552

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท. 1.1.2 สามารถเข้าใจใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง หากคำสำคัญหรือใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิดเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความเข้าใจการอ่าน รู้จักใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาและแสดงความรู้ ความคิดคาดคะเนเหตุการณ์ เรื่องราวจากเรื่องที่อ่านและกำหนดแนวทางปฏิบัติ การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้นิทานเป็นสื่อในการวิจัยจำนวน 11 เรื่อง ใช้เป็นสื่อประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 เรื่อง ดังนี้ 1) เรื่องโรงเรียนไม่เป็นที่ (ด้านความมีวินัย) 2) เรื่อง จีบ จีบ นกน้อย (ด้านความมีน้ำใจ) 3) เศษผ้าของคุณยาย (ด้านความประหยัด) 4) ความโลภของแม่สิงโต (ด้านความพอประมาณ) 5) เรื่องชุมทรัพย์ ในไร่ส้ม (ด้านความขยัน) และ 6) เรื่องลูกกระต่ายขอดกตัญญู (ด้านความกตัญญู) ใช้ในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ จำนวน 5 เรื่อง คือ 1) เรื่องลูกหมูเรียนรู้ (ด้านความมีวินัย) 2) เรื่องม้าน้อย (ด้านความมีน้ำใจ) 3) เรื่องฟ้ากับเป้ง (ด้านความขยัน) 4) เรื่องไม่อยากเป็นเต่า (ด้านความพอประมาณ) และ 5) เรื่องลูกนกกตัญญู (ด้านความกตัญญู)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ทำการวิจัย ตัวแปรที่ศึกษาสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปร 2 ประเภท ดังนี้

1. ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด
2. ตัวแปรตาม คือ
  - 2.1 ความสามารถในการอ่านจับใจความ
  - 2.2 ความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิด
  - 2.3 ความคิดเห็นนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้าง

แผนที่ความคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้คือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 แผน แผนการจัดการเรียนรู้แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง มีขั้นตอนการสอน ดังนี้ 1) ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน 2) ช้่นสอน และ 3) ช้่นสรุป แผนการจัดการเรียนรู้ 6 แผน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 1 การอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม เรื่อง โรงเรียนไม่เป็นไร (ด้านความมีวินัย)

แผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 2 การอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม เรื่อง จีบ จีบ นกน้อย (ความมีน้ำใจ)

แผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 3 การอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม เรื่อง เศษผ้าของคุณยาย (ความประหยัด)

แผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 4 การอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม เรื่อง ความโลภของแม่สิงโต (ความพอประมาณ)

แผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 5 การอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม เรื่อง ชุมทรัพย์ในไร่ส้ม (ความขยัน)

แผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 6 การอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม เรื่อง ลูกกระต่ายขอดกตัญญู (ด้านความกตัญญู)

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนเรียน (Pretest) และ หลังเรียน (Posttest) เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความ คือนิทานส่งเสริมคุณธรรม จำนวน 5 เรื่อง ดังนี้คือ 1) เรื่อง ลูกหมูเรียนรู้ (ด้านความมีวินัย) 2) เรื่อง ม้าน้อย (ด้านความมีน้ำใจ) 3) เรื่อง ฟ้ากับแป้ง (ด้านความขยัน) 4) เรื่อง ไม่อยากเป็นเต่า (ด้านความพอประมาณ) และ 5) ลูกนกกตัญญู (ด้านความกตัญญู)

3. แบบประเมินผลงานการสร้างแผนที่ความคิด รูปแบบขั้นบันไดและแผนที่ความคิด ตามแนวคิดของ โทนี่ บูซาน

4. แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 12 ข้อ สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ในด้านบรรยากาศการเรียนการสอน จำนวน 5 ข้อ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 5 ข้อ และประโยชน์ที่ได้รับ จำนวน 2 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย

ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความในกลุ่มสาระภาษาไทย จำนวน 6 แผน มีขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

1.2 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยศึกษาจากสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) เพื่อแยกสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในสาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท.1.1

1.3 ศึกษาเอกสาร หนังสือ และตำราเพื่อเลือกสื่อที่จะนำมาเป็นบทอ่าน ซึ่งเลือกนิทานส่งเสริมคุณธรรมนำมาพิจารณาถึงคุณธรรมที่สอดแทรกในนิทาน ความยากง่าย จำนวนคำศัพท์ และโครงสร้างไวยากรณ์ที่เหมาะสมกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

1.4 ศึกษาแนวทางในการสอนอ่านจับใจความและสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนโดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

1.5 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านเพื่อจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด จำนวน 6 แผน

1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นตามขั้นตอนการดำเนินการสอน เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาและความถูกต้องของเนื้อหา ปรับปรุงแผนจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (รายละเอียดดังภาคผนวก ค ตารางที่ 24 รายการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด หน้า 155)

1.7 นำแผนจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 1 คน ด้านการสอนวิชาภาษาไทยโดยการใช้วิธีการแผนที่ความคิด จำนวน 1 คน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องและความเที่ยงตรง (Content Validity) ของแผนการจัดการเรียนรู้ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้โดยมีเกณฑ์การประเมินดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์ 2547 : 177)

+ 1 หมายถึง แน่ใจว่าองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ไม่มีความเหมาะสม
สูตรการคำนวณ

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\Sigma R}{n}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้กับผลการเรียนรู้
ที่คาดหวัง

ΣR หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

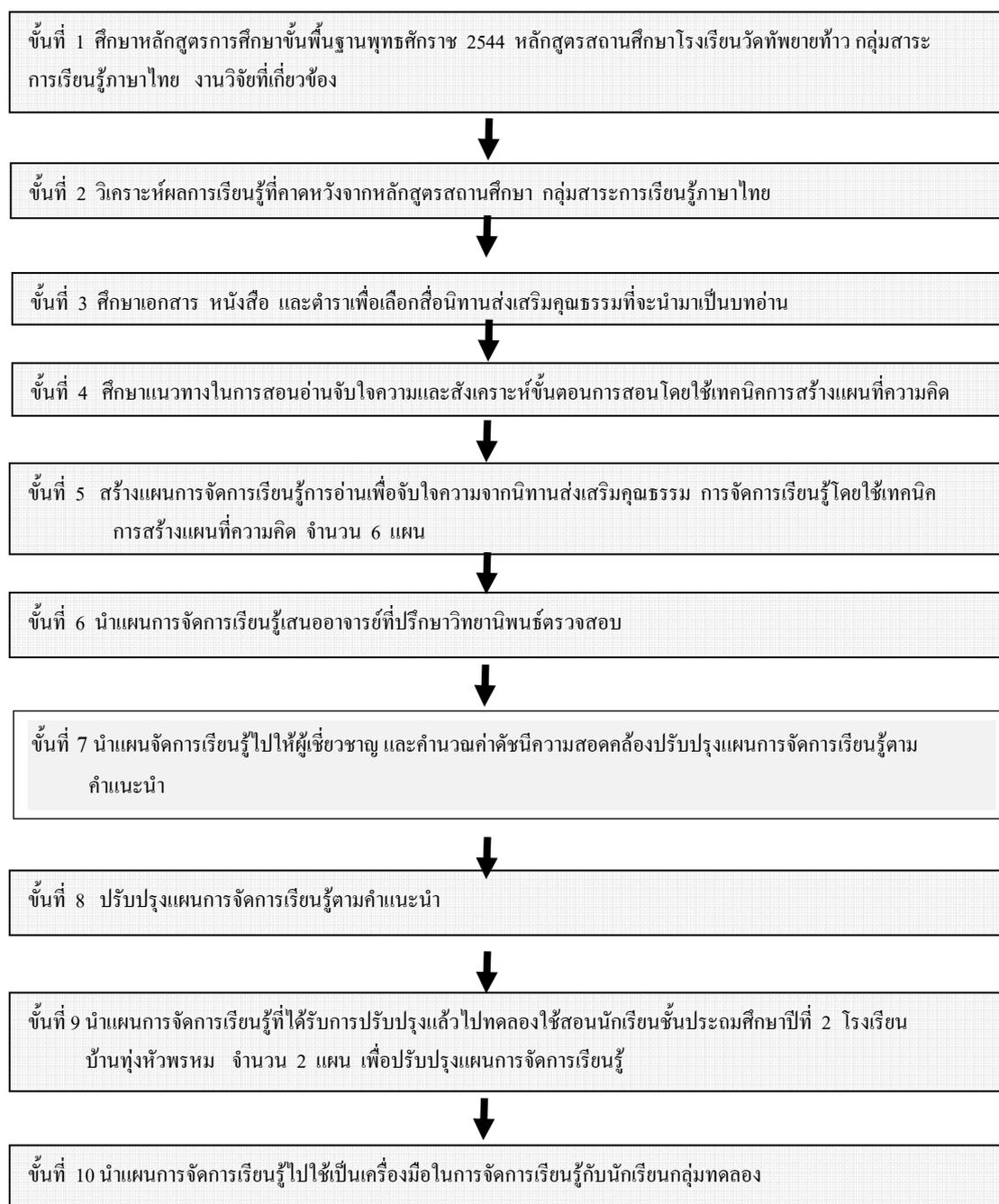
n หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.8 ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ
จำนวน 3 คน (รายละเอียดดังภาคผนวก ก ตารางที่ 27 รายการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ หน้า 157) นำข้อมูล
ความคิดเห็นมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective
Congruence : IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ 1.00 ซึ่งแสดงว่ามีความสอดคล้อง

1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้สอนนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งหัวพรหม จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีบริบททาง
สภาพสังคม วัฒนธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกับบริบทของโรงเรียน
วัดทัพยายท้าว จำนวน 2 แผน คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านจับใจความจากนิทานเรื่อง
โรงเรียนไม่เป็นไร และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การอ่านจับใจความ จากนิทานเรื่อง ความโลภ
ของแม่สิงโต เพื่อหาข้อบกพร่อง ความเหมาะสมกับเวลา และวิธีดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน
แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1
นักเรียนทุกกลุ่มเลือกแผนที่ความคิดแนวคิดของ บุชชาน และในการร่วมกิจกรรมนักเรียนใช้เวลา
มากกับกิจกรรมการหาความหมายของคำจากจากพจนานุกรม และกิจกรรมการสร้างแผนที่
ความคิดนักเรียนเขียนสรุปประเด็นไม่ครบ ลักษณะการเขียนตัวหนังสือลงในแผนที่ความคิดไม่ไป
ในทิศทางเดียวกันทำให้อ่านยาก การลากเส้นกึ่ง ก้าน ของแผนที่ความคิดไม่สวย ก่อนทดลอง
สอนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ผู้วิจัยได้ทดลองปรับกิจกรรมการเรียนรู้ในเรื่องการค้นหา
ความหมายของคำจากจากพจนานุกรมโดยผู้วิจัยให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้พจนานุกรม และ
ฝึกหาความหมายของคำ ส่วนการสร้างแผนที่ความคิดผู้วิจัยได้นำตัวอย่างการสร้างแผนที่ความคิด
มาให้ให้นักเรียนดู

1.10 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือใน
การวิจัย ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดทัพยายท้าว

สรุปขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ได้ดังแผนภาพที่ 11

แผนภาพที่ 12 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

2. การสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ

ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ และสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ คัดเลือกข้อสอบที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เกณฑ์การให้คะแนน คือตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน โดยวัดความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียน 5 ด้าน ดังนี้ 1) ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน จำนวน 4 ข้อ 2) บอกใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน จำนวน 4 ข้อ 3) เรียงลำดับเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน จำนวน 4 ข้อ 4) บอกแนวคิดสำคัญจากเรื่องที่อ่าน จำนวน 4 ข้อ และ 5) บอกประโยชน์ ที่ได้รับจากเรื่องที่อ่าน จำนวน 4 ข้อ

การสร้างและการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวัดเทพยท้าวกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 สาระที่ 1 การอ่าน และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยยึดจุดประสงค์ การอ่านจับใจความ ตลอดจนจุดประสงค์ของนิทานที่ใช้ในการทดลองในครั้งนี้ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ

2.2 ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีการสร้างแบบทดสอบแบบปรนัย

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิด 3 ตัวเลือก โดยครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ภาษาไทยระดับประถมศึกษา จำนวน 20 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน โดยมีการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ข้อสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม

นิทานที่อ่าน	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน	บอกใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน	เรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่อ่าน	บอกแนวคิดสำคัญของเรื่องที่อ่าน	บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน	รวม
1. นิทานเรื่องลูกหมูเรียนรู้	1.นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานเรื่องลูกหมูเรียนรู้	1	1		1	1	4
2. นิทานเรื่องม้าน้อย	1.นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานเรื่องม้าน้อย	1	1	1	-	1	4
3. นิทานเรื่องฟ้ากับเป้ง	1.นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความนิทานเรื่องฟ้ากับเป้ง	1	-	1	1	1	4
4. นิทานเรื่องไม่อยากเป็นเต่า	1.นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความนิทานเรื่องไม่อยากเป็นเต่า	1	1	1	1	-	4
5. นิทานเรื่องลูกนกคตัญญู	1.นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความนิทานเรื่องลูกนกคตัญญู	-	1	1	1	1	4
รวม		4	4	4	4	4	20

สำหรับการให้ความหมายของค่าเฉลี่ยระดับความสามารถในการอ่านจับใจความแต่ละด้านของการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ ดังตารางที่ 5-6

ตารางที่ 5 เกณฑ์การแปลความหมายของค่าระดับความสามารถในการอ่านจับใจความ

ค่าเฉลี่ย	ระดับความสามารถ
3.50 - 4.00	ระดับสูง
2.50 - 3.49	ระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	ระดับพอใช้
1.00 - 1.49	ระดับต่ำ

ตารางที่ 6 เกณฑ์ระดับความสามารถในการอ่านจับใจความของคะแนนจากแบบทดสอบ

คะแนน	ระดับความสามารถ
19 - 20	ระดับสูง
16 - 18	ระดับปานกลาง
11 - 15	ระดับพอใช้
0 - 10	ระดับต่ำ

2.4 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.5 นำแบบทดสอบเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ และการวัดผล แล้วประเมินแบบทดสอบในตารางวิเคราะห์เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถาม กับลักษณะพฤติกรรม แล้วเลือกข้อที่มี ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยใช้เกณฑ์การประเมินดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัดตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัดไม่ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ 1.00 ซึ่งแสดงว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้อง

2.6 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดทัพยายท้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 14 คน ซึ่งนักเรียนกลุ่มนี้เคยเรียนเรื่องนี้มาแล้ว เพื่อหาความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

2.7 นำผลการทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความมาวิเคราะห์รายข้อ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ ดังต่อไปนี้

2.7.1 ตรวจสอบค่าความยากง่าย (Difficulty) คือสัดส่วนระหว่างจำนวนผู้ตอบข้อสอบถูกในแต่ละข้อต่อจำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด โดยใช้เกณฑ์ความยากง่ายของข้อสอบที่ดีระหว่าง 0.20-0.80 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 : 129)

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	P	หมายถึง	ค่าความยากของข้อคำถามในแต่ละข้อ
	R	หมายถึง	จำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ
	N	หมายถึง	จำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด

เกณฑ์ความยากง่ายของข้อสอบ กำหนดอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80

ข้อสอบที่มีค่า P ต่ำกว่า .20 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นยากเกินไป

ข้อสอบที่มีค่า P เท่ากับ .50 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นมีความยาก

ปานกลาง

ข้อสอบที่มีค่า P ต่ำกว่า .50 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นค่อนข้างไปทางยาก

ข้อสอบที่มีค่า P สูงกว่า .50 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นค่อนข้างไปทางง่าย

ข้อสอบที่มีค่า P สูงกว่า .80 แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นง่ายเกินไป

ซึ่งได้ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับ

ใจความ ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80

2.7.2 ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) คือ การตรวจสอบจำนวนผู้ที่ตอบถูกในแต่ละข้อของกลุ่มเก่ง ลบด้วยจำนวนผู้ที่ตอบถูกในแต่ละข้อของกลุ่มอ่อน แล้วหารด้วยเศษหนึ่งส่วนสองของจำนวนคนที่เข้าสอบ โดยใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกที่ดีตั้งแต่ 0.20-1.00 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 : 130)

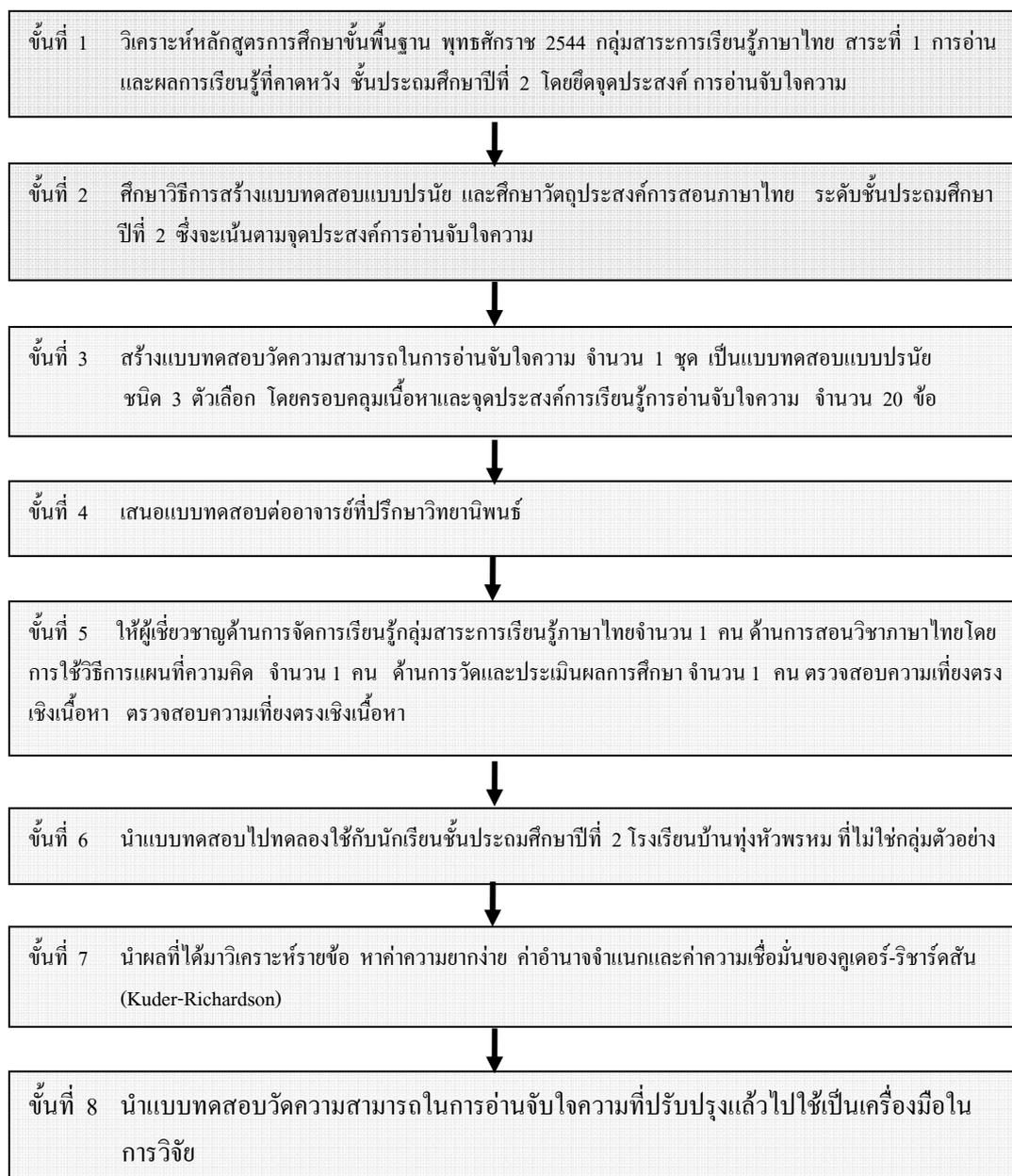
ข้อสอบข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกเป็นบวก และเข้าใกล้ 1 แสดงว่ามีอำนาจจำแนกสูง ซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความระหว่าง 0.27 ถึง 0.93

2.7.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) คือ ตรวจสอบผลการวัดที่สม่ำเสมอและคงที่ ผู้วิจัยเลือกใช้การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้ค่าความเชื่อมั่นจากสูตร K-R 20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson, อ้างใน พิษิต ฤทธิจรูญ 2550 : 158) ทั้งนี้เนื่องจากแบบทดสอบ เป็นแบบวัดที่มีเกณฑ์การให้คะแนน คือตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน โดยใช้เกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป ดังนี้

ได้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ เท่ากับ 0.78

2.8 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความที่ปรับปรุงแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

สรุปขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ดังแผนภาพที่ 13

แผนภาพที่ 13 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ

3. แบบประเมินความสามารถการสร้างแผนที่ความคิด ผู้วิจัยศึกษาและพัฒนาวิธีการสร้างแบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดตามหลักเกณฑ์ของ โนวาค (Novak 1984 : 37, อ้างถึงใน กัณหา คำหอมกุล 2549 : 88) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยี (สสวท.) การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยใช้หลักเกณฑ์รูบริกส์ (Rubrics) ของสมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ (2544 : 137) ซึ่งแบบประเมินผลงานการสร้างแผนที่ความคิด แบ่งเป็น 2 ชุด ชุดที่ 1 แบบประเมินผลงานการสร้างแผนที่ความคิดรูปแบบขั้นบันได ชุดที่ 2 แบบประเมินผลงานการสร้างแผนที่ความคิดตามแนวคิดของ บูชาน การประเมินผลงานการสร้างแผนที่ความคิดรูปแบบขั้นบันได องค์ประกอบที่ประเมินแบ่งเป็น 2 ด้านคือการจับใจความสำคัญ คะแนนเต็ม 4 คะแนน ด้านการจัดลำดับเนื้อเรื่อง คะแนนเต็ม 4 คะแนน กำหนดเกณฑ์การประเมิน ได้ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 เกณฑ์การกำหนดค่าความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิด

ระดับความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิด	ค่าคะแนน เชนิमान
ระดับดีมาก	8
ระดับดี	7
ระดับพอใช้	6
ระดับต้องปรับปรุง	5

การประเมินความสามารถการสร้างแผนที่ความคิดตามแนวคิดของ บูชาน ประเด็นที่ประเมิน แบ่งเป็น 4 ประเด็น คือขนาดแก่นแกน สี การออกแบบ เนื้อหา แต่ละด้านประเมินเป็น 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การประเมิน ได้ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 เกณฑ์การแปลความหมายของค่าระดับความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิด

คะแนน	ระดับความสามารถเชิงนิमान
18 - 20	ระดับดีมาก
14 - 17	ระดับดี
10 - 13	ระดับพอใช้
0 - 9	ระดับต้องปรับปรุง

4. แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด จำนวน 1 ฉบับ โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ คือ 3 หมายถึง เห็นด้วยมาก 2 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อย จำนวน 12 ข้อ สอบถามความคิดเห็นนักเรียนเป็นรายบุคคล

ซึ่งถาม 3 ด้าน คือ 1) ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 3) ด้านประโยชน์ที่จะได้รับ ซึ่งคำถามที่ใช้มีการกำหนดค่าความคิดเห็น 3 ระดับ ดังนี้ เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง และเห็นด้วยน้อย รายละเอียดดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 เกณฑ์การกำหนดค่าความคิดเห็น

ระดับความคิดเห็น	ค่าคะแนน เิงนิมาน
เห็นด้วยมาก	3
เห็นด้วยปานกลาง	2
เห็นด้วยน้อย	1

สำหรับการให้ความหมายของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่วัดได้ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 เกณฑ์การแปลความหมายของค่าระดับความคิดเห็น

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น เิงนิมาน
2.50 - 3.00	เห็นด้วยมาก
1.50 - 2.49	เห็นด้วยปานกลาง
1.00 - 1.49	เห็นด้วยน้อย

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามความคิดเห็น มีดังนี้

4.1 ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

4.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด โดยมีประเด็นในการสอบถามความคิดเห็นในด้านบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประโยชน์ที่ได้รับ โดยสร้างข้อคำถามให้เหมาะสมกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

4.3 นำแบบสอบถามความคิดเห็นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 1 คน ด้านการสอนวิชาภาษาไทยโดยการใช้วิธีการแผนที่ความคิด จำนวน 1 คน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 1 คน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence : IOC)

4.5 ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ ปรับเพิ่มข้อคำถามในด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ข้อที่ 1 จากบรรยากาศในห้องเรียนเป็นกันเองเพิ่มข้อความนักเรียนสนุกสนานในการปฏิบัติกิจกรรม ข้อคำถามในข้อที่ 3 จากนักเรียนพอใจในการเรียนรู้ เป็นนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ข้อคำถามในข้อที่ 5 จากครูแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรม เป็นครูคอยช่วยเหลือแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง และปรับข้อคำถามในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ข้อที่ 1 จากนักเรียนสามารถอ่านและทำความเข้าใจในนิทานได้ด้วยตนเอง เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมเป็นลำดับขั้นตอนช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาในนิทานได้

4.6 นำแบบสอบถามความคิดเห็นไปใช้สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดครบทั้ง 6 แผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อใช้ในการวิจัยสรุปได้ดังแผนภาพที่ 14

แผนภาพที่ 14 สรุปขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

การดำเนินการทดลอง

ในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการทดลอง เป็นขั้นที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยการฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นที่จะนำไปใช้ในการอ่านจับใจความ เช่น ทักษะการตอบคำถาม การตั้งคำถาม (ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร) และการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ทั้ง 2 รูปแบบ คือ รูปแบบแผนที่ความคิดรูปขั้นบันได และแผนที่ความคิดแนวคิของบุชาน โดยให้คูตัวอย่างของแผนที่ความคิด ซึ่งแจ้งขั้นตอนการสร้างแผนที่ความคิดทั้ง 2 รูปแบบ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นเวลา 2 ชั่วโมง

1.2 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ เพื่อวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านจับใจความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของเครื่องมือแล้ว

2. ขั้นทดลอง ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างไว้ จำนวน 6 แผน ซึ่งแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา สื่อการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

2.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

2.1.1 แจกผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

2.1.2 ครูเขียนชื่อนิทานและแสดงรูปภาพเกี่ยวกับนิทาน ให้นักเรียนช่วยกันทายเหตุการณ์ในเรื่อง

2.2 ขั้นสอน

2.2.1 ครูแจกนิทาน ให้นักเรียนสำรวจคำยาก แล้วให้นักเรียนฝึกอ่าน และหาความหมายของคำเหล่านั้น

2.2.2 นักเรียนอ่านนิทานและทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ครูกระตุ้นด้วยคำถาม

2.2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนร่วมกันเพื่อเลือกรูปแบบแผนที่ความคิดจากสองรูปแบบคือ รูปแบบขั้นบันได และแผนที่ความคิดตามแนวคิของ บุชาน

2.2.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างแผนที่ความคิดครุกระตุ้นโดยใช้คำถาม
เพื่อให้นักเรียนหาคำตอบจากเนื้อเรื่อง เช่น ใคร ทำอะไร สถานที่ เหตุการณ์ ใจความสำคัญของ
เรื่อง มีอย่างไร

2.2.5 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ ความคิดจากการอ่าน
เนื้อเรื่องไปใช้ประโยชน์โดยครุกระตุ้นด้วยคำถาม

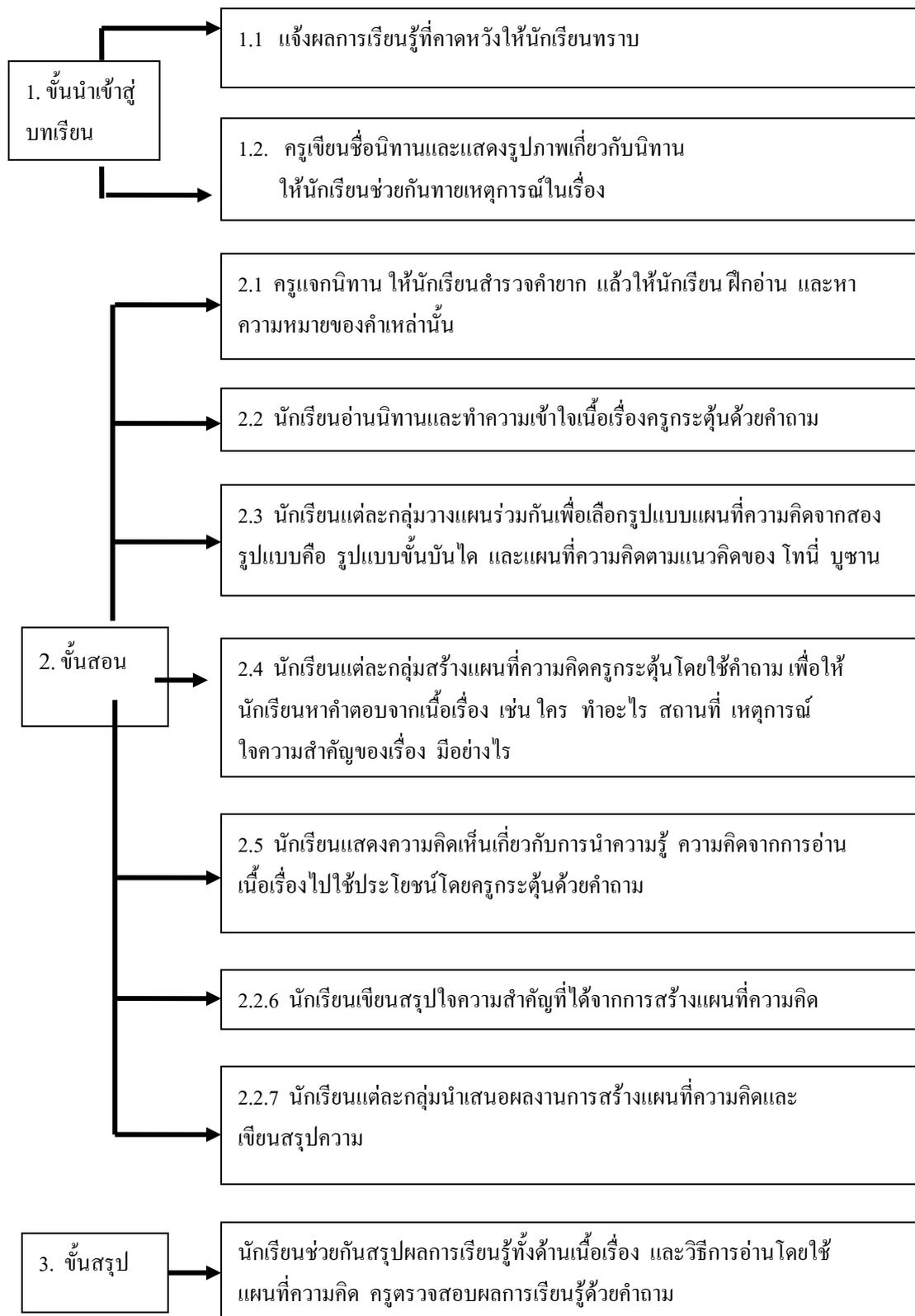
2.2.6 นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญที่ได้จากการสร้างแผนที่ความคิด

2.2.7 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานการสร้างแผนที่ความคิดและ
เขียนสรุปความ

2.3 ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อเรื่อง และวิธีการอ่าน
โดยใช้แผนที่ความคิด ครูตรวจสอบผลการเรียนรู้ด้วยคำถาม

สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ดังแผนภาพ

ที่ 15

แผนภาพที่ 15 สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

3. ชั้นหลังการทดลอง ภายหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบหลังเรียนไปทดสอบเพื่อวัดความสามารถในการอ่านจับใจความหลังการจัดการเรียนรู้(Posttest) โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ของกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ไปสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

1.1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด (Index of Item Objective Congruence : IOC)

1.2 ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ ดำเนินการดังนี้

1.2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ (Index of Item Objective Congruence : IOC)

1.2.2 หาค่าความยากง่ายของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ

1.2.3 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ

1.2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ

1.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความคิดเห็น โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความคิดเห็น (Index of Item Objective Congruence : IOC)

2. การทดสอบสมมติฐาน

2.1 การวิเคราะห์ความสามารถในการอ่านจับใจความ จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ

2.1.1 สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด วิเคราะห์ความแตกต่างโดยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ dependent

2.2 การวิเคราะห์ความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิด ใช้ค่าร้อยละ (%)

2.3 การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ใช้ค่าร้อยละ (%)

2.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นแบบตรวจสอบรายการ (Rating Scale) 3 ระดับ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุป

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยขั้นพื้นฐาน (Pre-Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (The One Group Pretest Posttest Design) มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดทัพยายท้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 14 คน ผู้วิจัยดำเนินการทดลองจัดการเรียนรู้และเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากนั้นนำมาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ใช้การทดสอบ t-test แบบ Dependent ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลงานการสร้างแผนที่ความคิด วิเคราะห์ค่าร้อยละ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็น ใช้การวิเคราะห์ ค่าร้อยละ (%) ความคิดเห็น 3 ระดับ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยสรุปได้ ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียน	1. ชี้แจงนักเรียนให้นักเรียนได้รับรู้และเข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด และฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนการสร้างแผนที่ความคิดจนแน่ใจว่านักเรียนเข้าใจ	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดทัพยายท้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 14 คน	1. แบบทดสอบความสามารถในการอ่านจับใจความ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

ตารางที่ 11 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ การวิจัย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/ การวิเคราะห์ข้อมูล
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการ จัดการเรียนรู้โดยใช้ เทคนิคการสร้าง แผนที่ความคิด	แล้วทดสอบ ความสามารถในการ อ่านจับใจความ ก่อนเรียน 2. ทดลองสอนด้วย เทคนิคการสร้างแผนที่ ความคิด 3. นำแบบทดสอบวัด ความสามารถในการ อ่านจับใจความ ทดสอบนักเรียนหลัง เรียน	นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียน วัดทัพยายท้าว สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 1 จำนวน 14 คน	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่า t-test แบบ dependent
2. เพื่อศึกษาความ สามารถในการสร้าง แผนที่ความคิด	4. ประเมินผลงาน การสร้างแผนที่ ความคิดโดยใช้แบบ ประเมิน	นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนวัด ทัพยายท้าว สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 14 คน	2. แบบประเมิน ความสามารถใน การสร้างแผนที่ ความคิดวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ร้อยละ
3. เพื่อศึกษาความ คิดเห็นนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการ เรียนรู้โดยใช้เทคนิค การสร้างแผนที่ ความคิด	5. สอบถามความ คิดเห็นของนักเรียนที่มี ต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสร้าง แผนที่ความคิด	นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนวัด ทัพยายท้าว สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 14 คน	3. แบบสอบถามความ คิดเห็นวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ แบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิด และแบบสอบถามความคิดเห็น ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดทัพยายท้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 14 คน โดยทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ทดสอบหลังเรียน และสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มทดลองโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อเป็นการตอบวัตถุประสงค์และข้อคำถามในการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

ตอนที่ 2 ความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดแตกต่างกันหรือไม่ (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข หน้า 154) ดังนี้

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความในภาพรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด มีรายละเอียดดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความ จากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสามารถ	t-test	Sig. (2-tailed)
การทดสอบก่อนเรียน	14	20	12.21	2.99	ระดับปานกลาง	-11.776	.000
การทดสอบหลังเรียน	14	20	15.64	3.08	ระดับปานกลาง		

จากตารางที่ 12 พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 15.64$, S.D. = 3.08) สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนก่อนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 12.21$, S.D. = 2.99)

2. ความสามารถในการอ่านจับใจความเป็นรายด้าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด มีรายละเอียดดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 คะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด จำแนกเป็นรายด้าน

ความสามารถในการอ่านจับใจความ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสามารถ	ลำดับที่
ตอบคำถามจากเรื่อง	14	4	3.71	0.47	สูง	1
บอกใจความสำคัญของเรื่อง	14	4	3.21	0.79	ปานกลาง	2
เรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง	14	4	2.86	0.77	ปานกลาง	4
บอกแนวคิดสำคัญของเรื่อง	14	4	2.79	0.70	ปานกลาง	5
บอกประโยชน์ที่ได้รับจากเรื่อง	14	4	3.07	0.73	ปานกลาง	3
โดยภาพรวม			3.13	0.19	ปานกลาง	

จากตารางที่ 13 พบว่าโดยภาพรวมนักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.13, S.D.=0.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความเรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ นักเรียน มีความสามารถอยู่ในระดับสูงในด้านการตอบคำถามจากเรื่อง ($\bar{X} = 3.71, S.D.= 0.47$) และมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลางในด้านการบอกใจความสำคัญของเรื่อง ($\bar{X} = 3.21, S.D.= 0.79$) ในด้านบอกประโยชน์ที่ได้รับจากเรื่อง ($\bar{X}=3.07, S.D.=0.73$) ในด้านการเรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง ($\bar{X}=2.86, S.D.= 0.77$) และในด้านการบอกแนวคิดสำคัญของเรื่อง ($\bar{X} = 2.79, S.D.= 0.70$) ตามลำดับ

3. ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดจำแนกตามนิทานที่ใช้เป็นบทอ่าน มีรายละเอียดดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 คะแนนความสามารถในด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด จำแนกตามนิทานที่ใช้เป็นบทอ่าน

นิทานที่อ่าน	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสามารถ	ลำดับที่
1.เรื่องลูกหมูเรียนรู้	14	4	3.36	0.84	ปานกลาง	2
2.เรื่องม้าน้อย	14	4	3.07	0.83	ปานกลาง	4
3.เรื่องฟ้ากับเป้ง	14	4	3.14	0.86	ปานกลาง	3
4.เรื่องไม่ยอมเป็นเต่า	14	4	2.57	0.51	ปานกลาง	5
5.เรื่องลูกนกขอดกตัญญู	14	4	3.50	0.76	สูง	1
รวม	14	20	3.13	0.14	ปานกลาง	

จากตารางที่ 14 พบว่า โดยภาพรวมนักเรียน มีความสามารถในการอ่านจับใจความ จำแนกตามนิทานที่ใช้เป็นบทอ่านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13, S.D. = 0.14$) เมื่อพิจารณาตาม เนื้อหานิทานที่ใช้เป็นบทอ่าน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความอยู่ในระดับสูง คือ การอ่านจับใจความจากนิทานเรื่อง ลูกนกขอดคตัญญู ($\bar{X} = 3.50, S.D. = 0.76$) และมีความสามารถในการอ่านจับใจความอยู่ในระดับปานกลางจากการอ่านจับใจความนิทานเรื่องลูกหมู เรียนรู้ ($\bar{X} = 3.36, S.D. = 0.84$) การอ่านจับใจความนิทานเรื่อง ฟ้ากับเป้ง ($\bar{X} = 3.14, S.D. = 0.86$) การอ่านจับใจความนิทาน เรื่องม้าน้อย ($\bar{X} = 3.07, S.D. = 0.83$) และจากการอ่านจับใจความนิทาน เรื่อง ไม่อยากเป็นเต่า ($\bar{X} = 2.57, S.D. = 0.51$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อที่ 2 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิด อยู่ในระดับใด รายละเอียดดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แสดงระดับความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดของนักเรียน

ระดับความสามารถ	คะแนน	จำนวนนักเรียน	ร้อยละ
ระดับดีมาก	18 - 20	6	42.86
ระดับดี	14 - 17	7	50.00
ระดับพอใช้	10 - 13	1	7.14
ระดับต้องปรับปรุง	0 - 9	-	ไม่มี

จากตารางที่ 15 แสดงระดับความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิด พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดอยู่ในระดับดี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 นักเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 และมีความสามารถอยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย ข้อที่ 3 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด อยู่ในระดับใด รายละเอียดดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้
โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ ที่
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้				
1. บรรยากาศในห้องเรียนขณะเรียนเป็นกันเอง นักเรียนสนุกสนานในการปฏิบัติกิจกรรมทุกขั้นตอน	2.93	0.27	เห็นด้วยมาก	2
2. นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างอิสระ	2.86	0.36	เห็นด้วยมาก	3
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	2.71	0.47	เห็นด้วยมาก	5
4. ครูเป็นกันเองกับนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียน	2.79	0.43	เห็นด้วยมาก	4
5. ครูคอยช่วยเหลือแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติ กิจกรรมอย่างทั่วถึง	3.00	0.00	เห็นด้วยมาก	1
รวม	2.86	0.18	เห็นด้วยมาก	1
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
6. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเป็นลำดับไม่สับสนช่วย นักเรียนสามารถอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาในนิทานได้	2.64	0.50	เห็นด้วยมาก	4
7. เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดช่วยให้นักเรียนได้ พัฒนาทักษะด้านการอ่านและทำให้สรุปบทเรียนได้	2.43	0.51	เห็นด้วยปานกลาง	5
8. เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดทำให้นักเรียนอ่าน จับใจความได้ดีขึ้น	2.79	0.43	เห็นด้วยมาก	2
9. เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดช่วยกระตุ้นให้ นักเรียนตั้งใจอ่านมากขึ้น	2.71	0.47	เห็นด้วยมาก	3
10. เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดทำให้นักเรียน เกิดความมั่นใจในการอ่านจับใจความครั้งต่อไป	2.86	0.36	เห็นด้วยมาก	1
รวม	2.69	0.28	เห็นด้วยมาก	3
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
11. ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน จับใจความของตนเองได้ดีขึ้น	3.00	0.00	เห็นด้วยมาก	1

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ ที่
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
12. ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน มากขึ้น	2.71	0.47	เห็นด้วยมาก	2
รวม	2.86	0.23	เห็นด้วยมาก	2
โดยภาพรวม	2.79	0.20	เห็นด้วยมาก	

จากตารางที่ 16 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 2.79, S.D. = 0.20$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากในด้านบรรยากาศในการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 2.86, S.D. = 0.18$) โดยมีรายละเอียดเรียงตามลำดับดังนี้คือ ครูคอยช่วยเหลือแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 3.00, S.D. = 0.00$) บรรยากาศในห้องเรียนขณะเรียนเป็นกันเอง นักเรียนสนุกสนานในการปฏิบัติกิจกรรม ทุกขั้นตอน ($\bar{X} = 2.93, S.D. = 0.27$) นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างอิสระ ($\bar{X} = 2.86, S.D. = 0.36$) ครูเป็นกันเองกับนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียน ($\bar{X} = 2.79, S.D. = 0.43$) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.71, S.D. = 0.47$) นักเรียน เห็นด้วยมากในด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นลำดับที่ 2 ($\bar{X} = 2.86, S.D. = 0.23$) โดยมีรายละเอียดเรียงตามลำดับดังนี้ คือ นักเรียนเห็นด้วยมากในข้อ ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของตนเองได้ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.00, S.D. = 0.00$) และช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อ่านมากขึ้น ($\bar{X} = 2.71, S.D. = 0.47$) และนักเรียนเห็นด้วยมากในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.69, S.D. = 0.28$) โดยมีรายละเอียดเรียงตามลำดับดังนี้ คือ เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดทำให้นักเรียน เกิดความมั่นใจในการอ่านจับใจความครั้งต่อไป ($\bar{X} = 2.86, S.D. = 0.36$) และเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดทำให้นักเรียนอ่านจับใจความได้ดีขึ้น ($\bar{X} = 2.79, S.D. = 0.43$) เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดช่วยกระตุ้นให้นักเรียนตั้งใจอ่านมากขึ้น ($\bar{X} = 2.71, S.D. = 0.47$) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเป็นลำดับ ไม่สับสนช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาในนิทานได้ ($\bar{X} = 2.64, S.D. = 0.50$) และนักเรียนเห็นด้วยในระดับปานกลางในข้อเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะด้านการอ่านและทำให้สรุปบทเรียนได้ ($\bar{X} = 2.43, S.D. = 0.51$) ตามลำดับ

ผลจากแบบบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ถึง 6 นักเรียนทุกกลุ่มเลือกแผนที่ความคิดแนวคิดของ โทนี่ บูซาน โดยนักเรียนให้เหตุผลว่ารูปแบบแผนที่ความคิดแนวคิดของ โทนี่ บูซาน สีเส้นสวยงาม สนุก ได้วาดภาพ ระบายสี ผลจากแบบบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด นักเรียนให้ความสนใจและร่วมปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะนักเรียนให้ความสนใจกับกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนด้วยเพลง การเล่นเกมเรียงลำดับเหตุการณ์และการระดมสมอง ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างจัดการเรียนรู้ คือ ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 นักเรียนใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้าและหาความหมายของคำจากพจนานุกรมค่อนข้างมาก เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะในการใช้พจนานุกรม ขาดการฝึกฝนการใช้พจนานุกรม การปฏิบัติกิจกรรมการสร้างแผนที่ความคิดสรุปใจความสำคัญจากการอ่านนิทานเรื่อง โรงเรียนไม่เป็นไร เมื่อประเมินตามประเด็นที่กำหนดไว้พบว่า นักเรียนมีปัญหาในด้านการวางขนาดแก่นแกนไม่ชัดเจน เส้นไม่ต่อเนื่อง ด้านการออกแบบยังไม่เหมาะสมมีขนาดเล็กเกินไป วางตัวหนังสือไม่ไปในทิศทางเดียวกันทำให้อ่านยาก ด้านเนื้อหาสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องไม่ครอบคลุม สาเหตุมาจากนักเรียนยังขาดทักษะในการสร้างแผนที่ความคิด และไม่มีความชำนาญเพราะเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดเป็นสิ่งที่ใหม่สำหรับนักเรียน ผู้วิจัยแก้ปัญหาโดยก่อนการจัดการเรียนการสอนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียนในเรื่อง การใช้พจนานุกรม วิธีหาความหมายของคำจากพจนานุกรม และฝึกทักษะการหาความหมายของคำจากพจนานุกรม การแก้ปัญหาด้านการสร้างแผนที่ความคิดให้นักเรียนดูตัวอย่างแผนที่ความคิด นำผลงานมาสะท้อนให้เห็นจุดเด่นจุดด้อย ให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างแผนที่ความคิดและด้านเนื้อหาครูกระตุ้นโดยใช้คำถามเพื่อช่วยนักเรียนสรุปใจความสำคัญของเรื่อง การจัดกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การจับใจความจากนิทานเรื่อง จีบ จีบ นกน้อย พบว่า นักเรียนมีทักษะในการใช้พจนานุกรมเพิ่มขึ้นสังเกตจากการใช้เวลาในการหาความหมายของคำจากน้อยลง ในด้านการสร้างแผนที่ความคิดพบว่า รูปแบบของแผนที่ความคิดดีขึ้น โดยพบว่าด้านการวางขนาดแก่นแกนมีความเหมาะสมมากขึ้น เส้นมีความต่อเนื่องมากขึ้น สีที่ใช้ระบายกิ่งแก้วเดียวกันความหลากหลายของสีน้อยลง สีเส้นมีความสวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย และมีความถูกต้องเหมาะสมมากขึ้น ด้านการออกแบบการเขียนข้อมูลมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันมากขึ้น ด้านเนื้อหา การสรุปใจความสำคัญจากนิทานเรื่อง จีบ จีบ นกน้อย สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้มากขึ้น การจัดการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ผลงานการสร้างแผนที่ความคิดการวางขนาดแก่นแกนของแผนที่ความคิดชัดเจน สีที่แตกต่างกิ่งแก้วเดียวกันใช้สีเดียวกัน การออกแบบมีขนาดพอเหมาะ ข้อมูลสัมพันธ์กัน แต่ด้านเนื้อหา

การสรุปใจความสำคัญของเรื่องเศษผ้าของคุณยายยังขาดประเด็นสำคัญ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 -6 พบว่านักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ใช้เวลาในการค้นหาความหมายของคำจากพจนานุกรมน้อยลง ผลงานการสร้างแผนที่ความคิดมีสีสันสวยงาม มีความถูกต้องเหมาะสม สรุปใจความสำคัญได้ครอบคลุมประเด็นสำคัญของเรื่อง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยขั้นพื้นฐาน (Pre-Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (The One Group Pretest Posttest Design) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนที่มีบริบททางสภาพสังคม วัฒนธรรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกับบริบทของโรงเรียนวัดทัพยายท้าว จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองปากโลง โรงเรียนวัดทัพยายท้าว โรงเรียนบ้านทุ่งหัวพรหม โรงเรียนวัดทุ่งรี โรงเรียนวัดทัพหลวง จำนวนนักเรียนทั้งหมดทั้งหมด 114 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดทัพยายท้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด จำนวน 6 แผน ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 2) แบบทดสอบวัดความสามารถอ่านจับใจความ ที่ใช้ในการทดสอบทั้งก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 ถึง 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.27 ถึง 0.93 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.78 และ 3) แบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิด แบบขั้นบันไดและแบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดตามแนวคิดของโทนี่ บูชาน 4) แบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ จำนวน 12 ข้อการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความสามารถในการอ่านจับใจความ จากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด คะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยนักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านอยู่ในระดับสูงเป็นอันดับที่ 1 และมีความสามารถด้านการบอกแนวคิดสำคัญของเรื่องอยู่ในระดับปานกลางเป็นลำดับสุดท้าย และเมื่อพิจารณาเนื้อหาบทนิทานที่ใช้เป็นบทอ่าน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานเรื่องลูกนกขอดกตัญญูอยู่ในระดับสูง เป็นลำดับที่ 1 และมีความสามารถด้านการอ่านจับใจความจากนิทานเรื่อง ไม่อยากเป็นเต่า อยู่ในระดับปานกลางเป็นลำดับสุดท้าย

2. ความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 คะแนนความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาตามระดับความสามารถพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 42.86 มีความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 50.00 และมีความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดอยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 7.14 เป็นลำดับสุดท้าย

3. ความคิดเห็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนเห็นด้วยมากในด้านบรรยากาศในการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 โดยเห็นว่าครูคอยช่วยเหลือแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง รองลงมาคือเห็นด้วยมากด้านประโยชน์ที่ได้รับ เป็นลำดับที่ 2 โดยเห็นว่า เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของตนเองได้ดีขึ้น และเห็นด้วยมากด้านการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้เป็นลำดับสุดท้าย โดยเห็นว่า เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการอ่านจับใจความในครั้งต่อไป

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทาน ส่งเสริมคุณธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ผู้วิจัยได้อภิปรายผลจากข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอนโดยใช้แผนที่ความคิดเป็นเครื่องมือ และแผนที่ความคิดช่วยให้ผู้เรียนเห็นความเชื่อมโยงของเหตุการณ์และแนวคิดของเรื่องที่อ่าน โดยมีครูผู้สอนคอยให้คำชี้แนะและกระตุ้นด้วยคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้คำตอบที่เป็นแนวทางเดียวกันจนสามารถสรุปเรื่องที่อ่านโดยใช้เป็นแผนที่ความคิดได้ นอกจากนี้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดยังช่วยให้นักเรียนได้ใช้สมองทั้งสองซีก เป็นการฝึกฝนและเรียนรู้เพื่อให้สมองของนักเรียนได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอนและเชื่อมโยงในแต่ละขั้นตอน ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่าน และการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดยังเป็นกรอบและแนวทางให้นักเรียนฝึกโดยครูคอยดูแลการฝึกของนักเรียน และคอยกระตุ้นด้วยคำถามเพื่อให้นักเรียนได้ค้นหาคำตอบจากเรื่องที่อ่าน ช่วยให้นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ยังเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ฝึกให้นักเรียนได้คิดและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พนิดตา สิงห์ยะบุศย์ (2547 : 25) ที่กล่าวว่า แผนที่ความคิดเป็นการจัดความคิดอย่างเป็นระบบ โดยรวบรวมและจัดลำดับข้อเท็จจริง นำมาเขียนเป็นแผนภาพทำให้จำเรื่องราวต่างๆ ได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของวัชรา เล่าเรียนดี (2549 : 53) ที่กล่าวว่า แผนที่ความคิด (Mind Mapping) เป็นเทคนิคหนึ่งซึ่งช่วยในการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งกว้างขวาง ช่วยในการจำ ช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดโดยสร้างแผนผังเชื่อมโยงและการคิดชัดเจน สามารถใช้ในการเรียนรู้ทุกสาระวิชา ถ้าฝึกการใช้แผนที่ความคิดอย่างสม่ำเสมอจะสามารถช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ผลการปฏิบัติงานได้ ช่วยทำให้มองเห็นการทำงานของสมองของ

ตนเองชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมองเห็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของคำ ข้อความ สารต่าง ๆ ได้ชัดเจน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โอ และคณะ (Oh et. al. 2008) ที่พบว่า การใช้แผนที่ความคิดมีส่วนช่วยในการพัฒนาการอ่านของนักเรียนได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จีค หมวย และเลียน (Gek Moi and Lian 2008) ผลการวิจัยพบว่า การใช้แผนที่ความคิดสามารถช่วยให้นักเรียนจัดการข้อมูลที่ได้จากการอ่านและสามารถเข้าใจเนื้อหาและจดจำข้อความได้ดีขึ้น

เมื่อพิจารณาความสามารถในการอ่านจับใจความหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักเรียนมีความสามารถในการตอบคำถามจากเรื่องอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการจัดการเรียนรู้ครูคอยกระตุ้นด้วยคำถาม เพื่อกระตุ้นกระบวนการคิดของผู้เรียนอยู่เสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ซาคาเรีย (Zakaria 2008) ที่พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนการใช้แผนที่อธิบายความหมาย (Semantic Mapping) สามารถตอบคำถามได้ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนการใช้แผนที่ความหมาย สอดคล้องกับ วัชรรา เล่าเรียนดี (2547 : 150) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ครูควรกระตุ้นด้วยคำถามให้นักเรียนได้คิดทุกขั้นตอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิรจิตติกาล ไชยธวัช (2549 : 47-48) ที่พบว่า การอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้คำถาม ส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาด้านความสามารถในการตอบคำถาม การเรียงลำดับเนื้อหา การเล่าเรื่องและสรุปเรื่องตลอดจนการสรุปข้อคิดจากเนื้อหาที่อ่าน ดีขึ้น เนื่องมาจากการใช้คำถามเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนสร้างสิ่งที่รู้แล้วสิ่งที่จะเป็นไปและเกิดพัฒนาความคิดใหม่ ๆ ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ นั่น ๆ และคำถามยังเป็นสิ่งเร้าที่มีประสิทธิภาพที่จะช่วยกระตุ้นจิตใจผู้เรียนให้เกิดพฤติกรรมการตอบคำถาม การใช้คำถามจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ และเข้าใจเรื่องที่เรียนได้มากยิ่งขึ้น และอีกประการหนึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดมีกรอบแนวทางให้นักเรียนฝึกอย่างชัดเจน โดยในขั้นนำเข้าสู่บทเรียนครูจะแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบทุกครั้งว่าเมื่อนักเรียนฝึกปฏิบัติกิจกรรมแล้วนักเรียนจะทำอะไรได้บ้างซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมองเห็นขอบเขตของเรื่องที่อ่าน และครูนำภาพที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในนิทานที่เป็นบทอ่านมากระตุ้นความรู้เดิมของนักเรียน โดยให้นักเรียนร่วมกันระดมความคิดว่าเนื้อหา นิทานที่จะอ่านเป็นเรื่องใด มีตัวละครอะไรบ้างเพื่อคาดเดาเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในเรื่อง ซึ่งครูยังไม่เฉลยทั้งหมดว่าสิ่งที่นักเรียนคาดเดานั้นว่าถูกต้องหรือไม่ สอดคล้องกับแนวคิดของ อุษามะหะหมัด (2548 : 161) ที่กล่าวว่า ครูควรบอกแนวทางและวิธีการเรียนให้กับนักเรียนได้ทำความเข้าใจตั้งแต่เริ่มเรียน รวมทั้งแนวทางในการประเมินผลการเรียนรู้ หลังจากเรียนเสร็จสิ้นแล้วแจ้งให้นักเรียนทราบว่าเขาควรมีวิธีการเรียนรู้อย่างไร จึงจะประสบผลสำเร็จตามแนวทางการเรียนการสอน ในขั้นสอนครูคอยดูแลการฝึกและคอยกระตุ้นด้วยคำถามช่วยให้นักเรียนแสวงหาคำตอบจากเรื่องที่อ่านได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิจิตรา นรสิงห์ (2540 : 87) ที่พบว่า การตั้ง

คำถามทำให้นักเรียนมีจุดมุ่งหมายในการอ่าน มีใจจดจ่อกับบทอ่าน และเพื่อตรวจสอบความรู้ของตนเอง ซึ่งในการตั้งคำถามผู้เรียนจะได้รับการกระตุ้นและแนะนำให้ตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์ให้ครอบคลุมด้านต่าง ๆ เช่น ตัวละครมี ใครบ้าง บอกใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน บอกแนวคิดสำคัญของเรื่อง บอกประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนใช้คำถามนี้เป็นจุดหมายที่จะอ่านหาคำตอบเพื่อสรุปเรื่องราว เนื้อหา ข้อคิด และข้อเท็จจริง สร้างแผนที่ความคิด และสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านจากแผนที่ความคิด ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพสร มีปิ่น (2539 : 73) ที่กล่าวว่า การให้นักเรียนได้ทราบจุดมุ่งหมายในการอ่านทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะอ่านเรื่องเพื่อค้นหาคำตอบในสิ่งที่ตัวเองอยากรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พชรินทร์ แจ่มจำรูญ (2548 : 81) ที่พบว่าการสอนโดยให้นักเรียนทำแผนที่ความคิดเพื่อสรุปเรื่องที่อ่านจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อเรื่องที่อ่านดีขึ้นเพราะทำให้สามารถมองเห็นใจความสำคัญรวมทั้งรายละเอียดของเรื่องที่อ่าน ตลอดจนช่วยให้นักเรียนแยกแยะใจความสำคัญในบทอ่านได้ง่ายและเป็นระบบมองเห็นภาพความคิดรวบยอด และภาพรวมของบทอ่าน ได้เร็วชัดเจนสามารถเข้าใจบทอ่านได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ซิมิดท์ (Schmidt 1986, อ้างถึงใน วัฒนา วิชิตชาญ 2546 : 106) ที่กล่าวว่า การสอนอ่านโดยใช้แผนภาพความคิด เป็นยุทธวิธีการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยให้ผู้อ่านทำแผนที่ความคิดเพื่อแสดงความเข้าใจที่เกิดขึ้นจากการอ่าน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บัวลอง บรรณการ (2547 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า แผนที่ความคิดทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ พบว่านักเรียนมีความสามารถในการบอกแนวคิดสำคัญของเรื่องอยู่ในระดับปานกลางเป็นลำดับสุดท้าย แม้นักเรียนจะได้ทำกิจกรรมในชั้นแผนที่ความคิดเพื่อแยกแยะรายละเอียดของเรื่อง และสรุปเรื่องแล้วนั้น อาจเป็นเพราะ นักเรียนบางคนมีพื้นฐานความรู้น้อยกล่าวคือ มีองค์ความรู้จัดกระจายไม่เป็นระบบ ทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ได้ถึงแม้ว่านักเรียนจะคุ้นเคยกับการทำ แผนที่ความคิดแต่นักเรียนก็ต้องใช้ทักษะการอ่านจับใจความและทักษะการคิดในการเชื่อมโยงข้อมูล การแยกแยะข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้อาจจัดระบบความรู้ แล้วนำมาสร้างแผนที่ความคิดที่ถูกต้อง นอกจากนั้นนักเรียนยังไม่เคยชินกับการสรุปแนวคิดสำคัญของเรื่องด้วยตนเอง แต่เคยชินกับการฟังการสรุปประเด็นสำคัญจากครูผู้สอน นอกจากนี้อาจมีตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย เช่น พื้นฐานทางด้าน การอ่าน การสะกดคำ ซึ่งจำเป็นต้องปรับความพร้อมในเรื่องเหล่านี้ก่อนการใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ในการอ่านจับใจความภาษาไทย

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างการสร้างแผนที่ความคิด สรุปเรื่องที่อ่าน พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรมเป็นอย่างมาก ไม่เฉพาะแต่นักเรียนที่เรียนเก่งเท่านั้น นักเรียนที่เรียนอ่อนก็ให้ความสนใจ ตั้งใจในการทำกิจกรรมสรุปสาระสำคัญ

ลงในแผนที่ความคิด ทุกคนมีสีหน้าท่าทางพึงพอใจต่อผลงานที่ออกมาและมีความสุขที่ได้ทำกิจกรรม เพราะนักเรียนมีโอกาสแสดงออกถึงความสามารถและความถนัดของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริมณฑา ขุนศิริ (2546 : 139) ที่กล่าวว่า การสรุปความรู้โดยเขียนในรูปแบบของแผนผังมโนทัศน์ (Concept Mapping) เป็นการสรุปสาระสำคัญที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความเข้าใจ เกิดความภาคภูมิใจในผลงานโดยเฉพาะการสร้างแผนผังมโนทัศน์ ผู้เรียนจะให้ความสนใจต่อการออกแบบและตกแต่งแผนผังมโนทัศน์ให้สวยงาม ก่อให้เกิดความสนุกสนานและความสามัคคีและความรู้สึกที่ดีต่อกัน นอกจากนี้การนำเสนอผลงานของกลุ่ม แก่ใจปรับปรุงและชื่นชมผลงาน จากกิจกรรมดังกล่าวทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจในเนื้อหาและรับรู้ข้อมูลย้อนกลับ สอดคล้องกับแนวคิดของ โรเซนไชน์ (Rosenshine 1986, อ้างถึงใน วัชรานันท์ 2544 : 97) ได้กล่าวว่า รูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น การตรวจแก้ไขและการให้ข้อมูลย้อนกลับจัดว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง ดังนั้นการชมเชยให้กำลังใจและการดำเนินจัดเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน โดยเฉพาะแรงจูงใจในการเรียนและการชมเชยจะช่วยกระตุ้นส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามมากขึ้นเมื่อประสบปัญหา จากลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าว อาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อวิธีสอนที่จัดให้

นอกจากนี้การเลือกเนื้อหาก็มีส่วนที่ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกนิทานส่งเสริมคุณธรรมมาเป็นบทอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537 : 5) ที่กล่าวว่าถ้าครูเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัย ความสนใจและใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันมาให้นักเรียนฝึกอ่าน จะช่วยพัฒนาการอ่านของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ เพราะผู้เรียนมีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพพรรณ อินทนิล (2534 : 60-67) ที่กล่าวว่า เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 (อายุ 6-8 ปี) ชอบอ่านหนังสือประเภทนิทาน การผจญภัย นิทานพื้นบ้านง่าย ๆ เรื่องเทพดา นางฟ้า เรื่องเกี่ยวกับการเล่นต่าง ๆ ของเด็ก เรื่องประเพณี เรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่สนุกสนานและเรื่องสร้างจินตนาการ ความคิดฝัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มิสรา และซิลเวสเตอร์ (Misra and Sylves 1990, อ้างถึงใน รุ่งวนา สูดจิตต์ 2545 : 131) ที่พบว่า การใช้นิทานในการเรียนการสอนภาษาช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจที่จะพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนได้ดี เช่นเดียวกับ ศิริวรรณ วัฒนาวรรษัย (2547 : 87) ได้กล่าวว่า นิทานให้ความเพลิดเพลินสนุกสนาน ตื่นเต้น เพิ่มพูนความรู้และเป็นสื่อที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียนทำให้มีความกระตือรือร้นอยากเรียน เช่นเดียวกับ สุภัทสร วัชรบุปต์ (2543 : 4) ที่กล่าวว่า นิทานจะส่งผลถึงตัวเด็กโดยตรง พัฒนาทักษะการอ่านและเป็นสื่อที่ก่อให้เกิด การเรียนรู้ภาษาโดยไม่รู้ตัวด้วยเหตุที่นิทานเป็นสื่อที่ดึงดูดและเร้าความสนใจของนักเรียนทำให้เกิดความกระตือรือร้นอยากเรียน เพิ่มพูนความรู้และสร้างเจตคติที่ถูกต้อง เป็นผลให้นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาที่อ่านมากขึ้น

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพรรณิ อ่อนจาก (2548 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หลังการสอนโดยใช้นิทานประกอบภาพ อยู่ในระดับดีมาก

นอกจากนี้ครูได้มีการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนนำไปใช้ในการอ่านทำให้เข้าใจเรื่องราวได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดเตรียมอุปกรณ์ให้ผู้เรียน และขึ้นก่อนการอ่านครูกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์เดิมออกมาเพื่อสร้างความเข้าใจในการอ่าน โดยครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันซักถามสนทนาร่วมกับครูและเพื่อน ๆ เกี่ยวกับนิทานที่ครูนำมาเป็นบทอ่าน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ สุรพล พยอมแย้ม (2540 : 19-20) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้ไว้ว่าบุคคลจะเรียนรู้ได้รวดเร็วและผลการเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้านรวมทั้งประสบการณ์เดิมของผู้เรียนด้วย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วผู้เรียนมีประสบการณ์เดิมอยู่ทุกคน หากการเรียนรู้เดิมสอดคล้องกับสิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่ได้ การเรียนรู้ก็จะรวดเร็วกว่าผู้เรียนที่มีประสบการณ์เดิมไม่สอดคล้องหรือขัดขวางการเรียนรู้ใหม่ การเลือกใช้ประสบการณ์เดิมให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้หรือจัดประสบการณ์เดิมที่ขัดขวางการเรียนรู้ออกไปเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นบรรยากาศในการเรียนจึงเป็นไปแบบเรียนรู้ร่วมกัน คนเก่งเป็นผู้นำและให้ความรู้ คนอ่อนอาจมีความสามารถด้านศิลปะก็แสดงความสามารถด้านศิลปะด้วยการระบายสีภาพ ระบายแผนที่ความคิด ดังนั้นสมาชิกจึงเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมปัจจัยที่สนับสนุนผลการวิจัยที่ว่าแผนที่ความคิดสามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความอีกประการหนึ่ง คือ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสร้างแผนที่ความคิด เป็นวิธีการเรียนที่เป็นธรรมชาติไม่น่าเบื่อ นักเรียนได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และได้รับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นการคิด การเขียน การวาดภาพ การระบายสี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บูซาน (Buzan 2001, อ้างถึงใน ัญญา ผลอนันต์ 2542 : 152) ที่กล่าวว่า การเขียนแผนที่ความคิดมีข้อดีหลายประการเมื่อเทียบกับการจดบันทึกแบบเส้นตรง โดยการทำให้ศูนย์หรือความคิดหลักจะถูกกำหนดขึ้นอย่างเด่นชัดกว่าเดิม ความสัมพันธ์ที่สำคัญของแต่ละความคิดเชื่อมโยงให้เห็นอย่างชัดเจน โดยความคิดสำคัญกว่าอยู่ใกล้จุดศูนย์กลางมากกว่า ความคิดที่สำคัญน้อยลงไปจะอยู่บริเวณริมขอบ และการเชื่อมโยงระหว่างคำสำคัญจะเห็นได้ชัดเจนเพราะตำแหน่งที่ใกล้กันและการเชื่อมต่อกัน แนวทางดังกล่าวข้างต้นทำให้พื้นความจำและทบทวนได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากขึ้น ธรรมชาติของโครงสร้างดังกล่าวช่วยให้เพิ่มเติมข้อมูลใหม่ๆ ได้ง่ายขึ้น โดยข้อมูลจะไม่กระจุกกระจายหรือต้องอัดใส่เข้าไป แผนที่ความคิดซึ่งมีลักษณะปลายเปิดอยู่แล้วช่วยทำให้สมองพร้อมที่จะเกาะเกี่ยวคำหรือความคิดใหม่ได้ทันที

2. จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดของนักเรียนอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกแผนที่ความคิดและออกแบบแผนที่ความคิดโดยอิสระ ซึ่งนักเรียนเลือกรูปแบบแผนที่ความคิดตามแนวคิดของ บูชาน มีลักษณะดังนี้คือ มีการถ่ายทอดคำสำคัญออกมาโดยใช้ สัญลักษณ์ เส้น สี ขนาด จัดลำดับ มีการแตกกิ่งก้านเชื่อมโยงความสัมพันธ์ มีสีสันสวยงาม นักเรียนได้วาดภาพ ระบายสี มีอิสระในการคิด ทำให้เร้าความสนใจได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล ทีเหล็ก (อ้างถึงใน ขวัญฤติ ผลอนันต์และธัญญา ผลอนันต์ 2546:39) ที่กล่าวว่า เมื่อได้อยู่กับการวาดรูป การระบายสี ทำให้รู้สึกที่สมองปลอดโปร่ง มีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ มีความสุขเมื่อได้ทำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ออสบอร์น (Osborn 1957:84,อ้างถึงใน ชุติพร ฤทธิเดช 2547:88) ที่กล่าวว่า สีช่วยให้การจดจำและจุดประกายความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล 2537:62) ที่กล่าวว่า เด็กวัยประถมศึกษาพัฒนาการทางด้านภาษาและการใช้สัญลักษณ์เจริญก้าวหน้ามาก เด็กจะเริ่มเข้าใจกฎเกณฑ์ต่างๆอย่างมีเหตุผล และเข้าใจความหมายของบทเรียน ทั้งทางคณิตศาสตร์ ภาษา และการอ่าน สอดคล้องกับแนวคิดของ ธัญญา ผลอนันต์ และขวัญฤติ ผลอนันต์ (2550 : 55-57) ที่กล่าวถึงข้อดีของแผนที่ความคิดว่า นักเรียนรู้สึกว่าการเรียนรู้เป็นธรรมชาติ สร้างสรรค์และสนุกสนาน สอดคล้องกับแนวคิดของ สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย (2542 : 125) ที่กล่าวว่า แผนที่ความคิดเป็นวิธีการของกระบวนการคิดตามธรรมชาติอย่างต่อเนื่องบนแผ่นกระดาษ เป็นกระบวนการที่ง่ายสามารถช่วยจัดรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนและช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงนั้นได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ทศนีย์ สุขเมธี (2542 : 150) ที่กล่าวถึงแผนที่ความคิดว่า แผนที่ความคิดช่วยให้ประหยัดเวลาในการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกลุ่มเนื้อหา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัณหา คำหอมกุล (2548:46) ที่พบว่าแผนที่ความคิดทำให้เข้าใจบทเรียนง่าย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จินดา ทองซุ่นห่อ (2549:บทคัดย่อ) ที่พบว่าแผนที่ความคิดสามารถพัฒนาทักษะด้านการอ่านจับใจความสูงขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุสุมา ภูขาว (2548 : 22) ที่พบว่าแผนที่ความคิดสามารถจัดรวบรวมข้อมูลให้เห็นภาพรวมของเนื้อหาได้ชัดเจนครบทุกประเด็น อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการสร้างความคิดรวบยอด เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทำให้การอ่านจับใจความมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด โดยภาพรวม พบว่า นักเรียนเห็นด้วยมาก โดยในด้านบรรยากาศการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากและแสดงความคิดเห็นว่า ครูคอยช่วยเหลือแนะนำในการปฏิบัติกิจกรรม บรรยากาศในห้องเรียนเป็นกันเอง นักเรียนสนุกสนาน ในการปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างสนุกสนานและเป็นอิสระ

ครูเป็นกันเองกับนักเรียนส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และนักเรียนยังให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับว่า เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความได้ดีขึ้น ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อ่านมากขึ้นและนักเรียนให้ความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนรู้ว่า เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดทำให้เกิดความมั่นใจในการอ่านจับใจความในครั้งต่อไป ทำให้นักเรียนอ่านจับใจความได้ดีขึ้น ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเป็นลำดับไม่สับสน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ในการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนได้เน้นการสอนตามลำดับขั้นตอนและคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือและยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและทำกิจกรรมกลุ่ม ทั้งการร่วมอภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์ในเรื่อง การแข่งขันเรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง การกระตุ้นด้วยคำถาม การร่วมกันสร้างแผนที่ความคิด กิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดการเรียนรู้และสนุกสนานจากการช่วยกันคิดช่วยกันทำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัณหา คำหอมกุล (2548 : 117) ดุสิต พรหมชนะ (2546 : 77) ที่พบว่า นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนที่ความคิดว่าการเรียนเป็นลำดับขั้นตอน ทำให้สามารถเรียนรู้และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น บรรยายภาคี สนุกไม่เครียด ทำให้สรุปความเป็นและสามารถนำไปใช้กับวิชาอื่น ๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ น้ำผึ้ง มีนิล (2545 : 30) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของแผนที่ความคิดไว้ว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดและแสดงแบบการคิดที่เข้าใจง่ายสามารถอธิบายและมองเห็นได้อย่างเป็นระบบชัดเจน และนอกจากนี้วิธีการ ของแผนที่ความคิดยังช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในการสร้างงานศิลปะ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทวีศักดิ์ ภูวานานนท์ (2545 : 27) ที่กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิดไว้ว่า แผนผังความคิดเป็นวิธีการที่ต้องใช้สมองทั้งสองข้างซึ่งสมองซีกซ้ายจะทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ คำ ภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ ความคิดเป็นเหตุเป็นผล ตรรกวิทยา ส่วนสมองซีกขวา จะทำหน้าที่สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความงาม ศิลปะ จังหวะ โดยมีแถบเส้นประสาทคอร์ปัสคอลลอสัม เป็นเสมือนสะพานเชื่อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2544 : 21) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนผังความคิดไว้ว่าการสร้างแผนผังความคิด เป็นการปลูกฝังนิสัยให้หยั่งรากฝังลึก และเป็นวิธีที่สมองได้รับการจัดระบบเชื่อมโยง เพื่อที่จะร่างความคิดออกมาโดยใช้คำศัพท์ สีต่างๆ รหัสและสัญลักษณ์ ในการจัดระบบเชื่อมโยงสมองของคนเราต้องใช้เวลาฝึกฝนอดทน และเป็นการพัฒนาสมองทั้งด้านซ้าย ด้านขวา และยังช่วยพัฒนาการคิดระดับสูง ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่คิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาครั้งต่อไป ซึ่งประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ครูควรนำนิทานและเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน

2. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดอยู่ในระดับดี ในการสร้างแผนที่ความคิดนักเรียนเลือกแผนที่ความคิดตามแนวคิดของ โทนี บูซาน แสดงว่าแผนที่ความคิดตามแนวคิดของโทนี บูซาน สามารถนำมาพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความได้ ดังนั้น ครูควรนำแผนที่ความคิดตามแนวคิดของ โทนี บูซาน มาพัฒนาการอ่านจับใจความของนักเรียนและควรนำผลงานที่ได้จากการสร้างแผนที่ความคิดของนักเรียนมาพิจารณาพัฒนาการของเด็กด้วยเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการสร้างแผนที่ความคิดของนักเรียน

3. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนให้ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดว่า ครูคอยช่วยเหลือแนะนำในการปฏิบัติกิจกรรม บรรยากาศในห้องเรียนเป็นกันเอง สนุกสนาน เป็นอิสระ ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในด้านการอ่านจับใจความได้ดีขึ้น แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดการเรียนรู้ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง ดังนั้นครูควรนำการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไปใช้จัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดกับทักษะอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เช่น ทักษะการเขียน และทักษะการฟัง

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความระหว่างการใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้เทคนิคอื่น ๆ เช่น เทคนิค KWL-Plus เทคนิคการใช้แผนภูมิต้นไม้

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางภาษาไทยแตกต่างกัน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ.กรมวิชาการ. รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544
- _____. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2545.
- _____. การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- _____. ผังมโนทัศน์และสาระการเรียนรู้แกนกลาง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2547.
- กรมวิชาการ. แนวทางการประเมินผลด้วยทางเลือกใหม่ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2545.
- _____. ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การการค้าคุรุสภา, 2546.
- กรมวิชาการ. สถาบันภาษาไทย. แทนคุณแผ่นดินเกิด เทิดคุณค่าภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2544.
- กัณหา คำหอมกุล. “การพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.
- กุสุมา ภูขาว. “ผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความภาษาไทยโดยใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญาของโทนี บูชาน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2548.
- กนิาริน ดันเสียงสม. “การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิค STAD กับวิธีสอนแบบปกติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.

- กรมสามัญ. หน่วยศึกษานิเทศก์. รักในหลวง ห่วงภาษาไทย โครงการหมอภาษาพัฒนาเยาวชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2544.
- จินดา ทองซุ่นห่อ. “ผลการใช้เทคนิคแผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทรงวิทยศึกษศึกษา.”วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2549.
- จีเรียง บุญสม. “ผลของเพื่อนช่วยสอนร่วมกับการเสริมแรงที่มีต่อเจตคติ ความสามารถในการอ่านออก และความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ”วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และบาหยัน อิมสำราญ. บรรณาธิการ. การใช้ภาษาไทย. นครปฐม : หนังสือในโครงการตำราและหนังสือคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.
- จิรัฐติกาณ ไชยธวัช. “การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เทคนิค 9 คำถาม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549.
- จันทร์ฉาย ลินธุบุญ. การพัฒนาหนังสือเล่มเล็กเพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2548
- ฉวีลักษณ์ บุญกาญจน. จิตวิทยาการอ่าน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2525.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. เทคนิคการอ่าน. กรุงเทพมหานคร : ศิลปาบรรณาการ, 2542.
- เฉลียว กัณนิกา. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยตนเองกับการสอนตามक्रमมือครู วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2548.
- ชาลิสสา พรหมทรัพย์. “การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบกระบวนการกลุ่มร่วมมือ โดยใช้แบบฝึกทักษะและแผนที่ความคิดเรื่องชนิดของคำ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2548.

- ชวลีพร ฤทธิเดช. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้และไม่ใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping).” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.
- ศุภิต พรหมชนะ. “การใช้กระบวนการสร้างแผนผังความคิดเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดและการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปรีณีสรรยาสกุล วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- คนยา วงศ์ธนะชัย. การอ่านเพื่อชีวิต. ม.ป.ท. : สถาบันราชภัฏพิบูลย์สงคราม, 2542.
- ทิสนา แจมมณี. ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- ทิพสร มีปิ่น. “การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการสอนอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ KWL-PLUS กับการสอนอ่านตามคู่มือครู.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. การสอนภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2542.
- _____. วิธีสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วน ธนาคารพิมพ์จำกัด, 2547.
- ทวีศักดิ์ ภวานันท์. “การพัฒนาคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่นำเสนอด้วยเทคนิคการเขียนแผนที่ความคิดเรื่องการเพาะเลี้ยงปลา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.
- ธีรญา เจริญมจูล. “การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.
- ธนู ทดแทนคุณ. ภาษาไทย 1. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2548.
- ธัญญา ผลอนันต์. ใช้หัวคิด : โทนี่ บูชาน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ขวัญข้าว, 2542.
- _____. แบบฝึกหัดคิด พิชิต Mind Mapping สำหรับนักเรียนและนักศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ขวัญข้าว '94, 2549.
- _____. แบบฝึกหัดคิด พิชิต Mind Mapping สำหรับพนักงานและหัวหน้าฝ่าย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ขวัญข้าว '94, 2550.

ชัยญา พลอนันต์และขวัญฤดี พลอนันต์. Mind Map กับการศึกษาและการบริหารความรู้.

กรุงเทพมหานคร : ขวัญข้าว '94, 2550.

น้ำผึ้ง มีนิต. ผลของการใช้เทคนิคผังกราฟิกในการเรียนการสอนวิชาโครงงานวิทยาศาสตร์กับคุณภาพชีวิตที่มีต่อการใช้ระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการทำโครงงานวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

บันลือ พฤษะวัน. มิติใหม่ในการสอนอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2534.

_____. แนวพัฒนาการอ่านเร็วคิดเป็น. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2545.

บุษาน โทนี่. วิธีเขียนมายแมป (ฉบับเจ้าสำนัก). แปลโดย ชัยยุทธ วีระนนท์ชัย. กรุงเทพฯ: ขวัญข้าว' 94, 2547.

_____. ใช้หัวคิด = Use Your Head. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ขวัญข้าว '94, 2544.

บัวทอง บรรเลงการ. “การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องพระอภัยมณี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนที่ความคิดและกระบวนการกลุ่ม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

เบญจรัตน์ ปิ่นเวหา. “การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เพลงประกอบการสอน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.

ปวีณา พิสิทธ์. “ผลของการเรียนแบบร่วมมือในการผสมผสานการอ่านและการเขียนที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน สถาบันราชภัฏนครสวรรค์, 2546.

ประทุม วิชาโคตร. “ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ฝึกโดยวิธีการเขียนแผนที่ความคิด.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.

ประภาพร บุญยโพธิ์. “การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยตามแนวธรรมชาติเรื่องนิทานพื้นบ้าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

- ประมวล กานต์รังสรรค์. “การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียน ที่สอนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเพื่อสร้างองค์ความรู้ในรูปแบบการสร้างแผนที่ ความคิดกับการสอนแบบบรรยายกรณีศึกษาการสอน รายวิชา ส 40102 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน จังหวัดขอนแก่น.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น ,2547.
- ปรีชา สุขเจริญ. “ผลการใช้วัฏจักรการเรียนรู้และการสร้างแผนที่ความคิดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนและเจตคติต่อวิชาชีววิทยาของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ปีที่ 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวិทยาลัยราชภัฏ จันทระเกษม, 2549.
- ฝ่ายวิชาการเอ็กซ์เปอร์เน็ท. เทคนิคการคิดและจำอย่างเป็นระบบ – Systematic Thinking & Mind Mapping. กรุงเทพมหานคร : ชรรวมกลการพิมพ์, 2548.
- พัชรินทร์ แจ่มจำริญ. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบุรีที่ได้รับการ สอนอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ด้วยวิธี KWL – PLUS กับวิธีสอนอ่านแบบปกติ.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและ วิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547
- เพียว โพร้ออ่อน. “การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์, 2545.
- พนิตดา สิงห์ยะบุศย์. “การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ชุนข้างชุนแผน ตอนพลายงามทูลขอโทษชุนแผน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : เฮ้าส์ ออฟ เคอร์มิสท์, 2550.
- พิชัย ไชยสงคราม. ความเป็นครู = Self – Actualization for teachers. อุบลราชธานี : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2542.
- พุทธทาสภิกขุ. จริยธรรมสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2545.

- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ และคณะ. ภาษาไทย 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ไพพรรณ อินทนิล. การส่งเสริมการอ่าน. ชลบุรี : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด). พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 .กรุงเทพฯ:นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น,2546.
- มาเรียม นิลพันธุ์. วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.
- _____ .วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม :โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน.คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. การใช้ภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.
- ยนต์ ชุ่มจิต. ความเป็นครู.พิมพ์ครั้งที่ 4.กรุงเทพฯ:โอเคียนสโตร์,2550.
- รัตนภรณ์ คล่องแคล่ว. “การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบฝึก.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.
- รุ่งเพชร ต. ศิริวานิช. “ผลของการใช้เทคนิคแผนผังความคิดเพื่อพัฒนาความสามารถการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,2550.
- รุ่งวนา สุดจิตต์. “การพัฒนาสื่อการอ่าน-เขียนภาษาอังกฤษจากนิทานพื้นบ้านไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไทรโยคน้อย จังหวัดกาญจนบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.
- ละออง มุ่งแซกกลาง. “การพัฒนาการเรียนรู้การเขียนเรียงความ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แผนที่ความคิด:การวิจัยเชิงปฏิบัติการ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

- วันเพ็ญ คุณพิริยะทวี. “การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.
- วรรณิ โสมประยูร. การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2544.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟิก, 2545.
- วัชรวิภา เล่าเรียนดี. เทคนิคและทักษะการนิเทศ. นครปฐม : โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.
- _____ .เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ. นครปฐม : โครงการตำรา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.
- _____ . เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นครปฐม : โรงพิมพ์พระราชวังสนามจันทร์, 2549.
- แวณคำ นอร์ธ และโทนี บุชาน. ใช้หัวใจ. แปลโดย ธัญญา ผลอนันต์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ขวัญข้าว'94, 2539.
- แววมยุรา เหมือนนิล. การอ่านจับใจความ. กรุงเทพมหานคร : ชมรมเด็ก, 2538.
- วัฒนา วิจิตชาญ. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจ ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดและวิธีสอนเพื่อการสื่อสาร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.
- วิจิตรรา นรสิงห์. “การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านด้วยกลวิธี KWL-Plus กับการสอนอ่านตามคู่มือครู.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.
- วิษชุดา บุญณมี. “การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความด้วยแผนภาพโครงเรื่องที่เน้นการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 2548.
- วิเศษ ชาญประโคน. ภาษาไทย 1. กรุงเทพมหานคร : ทริปเพิ้ล, 2549.
- วิเชียร เกษประทุม. นิทานพื้นบ้าน. กรุงเทพมหานคร : บริษัทชนชั้นการพิมพ์, 2548.

- ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. “การพัฒนาผลการเรียนรู้ด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่พระประจักษ์ จังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.
- ศิริมณฑา ขุนศิริ. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องสารเคมีในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สอนด้วยวิธีสอนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้แผนผังมโนทัศน์และวิธีสอนตามคู่มือครู.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.
- สกุลการ สังข์ทอง. “การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ตามสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเทคนิคการใช้และไม่ใช้ผังกราฟฟิก.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.
- สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย. การพัฒนาการสอนภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- _____. วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- สุพรรณิ อ่อนจาก. “การศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากการสอนอ่านโดยใช้นิทานประกอบภาพ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2548.
- สุภัทสร วัชรคุปต์. “ชุดการสอนอ่านจับใจความโดยใช้นิทานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543.
- สุริย์มาศ บุญฤทธิ์รุ่งโรจน์. “การพัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ที.พี. พรินท์ จำกัด, 2544.
- สุรพล พะยอมแย้ม. จิตวิทยาพื้นฐานสำหรับการศึกษา. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540.

- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์.หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,2537.
- .....หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย.พิมพ์ครั้งที่ 5.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,2539.
- .....หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย.พิมพ์ครั้งที่ 5.กรุงเทพมหานคร:บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด,2543.
- .....หลักและวิธีสอนภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2543.
- .....เทคนิควิจัยด้านการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร :มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.
- .....การประเมินผลภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.
- สุพิศ กลิ่นบุปผา.การศึกษาความสามารถของการเขียนความเรียงภาษาไทยที่ใช้วิธีการแผนที่ความคิด (Mind Mapping) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 : กรณีศึกษาโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย 2 หลวงพ่อเงินอนุสรณ์ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,2545.
- สุรางค์ ใศวตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- สุวิมล พงษ์พันธ์. การศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามวัฏจักร 4 MAT ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์และทักษะกระบวนการกลุ่มแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2548.
- สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์การสอนคิดมโนทัศน์. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2547.
- ..... เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : พี ที ปรี๊น, 2544.
- สิรินาฏ กางโหล่น. “การพัฒนาแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการชนิดข้ามกลุ่มสาระโดยใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเป็ยน้อยศึกษา สำนักงานพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2549.
- สมพร ร่วมสุข.นิทานและการเล่านิทานสำหรับเด็ก.มปท:ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์: 2549.

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2542.

_____ . กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2544.

_____ . การวัดและประเมินผลการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2545.

_____ . หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2546 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2549)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2545.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 ฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร :

พริกหวานกราฟฟิค, 2545.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1. “การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระ

การเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.” (อัครสำเนา), 2549.

เอกสารการสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย=Thai Reading. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้น

ส่วนจำกัดอรุณการพิมพ์, 2541.

อัจฉรา ชิวพันธ์. ภาษาพาสอน : เรื่องน่ารู้สำหรับครูภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

อรทัย ชิดารักษ์. “การใช้นิทานพื้นบ้านภาคเหนือเป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่านและการเขียน

ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านแม่โป่ง จังหวัดเชียงใหม่.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,

2546.

อุษา มะหะหมัด. “การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ จากนิทานพื้นบ้านไทย

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดโพธิ์ จังหวัดนครปฐม.” วิทยานิพนธ์

ปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ภาควิชา

หลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.

ภาษาต่างประเทศ

Cindy Oh, and other. Reading With Understanding Through The Use of Mind Maps. CHIJ Our

Lady of the Nativity [Online]. Accessed 1 October 2008. Available form [http://www.](http://www.iproed.com/AR/02_Pri_Eng/02_07.doc)

[iproed.com/AR/02_Pri_Eng/02_07.doc](http://www.iproed.com/AR/02_Pri_Eng/02_07.doc)

Hajar Zakaria. The Use Of Semantic Mapping In Aiding Reading Comprehension. Faculty of

Education, UKM, [Online]. Accessed 1 October 2008. Available form [http://www.](http://www.eltrec.ukm.my/e_thesis_view.asp?Thesis_Id=277)

[eltrec.ukm.my/e_thesis_view.asp?Thesis_Id=277](http://www.eltrec.ukm.my/e_thesis_view.asp?Thesis_Id=277)

- Kristina Brooks. Concept Mapping : Strategic Instruction During Reading to Increase Comprehension in Middle School Students [Online]. Accessed 1 October 2008. Available form http://msit.gsu.edu/readingconsortium/The_Literacy_Lens/Articles/1_2_/Concept_Mapping.pdf
- Mohd Farid Mohd Arif. Definitional Information VS Semantic Mapping In Enhancing Reading Comprehension Of Form Two Students. [Online]. Accessed 1 October 2008. Available form http://www.eltrec.ukm.my/e_thesis_view.asp?Thesis_Id=117
- Wong-Ang Gek Moi. Ong Lee Lian. Introducing Mind Map In Comprehension. Compassvale Primary [Online]. Accessed 1 October 2008. Available form http://www.iproed.com/AR/02_Pri_Eng/02_07.doc

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ตารางที่ 17 ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง
ขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 แผนการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 คน

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1					
1. สาระสำคัญ					
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
1.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.3 สอดคล้องกับการเรียนรู้และประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
3. เนื้อหา					
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.2 สอดคล้องกับสาระและมาตรฐาน	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
4.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
4.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
5. สื่อการจัดการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
6. การวัดและประเมินผล					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
6.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
6.3 สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 17 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2					
1. สารสำคัญ					
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
1.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.3 สอดคล้องกับการเรียนรู้และประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
3. เนื้อหา					
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.2 สอดคล้องกับสาระและมาตรฐาน	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
4.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
4.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
5. สื่อการจัดการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
6. การวัดและประเมินผล					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
6.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
6.3 สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 17 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3					
1. สาระสำคัญ					
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
1.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.3 สอดคล้องกับการเรียนรู้และประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
3. เนื้อหา					
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.2 สอดคล้องกับสาระและมาตรฐาน	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
4.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
4.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
5. สื่อการจัดการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
6. การวัดและประเมินผล					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
6.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
6.3 สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 17 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4					
1. สารสำคัญ					
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
1.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.3 สอดคล้องกับการเรียนรู้และประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
3. เนื้อหา					
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.2 สอดคล้องกับสาระและมาตรฐาน	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
4.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
4.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
5. สื่อการจัดการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
6. การวัดและประเมินผล					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
6.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
6.3 สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 17 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5					
1. สาระสำคัญ					
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
1.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.3 สอดคล้องกับการเรียนรู้และประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
3. เนื้อหา					
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.2 สอดคล้องกับสาระและมาตรฐาน	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
4.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
4.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
5. สื่อการจัดการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
6. การวัดและประเมินผล					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
6.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
6.3 สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 17 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6					
1. สารสำคัญ					
1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
1.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					1.00
2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.3 สอดคล้องกับการเรียนรู้และประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
3. เนื้อหา					
3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.2 สอดคล้องกับสาระและมาตรฐาน	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
4.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
4.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3.00	1.00
5. สื่อการจัดการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
6. การวัดและประเมินผล					
6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
6.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3.00	1.00
6.3 สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 18 ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง
ขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

ค่าดัชนีความสอดคล้อง	แผนการจัดการเรียนรู้ที่					
	1	2	3	4	5	6
	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

ตารางที่ 19 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน
จับใจความ

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	1	2	3		
1.	+1	+1	+1	3.00	1.00
2.	+1	+1	+1	3.00	1.00
3.	+1	+1	+1	3.00	1.00
4.	+1	+1	+1	3.00	1.00
5.	+1	+1	+1	3.00	1.00
6.	+1	+1	+1	3.00	1.00
7.	+1	+1	+1	3.00	1.00
8.	+1	+1	+1	3.00	1.00
9.	+1	+1	+1	3.00	1.00
10.	+1	+1	+1	3.00	1.00
11.	+1	+1	+1	3.00	1.00
12.	+1	+1	+1	3.00	1.00
13.	+1	+1	+1	3.00	1.00
14.	+1	+1	+1	3.00	1.00
15.	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	1	2	3		
16.	+1	+1	+1	3.00	1.00
17.	+1	+1	+1	3.00	1.00
18.	+1	+1	+1	3.00	1.00
19.	+1	+1	+1	3.00	1.00
20.	+1	+1	+1	3.00	1.00
21.	+1	+1	+1	3.00	1.00
22.	+1	+1	+1	3.00	1.00
23.	+1	+1	+1	3.00	1.00
24.	+1	+1	+1	3.00	1.00
25.	+1	+1	+1	3.00	1.00
26.	+1	+1	+1	3.00	1.00
27.	+1	+1	+1	3.00	1.00
28.	+1	+1	+1	3.00	1.00
29.	+1	+1	+1	3.00	1.00
30.	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 20 ค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็นนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	1	2	3		
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้					
1. บรรยากาศในห้องเรียนขณะเรียนเป็นกันเองนักเรียนสนุกสนานในการปฏิบัติกิจกรรมทุกขั้นตอน	+1	+1	+1	3.00	1.00
2. นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างสนุกสนานและเป็นอิสระ	+1	+1	+1	3.00	1.00
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3.00	1.00
4. ครูเป็นกันเองกับนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียน	+1	+1	+1	3.00	1.00
5. ครูคอยช่วยเหลือแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง	+1	+1	+1	3.00	1.00
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
6. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเป็นลำดับไม่สับสนช่วยนักเรียนสามารถอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหาในนิทานได้	+1	+1	+1	3.00	1.00
7. เทคนิคแผนที่ความคิดช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะในการอ่านและทำให้สรุปบทเรียนได้	+1	+1	+1	3.00	1.00
8. เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดทำให้นักเรียนอ่านจับใจความได้ดีขึ้น	+1	+1	+1	3.00	1.00
9. เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดช่วยกระตุ้นให้นักเรียนตั้งใจอ่านมากขึ้น	+1	+1	+1	3.00	1.00
10. เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการอ่านจับใจความครั้งต่อไป	+1	+1	+1	3.00	1.00
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ					
11. ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนได้ดีขึ้น	+1	+1	+1	3.00	1.00
12. ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อ่านมากขึ้น	+1	+1	+1	3.00	1.00

ตารางที่ 21 ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ

ข้อที่	p	r
1*	.19	-.72
2*	.75	.00
3	.50	.50
4*	.90	.57
5	.30	.82
6*	.75	.00
7	.53	.89
8	.70	.82
9	.53	.89
10	.63	.27
11*	.19	.72
12	.50	.93
13	.53	.89
14	.50	.50
15	.63	.27

ข้อที่	p	r
16*	.10	.57
17*	.81	.72
18	.70	.82
19*	.81	.72
20*	.25	.00
21	.50	.93
22*	.90	.57
23	.50	.93
24*	.90	.97
25*	.81	.72
26	.53	.89
27	.50	.50
28	.50	.50
29	.63	.27
30	.50	.93

หมายเหตุ

- ข้อสอบข้อ 4, 17, 19, 22, 24, 25 มีค่า p มากกว่า 0.80 ถือเป็นข้อสอบที่ง่าย และข้อที่ 1, 11, 16 มีค่า p น้อยกว่า 0.20 ถือเป็นข้อสอบที่ยาก
- ข้อสอบข้อที่ 1, 2, 6, 20 มีค่า r น้อยกว่า 0.20 เป็นข้อสอบที่ไม่มีอำนาจจำแนก
- เนื่องจากจำนวนข้อสอบมีเกินจำนวนที่ต้องการจึงตัดออกแบบเจาะจง ได้แก่ ข้อที่ 1, 2, 4, 6, 17, 19, 20, 22, 24, 25
- ข้อสอบข้อที่ 11, 16 เป็นข้อสอบที่ยากมากแต่มีอำนาจจำแนกดีจึงได้นำมาปรับปรุงแก้ไข

การคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ในการอ่านจับใจความ
โดยใช้สูตร K-R-20

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบมีค่า 0.78

แสดงว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบมีค่าค่อนข้างสูง สามารถนำไปใช้ได้

ภาคผนวก ข
การตรวจสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 22 คะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

เลขที่	ทดสอบก่อนเรียน (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)	ทดสอบหลังเรียน (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)	ผลต่าง
1.	10	14	4
2.	14	19	5
3.	8	11	3
4.	13	16	3
5.	8	11	3
6.	14	18	4
7.	7	11	4
8.	14	18	4
9.	13	17	4
10.	12	17	5
11.	13	16	3
12.	12	13	1
13.	16	19	3
14.	17	19	2
$\bar{X}$	12.21	15.64	
S.D.	2.99	3.08	

ตารางที่ 23 คะแนนความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดจำแนกเป็นรายด้าน และนิทานที่อ่าน

เลขที่	ความสามารถรายด้าน (คะแนนเต็ม 20)					นิทานที่อ่าน (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)				
	ตอบคำถามจากเรื่อง (4)	บอกใจความสำคัญของเรื่อง (4)	เรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง(4)	บอกแนวคิดสำคัญของเรื่อง (4)	บอกประโยชน์ที่ได้รับจากเรื่อง (4)	นิทานเรื่องสูงหูหูวิทยมนตร์ (4)	นิทานเรื่อง ม้าน้อย (4)	นิทานเรื่อง พี่กับเป้ง (4)	นิทานเรื่อง ไม้อยกเป็นเต่า (4)	นิทานเรื่อง ลูกนกยอดกตัญญู (4)
1.	4	3	2	2	3	3	2	3	3	3
2.	4	4	4	3	4	4	4	4	3	4
3.	3	2	2	2	2	2	3	2	2	2
4.	4	3	3	3	3	4	3	3	2	4
5.	3	2	2	2	2	2	2	3	2	2
6.	4	4	3	4	3	4	4	4	2	4
7.	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3
8.	4	4	3	3	4	4	4	3	3	4
9.	4	3	3	4	3	4	3	3	3	4
10.	4	4	3	3	3	4	3	3	3	4
11.	4	3	3	3	3	3	3	3	3	4
12.	3	3	2	2	3	3	2	3	2	3
13.	4	4	4	3	4	4	4	4	3	4
14.	4	4	4	3	4	4	4	4	3	4
$\bar{X}$	3.71	3.21	2.86	2.79	3.07	3.36	3.07	3.14	2.57	3.50
S.D.	0.47	0.79	0.77	0.70	0.73	0.84	0.83	0.86	0.51	0.76
รวม	$\bar{X} = 15.64$					$\bar{X} = 15.64$				

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด โดยการใช้สถิติ t-test แบบ Dependent

Paired Samples Statistics

PRE- POST	Mean	N	Std.Deviation	Std.Error Mean
PRETEST	12.21	14	2.99	.800
POSTTEST	15.64	14	3.08	.823

Paired Samples Correlation

PRE-POST	N	Correlation	Significance
PRETEST& POSTTEST	14	.936	.000

Paired Samples Test

PRE-POST	Paired Difference					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	99%Confidence Interval of the Difference				
				Lower	Upper			
PRETEST POSTTEST	-3.43	1.089	.291	4.31	-2.55	-11.776	13	.000

ภาคผนวก ค
รายการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 25 รายการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ความเดิม	ข้อความที่ปรับปรุงแก้ไข
1	เปลี่ยนข้อความในนิทานไม่หมด	เปลี่ยนจากโรงเรียนต้นไม้เป็นโรงเรียนไม้เป็นไร
1 - 6	รูปแบบการเขียนกิจกรรมการเรียนการสอนมี 5 ช่อง	ปรับรูปแบบการเขียนกิจกรรมการเรียนการสอนเหลือ 3 ช่อง
1 - 6	ไม่มีจุดประสงค์การเรียนรู้	เพิ่มจุดประสงค์การเรียนรู้
1 - 6	กิจกรรมการสร้างแผนที่ความคิดไม่ชัดเจน	ขึ้นการสร้างแผนที่ความคิดเขียนระบุในขั้นที่ 4

ตารางที่ 26 รายการปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบปรนัย แบบ 3 ตัวเลือก ก่อนเรียน - หลังเรียนตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

แบบทดสอบ	ความเดิม	ข้อความที่ปรับปรุงแก้ไข
3	จุดมุ่งหมายของการเสนอเรื่องลูกหมูเรียนรู้	แนวคิดสำคัญของการเสนอเรื่องลูกหมูเรียนรู้
4	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องในนิทานเรื่อง “ลูกหมูเรียนรู้”	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องในนิทานเรื่อง “ลูกหมูเรียนรู้” ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้
11	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องในนิทานเรื่อง “ฟ้ากับเป้ง”	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องในนิทานเรื่อง “ฟ้ากับเป้ง” ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

ตารางที่ 27 รายการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้
เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ความเดิม	ข้อความที่ปรับปรุงแก้ไข
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้	
1.บรรยากาศในห้องเรียนขณะเรียนเป็นกันเอง	1.บรรยากาศในห้องเรียนขณะเรียนเป็นกันเอง นักเรียนสนุกสนานในการปฏิบัติกิจกรรม
3.นักเรียนพอใจในการเรียนรู้	3.นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้
5.ครูแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรม	5.ครูคอยช่วยเหลือแนะนำนักเรียนในการ ปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	
1.นักเรียนสามารถอ่านและทำความเข้าใจใน นิทานได้ด้วยตนเอง	1.ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเป็นลำดับขั้นตอน ช่วยให้นักเรียนสามารถอ่านและทำความเข้าใจ เนื้อหาในนิทานได้

ตารางที่ 28 รายการปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด
ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญ	คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
ด้านการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย	ได้รับคำแนะนำให้ปรับความสอดคล้องเหมาะสมระยะเวลาที่ใช้ใน การจัดกิจกรรมว่าควรกำหนดเวลาให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมอย่าง ชัดเจนและเหมาะสม โดยเฉพาะกิจกรรมการหาความหมายของคำศัพท์ จากพจนานุกรม ครูต้องเตรียมความพร้อมโดยฝึกทักษะให้นักเรียน ก่อนระหว่างสื่อการสอนและเนื้อหาการเรียนการสอนโดยใช้สื่อที่มี ขนาดเหมาะสมกับผู้เรียนมีสีสันสวยงามและสัมพันธ์กับสิ่งที่เรียนและ ปรับขั้นตอนในการสอนให้มีความชัดเจน

ตารางที่ 28 (ต่อ)

ผู้เชี่ยวชาญ	คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
ด้านการสอนภาษาไทยโดยการใช้วิธีการแผนที่ความคิด	ได้รับคำแนะนำให้นำวิธีการสร้างแผนที่ความคิดมาปรับใช้ให้ชัดเจนเหมาะสมกับขั้นตอนการสอน
ด้านการวัดและประเมินผล	ได้รับคำแนะนำให้แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำหนดเครื่องมือและวิธีการวัดให้ชัดเจน

ตารางที่ 29 รายการปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบปรนัย แบบ 3 ตัวเลือก ก่อนเรียน - หลังเรียน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญ	คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
	ได้รับคำแนะนำให้แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลให้ตั้งคำถามที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์และให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความก่อนเรียน-หลังเรียน
- แผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด
- แบบประเมินความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิด
- แบบสอบถามความคิดเห็น

**แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ
ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2**

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบฉบับนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสามารถในการอ่านจับใจความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด
  2. ข้อสอบมีทั้งหมด 20 ข้อ เป็นแบบทดสอบชนิด 3 ตัวเลือก โดยตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ใช้เวลาในการแบบทดสอบ 60 นาที โดยให้นักเรียนทำเครื่องหมาย × ลงในกระดาษคำตอบ ข้อ ก ข หรือ ค ที่คิดว่าเป็นคำตอบ ที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

**แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความ
ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2**

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเรื่องแล้วเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวลงใน
กระดาษคำตอบ

อ่านนิทานเรื่อง ลูกหมูเรียนรู้แล้วตอบคำถาม ข้อ 1 - 5

นิทานเรื่อง ลูกหมูเรียนรู้

ลูกหมูเข้ามาในเมือง เห็นหลายสิ่งหลายอย่างไม่มีที่บ้าน จึงอยากรู้ว่า
สิ่งนั้น สิ่งนี้มีไว้ทำไม เช่น ทางม้าลายมีไว้ทำไม สะพานลอยมีไว้ทำไม
แม่หมูจึงบอกลูกหมูว่าทางม้าลายมีไว้ใช้ในการเดินข้ามถนน การข้ามถนน
ต้องมองซ้าย มองขวาให้ดี ถ้าไม่ระวังอาจเกิดอุบัติเหตุได้ และลูกหมูต้องเข้า
แถวเพื่อไม่ให้เดินชนกัน ส่วนสะพานลอยปลอดภัยกว่าทางม้าลาย ลูกหมู
ได้เห็นเหล็กกั้นรางรถไฟที่วางขวางอยู่ตรงกลางถนนก็ถามแม่หมู แม่หมูก็
บอกว่าเป็นสัญญาณเตือนให้รถหยุดช่วยให้ปลอดภัย แม่หมูปลุกฝังให้
ลูกหมูเป็นคนดี มีระเบียบวินัย

1. ลูกหมูถามแม่เรื่องอะไรบ้าง (ตอบคำถามจากเรื่องที่ย่าน)
  - ก. รถไฟฟ้า รถโดยสารประจำทาง เรือ
  - ข. สะพานลอย ทางม้าลาย และเหล็กกั้นรถไฟ
  - ค. ทางม้าลาย รถไฟฟ้า เรือข้ามฟาก

2. อะไรตรงกับข้อสรุปของนิทานเรื่องลูกหมู
(บอกใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน)
  - ก. ลูกหมูไม่สนใจไปเรียนรู้
  - ข. แม่หมูไม่ตอบคำถามของลูกหมู
  - ค. แม่หมูปลุกฝังความมีระเบียบวินัยให้กับลูกหมู

3. แนวคิดสำคัญของการเสนอเรื่องลูกหมูเรียนรู้เพื่ออะไร
(บอกแนวคิดสำคัญของเรื่องที่อ่าน)
  - ก. ให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของการปลุกฝัง
ด้านความมีวินัยให้กับลูก
  - ข. ให้ผู้อ่านเห็นความรักของแม่ที่มีต่อลูก
  - ค. ให้ผู้อ่านรู้สึกสนุกสนาน

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ใดที่สอดแทรกในนิทานเรื่อง
“เรื่องลูกหมูเรียนรู้”ที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้
(บอกประโยชน์ที่ได้รับจากนิทาน)
  - ก. ความมีน้ำใจ
  - ข. ความมีระเบียบวินัย
  - ค. ภูมิคุ้มกันความเสี่ยง

คำชี้แจง อ่านนิทานเรื่อง นิทานเรื่อง ม้าน้อย แล้วตอบคำถามข้อ 5 - 8

นิทานเรื่อง ม้าน้อย

น้อยเป็นม้าตัวเล็ก ทำให้ถูกเพื่อน ๆ ล้อว่าไม่สามารถทำงานที่เป็นประโยชน์ได้ ม้าน้อยตั้งใจจะทำดีบ้าง จึงไปหาพ่อเพื่อขอข่าวสารมาแบก แต่แบกได้ไม่นานก็ต้องเลิกเพราะทนอากาศร้อนไม่ไหว ต่อมาม้าน้อยไปขอช่วยตักน้ำ แต่ถังน้ำมีขนาดใหญ่ทำให้ม้าน้อยสะดุดหล่ม ม้าน้อยเสียใจที่ทำอะไรได้ไม่ดีจึงออกจากบ้านไป ม้าน้อยได้มีโอกาสช่วยคุณตาคนหนึ่งข้ามถนนและทราบภายหลังว่า การช่วยเหลือผู้อื่นก็เป็นการทำความดีเช่นกัน ไม่จำเป็นต้องใช้แต่แรงกายเท่านั้น ม้าน้อยจึงมีความสุขกับการทำความดี

5. ม้าน้อยรู้สึกอย่างไรเมื่อได้ทำความดี (ตอบคำถามจากเรื่องที่ย่าน)
  - ก. รู้สึกเหนื่อย
  - ข. รู้สึกลำบาก
  - ค. รู้สึกมีความสุข

6. ม้าน้อยต้องการทำสิ่งใด (บอกใจความสำคัญของเรื่องที่ย่าน)
  - ก. ทำความดี
  - ข. ไปเที่ยว
  - ค. อยากเรียนหนังสือ

7. คุณลักษณะอันพึงประสงค์เรื่องใดที่สอดแทรกอยู่ในนิทานเรื่องม้าน้อย
(บอกประโยชน์ที่ได้รับจากเรื่องที่อ่าน)

- ก. ความสามัคคี
- ข. ความมีน้ำใจ
- ค. ความรับผิดชอบ

อ่านนิทานเรื่องม้าน้อยแล้วเรียงลำดับเหตุการณ์ให้ถูกต้องในข้อ 8

1. ม้าน้อยไปขอช่วยทำงาน
2. ม้าน้อยช่วยคุณตาข้ามถนน
3. ม้าน้อยถูกเพื่อน ๆ ล้อว่าไม่สามารถทำงานที่เป็นประโยชน์ได้
4. ม้าน้อยมีความสุขกับการทำความดี
5. ม้าน้อยเสียใจที่ทำอะไรได้ไม่ดีจึงออกจากบ้าน

8. ข้อใดเรียงลำดับเหตุการณ์จากนิทานเรื่องม้าน้อยได้ถูกต้อง
(เรียงลำดับเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน)

- ก. 3 1 5 2 4
- ข. 4 1 5 3 2
- ค. 1 2 3 4 5

คำชี้แจง อ่านนิทานเรื่อง ฟ้ากับแป้ง แล้วตอบคำถามข้อ 9 - 12

นิทานเรื่อง ฟ้ากับแป้ง

ที่บึงกว้างแห่งหนึ่งมีผีเสื้อและผึ้งสองแม่ลูกอาศัยอยู่แม่ผีเสื้อมีลูกชื่อ ฟ้า ทั้งคู่หลงความงามของปีกของตน แม่ผีเสื้อเลี้ยงลูกอย่างตามใจ ไม่ให้ลูกต้องทำงานหนักเพราะกลัวว่าจะทำให้ปีกบอบช้ำและซีดจาง ฝ่ายแม่ผึ้งมีลูกชื่อแป้งสอนลูกให้อดทน ขยันขันแข็ง และไม่ยอมตามใจลูก เมื่อเวลาผ่านไปแป้งกลายเป็นผึ้งที่เข้มแข็ง ส่วนลูกผีเสื้อเป็นผีเสื้อที่อ่อนแอ วันหนึ่งเกิดพายุลมแรง ผึ้งสองแม่ลูกสามารถบินกลับที่พักได้ ส่วนลูกผีเสื้อถูกลมพัดจนปีกหักและได้รับบาดเจ็บ แม่ผีเสื้อคิดว่าจะต้องสอนลูกให้พึ่งตนเองได้

9. ตัวละครในเรื่องนี้มีใครบ้าง (ตอบคำถามจากเรื่องที่ย่าน)

- ก. แม่ผีเสื้อ แม่ผึ้ง
- ข. แม่ผีเสื้อ ลูกผีเสื้อ แม่ผึ้ง
- ค. แม่ผีเสื้อ ลูกผีเสื้อ แม่ผึ้ง ลูกผึ้ง

10. นักเรียนคิดว่าการเลี้ยงลูกของครอบครัวไหนที่จะเกิดผลดีต่อลูก

ในอนาคต(บอกแนวคิดสำคัญจากเรื่องที่ย่าน)

- ก. ครอบครัวผีเสื้อ เพราะรักลูกตามใจลูก
- ข. ครอบครัวของผึ้ง เพราะสอนให้ลูกอดทน ขยันและพึ่งตนเอง
- ค. ทั้งครอบครัวผีเสื้อและครอบครัวของผึ้ง

11. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ใดที่สอดแทรกอยู่ในนิทานเรื่อง
ฟ้ากับเป้งที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
(บอกประโยชน์ที่ได้รับจากเรื่องทีอ่าน)

- ก. ใจความรับผิดชอบ
- ข. ความมีน้ำใจ
- ค. ความขยัน

อ่านนิทานเรื่องม้าน้อยแล้วเรียงลำดับเหตุการณ์ให้ถูกต้องในข้อ 12

1. ฟุ้งสองแม่ลูกสามารถบินกลับที่พักได้
2. แม่ฟุ้งมีลูกชื่อเป้งสอนลูกให้อดทน ขยันขันแข็ง
3. ที่บึงกว้างแห่งหนึ่งมีผีเสื้อและฟุ้งสองแม่ลูกอาศัยอยู่
4. วันหนึ่งเกิดพายุลมแรง
5. แม่ผีเสื้อเลี้ยงลูกอย่างตามใจ ไม่ให้ลูกต้องทำงานหนัก
6. ลูกผีเสื้อถูกลมพัดจนปีกหักและได้รับบาดเจ็บ

12. ข้อใดเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง (เรียงลำดับเหตุการณ์จาก
เรื่องทีอ่าน)

- ก. 3 5 2 4 1 6
- ข. 1 3 2 4 6 5
- ค. 2 1 4 6 5 3

คำชี้แจง อ่านนิทานเรื่อง ลูกนกกตัญญู แล้วตอบคำถามข้อ 13 - 16

นิทานเรื่อง ไม่อยากเป็นเต่า

เต่าตัวหนึ่ง เดิมเคยมีชีวิตเป็นสุขตามอัธยาศัยแต่ต่อมาเกิดความเบื่อหน่าย อยากมีชีวิตที่เจริญอย่างคน กิน อยู่ และคิดอย่างคน จึงเลิกทำตัวเหมือนเต่า แต่ประพฤติเยี่ยงอย่างคน แต่เต่าก็ทำบางอย่างคือ สนุกยิ้ม และหัวเราะอย่างคนไม่ได้ เต่าไม่มีความสุขจึงขอให้เพื่อนฝูงช่วยเหลือเริ่มจาก ปลา กุ้ง หอย และสุดท้ายกบ ซึ่งเป็นผู้แนะนำและชี้ทางออกให้เต่ารู้ว่าควรจะเป็นสุขตามสภาพของตน

13. ทำไมเต่าจึงไม่มีความสุข (ตอบคำถามจากเรื่องที่ย่าน)

- ก. เต่าไม่อยากเป็นเต่า
- ข. เต่าไม่มีพ่อแม่
- ค. เต่าเบื่อบ้าน

14. เต่าในเรื่องนี้ต้องการทำสิ่งใด(บอกใจความสำคัญจากเรื่องที่ย่าน)

- ก. เต่าต้องการมีพ่อแม่
- ข. เต่าต้องการมีเพื่อน
- ค. เต่าต้องการมีชีวิตอย่างคน

อ่านนิทานเรื่องไม่อยากเป็นเต่าแล้วเรียงลำดับเหตุการณ์ ในข้อ 15 ให้ถูกต้อง

1. เต่าไม่มีความสุข
2. กบชี้ทางออกให้เต่าพอใจในตนเอง
3. เต่าอยากมีชีวิตอยู่กับคน
4. เต่าไปขอให้เพื่อนช่วย

15. ข้อใดเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง
(เรียงลำดับเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน)

ก. 1 2 3 4

ข. 2 3 4 1

ค. 3 1 4 2

16. ถ้าเต่ามาขอความช่วยเหลือจากนักเรียน นักเรียนจะบอกเต่าว่าอย่างไร
เพื่อให้เต่ามีความสุข (บอกแนวคิดสำคัญจากเรื่องที่อ่าน)

ก. บอกให้เต่าพยายามต่อไป

ข. บอกให้เต่าพอใจในตนเอง

ค. บอกให้เต่าไปหาอย่างสัตว์ตัวอื่น

คำชี้แจง อ่านนิทานเรื่อง ลูกนกตกตัญญู แล้วตอบคำถามข้อ 17 - 20

นิทาน เรื่องลูกนกตกตัญญู

มีนกฝูงหนึ่งอาศัยอยู่ที่ในป่าใกล้ทะเลสาบแห่งหนึ่ง แม่นกทุกตัว
 กกไขอย่างทะนุถนอม พ่อนกออกหาอาหาร เมื่อมีลูกอ่อน พ่อและแม่นก
 ลำบากมาก กลัวลูกนกตกจากรัง กลัวลูกจะเจ็บป่วย แสนเหนื่อยยากกว่า
 จะเลี้ยงลูกให้โต พ่อแม่สอนการใช้ชีวิตให้ลูกนกเมื่อลูกนกบินได้ก็ถึงเวลาที่
 พ่อ แม่ย้ายไปถิ่นอื่น เวลาผ่านไปหลายปี ลูกนกอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข
 วันหนึ่งฝูงลูกนกปรึกษากันว่าจะไปหาพ่อแม่ ซึ่งตอนนี้ก็คงแก่ชราแล้ว
 เราควรไปปรนนิบัติท่านเพื่อตอบแทนพระคุณ เมื่อบินผ่านทะเลฝูงปลาก็ได้
 มอบชีวิตต่อฝูงนกให้เป็นอาหารระหว่างทาง ในขณะที่นั้นมีฝูงจระเข้จะมากิน
 ปลา ปลาฉลามก็มาช่วยกินจระเข้ เทวดาก็มาช่วยคุ้มครองฝูงนก จนไปถึง
 ปลายทางได้พบพ่อแม่ ลูกนกก็นำดอกบัวและปลามาให้พ่อแม่

17. ประโยคใดที่บ่งบอกคุณธรรมด้านความกตัญญูของลูกนก

(บอกใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน)

- ก. เราควรไปปรนนิบัติพ่อแม่เพื่อตอบแทนพระคุณ
- ข. เราควรไปนอนค้างคืนกับพ่อแม่
- ค. เราควรพาลูกไปเที่ยวบ้านพ่อแม่

18. ข้อคิดใดที่ได้จากนิทานเรื่องลูกนกตกตัญญู

(บอกแนวคิดสำคัญจากเรื่องที่อ่าน)

- ก. ทำตามเพื่อน
- ข. เลียนแบบคนอื่น
- ค. ความกตัญญูต่อพ่อ

คำชี้แจง อ่านนิทานเรื่องลูกนกตกตัญญูแล้วเรียงลำดับเหตุการณ์ ในข้อ 19 ให้ถูกต้อง

1. เทวดาก็มาช่วยคุ้มครองฝูงนก จนไปถึงปลายทางได้พบพ่อแม่
2. เมื่อบินผ่านทะเลฝูงปลาก็ได้มอบชีวิตต่อฝูงนกให้เป็นอาหาร
3. วันหนึ่งฝูงลูกนกปรึกษากันว่าจะไปหาพ่อแม่
4. พ่อแม่สอนการใช้ชีวิตให้ลูกนก
5. นกฝูงหนึ่งอาศัยอยู่ที่ในป่าใกล้ทะเลสาบแห่งหนึ่ง
6. ลูกนกอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

19. ข้อใดเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง
(เรียงลำดับเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน)

- ก. 6 4 2 1 5 3
- ข. 5 2 1 3 4 6
- ค. 5 4 6 3 2 1

20. การปฏิบัติตนของฝูงลูกนกเรื่องใดที่นักเรียน สามารถนำไปเป็นแบบอย่างได้ (บอกประโยชน์ที่ได้รับจากเรื่องที่อ่าน)

- ก. การตอบแทนพระคุณพ่อแม่
- ข. การอยู่ร่วมกันเป็นฝูง
- ค. ความรักต่อกัน

เฉลยแบบทดสอบ

ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

1. ข	11. ค
2. ก	12. ก
3. ค	13. ค
4. ข	14. ข
5. ค	15. ก
6. ก	16. ข
7. ข	17. ค
8. ก	18. ก
9. ค	19. ค
10. ข	20. ก

ตารางที่ 30 การวิเคราะห์หับทอ่าน จุดประสงค์การเรียนรู้ และเวลา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	บทอ่าน	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา/ชั่วโมง
1	การอ่านจับใจความ นิทานเรื่อง โรงเรียนไม่เป็นไร	1 นักเรียนอ่านนิทานเรื่อง โรงเรียนไม่เป็นไรแล้วตอบคำถาม ได้ถูกต้อง 2 นักเรียนสามารถเรียงลำดับ เหตุการณ์สำคัญจากเรื่องโรงเรียน ไม่เป็นไรได้ถูกต้อง 3 นักเรียนสามารถบอกใจความ สำคัญของเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไร ที่อ่านได้ถูกต้อง 5 นักเรียนสามารถเขียนสรุป ใจความสำคัญนิทานเรื่องโรงเรียน ไม่เป็นไรได้ถูกต้อง 6. นักเรียนสามารถสร้างแผนที่ ความคิดได้	2
2	การอ่านจับใจความ นิทานเรื่อง จ๊ิบ จ๊ิบ นกน้อย	1. นักเรียนสามารถตอบคำถาม จากเรื่อง จ๊ิบ จ๊ิบ นกน้อยที่อ่านได้ ถูกต้อง 2. นักเรียนสามารถเรียงลำดับ เหตุการณ์สำคัญจากเรื่อง จ๊ิบ จ๊ิบ นกน้อย ได้ถูกต้อง 3. นักเรียนสามารถบอกใจความ สำคัญของเรื่อง จ๊ิบ จ๊ิบ นกน้อย ได้ถูกต้อง 4. สามารถบอกแนวคิดจากเรื่องที่ อ่านได้	2

แผนการจัดการ เรียนรู้ที่	บทอ่าน	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา/ ชั่วโมง
2 (ต่อ)	การอ่านจับใจความ นิทานเรื่อง จ๊ีบ จ๊ีบ นกน้อย	5 สามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับ จากนิทานที่อ่านได้ 6. นักเรียนสามารถสร้างแผนที่ ความคิดได้	
3	การอ่านจับใจความ นิทานเรื่อง เศษผ้าของ คุณยาย	1. นักเรียนสามารถตอบคำถาม จากเรื่องเศษผ้าของคุณยายที่อ่าน ได้ถูกต้อง 2. นักเรียนสามารถบอกใจความ สำคัญของเรื่องเศษผ้าของคุณยาย ที่อ่าน ได้ถูกต้อง 3. นักเรียนสามารถเรียงลำดับ เหตุการณ์สำคัญจากเรื่องเศษผ้า ของคุณยาย ได้ถูกต้อง 4. นักเรียนสามารถบอกแนวคิด สำคัญจากเรื่องเศษผ้าของคุณยาย ได้ถูกต้อง 5. นักเรียนสามารถประโยชน์ที่ ได้รับจากนิทานเรื่องเศษผ้าของ คุณยายได้ถูกต้อง 6. นักเรียนสามารถสร้างแผนที่ ความคิดได้	2
4	การอ่านจับใจความ นิทานเรื่องความโลภของ แม่สิงโต	1. นักเรียนสามารถตอบ คำถามจากนิทานเรื่องความโลภ ของแม่สิงโตได้ถูกต้อง 1. นักเรียนสามารถตอบ คำถามจากนิทานเรื่องความโลภ ของแม่สิงโตได้ถูกต้อง	2

แผนการจัดการ เรียนรู้ที่	บทอ่าน	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา/ ชั่วโมง
4 (ต่อ)	การอ่านจับใจความ นิทานเรื่องความโลภของ แม่สิงโต	2. นักเรียนสามารถบอกใจความ สำคัญของนิทานเรื่อง ความโลภ ของแม่สิงโตได้ถูกต้อง 3. นักเรียนสามารถเรียงลำดับ เหตุการณ์สำคัญจากนิทานเรื่อง ความโลภของแม่สิงโตได้ถูกต้อง 4. นักเรียนสามารถบอกแนวคิด สำคัญจากนิทานเรื่อง ความโลภ ของแม่สิงโตได้ถูกต้อง 5. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ ที่ได้รับจากนิทานเรื่อง ความโลภ ของแม่สิงโตได้ 6. นักเรียนสามารถสร้างแผนที่ ความคิดได้	
5	การอ่านจับใจความ นิทานเรื่อง ขุมทรัพย์ในไร่ส้ม	1. นักเรียนสามารถตอบคำถาม จากนิทาน เรื่อง ขุมทรัพย์ในไร่ ส้มได้ถูกต้อง 2. นักเรียนสามารถบอก ใจความสำคัญของนิทานเรื่อง ขุมทรัพย์ในไร่ส้มได้ถูกต้อง 3. นักเรียนสามารถเรียงลำดับ เหตุการณ์สำคัญจากนิทานเรื่อง ขุมทรัพย์ในไร่ส้มได้ถูกต้อง 4. นักเรียนสามารถบอกแนวคิด สำคัญจากนิทานเรื่อง ขุมทรัพย์ ในไร่ส้มได้ถูกต้อง	2

แผนการจัดการ เรียนรู้ที่	บทอ่าน	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา/ ชั่วโมง
5 (ต่อ)	การอ่านจับใจความ นิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในไร่ส้ม	5. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ ที่ได้รับจากนิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ ในไร่ส้มได้ 6. นักเรียนสามารถสร้างแผนที่ ความคิดได้	
6	การอ่านจับใจความ นิทานเรื่องลูกกระต่าย ขอดกัตถุญ	1. นักเรียนอ่านนิทานเรื่อง ลูกกระต่ายขอดกัตถุญแล้วตอบ คำถามได้ถูกต้อง 2. นักเรียนสามารถเรียงลำดับ เหตุการณ์สำคัญจากเรื่องลูก กระต่ายขอดกัตถุญได้ 3. นักเรียนสามารถบอกใจความ สำคัญของเรื่องลูกกระต่ายขอด กัตถุญได้ 4. นักเรียนสามารถบอกแนวคิด สำคัญจากนิทานเรื่อง ลูกกระต่าย ขอดกัตถุญได้ถูกต้อง 5. นักเรียนสามารถบอก ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน นิทานลูกกระต่ายขอดกัตถุญได้ ถูกต้อง 6. นักเรียนสามารถสร้างแผนที่ ความคิดได้	2

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การอ่านจับใจความ นิทานเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไร

เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท. 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐาน ท. 1.1.2 สามารถเข้าใจ ใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง หาคำสำคัญหรือใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิดเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความเข้าใจการอ่าน รู้จักใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาและแสดงความรู้ ความคิดคาดคะเนเหตุการณ์เรื่องราวจากเรื่องที่อ่านและกำหนดแนวทางปฏิบัติ

สาระสำคัญ

การอ่านจับใจความนิทาน คือ การอ่านที่ผู้อ่านต้องจับสาระสำคัญของเนื้อเรื่อง หรือข้อความที่อ่าน ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อ ตลอดจนจุดมุ่งหมายของผู้แต่งได้ดีขึ้น นิทานเป็นงานเขียนประเภทหนึ่งที่ต้องอาศัยทักษะการอ่านจับใจความ เพราะผู้เขียนจะสอดแทรกแนวคิด ทศนคติไว้ เมื่อผู้อ่านมีทักษะในการอ่านจับใจความได้ดีก็จะสามารถเข้าใจเรื่อง และแนวคิดของผู้เขียนได้ดียิ่งขึ้น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดและอ่านจับใจความนิทานเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไร

จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1 นักเรียนสามารถตอบคำถามจากนิทานเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไรได้ถูกต้อง
- 2 นักเรียนสามารถบอกใจความสำคัญของเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไร ที่อ่านได้ถูกต้อง
- 3 นักเรียนสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์สำคัญจากเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไรได้ถูกต้อง
- 4 นักเรียนสามารถบอกแนวคิดจากนิทานเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไรได้ถูกต้อง
- 5 นักเรียนสามารถบอกประโยชน์จากนิทานเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไรได้ถูกต้อง

6. นักเรียนสามารถสรุปใจความสำคัญสร้างแผนที่ความคิดได้
 ภาระการเรียนรู้

1. การอ่านจับใจความสำคัญจากนิทาน โดยปฏิบัติดังนี้

- 1.1 นิทานเรื่อง โรงเรียนไม่เป็นไร
- 1.2 การอ่านจับใจความประกอบด้วย ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน บอกรายใจความสำคัญจากนิทานที่อ่าน เรียงลำดับเหตุการณ์จากนิทานที่อ่าน บอกแนวคิดสำคัญของนิทาน และบอกประโยชน์ที่ได้รับจากนิทานที่อ่านและสรุปใจความสร้างแผนที่ความคิด

นิทานเรื่อง โรงเรียนไม่เป็นไร

ที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งมีโรงเรียนชื่อ “โรงเรียนไม่เป็นไร” ทุกคนในโรงเรียน มีนิสัยมักง่าย ไร้ระเบียบวินัย ทำให้ทุกหนทุกแห่งในโรงเรียนเต็มไปด้วยขยะและสิ่งปฏิกูล เพราะทุกคนคิดว่าเป็นเรื่องไม่เป็นไร ขอเพียงในบ้านสะอาดก็พอแล้ว แม้ว่าจะมีนักเรียนได้รับบาดเจ็บและป่วยไข้เพราะความไม่มีระเบียบก็ยังไม่มีการสำนึกในความผิด ต่อมาเมื่อฝนตกลงมาและไม่สามารถระบายน้ำได้ ทำให้โรงเรียนถูกน้ำท่วมขังถึงครึ่งเดือนทำให้เสียหายหนัก หลังจากนั้นจึงไม่มีใครมักง่ายทิ้งขยะไม่เป็นที่เส้นทางอีกเลย

กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน
  - 1.1 แจกผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ
  - 1.2 ครูเขียนชื่อนิทานเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไรและแสดงรูปภาพเกี่ยวกับนิทานให้นักเรียน ช่วยกันทายเหตุการณ์ในเรื่อง
2. ชี้นสอน
  - 2.1 ครูแจกนิทานเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไร ให้นักเรียนสำรวจคำยาก แล้วให้นักเรียนฝึกอ่านและหาความหมายของคำเหล่านั้น
  - 2.2 นักเรียนอ่านนิทานเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไรและทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ครูกระตุ้นด้วยคำถาม ครูแจกใบงานที่ 1 แบบฝึกหัดเรียงลำดับเหตุการณ์ ให้นักเรียนทำ
  - 2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนร่วมกันเพื่อเลือกรูปแบบแผนที่ความคิดจากสองรูปแบบคือ รูปแบบขั้นบันได และแผนที่ความคิดตามแนวคิด ของโทนี่ บูซาน

2.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างแผนที่ความคิดลงในใบงานที่ 2 ครูกระตุ้นโดยใช้คำถามเพื่อให้ให้นักเรียนหาคำตอบจากเนื้อเรื่องในนิทานเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไร เช่น ตัวละครมีใครบ้างทำอะไร สถานที่เกิดที่ไหน เหตุการณ์ในเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไรเป็นอย่างไร ใจความสำคัญของนิทานเรื่องเรื่อง มีอย่างไร

2.5 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ ความคิด จากการอ่านนิทานเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไร ไปใช้ประโยชน์โดยครูกระตุ้นด้วยคำถาม

2.6 นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญที่ได้จากการสร้างแผนที่ความคิดลงในใบงานที่ 3

2.7 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานการสร้างแผนที่ความคิดและเขียนสรุปความนิทานเรื่อง โรงเรียนไม่เป็นไร

3) ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อเรื่องและวิธีการอ่านโดยใช้แผนที่ความคิด ครูตรวจสอบผลการเรียนรู้ด้วยคำถาม

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 นิทานเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไร
2. ใบงานที่ 1 แบบฝึกหัดเรียงลำดับเหตุการณ์
3. ใบงานที่ 2 สร้างแผนที่ความคิด
4. ใบงานที่ 3 การเขียนสรุปใจความสำคัญ

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการ

1. สังเกตพฤติกรรม
  - 1.1 การถามตอบปากเปล่าจากนิทานเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไร
  - 1.2 การร่วมกันอภิปรายเรื่องราวในนิทาน
  - 1.3 การทำงานกลุ่ม
  - 1.4 การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำแนวคิดจากนิทานไปใช้ให้เป็นประโยชน์
2. ตรวจผลงาน
  - 2.1 แบบฝึกหัดเรียงลำดับเหตุการณ์จากนิทานเรื่องโรงเรียนไม่เป็นไร
  - 2.2 แผนที่ความคิดจากนิทานเรื่อง โรงเรียนไม่เป็นไร ของกลุ่ม
  - 2.3 เขียนสรุปใจความสำคัญจากแผนที่ความคิด ของกลุ่ม
  - 2.4 แผนที่ความคิดจากนิทานเรื่อง โรงเรียนไม่เป็นไร รายบุคคล

เครื่องมือ

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน
2. แบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือ
3. แบบประเมินผลงานแผนที่ความคิดรูปแบบชั้นบันไดและรูปแบบแผนที่ความคิด

ตามแนวคิดของ บูชาน

4. แบบประเมินผลงานการเขียนสรุปใจความสำคัญ

เกณฑ์การประเมิน

1. เกณฑ์การผ่านการทำแบบทดสอบร้อยละ 70

บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

4. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

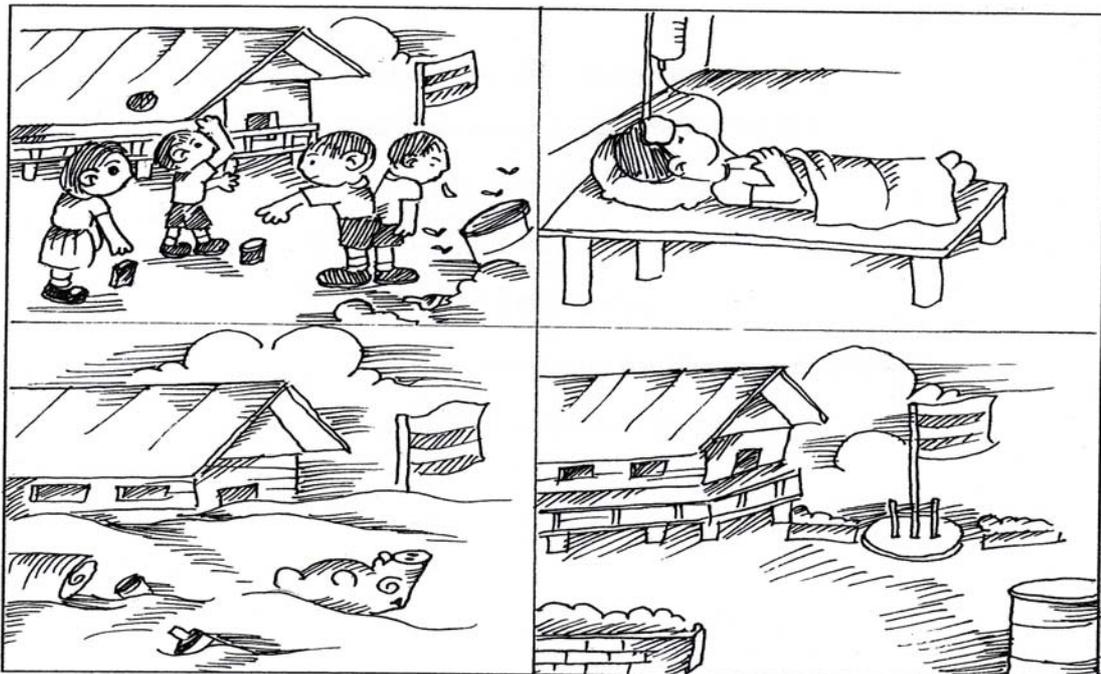
ใบความรู้ที่ 1

นิทานเรื่อง โรงเรียนไม่เป็นไร

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านนิทานเรื่อง โรงเรียนไม่เป็นไร

นิทานเรื่อง โรงเรียนไม่เป็นไร

หมู่บ้านแห่งหนึ่งมีโรงเรียนชื่อ “โรงเรียนไม่เป็นไร” ทุกคนในโรงเรียนมีนิสัยมักง่ายไร้ระเบียบวินัย ทำให้ทุกหนทุกแห่งในโรงเรียนเต็มไปด้วยขยะและสิ่งปฏิกูล เพราะทุกคนคิดว่าเป็นเรื่องไม่เป็นไร ขอเพียงในบ้านสะอาดก็พอแล้ว แม้ว่าจะมีนักเรียนได้รับบาดเจ็บและป่วยไข้เพราะความไม่มีระเบียบก็ยังไม่มีการสำนึกในความผิด ต่อมาเมื่อฝนตกลงมาและไม่สามารถระบายน้ำได้ ทำให้โรงเรียนถูกน้ำท่วมขังถึงครึ่งเดือนทำให้เสียหายหนัก หลังจากนั้นจึงไม่มีใครมักง่ายทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทางอีกเลย

ใบงานที่ 1

แบบฝึกหัดการตอบคำถามและเรียงลำดับเหตุการณ์

กิจกรรม	อ่านนิทานเรื่อง โรงเรียนไม่เป็นที่แล้วจับใจความสำคัญของเรื่อง
ผลการเรียนรู้	เข้าใจเนื้อเรื่องของนิทานและจับใจความสำคัญของเรื่องได้
จุดประสงค์กิจกรรม	ตอบคำถาม เรียงลำดับเหตุการณ์และสรุปใจความสำคัญของเรื่องได้
ภาระงาน	อ่านนิทานจากใบความรู้ที่ 1 แล้วตอบคำถาม เรียงลำดับเหตุการณ์และสรุปใจความสำคัญของเรื่อง

1. ตอบคำถามต่อไปนี้

1.1 สมาชิกในโรงเรียนไม่เป็นที่ไม่มีลักษณะนิสัยอย่างไร

ตอบ.....

1.2 บริเวณของโรงเรียนไม่เป็นที่อย่างไร

ตอบ.....

1.3 นักเรียนได้รับบาดเจ็บและเจ็บป่วยเพราะสาเหตุใด

ตอบ.....

2. เรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่องโดยใส่หมายเลขลงในช่อง

ก. ไม่มีใครมั่งง่ายทั้งขยะไม่เป็นที่ที่เป็นทางอีกเลย

ข. โรงเรียนเต็มไปด้วยขยะและสิ่งปฏิกูล

ค. โรงเรียนไม่เป็นที่

ง. ฝนตก น้ำขัง ทำให้เสียหายหนัก

จ. นักเรียนได้รับบาดเจ็บและป่วยไข้เพราะความไม่มีระเบียบ

ฉ. ทุกคนในโรงเรียนมีนิสัยมั่งง่ายไร้ระเบียบวินัย

3. สรุปใจความสำคัญ

.....

.....

.....

.....

ใบงาน ที่ 2

เรื่อง สร้างแผนที่ความคิด

กลุ่มที่.....ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิก 1.....2.....

3.....4.....

คำชี้แจง จงสร้างแผนที่ความคิดจากนิทานเรื่อง โรงเรียนไม่เป็นไร

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการ สังเกต	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4	3	2	1
ความสามารถใน การตอบคำถาม	ตอบคำถามจาก เรื่องทีอ่านถูกทุก คำถาม	ตอบคำถามจาก เรื่องทีอ่านผิด 2 ข้อ	ตอบคำถามจาก เรื่องทีอ่าน ผิด 3 ข้อ	ตอบคำถามจาก เรื่องทีอ่านผิด มากกว่า 3 ข้อ
การเรียงลำดับ เนื้อเรื่อง	เรียงลำดับเนื้อ เรื่องได้ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องและ ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง	เรียงลำดับเนื้อ เรื่องได้ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องแต่ขาด ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง 1 ประเด็น	เรียงลำดับ เหตุการณ์ได้ ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องแต่ขาด ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง 2 – 3 ประเด็น	เรียงลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องไม่ต่อเนื่อง และไม่ ตามลำดับ เหตุการณ์
การเขียนสรุป เรื่อง	เขียนสรุปเรื่องได้ ถูกต้องตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องและเขียน สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ได้ครบทุก ประเด็น	เขียนสรุปเรื่องได้ ถูกต้องตามลำดับ เหตุการณ์ของ เนื้อเรื่องแต่เขียน สรุปใจความ สำคัญ ขาด 1 ประเด็น	เขียนสรุปเรื่อง ไม่เป็นไป ตามลำดับ เหตุการณ์ของ เนื้อเรื่อง เขียน สรุปใจความ สำคัญขาด 2 – 3 ประเด็น	เขียนสรุปเรื่อง วกวน ไม่ เป็นไป ตามลำดับ เหตุการณ์ของ เนื้อเรื่อง สรุป เรื่องไม่ตรง ประเด็น
การเขียนสรุป ข้อคิดจากเนื้อ เรื่องทีอ่าน	สรุปข้อคิดได้ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่องและชัดเจน	สรุปข้อคิดได้ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่องแต่ไม่ชัดเจน	สรุปข้อคิดไม่ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่อง	สรุปข้อคิด ไม่ได้

แบบประเมินผลงานการสร้างแผนที่ความคิดแบบขั้นบันได (Time ladder map)
คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการสร้าง
 แผนที่ความคิดแบบขั้นบันไดของนักเรียนตามประเด็นต่อไปนี้

เลขที่	การจับใจความสำคัญ				การจัดลำดับเนื้อหา				รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	8
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									
10.									
11.									
12.									
13.									
14.									
15.									

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 (.....)

เกณฑ์การประเมินความสามารถการสร้างแผนที่ความคิดรูปแบบขั้นบันได

องค์ประกอบที่ ประเมิน	คำอธิบายคะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
การจับใจความ สำคัญ (4 คะแนน)	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ครบทุกประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 1 ประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 2 ประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 3 ประเด็น
การลำดับเนื้อหา (4 คะแนน)	เรียงลำดับเนื้อหา ถูกต้องจากลำดับ แรกถึงลำดับ สุดท้าย	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 2 ตำแหน่ง	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 4 ตำแหน่ง	เรียงลำดับ เนื้อหาสลับที่ 6 ตำแหน่ง

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

8	คะแนน	อยู่ในระดับดีมาก
7	คะแนน	อยู่ในระดับดี
6	คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
5	คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินความสามารถสร้างแผนที่ความคิดแนวคิดของโทนี่ บูซาน

ประเด็นการ สังเกต	เกณฑ์การให้คะแนน				
	5 คะแนน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
ขนาดแก่น แกน	เห็นชัดเจนทุก ส่วน เส้นต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อ ตรงจากกิ่งแก้วไม่ มีช่องว่าง ความ ยาวเท่ากับคำหรือ ภาพ	เห็นชัดเจนทุก ส่วน เส้น ต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วไม่มี ช่องว่าง ความ ยาวเกินกับคำ หรือภาพ 1 เส้น	เห็นชัดเจน บางส่วน เส้น ต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วไม่มี ช่องว่าง ความ ยาวเกินกับคำ หรือภาพ 2 เส้น	เห็นชัดเจน บางส่วน เส้น ไม่ต่อเนื่อง เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วมีช่องว่าง ความยาวเกินคำ หรือภาพ 3 เส้น	เห็นไม่ชัดเจน เส้นไม่ ต่อเนื่อง ความยาวของ เส้นเกินคำ หรือภาพ มากกว่า 3 เส้น
สี	มากกว่า 4 สี ขึ้นไป สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันใช้สี เดียวกัน	มี 4 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันสี เดียวกัน	มี 3 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันมี 2 สี	มี 2 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันมี 3 สี	มี 1 สี สีที่ แตกจากกิ่ง แก้วเดียวกันมี มากกว่า 3 สี
การออกแบบ	ขนาดพอเหมาะ ลูกศรโยงข้อมูล ความคิดสัมพันธ์ กัน ภาพสื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน	ขนาดพอเหมาะ ลูกศรโยงข้อมูล ความคิด สัมพันธ์กัน ภาพ ไม่สื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน 1 แห่ง	ขนาด ลูกศร โยงข้อมูล ความคิดไม่ สัมพันธ์กัน ภาพไม่สื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน 2 แห่ง	ขนาด ลูกศร โยงข้อมูล ความคิด ไม่ สัมพันธ์กันภาพ ไม่สื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน 3 แห่ง	ขนาดเล็ก เกินไปเห็นไม่ ชัดเจนข้อมูล ไม่สัมพันธ์กัน ภาพไม่สื่อกับ คำสำคัญของ เรื่อง ที่อ่าน มากกว่า 3 แห่ง
เนื้อหา	ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ ของนิทานที่อ่าน ทุกประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง ที่อ่าน ขาด 1 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง ที่อ่าน ขาด 2 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง ที่อ่าน ขาด 3 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง ที่อ่าน ขาดมากกว่า 3 ประเด็น

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

18 - 20	คะแนน	อยู่ในระดับดีมาก	10 - 13	คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
14 - 17	คะแนน	อยู่ในระดับดี	0 - 9	คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การอ่านจับใจความ นิทานเรื่อง จีบ จีบ นกน้อย

เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท. 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐาน ท. 1.1.2 สามารถเข้าใจ ใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง หากคำสำคัญหรือใช้แผนภาพ โคร่งเรื่องหรือแผนภาพความคิดเป็นเครื่องมือการพัฒนาความเข้าใจการอ่าน รู้จักใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาและแสดงความรู้ ความคิดคาดคะเนเหตุการณ์เรื่องราวจากเรื่องที่อ่าน และกำหนดแนวทางปฏิบัติ

สาระสำคัญ

การอ่านจับใจความนิทาน คือ การอ่านที่ผู้อ่านต้องจับสาระสำคัญของเนื้อเรื่อง หรือ ข้อความที่อ่าน ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อ ตลอดจนจุดมุ่งหมาย ของผู้แต่งได้ดีขึ้น นิทานเป็นงานเขียนประเภทหนึ่งที่ต้องอาศัยทักษะการอ่านจับใจความ เพราะ ผู้เขียนจะสอดแทรกแนวคิด ทักษะคิดไว้ เมื่อผู้อ่านมีทักษะในการอ่านจับใจความได้ดีก็จะสามารถ เข้าใจเรื่อง และแนวคิดของผู้เขียนได้ดียิ่งขึ้น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความสามารถสร้างแผนที่ความคิดและจับใจความนิทานเรื่อง จีบ จีบ นกน้อย ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถตอบคำถามจากเรื่อง จีบ จีบ นกน้อยที่อ่านได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถบอกใจความสำคัญของเรื่อง จีบ จีบ นกน้อย ได้ถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์สำคัญจากเรื่อง จีบ จีบ นกน้อย ได้ถูกต้อง
4. นักเรียนสามารถบอกแนวคิดสำคัญของเรื่อง จีบ จีบ นกน้อย ได้ถูกต้อง
5. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากนิทานเรื่อง จีบ จีบ นกน้อย ได้ถูกต้อง

6. นักเรียนสามารถสร้างแผนที่ความคิดและเขียนสรุปใจความสำคัญจากนิทานเรื่อง จีบ จีบ นกน้อยได้

สาระการเรียนรู้

1. การอ่านจับใจความสำคัญจากนิทาน โดยปฏิบัติดังนี้

1.1 นิทานเรื่อง จีบ จีบ นกน้อย

1.2 การอ่านนิทาน เรื่องจیب จีบ นกน้อย

2.3 การอ่านจับใจความประกอบด้วย ตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน บอกใจความสำคัญจากนิทานที่อ่าน เรียงลำดับเหตุการณ์จากนิทานที่อ่าน บอกแนวคิดสำคัญของนิทาน และบอกประโยชน์ที่ได้รับจากนิทานที่อ่าน

นิทานเรื่อง จีบจیبนกน้อย

นกน้อยชื่อ จีบ จีบ ได้ยินเด็กชายคนหนึ่งร้องเพลงมีเนื้อความว่านกน้อยกินกล้วยกวนและกล้วยน้ำว้า จีบจیبเกิดความสงสัยว่า กล้วยกวนเป็นอย่างไร จึงบินไปถามยาย พ่อ และแม่ ระหว่างที่ จีบ จีบ บินกลับไปหา ยาย พ่อและแม่ จีบ จีบ บินไปติดอวนดักค้างคาว เด็กชายเจ้าของเสียงเพลงได้มาช่วย จีบจیبไว้ และเขาได้ลองเอากล้วยกวนให้จیبจیبกิน แล้วปล่อยให้ จีบ จีบบินกลับบ้าน จีบ จีบขอโทษยาย พ่อและแม่ที่ทำให้เป็นห่วง จากนั้น จีบ จีบ ได้ยินเสียงเด็กคนนั้นร้องเพลงนกน้อยอีก จีบ จีบจึงบอกว่า “ กล้วยน้ำว้าสุกอร่อยกว่ากล้วยกวน”

กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1.1 แจงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

1.2 ครูเขียนชื่อนิทานเรื่อง จีบ จีบ นกน้อยและแสดงรูปภาพเกี่ยวกับนิทานให้นักเรียน

ช่วยกันทายเหตุการณ์ในเรื่อง

2. ขั้นสอน

2.1 ครูแจกนิทานเรื่อง จีบ จีบ นกน้อย ให้นักเรียนสำรวจคำยาก แล้วให้นักเรียนฝึกอ่านและหาความหมายของคำเหล่านั้น

2.2 นักเรียนอ่านนิทานเรื่อง จีบ จีบ นกน้อยและทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ครูกระตุ้นด้วยคำถาม นักเรียนแต่ละกลุ่มแข่งขันเรียงแถบประโยคลำดับเหตุการณ์จากนิทานเรื่อง จีบ จีบ นกน้อย ลงในใบงานที่ 1

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนร่วมกันเพื่อเลือกรูปแบบแผนที่ความคิดจากสองรูปแบบคือ รูปแบบขั้นบันได และแผนที่ความคิดตามแนวคิด ของโทนี่ บูซาน

2.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างแผนที่ความคิดลงในใบงานที่ 2 ครูกระตุ้นโดยใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนหาคำตอบจากเนื้อเรื่อง เช่น ตัวละครในเรื่องจิบ จิบ นกน้อย มีใครบ้าง ทำอะไร สถานที่ เหตุการณ์ในเรื่องจิบ จิบ นกน้อยเป็นอย่างไร ใจความสำคัญของเรื่องจิบ จิบ นกน้อยมีอย่างไร

2.5 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ ความคิดจากการอ่านนิทานเรื่องจิบ จิบ นกน้อย ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร โดยครูกระตุ้นด้วยคำถาม

2.6 นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญที่ได้จากการสร้างแผนที่ความคิดจากการอ่านนิทานเรื่องจิบ จิบ นกน้อย ลงในใบงานที่ 3

2.7 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานการสร้างแผนที่ความคิดจากนิทานเรื่องจิบ จิบ นกน้อยและเขียนสรุปความ

3) ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อเรื่องและวิธีการอ่านโดยใช้แผนที่ความคิด ครูตรวจสอบผลการเรียนรู้ด้วยคำถาม

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 นิทานเรื่องจิบ จิบ นกน้อย
2. ภาพตัวละครจากนิทานและภาพเหตุการณ์ เรื่อง เรื่องจิบ จิบ นกน้อย ที่ใช้เป็นสื่อ
3. ใบงานที่ 1 เรื่องการเรียงแถบประโยคเหตุการณ์
4. ใบงานที่ 2 สร้างแผนที่ความคิด
5. ใบงานที่ 3 การเขียนสรุปใจความสำคัญ

กระบวนการวัดผลและประเมินผล

วิธีการ

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน
  - 1.1 การอ่าน/เล่าเรื่อง/การตอบคำถามจาก เรื่องจิบ จิบ นกน้อย
  - 1.2 ความสนใจในการเรียน
  - 1.3 การแสดงความคิดเห็น
  - 1.4 การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม
  - 1.5 การทำงานกลุ่ม

2. ตรวจสอบผลงาน
  - 2.1 การเรียงลำดับเหตุการณ์
  - 2.2 การสร้างแผนที่ความคิดสรุปใจความสำคัญจากนิทาน เรื่อง ^{จิ๋บ} จีบ นกน้อย ผลงานกลุ่ม
  - 2.3 การเขียนสรุปใจความสำคัญ จากแผนที่ความคิด ผลงานกลุ่ม
  - 2.4 การสร้างแผนที่ความคิดรายบุคคล
3. เครื่องมือการวัดผลและการประเมินผล
  - 3.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน
  - 3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
  - 3.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรม
  - 3.4 แบบประเมินผลงานแผนที่ความคิด
4. เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล
ใช้เกณฑ์การผ่านการสร้างแผนที่ความคิดร้อยละ 70 ขึ้นไป

บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

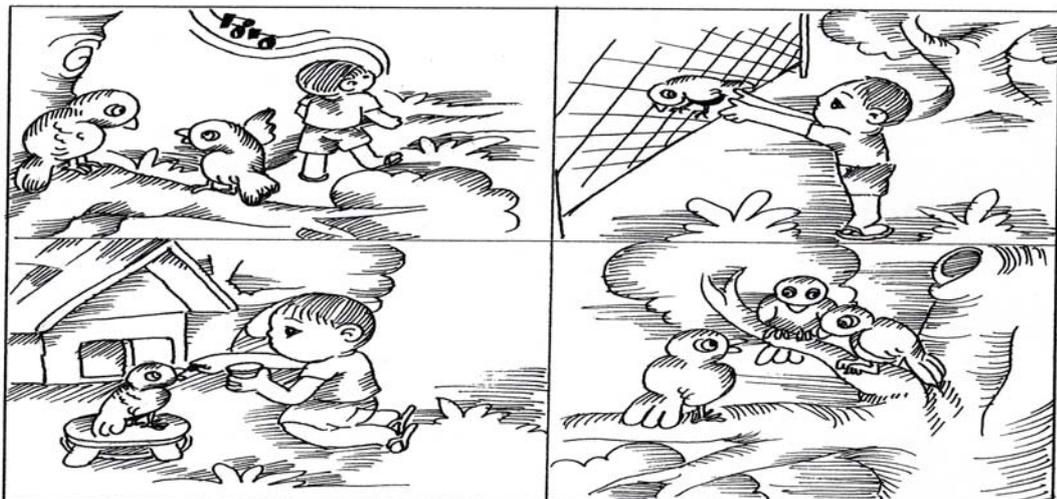
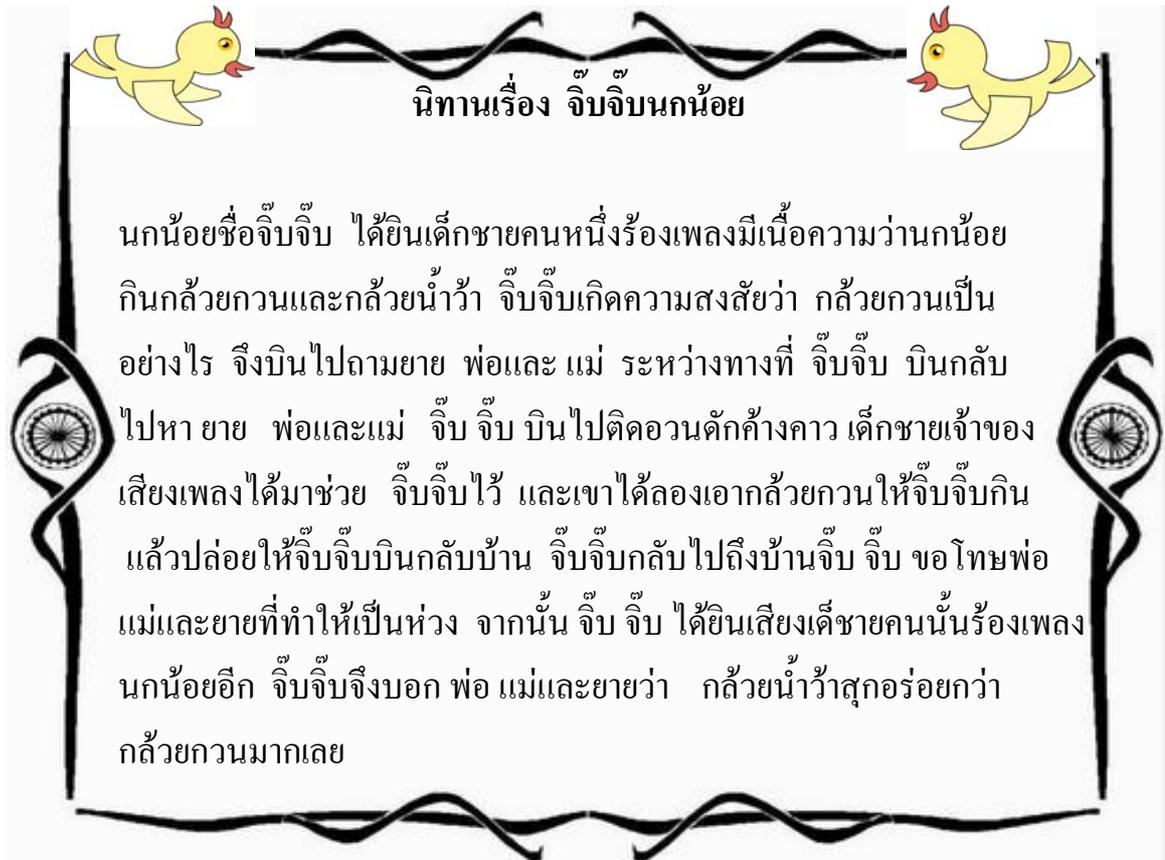
.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก
(.....)

ใบความรู้ ที่ 1

นิทานเรื่อง จีบ จีบ นกน้อย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านนิทานเรื่อง จีบ จีบ นกน้อย

ใบงานที่ 1

เรื่อง การเรียงแถบประโยคเหตุการณ์

คำชี้แจง ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันเรียงแถบประโยคลำดับเหตุการณ์จากนิทานเรื่อง
จิบ จิบ นกน้อย ให้ถูกต้อง

3. จิบ จิบ ขอโทษพ่อแม่และยายที่ทำให้เป็นห่วง

1. จิบ จิบ สงสัยว่ากล้วยกวนเป็นอย่างไรจึงบิน
ไปตามยายพ่อแม่และแม่

2. จิบ จิบ บอกพ่อแม่และยายว่า“กล้วยน้ำว้าสุกอร่อย
กว่า กล้วยกวน”

3. เด็กชายร้องเพลงมีเนื้อความว่านกน้อยกิน
กล้วยหวานและกล้วยน้ำว้า.....

5. จิบ จิบ บินไปติดอวนดักค้างคาว

6. จิบ จิบ ได้ยินเด็กชายร้องเพลง

ใบงานที่ 2

เรื่อง สร้างแผนที่ความคิด

กลุ่มที่.....ชื่อกลุ่ม.....

ชื่อสมาชิก 1.....2.....
 3.....4.....
 5.....6.....

คำชี้แจง จงสร้างแผนที่ความคิดจากนิทานเรื่อง จีบ จีบ นกน้อย

รายละเอียดและเกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการ สังเกต	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4	3	2	1
ความสามารถใน การตอบคำถาม	ตอบคำถามจาก เรื่องที้อ่านถูกทุก คำถาม	ตอบคำถามจาก เรื่องที้อ่านผิด 2 ข้อ	ตอบคำถามจาก เรื่องที้อ่าน ผิด 3 ข้อ	ตอบคำถามจาก เรื่องที้อ่านผิด มากกว่า 3 ข้อ
การเรียงลำดับ เนื้อเรื่อง	เรียงลำดับเนื้อ เรื่องได้ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องและ ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง	เรียงลำดับเนื้อ เรื่องได้ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องแต่ขาด ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง 1 ประเด็น	เรียงลำดับ เหตุการณ์ได้ ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องแต่ขาด ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง 2 – 3 ประเด็น	เรียงลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องไม่ต่อเนื่อง และไม่ ตามลำดับ เหตุการณ์
การพูดเล่าเรื่อง และเขียนสรุป เรื่อง	พูดเล่าเรื่องได้ ถูกต้องตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องและเขียน สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ได้ครบทุก ประเด็น	พูดเล่าเรื่องได้ ถูกต้องตามลำดับ เหตุการณ์ของ เนื้อเรื่องแต่เขียน สรุปใจความ สำคัญ ขาด 1 ประเด็น	พูดเล่าเรื่อง ไม่ตามลำดับ เหตุการณ์ของ เนื้อเรื่อง เขียน สรุปใจความ สำคัญขาด 2 – 3 ประเด็น	พูดเล่าเรื่อง วกวน สับสน สรุปเรื่องไม่ ตรงประเด็น
การเขียนสรุป ข้อคิดจากเนื้อ เรื่องที้อ่าน	สรุปข้อคิดได้ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่องและชัดเจน	สรุปข้อคิดได้ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่องแต่ไม่ชัดเจน	สรุปข้อคิดไม่ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่อง	สรุปข้อคิด ไม่ได้

แบบประเมินผลงานการสร้างแผนที่ความคิดแบบขั้นบันได (Time ladder map)

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดแบบขั้นบันไดของนักเรียนตามประเด็นต่อไปนี้

เลขที่	การจับใจความสำคัญ				การจัดลำดับเนื้อหา				รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	8
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									
10.									
11.									
12.									
13.									
14.									
15.									

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

เกณฑ์การประเมินความสามารถการสร้างแผนที่ความคิดรูปแบบขั้นบันได

องค์ประกอบที่ ประเมิน	คำอธิบายคะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
การจับใจความ สำคัญ (4 คะแนน)	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ครบทุกประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 1 ประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 2 ประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 3 ประเด็น
การลำดับเนื้อหา (4 คะแนน)	เรียงลำดับเนื้อหา ถูกต้องจากลำดับ แรกถึงลำดับ สุดท้าย	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 2 ตำแหน่ง	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 4 ตำแหน่ง	เรียงลำดับ เนื้อหาสลับที่ 6 ตำแหน่ง

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

8	คะแนน	อยู่ในระดับดีมาก
7	คะแนน	อยู่ในระดับดี
6	คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
5	คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินความสามารถสร้างแผนที่ความคิดแนวคิดของโทนี่ บูชาน

ประเด็นการ สังเกต	เกณฑ์การให้คะแนน				
	5 คะแนน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
ขนาดแก่น แกน	เห็นชัดเจนทุก ส่วน เส้นต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อ ตรงจากกิ่งแก้วไม่มี มีช่องว่าง ความ ยาวเท่ากับคำหรือ ภาพ	เห็นชัดเจนทุก ส่วน เส้น ต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วไม่มี ช่องว่าง ความ ยาวเกินกับคำ หรือภาพ 1 เส้น	เห็นชัดเจน บางส่วน เส้น ต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วไม่มี ช่องว่าง ความ ยาวเกินกับคำ หรือภาพ 2 เส้น	เห็นชัดเจน บางส่วน เส้น ไม่ต่อเนื่อง เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วมีช่องว่าง ความยาวเกินคำ หรือภาพ 3 เส้น	เห็นไม่ชัดเจน เส้นไม่ ต่อเนื่อง ความยาวของ เส้นเกินคำ หรือภาพ มากกว่า 3 เส้น
สี	มากกว่า 4 สี ขึ้นไป สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันใช้สี เดียวกัน	มี 4 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันสี เดียวกัน	มี 3 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันมี 2 สี	มี 2 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันมี 3 สี	มี 1 สี สีที่ แตกจากกิ่ง แก้วเดียวกันมี มากกว่า 3 สี
การออกแบบ	ขนาดพอเหมาะ ลูกศรโยงข้อมูล ความคิดสัมพันธ์ กัน ภาพสื่อกับคำ สำคัญของเรื่องที่ อ่าน	ขนาดพอเหมาะ ลูกศรโยงข้อมูล ความคิด สัมพันธ์กัน ภาพ ไม่สื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน 1 แห่ง	ขนาด ลูกศร โยงข้อมูล ความคิดไม่ สัมพันธ์กัน ภาพไม่สื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน 2 แห่ง	ขนาด ลูกศร โยงข้อมูล ความคิด ไม่ สัมพันธ์กันภาพ ไม่สื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน 3 แห่ง	ขนาดเล็ก เกินไปเห็นไม่ ชัดเจนข้อมูล ไม่สัมพันธ์กัน ภาพไม่สื่อกับ คำสำคัญของ เรื่องที่อ่าน มากกว่า 3 แห่ง
เนื้อหา	ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ ของนิทานที่อ่าน ทุกประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาด 1 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาด 2 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาด 3 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาดมากกว่า 3 ประเด็น

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

18 - 20	คะแนน	อยู่ในระดับดีมาก	10 - 13	คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
14 - 17	คะแนน	อยู่ในระดับดี	0 - 9	คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การอ่านจับใจความ นิทาน เศษผ้าของคุณยาย

เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท. 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ
แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐาน ท. 1.1.2 สามารถเข้าใจ ใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง หากคำสำคัญหรือใช้แผนภาพ โครงเรื่องหรือแผนภาพความคิดเป็นเครื่องมือการพัฒนาความเข้าใจการอ่าน
รู้ตัวใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาและแสดงความรู้ ความคิดคาดคะเนเหตุการณ์เรื่องราวจากเรื่องที่อ่าน
และกำหนดแนวทางปฏิบัติ

สาระสำคัญ

การอ่านจับใจความนิทาน คือ การอ่านที่ผู้อ่านต้องจับสาระสำคัญของเนื้อเรื่อง หรือ
ข้อความที่อ่าน ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อ ตลอดจนจุดมุ่งหมาย
ของผู้แต่งได้ดีขึ้น นิทานเป็นงานเขียนประเภทหนึ่งที่ต้องอาศัยทักษะการอ่านจับใจความ เพราะ
ผู้เขียนจะสอดแทรกแนวคิด ทักษะคิดไว้ เมื่อผู้อ่านมีทักษะในการอ่านจับใจความได้ดีก็จะสามารถ
เข้าใจเรื่อง และแนวคิดของผู้เขียนได้ดียิ่งขึ้น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความสามารถสร้างแผนที่ความคิดและจับใจความนิทานเรื่องเศษผ้าของคุณยาย
ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถตอบคำถามจากเรื่องเศษผ้าของคุณยายที่อ่านได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถบอกใจความสำคัญของเรื่องเศษผ้าของคุณยายที่อ่านได้ถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์สำคัญจากเรื่องเศษผ้าของคุณยายได้ถูกต้อง
4. นักเรียนสามารถบอกแนวคิดสำคัญจากเรื่องเศษผ้าของคุณยายที่อ่านได้ถูกต้อง
5. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากนิทานเรื่องเศษผ้าของคุณยายได้ถูกต้อง

6. นักเรียนสามารถสร้างแผนที่ความคิดและเขียนสรุปใจความสำคัญจากนิทานเรื่อง เศษผ้าของคุณยายได้

สาระการเรียนรู้

1. การอ่านจับใจความสำคัญจากนิทาน โดยปฏิบัติดังนี้

- 1.1 นิทานเรื่อง เศษผ้าของคุณยาย
- 1.2 การอ่านนิทาน เรื่องเศษผ้าของคุณยาย
- 2.3 การอ่านจับใจความประกอบด้วย ตอบคำถามจากเรื่อง บอกใจความสำคัญ เรียงลำดับเหตุการณ์ บอกแนวคิดสำคัญ และบอกประโยชน์ที่ได้รับจากนิทานเรื่องเศษผ้าของคุณยายที่อ่าน

นิทานเรื่อง เศษผ้าของคุณยาย

เปิดเทอมหนูแก้วไปเที่ยวบ้านคุณตาคุณยาย คุณยายของหนูแก้วเป็นคนประหยัดทำสิ่งของต่างๆไว้ใช้เอง โดยนำเศษผ้ามาทำเป็น พรมเช็ดเท้า รองเท้า ผ้าเช็ดมือ ผ้าห่ม ผ้าปูเตียง ผ้า màn และของใช้อื่นๆ อีกหลายอย่าง คุณยายบอกหนูแก้วว่าถ้าเรารู้จักคิดที่จะนำสิ่งที่เรามีอยู่มาทำให้เกิดประโยชน์ จะช่วยให้เราประหยัดค่าใช้จ่ายได้และทำให้มีเงินไว้ใช้ยามจำเป็น คุณยายสอนให้หนูแก้วทำพรมเช็ดเท้า และผ้าเช็ดมือ หนูแก้วนั่งทำพรมเช็ดเท้า และผ้าเช็ดมือจนสำเร็จ คุณยายชมหนูแก้วว่าเป็นเด็กดี ขยันและมีความตั้งใจในการทำงาน คุณยายบอกหนูแก้วว่าถ้าหนูแก้วรู้จักนำสิ่งของที่เหลือใช้มาดัดแปลงคิดประดิษฐ์เป็นสิ่งต่างๆ จะช่วยให้เราประหยัด

กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 1.1 แจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ
- 1.2 ครูเขียนชื่อนิทานเรื่องเศษผ้าของคุณยายและแสดงรูปภาพเกี่ยวกับนิทานให้นักเรียนช่วยกัน ทายเหตุการณ์ในเรื่อง

2. ขั้นสอน

- 2.1 ครูแจกนิทาน ให้นักเรียนสำรวจคำยาก แล้วให้นักเรียนฝึกอ่านและหาความหมายของคำเหล่านั้น
- 2.2 นักเรียนอ่านนิทานเรื่องเศษผ้าของคุณยายและทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ครูกระตุ้นด้วยคำถาม

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนร่วมกันเพื่อเลือกรูปแบบแผนที่ความคิดจากสองรูปแบบคือ รูปแบบขั้นบันได และแผนที่ความคิดตามแนวคิด ของโทนี่ บูซาน

2.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างแผนที่ความคิดลงในใบงานที่ 1 ครูกระตุ้นโดยใช้คำถามเพื่อให้ให้นักเรียนหาคำตอบจากเนื้อเรื่อง เช่น ตัวละครมีใครบ้าง ทำอะไร สถานที่ เหตุการณ์ในเรื่องเศษผ้าของคุณยายเป็นอย่างไร ใจความสำคัญของเรื่องเศษผ้าของคุณยายมีอย่างไร

2.5 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ ความคิด จากการอ่านนิทานเรื่องเศษผ้าของคุณยายไปใช้ประโยชน์โดยครูกระตุ้นด้วยคำถาม

2.6 นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญที่ได้จากการสร้างแผนที่ความคิดลงในใบงานที่ 2

2.7 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานการสร้างแผนที่ความคิดและเขียนสรุปความ
3) ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อเรื่องและวิธีการอ่านโดยใช้แผนที่ความคิด ครูตรวจสอบผลการเรียนรู้ด้วยคำถาม

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 นิทานเรื่อง เศษผ้าของคุณยาย
2. ภาพตัวละครจากนิทาน และเหตุการณ์จากนิทานเรื่องเศษผ้าของคุณยาย
3. ใบงานที่ 1 สร้างแผนที่ความคิด
4. ใบงานที่ 2 การเขียนสรุปใจความสำคัญ

กระบวนการวัดผลและประเมินผล

วิธีการ

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียน
  - 1.1 การอ่าน/เล่าเรื่อง/การตอบคำถามจากเรื่องเศษผ้าของคุณยาย
  - 1.2 ความสนใจในการเรียน
  - 1.3 สังเกตพฤติกรรมการเล่าเรื่อง
  - 1.4 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
2. ตรวจผลงาน
  - 2.1 แผนที่ความคิดสรุปใจความสำคัญจากนิทานเรื่องเศษผ้าของคุณยาย
  - 2.2 การเขียนสรุปใจความสำคัญ

3. เครื่องมือการวัดผลและการประเมินผล
  - 3.1 แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน
  - 3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมร่วมกิจกรรม
  - 3.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
  - 3.2 แบบประเมินผลงานแผนที่ความคิด
  - 3.3 แบบประเมินผลงานการเขียนสรุปใจความสำคัญ
4. เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล
ใช้เกณฑ์การผ่านการเขียนแผนที่ความคิดร้อยละ 70 ขึ้นไป

บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

4. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก
(.....)

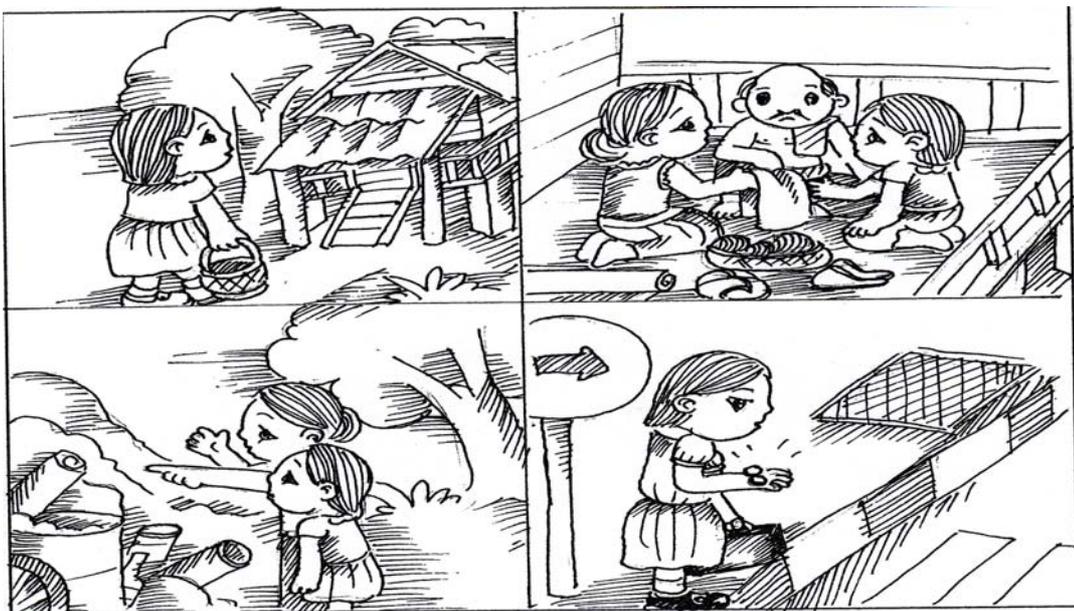
ใบความรู้ที่ 1

นิทานเรื่อง เศษผ้าของคุณยาย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านนิทานเรื่อง เศษผ้าของคุณยาย

นิทานเรื่อง เศษผ้าของคุณยาย

เปิดทอหมวกแก้วไปเที่ยวบ้านคุณตาคุณยาย คุณยายของหนูแก้วเป็นคนประหยัด
ทำสิ่งของต่างๆไว้ใช้เอง โดยนำเศษผ้ามาทำเป็น พรมเช็ดเท้า รองเท้า ผ้าเช็ดมือ ผ้าห่ม
ผ้าปูเตียง ผ้า màn และของใช้อื่นๆ อีกหลายอย่าง คุณยายบอกหนูแก้วว่าถ้าเรารู้จักคิดที่จะ
นำสิ่งที่มีอยู่มาทำให้เกิดประโยชน์ จะช่วยให้เราประหยัดค่าใช้จ่ายได้และทำให้มีเงิน
ไว้ใช้จ่ายจำเป็น คุณยายสอนให้หนูแก้วทำพรมเช็ดเท้า และผ้าเช็ดมือ หนูแก้วนั่งทำ
พรมเช็ดเท้า และผ้าเช็ดมือจนสำเร็จ คุณยายชมหนูแก้วว่าเป็นเด็กดี ขยันและมีความตั้งใจ
ในการทำงาน คุณยายบอกหนูแก้วว่าถ้าหนูแก้วรู้จักนำสิ่งของที่เหลือใช้มาดัดแปลงคิด
ประดิษฐ์เป็นสิ่งต่างๆ จะช่วย ให้เราประหยัด

ใบงานที่ 1

ใบงานที่ 1

เรื่อง สร้างแผนที่ความคิด

กลุ่มที่.....ชื่อกลุ่ม.....

ชื่อสมาชิก 1.....2.....
3.....4.....
5.....6.....

คำชี้แจง จงสร้างแผนที่ความคิดจากนิทานเรื่อง เศษผ้าของคุณยาย

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการ สังเกต	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4	3	2	1
ความสามารถใน การตอบคำถาม	ตอบคำถามจาก เรื่องที้อ่านถูกทุก คำถาม	ตอบคำถามจาก เรื่องที้อ่านผิด 2 ข้อ	ตอบคำถามจาก เรื่องที้อ่าน ผิด 3 ข้อ	ตอบคำถามจาก เรื่องที้อ่านผิด มากกว่า 3 ข้อ
การเรียงลำดับ เนื้อเรื่อง	เรียงลำดับเนื้อ เรื่องได้ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องและ ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง	เรียงลำดับเนื้อ เรื่องได้ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องแต่ขาด ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง 1 ประเด็น	เรียงลำดับ เหตุการณ์ได้ ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องแต่ขาด ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง 2 – 3 ประเด็น	เรียงลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องไม่ต่อเนื่อง และไม่ ตามลำดับ เหตุการณ์
การเขียนสรุป เรื่อง	เขียนสรุปเรื่องได้ ถูกต้องตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องและเขียน สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ได้ครบทุก ประเด็น	เขียนสรุปเรื่องได้ ถูกต้องตามลำดับ เหตุการณ์ของ เนื้อเรื่องแต่เขียน สรุปใจความ สำคัญ ขาด 1 ประเด็น	เขียนสรุปเรื่อง ไม่เป็นไป ตามลำดับ เหตุการณ์ของ เนื้อเรื่อง เขียน สรุปใจความ สำคัญขาด 2 – 3 ประเด็น	เขียนสรุปเรื่อง วกวน ไม่ เป็นไป ตามลำดับ เหตุการณ์ของ เนื้อเรื่อง สรุป เรื่องไม่ตรง ประเด็น
การเขียนสรุป ข้อคิดจากเนื้อ เรื่องที้อ่าน	สรุปข้อคิดได้ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่องและชัดเจน	สรุปข้อคิดได้ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่องแต่ไม่ชัดเจน	สรุปข้อคิดไม่ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่อง	สรุปข้อคิด ไม่ได้

แบบประเมินผลงานการสร้างแผนที่ความคิดแบบขั้นบันได (Time ladder map)
คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการสร้าง
 แผนที่ความคิดแบบขั้นบันไดของนักเรียนตามประเด็นต่อไปนี้

เลขที่	การจับใจความสำคัญ				การจัดลำดับเนื้อเรื่อง				รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	8
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									
10.									
11.									
12.									
13.									
14.									
15.									

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 (.....)

เกณฑ์การประเมินความสามารถการสร้างแผนที่ความคิดรูปแบบขั้นบันได

องค์ประกอบที่ ประเมิน	คำอธิบายคะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
การจับใจความ สำคัญ (4 คะแนน)	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ครบทุกประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 1 ประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 2 ประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 3 ประเด็น
การจัดลำดับเนื้อ เรื่อง (4 คะแนน)	เรียงลำดับเนื้อหา ถูกต้องจากลำดับ แรกถึงลำดับ สุดท้าย	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 2 ตำแหน่ง	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 4 ตำแหน่ง	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 6 ตำแหน่ง

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

8	คะแนน	อยู่ในระดับดีมาก
7	คะแนน	อยู่ในระดับดี
6	คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
5	คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินความสามารถสร้างแผนที่ความคิดแนวคิดของโทนี่ บูซาน

ประเด็นการ สังเกต	เกณฑ์การให้คะแนน				
	5 คะแนน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
ขนาดแก่น แกน	เห็นชัดเจนทุก ส่วน เส้นต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อ ตรงจากกิ่งแก้วไม่มี มีช่องว่าง ความ ยาวเท่ากับคำหรือ ภาพ	เห็นชัดเจนทุก ส่วน เส้น ต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วไม่มี ช่องว่าง ความ ยาวเกินกับคำ หรือภาพ 1 เส้น	เห็นชัดเจน บางส่วน เส้น ต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วไม่มี ช่องว่าง ความ ยาวเกินกับคำ หรือภาพ 2 เส้น	เห็นชัดเจน บางส่วน เส้น ไม่ต่อเนื่อง เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วมีช่องว่าง ความยาวเกินคำ หรือภาพ 3 เส้น	เห็นไม่ชัดเจน เส้นไม่ ต่อเนื่อง ความยาวของ เส้นเกินคำ หรือภาพ มากกว่า 3 เส้น
สี	มากกว่า 4 สี ขึ้นไป สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันใช้สี เดียวกัน	มี 4 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันสี เดียวกัน	มี 3 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันมี 2 สี	มี 2 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันมี 3 สี	มี 1 สี สีที่ แตกจากกิ่ง แก้วเดียวกันมี มากกว่า 3 สี
การออกแบบ	ขนาดพอเหมาะ ลูกศรโยงข้อมูล ความคิดสัมพันธ์ กัน ภาพสื่อกับคำ สำคัญของเรื่องที่ อ่าน	ขนาดพอเหมาะ ลูกศรโยงข้อมูล ความคิด สัมพันธ์กัน ภาพ ไม่สื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน 1 แห่ง	ขนาด ลูกศร โยงข้อมูล ความคิดไม่ สัมพันธ์กัน ภาพไม่สื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน 2 แห่ง	ขนาด ลูกศร โยงข้อมูล ความคิด ไม่ สัมพันธ์กันภาพ ไม่สื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน 3 แห่ง	ขนาดเล็ก เกินไปเห็นไม่ ชัดเจนข้อมูล ไม่สัมพันธ์กัน ภาพไม่สื่อกับ คำสำคัญของ เรื่องที่อ่าน มากกว่า 3 แห่ง
เนื้อหา	ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ ของนิทานที่อ่าน ทุกประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาด 1 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาด 2 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาด 3 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาดมากกว่า 3 ประเด็น

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

18 - 20	คะแนน	อยู่ในระดับดีมาก	10 - 13	คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
14 - 17	คะแนน	อยู่ในระดับดี	0 - 9	คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การอ่านจับใจความ นิทานเรื่อง ความโลภของแม่สิงโต

เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท. 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐาน ท. 1.1.2 สามารถเข้าใจ ใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง หากคำสำคัญหรือใช้แผนภาพ โครงเรื่องหรือแผนภาพความคิดเป็นเครื่องมือการพัฒนาความเข้าใจการอ่าน รู้จักใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาและแสดงความรู้ ความคิดคาดคะเนเหตุการณ์เรื่องราวจากเรื่องที่อ่าน และกำหนดแนวทางปฏิบัติ

สาระสำคัญ

การอ่านจับใจความนิทาน คือ การอ่านที่ผู้อ่านต้องจับสาระสำคัญของเนื้อเรื่อง หรือ ข้อความที่อ่าน ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อ ตลอดจนจุดมุ่งหมาย ของผู้แต่งได้ดีขึ้น นิทานเป็นงานเขียนประเภทหนึ่งที่ต้องอาศัยทักษะการอ่านจับใจความ เพราะ ผู้เขียนจะสอดแทรกแนวคิด ทักษะคิดไว้ เมื่อผู้อ่านมีทักษะในการอ่านจับใจความได้ดีก็จะสามารถ เข้าใจเรื่อง และแนวคิดของผู้เขียนได้ดียิ่งขึ้น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดและการอ่านจับใจความนิทานเรื่อง ความโลภของแม่สิงโต

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถตอบคำถามจากนิทาน เรื่อง ความโลภของแม่สิงโตได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถบอกใจความสำคัญของนิทานเรื่อง ความโลภของแม่สิงโตที่อ่านได้ ถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์สำคัญจากนิทานเรื่อง ความโลภของแม่สิงโต ได้ถูกต้อง

4. นักเรียนสามารถบอกแนวคิดสำคัญจากเรื่องความโลภของแม่สิงโตที่อ่านได้ถูกต้อง
5. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากนิทานเรื่องความโลภของแม่สิงโตได้ถูกต้อง
6. นักเรียนสามารถสร้างแผนที่ความคิดและเขียนสรุปใจความสำคัญจากนิทานเรื่องความโลภของแม่สิงโตได้ถูกต้อง

สาระการเรียนรู้

การอ่านจับใจความ การตอบคำถามจากนิทาน การหาใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง การเรียงลำดับเหตุการณ์และเขียนสรุปใจความสำคัญจากนิทานเรื่อง ความโลภของแม่สิงโต

นิทานเรื่อง ความโลภของแม่สิงโต

เช้าวันหนึ่ง แม่สิงโตพาลูกออกไปสอนล่าเหยื่อ เจอกระต่ายป่าฝูงหนึ่ง แม่สิงโตสอนให้ลูกสิงโตจับกระต่ายแต่ลูกจับไม่ได้เพราะยังไม่ชำนาญ แม่สิงโตจึงพาไปจับสัตว์อย่างอื่น ขณะที่เดินไปก็พบไก่อ่าสองตัว ลูกสิงโตจับไก่อ่ามาได้ตัวหนึ่ง แม่สิงโตเห็นแก่งจึงบอกลูกสิงโตว่ากินแก่งดีกว่าเนื้อเยอะดี ลูกสิงโตจึงวางไก่อ่า แม่สิงโตไปจับแก่งแต่จับแก่งไม่ได้ ก็เลยบอกลูกว่ากลับไปกินเนื้อไก่อ่าดีกว่าอร่อยกว่าเยอะ แต่เมื่อทั้งสองกลับไปก็ไม่พบไก่อ่าแล้ว ลูกสิงโตจึงพูดกับแม่สิงโตว่า เรากินไก่อ่าเมื่อครั้งนี้นี้คงจะดีแล้ว เราโลภมากลาภจึงหายไปหรือเปล่าจ๊ะแม่ แม่สิงโตไม่ตอบเพียงแต่เดินนำหน้าลูกสิงโตไปอย่างเงียบ ๆ

กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1.1 แจกผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

1.2 ครูเขียนชื่อนิทานเรื่องความโลภของแม่สิงโตและแสดงรูปภาพเกี่ยวกับนิทานให้นักเรียนช่วยกัน ทายเหตุการณ์ในเรื่อง

นักเรียนช่วยกัน ทายเหตุการณ์ในเรื่อง

2. ขั้นสอน

2.1 ครูแจกนิทาน ให้นักเรียนสำรวจคำยาก แล้วให้นักเรียนฝึกอ่านและหาความหมายของคำเหล่านั้น

2.2 นักเรียนอ่านนิทานและทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ครูกระตุ้นด้วยคำถาม นักเรียนแต่ละกลุ่มแข่งขันเรียงแถบประโยคลำดับเหตุการณ์จากนิทาน เรื่องความโลภของแม่สิงโต ลงในใบงานที่ 1

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนร่วมกันเพื่อเลือกรูปแบบแผนที่ความคิดจากสองรูปแบบคือ รูปแบบขั้นบันได และแผนที่ความคิดตามแนวคิดของโทนี่ บูซาน

2.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างแผนที่ความคิดลงในใบงานที่ 2 ครูกระตุ้นโดยใช้คำถามเพื่อให้ให้นักเรียนหาคำตอบจากเนื้อเรื่อง เช่น ใคร ทำอะไร สถานที่ เหตุการณ์ ใจความสำคัญของเรื่องมีอย่างไร

2.5 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ ความคิด จากการอ่านเนื้อเรื่องไปใช้ประโยชน์โดยครูกระตุ้นด้วยคำถาม

2.6 นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญที่ได้จากการสร้างแผนที่ความคิดลงในใบงานที่ 3

2.7 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานการสร้างแผนที่ความคิดและเขียนสรุปความ
3) ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อเรื่องและวิธีการอ่านโดยใช้แผนที่ความคิด ครูตรวจสอบผลการเรียนรู้ด้วยคำถาม

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 นิทาน เรื่อง ความโลภของแม่สิงโต
2. ภาพตัวละครและภาพเหตุการณ์จากนิทานเรื่อง ความโลภของแม่สิงโต
3. ใบงานที่ 1 แบบฝึกหัดเรียงลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง
4. ใบงานที่ 2 การสร้างแผนที่ความคิด
5. ใบงานที่ 3 การเขียนสรุปใจความสำคัญ

กระบวนการวัดผลและประเมินผล

วิธีการ

1. สังเกตพฤติกรรม
  - 1.1 การอ่าน/เล่าเรื่อง/การตอบคำถามจากเรื่องความโลภของแม่สิงโต
  - 1.2 ความสนใจในการเรียน
  - 1.3 การแสดงความคิดเห็น
2. ตรวจผลงาน
  - 2.1 แผนที่ความคิดสรุปใจความสำคัญจากนิทานเรื่อง ความโลภของแม่สิงโต
  - 2.2 เขียนสรุปใจความสำคัญ

3. เครื่องมือการวัดผลและการประเมินผล
  - 3.1 แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน
  - 3.2 แบบประเมินผลงานแผนที่ความคิด
  - 3.3 แบบประเมินการเขียนสรุปใจความสำคัญ
4. เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล
  - 4.1 เกณฑ์การผ่านผลงานการสร้างแผนที่ความคิดร้อยละ 70

บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก
(.....)

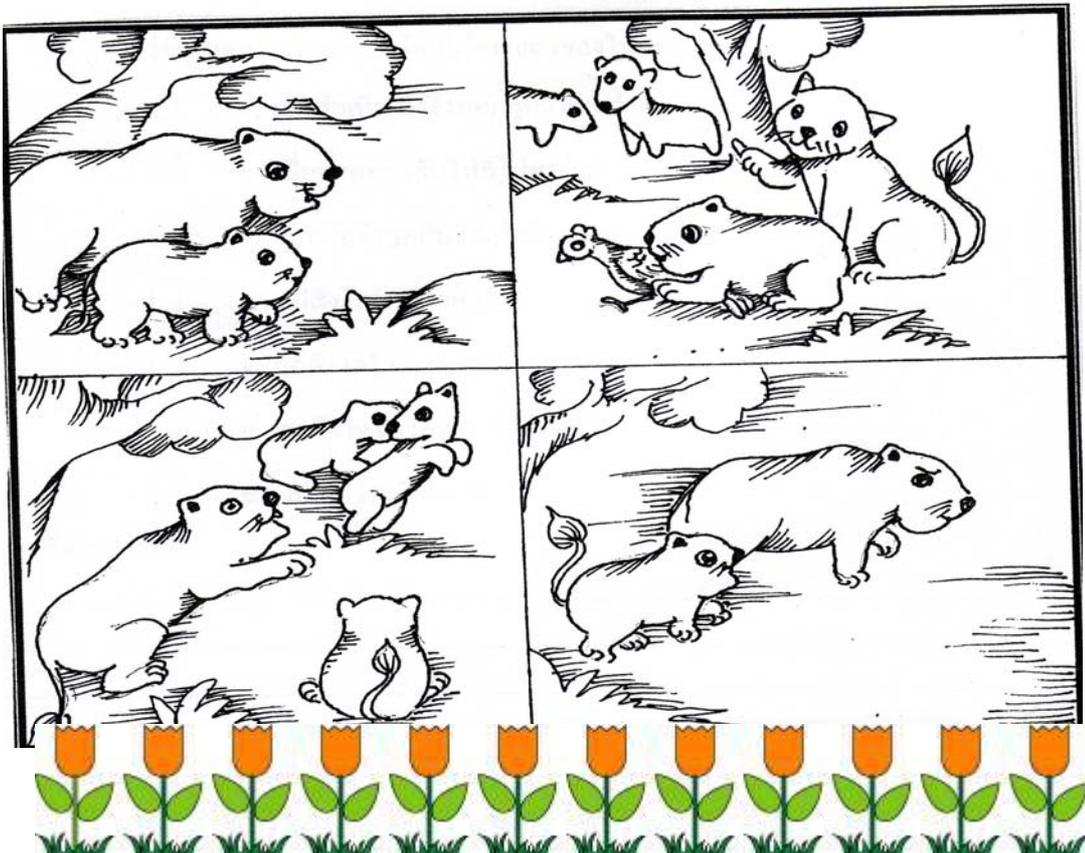
ใบงานความรู้ที่ 1

เรื่อง ความโลภของแม่สิงโต

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านนิทานเรื่อง ความโลภของแม่สิงโต

นิทานเรื่อง ความโลภของแม่สิงโต

เช้าวันหนึ่ง แม่สิงโตพาลูกออกไปสอนล่าเหยื่อ เจอกระท่ายป่าฝูงหนึ่ง แม่สิงโตสอนให้ ลูกสิงโตจับกระท่ายแต่ลูกจับไม่ได้เพราะยังไม่ชำนาญ แม่สิงโตจึงพาลูกไปจับสัตว์อย่างอื่น ขณะที่เดินไปก็พบไก่อ่ป่าสองตัว ลูกสิงโตจับไก่อ่ป่ามาได้ตัวหนึ่ง แม่สิงโตเห็นแก่งจึงบอกลูกสิงโต ว่ากินแก่งดีกว่าเนื้อเหยื่อดี ลูกสิงโตจึงวางไก่อ่ป่า แม่สิงโตไปจับแก่งแต่จับแก่งไม่ได้ ก็เลยบอกลูกว่า กลับไปกินเนื้อไก่อ่ป่าดีกว่าอร่อยกว่าเหยื่อ แต่เมื่อทั้งสองกลับไปก็ไม่พบไก่อ่ป่าแล้ว ลูกสิงโตจึงพูด กับแม่สิงโตว่า เรากินไก่อ่ป่าเมื่อครูนี้อีกคงจะดีแล้ว เราโลภมากลากจึงหายไปหรือเปล่าจ๊ะแม่ แม่ สิงโตไม่ตอบเพียงแต่เดินนำหน้าลูกสิงโตไปอย่างเงียบ ๆ

ใบงานที่ 1

แบบฝึกหัดการเรียงลำดับเหตุการณ์

กิจกรรม	อ่านนิทานเรื่อง ความโลภของแม่สิงโตแล้วจับใจความสำคัญของเรื่อง
ผลการเรียนรู้	เข้าใจเนื้อเรื่องของนิทานและจับใจความสำคัญของเรื่องได้
จุดประสงค์กิจกรรม	เรียงลำดับเหตุการณ์และสรุปใจความสำคัญของเรื่องได้
ภาระงาน	อ่านนิทานจากใบความรู้ที่ 1 แล้วเรียงลำดับเหตุการณ์และสรุปใจความสำคัญของเรื่อง

1. ตอบคำถามต่อไปนี้

1.1 แม่สิงโตพาลูกไปทำอะไร

ตอบ.....

1.2 ทำไมลูกสิงโตจึงจับไม่ได้

ตอบ.....

1.3 ลูกสิงโตจับสัตว์อะไรได้

ตอบ.....

1.4 ทำไมสิงโตไม่ได้กินเหยื่อ

ตอบ.....

2. เรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่องโดยใส่หมายเลขลงในช่อง

ก. ลูกสิงโตจับไก่ป่าได้ตัวหนึ่ง

ข. เราโลกมากลาจึงหายไปหรือเปล่าจ๊ะแม่

ค. แม่สิงโตสอนให้ลูกสิงโตจับกระต่ายแต่ลูกจับไม่ได้

ง. แม่สิงโตพาลูกออกไปสอนล่าเหยื่อ

จ. แม่สิงโตเห็นแก๊งจึงบอกลูกสิงโตว่ากินแก๊งดีกว่าเนื้อเยอะดี

ฉ. แม่สิงโตจึงพาลูกไปจับสัตว์อย่างอื่น

3. สรุปใจความสำคัญ

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 2

เรื่อง สร้างแผนที่ความคิด

กลุ่มที่.....ชื่อกลุ่ม.....

ชื่อสมาชิก 1.....2.....
 3.....4.....
 5.....6.....

คำชี้แจง จงสร้างแผนที่ความคิดจากนิทานเรื่อง ความโลภของแม่สิงโต

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการ สังเกต	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4	3	2	1
ความสามารถใน การตอบคำถาม	ตอบคำถามจาก เรื่องทีอ่านถูกทุก คำถาม	ตอบคำถามจาก เรื่องทีอ่านผิด 2 ข้อ	ตอบคำถามจาก เรื่องทีอ่าน ผิด 3 ข้อ	ตอบคำถามจาก เรื่องทีอ่านผิด มากกว่า 3 ข้อ
การเรียงลำดับ เนื้อเรื่อง	เรียงลำดับเนื้อ เรื่องได้ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องและ ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง	เรียงลำดับเนื้อ เรื่องได้ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องแต่ขาด ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง 1 ประเด็น	เรียงลำดับ เหตุการณ์ได้ ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องแต่ขาด ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง 2 – 3 ประเด็น	เรียงลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องไม่ต่อเนื่อง และไม่ ตามลำดับ เหตุการณ์
การเขียนสรุป เรื่อง	เขียนสรุปเรื่องได้ ถูกต้องตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องและเขียน สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ได้ครบทุก ประเด็น	เขียนสรุปเรื่องได้ ถูกต้องตามลำดับ เหตุการณ์ของ เนื้อเรื่องแต่เขียน สรุปใจความ สำคัญ ขาด 1 ประเด็น	เขียนสรุปเรื่อง ไม่เป็นไป ตามลำดับ เหตุการณ์ของ เนื้อเรื่อง เขียน สรุปใจความ สำคัญขาด 2 – 3 ประเด็น	เขียนสรุปเรื่อง วกวน ไม่ เป็นไป ตามลำดับ เหตุการณ์ของ เนื้อเรื่อง สรุป เรื่องไม่ตรง ประเด็น
การเขียนสรุป ข้อคิดจากเนื้อ เรื่องทีอ่าน	สรุปข้อคิดได้ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่องและชัดเจน	สรุปข้อคิดได้ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่องแต่ไม่ชัดเจน	สรุปข้อคิดไม่ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่อง	สรุปข้อคิด ไม่ได้

แบบประเมินผลงานการสร้างแผนที่ความคิดแบบขั้นบันได (Time ladder map)
คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการสร้าง
 แผนที่ความคิดแบบขั้นบันไดของนักเรียนตามประเด็นต่อไปนี้

เลขที่	การจับใจความสำคัญ				การจัดลำดับความ				รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	8
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									
10.									
11.									
12.									
13.									
14.									
15.									

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 (.....)

เกณฑ์การประเมินความสามารถการสร้างแผนที่ความคิดรูปแบบขั้นบันได

องค์ประกอบที่ ประเมิน	คำอธิบายคะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
การจับใจความ สำคัญ (4 คะแนน)	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ครบทุกประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 1 ประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 2 ประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 3 ประเด็น
การลำดับความ (4 คะแนน)	เรียงลำดับเนื้อหา ถูกต้องจากลำดับ แรกถึงลำดับ สุดท้าย	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 2 ตำแหน่ง	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 4 ตำแหน่ง	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 6 ตำแหน่ง

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

8	คะแนน	อยู่ในระดับดีมาก
7	คะแนน	อยู่ในระดับดี
6	คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
5	คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินความสามารถสร้างแผนที่ความคิดแนวคิดของโทนี่ บูชาน

ประเด็นการ สังเกต	เกณฑ์การให้คะแนน				
	5 คะแนน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
ขนาดแก่น แกน	เห็นชัดเจนทุก ส่วน เส้นต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อ ตรงจากกิ่งแก้วไม่ มีช่องว่าง ความ ยาวเท่ากับคำหรือ ภาพ	เห็นชัดเจนทุก ส่วน เส้น ต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วไม่มี ช่องว่าง ความ ยาวเกินกับคำ หรือภาพ 1 เส้น	เห็นชัดเจน บางส่วน เส้น ต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วไม่มี ช่องว่าง ความ ยาวเกินกับคำ หรือภาพ 2 เส้น	เห็นชัดเจน บางส่วน เส้น ไม่ต่อเนื่อง เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วมีช่องว่าง ความยาวเกินคำ หรือภาพ 3 เส้น	เห็นไม่ชัดเจน เส้นไม่ ต่อเนื่อง ความยาวของ เส้นเกินคำ หรือภาพ มากกว่า 3 เส้น
สี	มากกว่า 4 สี ขึ้นไป สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันใช้สี เดียวกัน	มี 4 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันสี เดียวกัน	มี 3 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันมี 2 สี	มี 2 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันมี 3 สี	มี 1 สี สีที่ แตกจากกิ่ง แก้วเดียวกันมี มากกว่า 3 สี
การออกแบบ	ขนาดพอเหมาะ ลูกศรโยงข้อมูล ความคิดสัมพันธ์ กัน ภาพสื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน	ขนาดพอเหมาะ ลูกศรโยงข้อมูล ความคิด สัมพันธ์กัน ภาพ ไม่สื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน 1 แห่ง	ขนาด ลูกศร โยงข้อมูล ความคิดไม่ สัมพันธ์กัน ภาพไม่สื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน 2 แห่ง	ขนาด ลูกศร โยงข้อมูล ความคิด ไม่ สัมพันธ์กันภาพ ไม่สื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน 3 แห่ง	ขนาดเล็ก เกินไปเห็นไม่ ชัดเจนข้อมูล ไม่สัมพันธ์กัน ภาพไม่สื่อกับ คำสำคัญของ เรื่อง ที่อ่าน มากกว่า 3 แห่ง
เนื้อหา	ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ ของนิทานที่อ่าน ทุกประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง ที่อ่าน ขาด 1 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง ที่อ่าน ขาด 2 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง ที่อ่าน ขาด 3 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง ที่อ่าน ขาดมากกว่า 3 ประเด็น

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

18 - 20 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก 10 - 13 คะแนน อยู่ในระดับพอใช้

14 - 17 คะแนน อยู่ในระดับดี 0 - 9 คะแนน อยู่ในระดับต้อง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การอ่านจับใจความ นิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในไร่ส้ม

เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท. 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐาน ท. 1.1.2 สามารถเข้าใจ ใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง หากคำสำคัญหรือใช้แผนภาพ โครงเรื่องหรือแผนภาพความคิดเป็นเครื่องมือการพัฒนาความเข้าใจการอ่าน รู้จักใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาและแสดงความรู้ ความคิดคาดคะเนเหตุการณ์เรื่องราวจากเรื่องที่อ่าน และกำหนดแนวทางปฏิบัติ

สาระสำคัญ

การอ่านจับใจความ คือการอ่านที่ผู้อ่านต้องจับสาระสำคัญของเนื้อเรื่อง หรือ ข้อความที่อ่าน ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อ ตลอดจนวัตถุประสงค์ของผู้แต่ง ได้ดีขึ้น นิทานเป็นงานเขียนประเภทหนึ่งที่ต้องมีทักษะในการอ่านจับใจความเพราะผู้เขียนจะสอดแทรกแนวคิด คุณธรรม ทักษะคติ และสาระประโยชน์ไว้ เมื่อผู้อ่านมีทักษะในการอ่านจับใจความได้ดีก็จะสามารถเข้าใจ เรื่อง และวัตถุประสงค์ของผู้เขียนได้ดียิ่งขึ้น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความสามารถสร้างแผนที่ความคิดและจับใจความสำคัญนิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในไร่ส้ม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอ่านนิทานเรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้มแล้วตอบคำถามได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์สำคัญจากนิทานเรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้มได้ถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถบอกใจความสำคัญของนิทานเรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้มที่อ่านได้ถูกต้อง
4. นักเรียนสามารถบอกแนวคิดนิทานเรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้มได้ถูกต้อง

5. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากนิทานเรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้มได้ถูกต้อง
6. นักเรียนสามารถสร้างแผนที่ความคิดและเขียนสรุปใจความสำคัญนิทานเรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้มได้ถูกต้อง

สาระการเรียนรู้

การอ่านจับใจความ การตอบคำถาม การเรียงลำดับเหตุการณ์ การหาใจความสำคัญ การสร้างแผนที่ความคิดและการเขียนสรุปใจความสำคัญจากนิทานเรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้ม

นิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในไร่ส้ม

ที่ไร่ส้มแห่งหนึ่ง มีแม่ผู้สูงอายุกับลูกสาวจอมขี้เกียจ 3 คนอาศัยอยู่ ต่อมาแม่ล้มป่วยลง และก่อนที่จะสิ้นลมหายใจ ได้เรียกลูกสาวทั้ง 3 คนมาสั่งเสียว่า อย่าขายที่ดิน เพราะแม่ได้ซ่อนชุมทรัพย์มหาศาลเอาไว้ ให้ขุดดินพรวนดิน ขุดหาให้ทั่วทุกตารางนิ้วของไร่ เมื่อแม่ได้สิ้นใจตายลงไปแล้ว ลูกสาวทั้ง 3 สามคนก็ลงมือขุดดินและตั้งหน้าตั้งตาไถคราดพรวนดิน พวกเขาก็ไม่พบแม้แต่เศษเงินอย่างที่แม่ได้บอกไว้ หนึ่งปีผ่านไปไร่ส้มที่พวกเขาตั้งหน้าตั้งตาขุดพรวนดินเพื่อหาชุมทรัพย์นั้นกลับเกิดผล ออกดอกออกผลออกมา และเมื่อเป็นเช่นนั้นลูกสาวทั้งสามจึงหันมาช่วยกันนำผลส้มเหล่านั้นออกขาย และพวกเขารู้ว่าชุมทรัพย์ที่แม่พูดถึงนั้น หมายถึงการทำงานหนัก ขยันขันแข็ง เอาหยาดเหงื่อแรงงานเข้าแลกในที่ดินที่แม่ของพวกเขาได้ทิ้งไว้ให้นั่นเอง

กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1.1 แจกผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

1.2 ครูเขียนชื่อนิทานเรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้มและแสดงรูปภาพเกี่ยวกับนิทานให้นักเรียนช่วยกัน ทายเหตุการณ์ในเรื่อง

2. ขั้นสอน

2.1 ครูแจกนิทานเรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้มให้นักเรียนสำรวจคำยาก แล้วให้นักเรียนฝึกอ่านและหาความหมายของคำเหล่านั้น

2.2 นักเรียนอ่านนิทานเรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้มและทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ครูกระตุ้นด้วยคำถาม นักเรียนแต่ละกลุ่มแข่งขันเรียงแถบประโยคลำดับเหตุการณ์จากนิทานเรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้ม ลงในใบงานที่ 1

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนร่วมกันเพื่อเลือกรูปแบบแผนที่ความคิดจากสองรูปแบบคือ รูปแบบขั้นบันได และแผนที่ความคิดตามแนวคิด ของโทนี่ บูซาน

2.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างแผนที่ความคิดลงในใบงานที่ 2 ครูกระตุ้นโดยใช้คำถามเพื่อให้ให้นักเรียนหาคำตอบจากเนื้อเรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้ม เช่น ตัวละครมีใครบ้าง ทำอะไร สถานที่ เหตุการณ์ของเรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้มเป็นอย่างไร ใจความสำคัญของเรื่องมีอย่างไร

2.5 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ ความคิด จากการอ่านนิทานเรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้มไปใช้ประโยชน์โดยครูกระตุ้นด้วยคำถาม

2.6 นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญที่ได้จากการสร้างแผนที่ความคิดจากนิทานเรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้ม ลงในใบงานที่ 3

2.7 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานการสร้างแผนที่ความคิดและเขียนสรุปความจากนิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในไร่ส้ม

3) ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อเรื่องและวิธีการอ่าน โดยใช้แผนที่ความคิด ครูตรวจสอบผลการเรียนรู้ด้วยคำถาม

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 นิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในไร่ส้ม
2. ภาพเหตุการณ์จากนิทาน เรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้ม
3. ใบงานที่ 1 แถบประโยคเรียงตามลำดับเหตุการณ์
4. ใบงานที่ 2 สร้างแผนที่ความคิด
5. ใบงานที่ 3 การเขียนสรุปใจความสำคัญ

กระบวนการวัดผลและประเมินผล

วิธีการ

1. สังเกตพฤติกรรม
  - 1.1 การอ่าน/เล่าเรื่อง/การตอบคำถามจากเรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้ม
  - 1.2 ความสนใจในการเรียน
  - 1.3 การเรียงตามลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง
  - 1.4 การทำงานกลุ่ม
2. ตรวจผลงาน
  - 2.1 แผนที่ความคิดสรุปใจความสำคัญจากนิทานเรื่องชุมทรัพย์ในไร่ส้ม
  - 2.2 การเขียนสรุปใจความสำคัญจากแผนที่ความคิด

3. เครื่องมือการวัดผลและการประเมินผล
  - 3.1 แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน
  - 3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมร่วมกิจกรรม
  - 3.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
  - 3.4 แบบประเมินผลงานแผนที่ความคิด
  - 3.5 แบบประเมินผลงานการเขียนสรุปใจความสำคัญ
4. เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล
  - เกณฑ์การผ่านผลงานการสร้างแผนที่ความคิดร้อยละ 70

บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. แนวทางการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก
(.....)

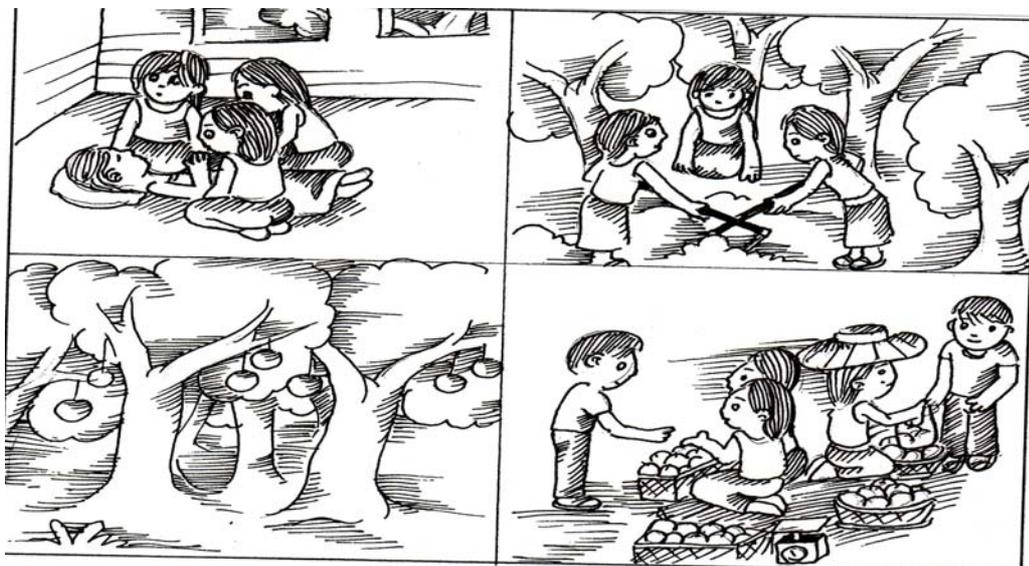
ใบความรู้ที่ 1

นิทานเรื่อง ขุมทรัพย์ในไร่ส้ม

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านนิทานเรื่อง ขุมทรัพย์ในไร่ส้ม

นิทานเรื่อง ขุมทรัพย์ในไร่ส้ม

ที่ไร่ส้มแห่งหนึ่ง มีแม่ผู้สูงอายุกับลูกสาวจอมขี้เกียจ 3 คนอาศัยอยู่ ต่อมาแม่ ล้มป่วยลงและก่อนที่จะสิ้นลมหายใจ ได้เรียกลูกสาวทั้ง 3 มาสั่งเสียว่า อย่าขายที่ดิน เพราะแม่ได้ซ่อนขุมทรัพย์มหาศาลเอาไว้ ให้ขุดดินพรวนดิน ขุดหาให้ทั่วทุกตารางนิ้วของไร่ เมื่อแม่ได้สิ้นใจตายลงไปแล้ว ลูกสาวทั้ง 3 สามก็ ลงมือขุดดินและตั้งหน้าตั้งตาไถกราดพรวนดิน พวกเขาก็ไม่พบแม้แต่เศษเงิน อย่างที่แม่ได้บอกไว้ หนึ่งปีผ่านไปไร่ส้มที่พวกเขาตั้งหน้าตั้งตาขุดพรวนดิน เพื่อหาขุมทรัพย์นั้นกลับเกิดผล ออกดอกออกผลออกมา และเมื่อเป็นเช่นนั้น ลูกสาวทั้งสามจึงหันมาช่วยกันนำผลส้มเหล่านั้นออกขาย และพวกเขารู้ว่า ขุมทรัพย์ที่แม่พูดถึงนั้น หมายถึงการทำงานหนัก ขยันขันแข็ง เอาหยาตเหงื่อ แรงงานเข้าแลกในที่ดินที่แม่ของพวกเขาได้ทิ้งไว้ให้นั่นเอง

ใบงานที่ 1
ใบงานเรื่อง การเรียงแถบประโยคเหตุการณ์

คำชี้แจง ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันเรียงแถบประโยคลำดับเหตุการณ์จากนิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในไร่ส้ม
ให้ถูกต้อง

1. ลูกสาวทั้งสามจึงหันมาช่วยกันนำผลส้มเหล่านั้นออกขาย

2. พวกเขารู้ว่าชุมทรัพย์ที่แม่พูดถึงนั้น หมายถึงการทำงาน
หนัก ขยันขันแข็ง

3. เมื่อแม่ได้สิ้นใจตายลงไปแล้ว

4. ที่ไร่ส้มแห่งหนึ่ง มีแม่ผู้สูงอายุกับลูกสาวจอมขี้เกียจ
3 คน อาศัยอยู่

5. ต่อมาแม่ล้มป่วยลงและก่อนที่จะสิ้นลมหายใจ
ได้เรียกลูกสาวทั้ง 3 มาสั่ง เสียว่า อย่าขายที่ดิน

6. ลูกสาวทั้ง 3 สามก็ลงมือขุดดินและตั้งหน้าตั้งตาไถคราด
พรวนดิน พวกเขาก็ไม่พบแม้แต่เศษเงินอย่างที่แม่ได้บอกไว้

ใบงานที่ 2

เรื่อง สร้างแผนที่ความคิด

กลุ่มที่.....ชื่อกลุ่ม.....

ชื่อสมาชิก 1.....2.....
 3.....4.....
 5.....6.....

คำชี้แจง จงสร้างแผนที่ความคิดจากนิทานเรื่อง ชุมทรัพย์ในไร่ส้ม

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการ สังเกต	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4	3	2	1
ความสามารถใน การตอบคำถาม	ตอบคำถามจาก เรื่องทีอ่านถูกทุก คำถาม	ตอบคำถามจาก เรื่องทีอ่านผิด 2 ข้อ	ตอบคำถามจาก เรื่องทีอ่าน ผิด 3 ข้อ	ตอบคำถามจาก เรื่องทีอ่านผิด มากกว่า 3 ข้อ
การเรียงลำดับ เนื้อเรื่อง	เรียงลำดับเนื้อ เรื่องได้ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องและ ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง	เรียงลำดับเนื้อ เรื่องได้ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องแต่ขาด ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง 1 ประเด็น	เรียงลำดับ เหตุการณ์ได้ ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องแต่ขาด ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง 2 – 3 ประเด็น	เรียงลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องไม่ต่อเนื่อง และไม่ ตามลำดับ เหตุการณ์
การเขียนสรุป เรื่อง	เขียนสรุปเรื่องได้ ถูกต้องตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องและเขียน สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ได้ครบทุก ประเด็น	เขียนสรุปเรื่องได้ ถูกต้องตามลำดับ เหตุการณ์ของ เนื้อเรื่องแต่เขียน สรุปใจความ สำคัญ ขาด 1 ประเด็น	เขียนสรุปเรื่อง ไม่เป็นไป ตามลำดับ เหตุการณ์ของ เนื้อเรื่อง เขียน สรุปใจความ สำคัญขาด 2 – 3 ประเด็น	เขียนสรุปเรื่อง วกวน ไม่ เป็นไป ตามลำดับ เหตุการณ์ของ เนื้อเรื่อง สรุป เรื่องไม่ตรง ประเด็น
การเขียนสรุป ข้อคิดจากเนื้อ เรื่องทีอ่าน	สรุปข้อคิดได้ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่องและชัดเจน	สรุปข้อคิดได้ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่องแต่ไม่ชัดเจน	สรุปข้อคิดไม่ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่อง	สรุปข้อคิด ไม่ได้

เกณฑ์การประเมินความสามารถการสร้างแผนที่ความคิดรูปแบบขั้นบันได

องค์ประกอบที่ ประเมิน	คำอธิบายคะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
การจับใจความ สำคัญ (4 คะแนน)	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ครบทุกประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 1 ประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 2 ประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 3 ประเด็น
การจัดลำดับเนื้อ เรื่อง (4 คะแนน)	เรียงลำดับเนื้อหา ถูกต้องจากลำดับ แรกถึงลำดับ สุดท้าย	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 2 ตำแหน่ง	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 4 ตำแหน่ง	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 6 ตำแหน่ง

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

8	คะแนน	อยู่ในระดับดีมาก
7	คะแนน	อยู่ในระดับดี
6	คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
5	คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินความสามารถสร้างแผนที่ความคิดแนวคิดของโทนี บูชาน

ประเด็นการ สังเกต	เกณฑ์การให้คะแนน				
	5 คะแนน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
ขนาดแก่น แกน	เห็นชัดเจนทุก ส่วน เส้น ต่อเนื่อง ไม่ ขาด เส้นต่อ ตรงจากกิ่งแก้ว ไม่มีช่องว่าง ความยาวเท่ากับ คำหรือภาพ	เห็นชัดเจนทุก ส่วน เส้น ต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วไม่มี ช่องว่าง ความ ยาวเกินกับคำ หรือภาพ 1 เส้น	เห็นชัดเจน บางส่วน เส้น ต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วไม่มี ช่องว่าง ความ ยาวเกินกับคำ หรือภาพ 2 เส้น	เห็นชัดเจน บางส่วน เส้น ไม่ต่อเนื่อง เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วมี ช่องว่าง ความ ยาวเกินคำหรือ ภาพ 3 เส้น	เห็นไม่ชัดเจน เส้นไม่ต่อเนื่อง ความยาวของ เส้นเกินคำหรือ ภาพมากกว่า 3 เส้น
สี	มากกว่า 4 สี ขึ้นไป สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันใช้สี เดียวกัน	มี 4 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันสี เดียวกัน	มี 3 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันมี 2 สี	มี 2 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันมี 3 สี	มี 1 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกัน มีมากกว่า 3 สี
การออกแบบ	ขนาดพอเหมาะ ลูกศร โยงข้อมูล ความคิด สัมพันธ์กัน ภาพสื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน	ขนาดพอเหมาะ ลูกศร โยงข้อมูล ความคิด สัมพันธ์กัน ภาพไม่สื่อกับ คำสำคัญของ เรื่องที่อ่าน 1 แห่ง	ขนาด ลูกศร โยงข้อมูล ความคิดไม่ สัมพันธ์ กัน ภาพไม่สื่อกับ คำสำคัญของ เรื่องที่อ่าน 2 แห่ง	ขนาด ลูกศร โยงข้อมูล ความคิด ไม่ สัมพันธ์กันภาพ ไม่สื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน 3 แห่ง	ขนาดเล็ก เกินไปเห็นไม่ ชัดเจนข้อมูลไม่ สัมพันธ์กัน ภาพไม่สื่อกับ คำสำคัญของ เรื่องที่อ่าน มากกว่า 3 แห่ง
เนื้อหา	ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ ของนิทานที่ อ่านทุกประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาด 1 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาด 2 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาด 3 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาดมากกว่า 3 ประเด็น

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

18 - 20	คะแนน อยู่ในระดับดีมาก 10 - 13 คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
14 - 17	คะแนน อยู่ในระดับดี 0 - 9 คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

เรื่อง การอ่านจับใจความ นิทานเรื่องลูกกระต่ายขูดกตัญญู

เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท. 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐาน ท. 1.1.2 สามารถเข้าใจ ใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง หากคำสำคัญหรือใช้แผนภาพ โคร่งเรื่องหรือแผนภาพความคิดเป็นเครื่องมือการพัฒนาความเข้าใจการอ่าน รู้ตัวใช้คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาและแสดงความรู้ ความคิดคาดคะเนเหตุการณ์เรื่องราวจากเรื่องที่อ่าน และกำหนดแนวทางปฏิบัติ

สาระสำคัญ

การอ่านจับใจความ คือการอ่านที่ผู้อ่านต้องจับสาระสำคัญของเนื้อเรื่อง หรือ ข้อความที่อ่าน ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อ ตลอดจนวัตถุประสงค์ของผู้แต่ง ได้ดีขึ้น นิทานเป็นงานเขียนประเภทหนึ่งที่ต้องมีทักษะในการอ่านจับใจความเพราะผู้เขียนจะสอดแทรกแนวคิด คุณธรรม ทักษะคติ และสาระประโยชน์ไว้ เมื่อผู้อ่านมีทักษะในการอ่านจับใจความได้ดีก็จะสามารถเข้าใจ เรื่อง และวัตถุประสงค์ของผู้เขียนได้ดียิ่งขึ้น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักเรียนมีความสามารถสร้างแผนที่ความคิดและอ่านจับใจความนิทานเรื่องลูกกระต่ายขูดกตัญญู

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนอ่านนิทานเรื่องลูกกระต่ายขูดกตัญญูแล้วตอบคำถามได้ถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์สำคัญจากเรื่องลูกกระต่ายขูดกตัญญูได้
3. นักเรียนสามารถบอกใจความสำคัญของเรื่องลูกกระต่ายขูดกตัญญู ที่อ่านได้
4. นักเรียนสามารถบอกแนวคิดสำคัญของนิทานเรื่องลูกกระต่ายขูดกตัญญูได้

5. นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านนิทานเรื่องลูกกระต่ายขอดกตัญญูได้

6. นักเรียนสามารถสร้างแผนที่ความคิดสรุปใจความสำคัญจากนิทานเรื่องลูกกระต่ายขอดกตัญญูได้

สาระการเรียนรู้

การอ่านจับใจความ การตอบคำถาม การเรียงลำดับเหตุการณ์ การหาใจความสำคัญ การสร้างแผนที่ความคิดและการเขียนสรุปใจความสำคัญจากนิทานเรื่อง ลูกกระต่ายขอดกตัญญู

นิทานเรื่อง ลูกกระต่ายขอดกตัญญู

แม่กระต่ายตัวหนึ่งมีลูก 7 ตัว ตอนเช้าพาลูกไปหาอาหาร พอถึงเวลาตอนบ่ายแม่กระต่ายปวดศีรษะเป็นไข้ ลูกกระต่ายเห็นแม่ไม่สบาย ลูกกระต่ายจึงไปหาผ้ามาเช็ดตัวให้แม่ ขณะที่เดินไปที่อ่างน้ำลูกกระต่ายพลัดตกลงไปในอ่างน้ำ นางจตุสนัขเเเร ได้ยินเสียงร้องของกระต่ายก็จะจับกิน แต่ลูกกระต่ายอ้อนวอนว่าตอนนี้แม่กระต่ายไม่สบายอยู่ จะรีบไปดูแลแม่ นางจตุเห็นความกตัญญูของลูกกระต่าย จึงช่วยลูกกระต่ายขึ้นมาจากอ่างน้ำ ลูกกระต่ายกลับไปเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้แม่ฟัง ส่วนนางจตุก็เล่าเรื่องความกตัญญูของลูกกระต่ายให้ลูกของตัวเองฟังเช่นกัน

กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

1.1 แจงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

1.2 ครูเขียนชื่อนิทานเรื่องลูกกระต่ายขอดกตัญญูและแสดงรูปภาพเกี่ยวกับนิทานให้นักเรียนช่วยกัน ทายเหตุการณ์ในเรื่อง

นักเรียนช่วยกัน ทายเหตุการณ์ในเรื่อง

2. ชี้นสอน

2.1 ครูแจกนิทานเรื่องลูกกระต่ายขอดกตัญญู ให้นักเรียนสำรวจคำยาก แล้วให้นักเรียนฝึกอ่านและหาความหมายของคำเหล่านั้น

2.2 นักเรียนอ่านนิทานเรื่องลูกกระต่ายขอดกตัญญูและทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง ครูกระตุ้นด้วยคำถาม

2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนร่วมกันเพื่อเลือกรูปแบบแผนที่ความคิดจากสองรูปแบบคือ รูปแบบขั้นบันได และแผนที่ความคิดตามแนวคิดของโทนี่ บูซาน

2.4 นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างแผนที่ความคิดลงในใบงานที่ 1 ครูกระตุ้นโดยใช้คำถาม เพื่อให้ให้นักเรียนหาคำตอบจากเนื้อเรื่อง เช่น ใคร ทำอะไร สถานที่ เหตุการณ์ ใจความสำคัญของเรื่อง มีอย่างไร

2.5 นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ ความคิด จากการอ่านเนื้อเรื่อง ไปใช้ประโยชน์โดยครูกระตุ้นด้วยคำถาม

2.6 นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญที่ได้จากการสร้างแผนที่ความคิด ลงในใบงานที่ 2

2.7 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานการสร้างแผนที่ความคิดและเขียนสรุปความ
3) ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อเรื่องและวิธีการอ่าน โดยใช้แผนที่ความคิด ครูตรวจสอบผลการเรียนรู้ด้วยคำถาม

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

5. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ลูกกระต่ายขอดกตัญญู
6. ภาพเหตุการณ์จากนิทาน เรื่อง ลูกกระต่ายขอดกตัญญู
3. ใบงานที่ 1 เรื่อง สร้างแผนที่ความคิด
4. ใบงานที่ 2 การเขียนสรุปใจความสำคัญ

กระบวนการวัดผลและประเมินผล

วิธีการ

1. สังเกตพฤติกรรม

- 1.1 การอ่าน/เล่าเรื่อง/การตอบคำถามจากเรื่องลูกกระต่ายขอดกตัญญู
- 1.2 ความสนใจในการเรียน
- 1.3 พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 1.4 การเล่าเรื่อง
- 1.5 การแสดงความคิดเห็น

2. ตรวจสอบผลงาน

- 2.1 แผนที่ความคิดสรุปใจความสำคัญจากนิทานเรื่องลูกกระต่ายขอดกตัญญู
- 2.2 การเขียนสรุปใจความสำคัญจากแผนที่ความคิด

3. เครื่องมือการวัดผลและการประเมินผล

3.1 แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมร่วมกิจกรรม

3.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

3.4 แบบประเมินผลงานแผนที่ความคิด

3.5 แบบประเมินผลงานการเขียนสรุปความ

4. เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

เกณฑ์การผ่านผลงานการสร้างแผนที่ความคิดร้อยละ 70

บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

2. การร่วมมือกันเรียนรู้ของนักเรียน

.....

.....

.....

.....

3. ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเรียน

.....

.....

.....

.....

4. แนวทางการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

5. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก
(.....)

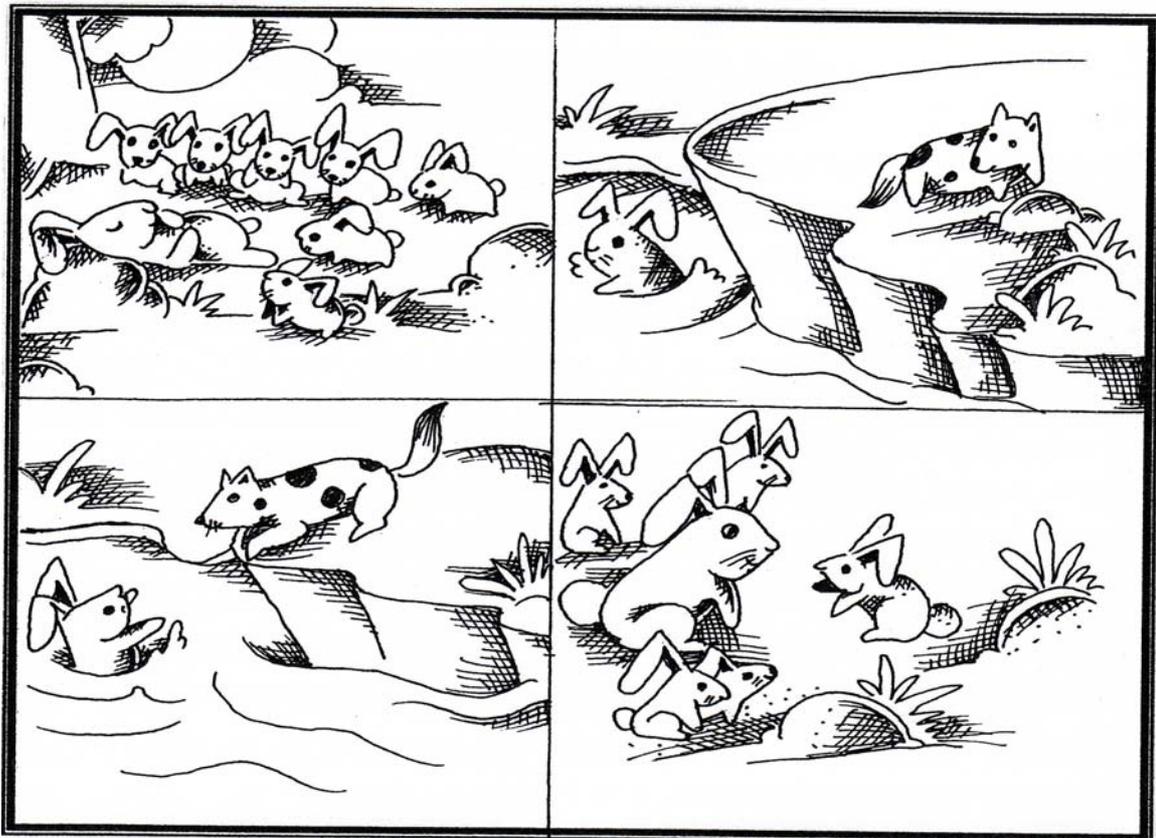
ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง ลูกกระต่ายยอดกตัญญู

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านนิทานเรื่อง ลูกกระต่ายยอดกตัญญู

นิทานเรื่อง ลูกกระต่ายยอดกตัญญู

แม่กระต่ายตัวหนึ่งมีลูก 7 ตัว ตอนเช้าพาลูกไปหาอาหาร พอตบ่ายแม่กระต่ายปวดศีรษะ เป็นไข้ ลูกกระต่ายเห็นแม่ไม่สบาย ลูกกระต่ายจึงหาฝามาเช็ดตัวให้แม่ ขณะที่เดินไปที่อ่างน้ำ ลูกกระต่ายพลัดตกลงไป นางจตุสนัขเกร ได้ยินเสียงร้องของกระต่ายก็จะจับกิน แต่ลูกกระต่ายอ่อนวอนว่าแม่ไม่สบายอยู่ จะรีบไปดูแลแม่ นางจตุเห็นความกตัญญู จึงช่วยลูกกระต่ายขึ้นมาจากอ่างน้ำ ลูกกระต่ายกลับไปเล่าให้แม่ฟัง ส่วนนางจตุก็เล่าเรื่องความกตัญญูของลูกกระต่ายให้ลูกตัวอื่นๆ ฟังเช่นกัน

ใบงานที่ 1

ใบงาน เรื่อง สร้างแผนที่ความคิด

กลุ่มที่.....ชื่อกลุ่ม.....

ชื่อสมาชิก 1.....2.....
 3.....4.....
 5.....6.....

คำชี้แจง จงสร้างแผนที่ความคิดจากนิทานเรื่อง ลูกกระต่ายขูดกตัญญู

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนน

ประเด็นการ สังเกต	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4	3	2	1
ความสามารถใน การตอบคำถาม	ตอบคำถามจาก เรื่องทีอ่านถูกทุก คำถาม	ตอบคำถามจาก เรื่องทีอ่านผิด 2 ข้อ	ตอบคำถามจาก เรื่องทีอ่าน ผิด 3 ข้อ	ตอบคำถามจาก เรื่องทีอ่านผิด มากกว่า 3 ข้อ
การเรียงลำดับ เนื้อเรื่อง	เรียงลำดับเนื้อ เรื่องได้ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องและ ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง	เรียงลำดับเนื้อ เรื่องได้ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องแต่ขาด ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง 1 ประเด็น	เรียงลำดับ เหตุการณ์ได้ ต่อเนื่อง ตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องแต่ขาด ประเด็นสำคัญ ของเรื่อง 2 – 3 ประเด็น	เรียงลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องไม่ต่อเนื่อง และไม่ ตามลำดับ เหตุการณ์
การเขียนสรุป เรื่อง	เขียนสรุปเรื่องได้ ถูกต้องตามลำดับ เหตุการณ์เนื้อ เรื่องและเขียน สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ได้ครบทุก ประเด็น	เขียนสรุปเรื่องได้ ถูกต้องตามลำดับ เหตุการณ์ของ เนื้อเรื่องแต่เขียน สรุปใจความ สำคัญ ขาด 1 ประเด็น	เขียนสรุปเรื่อง ไม่เป็นไป ตามลำดับ เหตุการณ์ของ เนื้อเรื่อง เขียน สรุปใจความ สำคัญขาด 2 – 3 ประเด็น	เขียนสรุปเรื่อง วกวน ไม่ เป็นไป ตามลำดับ เหตุการณ์ของ เนื้อเรื่อง สรุป เรื่องไม่ตรง ประเด็น
การเขียนสรุป ข้อคิดจากเนื้อ เรื่องทีอ่าน	สรุปข้อคิดได้ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่องและชัดเจน	สรุปข้อคิดได้ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่องแต่ไม่ชัดเจน	สรุปข้อคิดไม่ สอดคล้องกับเนื้อ เรื่อง	สรุปข้อคิด ไม่ได้

เกณฑ์การประเมินความสามารถการสร้างแผนที่ความคิดรูปแบบขั้นบันได

องค์ประกอบที่ ประเมิน	คำอธิบายคะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
การจับใจความ สำคัญ (4 คะแนน)	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ครบทุกประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 1 ประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 2 ประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 3 ประเด็น
การจัดลำดับเนื้อ เรื่อง (4 คะแนน)	เรียงลำดับเนื้อหา ถูกต้องจากลำดับ แรกถึงลำดับ สุดท้าย	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 2 ตำแหน่ง	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 4 ตำแหน่ง	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 6 ตำแหน่ง

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

8	คะแนน	อยู่ในระดับดีมาก
7	คะแนน	อยู่ในระดับดี
6	คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
5	คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินความสามารถสร้างแผนที่ความคิดแนวคิดของโทนี บูชาน

ประเด็นการ สังเกต	เกณฑ์การให้คะแนน				
	5 คะแนน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
ขนาดแก่น แกน	เห็นชัดเจนทุก ส่วน เส้น ต่อเนื่อง ไม่ ขาด เส้นต่อ ตรงจากกิ่งแก้ว ไม่มีช่องว่าง ความยาวเท่ากับ คำหรือภาพ	เห็นชัดเจนทุก ส่วน เส้น ต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วไม่มี ช่องว่าง ความ ยาวเกินกับคำ หรือภาพ 1 เส้น	เห็นชัดเจน บางส่วน เส้น ต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วไม่มี ช่องว่าง ความ ยาวเกินกับคำ หรือภาพ 2 เส้น	เห็นชัดเจน บางส่วน เส้น ไม่ต่อเนื่อง เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วมี ช่องว่าง ความ ยาวเกินคำหรือ ภาพ 3 เส้น	เห็นไม่ชัดเจน เส้นไม่ต่อเนื่อง ความยาวของ เส้นเกินคำหรือ ภาพมากกว่า 3 เส้น
สี	มากกว่า 4 สี ขึ้นไป สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันใช้สี เดียวกัน	มี 4 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันสี เดียวกัน	มี 3 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันมี 2 สี	มี 2 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันมี 3 สี	มี 1 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกัน มีมากกว่า 3 สี
การออกแบบ	ขนาดพอเหมาะ ลูกศรโยงข้อมูล ความคิด สัมพันธ์กัน ภาพสื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน	ขนาดพอเหมาะ ลูกศรโยงข้อมูล ความคิด สัมพันธ์กัน ภาพไม่สื่อกับ คำสำคัญของ เรื่องที่อ่าน 1 แห่ง	ขนาด ลูกศร โยงข้อมูล ความคิดไม่ สัมพันธ์ กัน ภาพไม่สื่อกับ คำสำคัญของ เรื่องที่อ่าน 2 แห่ง	ขนาด ลูกศร โยงข้อมูล ความคิด ไม่ สัมพันธ์กันภาพ ไม่สื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน 3 แห่ง	ขนาดเล็ก เกินไปเห็นไม่ ชัดเจนข้อมูลไม่ สัมพันธ์กัน ภาพไม่สื่อกับ คำสำคัญของ เรื่องที่อ่าน มากกว่า 3 แห่ง
เนื้อหา	ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ ของนิทานที่ อ่านทุกประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาด 1 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาด 2 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาด 3 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาดมากกว่า 3 ประเด็น

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

18 - 20	คะแนน อยู่ในระดับดีมาก 10 - 13 คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
14 - 17	คะแนน อยู่ในระดับดี 0 - 9 คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

แบบประเมินผลงานการสร้างแผนที่ความคิด

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

คำชี้แจง

1. แบบประเมินผลงานการสร้างแผนที่ความคิดนี้ แบ่งเป็น 2 ชุด
ชุดที่ 1 แบบประเมินผลงานการสร้างแผนที่ความคิดรูปแบบขั้นบันได
ชุดที่ 2 แบบประเมินผลงานการสร้างแผนที่ความคิดตามแนวคิดของโทนี่ บูชาน

แบบประเมินผลงานการสร้างแผนที่ความคิดแบบขั้นบันได (Time ladder map)
คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินเขียนเครื่องหมาย ✓ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการสร้าง
 แผนที่ความคิดแบบขั้นบันไดของนักเรียนตามประเด็นต่อไปนี้

เลขที่	การจับใจความสำคัญ				การจัดลำดับเนื้อเรื่อง				รวม
	4	3	2	1	4	3	2	1	8
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									
10.									
11.									
12.									
13.									
14.									
15.									

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 (.....)

เกณฑ์การประเมินความสามารถการสร้างแผนที่ความคิดรูปแบบขั้นบันได

องค์ประกอบที่ ประเมิน	คำอธิบายคะแนน			
	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
การจับใจความ สำคัญ (4 คะแนน)	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ครบทุกประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 1 ประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 2 ประเด็น	สรุปใจความ สำคัญของเรื่อง ขาด 3 ประเด็น
การจัดลำดับเนื้อ เรื่อง (4 คะแนน)	เรียงลำดับเนื้อหา ถูกต้องจากลำดับ แรกถึงลำดับ สุดท้าย	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 2 ตำแหน่ง	เรียงลำดับเนื้อหา สลับที่ 4 ตำแหน่ง	เรียงลำดับ เนื้อหาสลับที่ 6 ตำแหน่ง

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

8	คะแนน	อยู่ในระดับดีมาก
7	คะแนน	อยู่ในระดับดี
6	คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
5	คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินความสามารถการสร้างแผนที่ความคิดแนวคิดของโทนี่ บูซาน

เลข ที่	ชื่อ - สกุล	ขนาด					สี					การออกแบบ					เนื้อหา					รวม
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	
	คะแนน	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	20
1																						
2																						
3																						
4																						
5																						
...																						

เกณฑ์การประเมินความสามารถการสร้างแผนที่ความคิดแนวคิดของโทนี บูซาน

ประเด็นการ สังเกต	เกณฑ์การให้คะแนน				
	5 คะแนน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
ขนาดแก่น แกน	เห็นชัดเจนทุก ส่วน เส้น ต่อเนื่อง ไม่ ขาด เส้นต่อ ตรงจากกิ่งแก้ว ไม่มีช่องว่าง ความยาวเท่ากับ คำหรือภาพ	เห็นชัดเจนทุก ส่วน เส้น ต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วไม่มี ช่องว่าง ความ ยาวเกินกับคำ หรือภาพ 1 เส้น	เห็นชัดเจน บางส่วน เส้น ต่อเนื่อง ไม่ขาด เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วไม่มี ช่องว่าง ความ ยาวเกินกับคำ หรือภาพ 2 เส้น	เห็นชัดเจน บางส่วน เส้น ไม่ต่อเนื่อง เส้นต่อตรงจาก กิ่งแก้วมี ช่องว่าง ความ ยาวเกินคำหรือ ภาพ 3 เส้น	เห็นไม่ชัดเจน เส้นไม่ต่อเนื่อง ความยาวของ เส้นเกินคำหรือ ภาพมากกว่า 3 เส้น
สี	มากกว่า 4 สี ขึ้นไป สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันใช้สี เดียวกัน	มี 4 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันสี เดียวกัน	มี 3 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันมี 2 สี	มี 2 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกันมี 3 สี	มี 1 สี สีที่แตก จากกิ่งแก้ว เดียวกัน มีมากกว่า 3 สี
การออกแบบ	ขนาดพอเหมาะ ลูกศร โยงข้อมูล ความคิด สัมพันธ์กัน ภาพสื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน	ขนาดพอเหมาะ ลูกศร โยงข้อมูล ความคิด สัมพันธ์กัน ภาพไม่สื่อกับ คำสำคัญของ เรื่องที่อ่าน 1 แห่ง	ขนาด ลูกศร โยงข้อมูล ความคิดไม่ สัมพันธ์ กัน ภาพไม่สื่อกับ คำสำคัญของ เรื่องที่อ่าน 2 แห่ง	ขนาด ลูกศร โยงข้อมูล ความคิด ไม่ สัมพันธ์กันภาพ ไม่สื่อกับคำ สำคัญของเรื่อง ที่อ่าน 3 แห่ง	ขนาดเล็ก เกินไปเห็นไม่ ชัดเจนข้อมูลไม่ สัมพันธ์กัน ภาพไม่สื่อกับ คำสำคัญของ เรื่องที่อ่าน มากกว่า 3 แห่ง
เนื้อหา	ครอบคลุม ประเด็นสำคัญ ของนิทานที่ อ่านทุกประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาด 1 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาด 2 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาด 3 ประเด็น	ประเด็นสำคัญ ของเรื่องที่อ่าน ขาดมากกว่า 3 ประเด็น

กำหนดเกณฑ์การประเมิน

18 - 20	คะแนน อยู่ในระดับดีมาก 10 - 13 คะแนน	อยู่ในระดับพอใช้
14 - 17	คะแนน อยู่ในระดับดี 0 - 9 คะแนน	อยู่ในระดับต้องปรับปรุง

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนอ่านจับใจความ
 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามความคิดเห็นนี้ แบ่งคำถามออกเป็น 2 ตอน จำนวน 12 ข้อ
  - ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไป
  - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านจับใจความด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด
2. คำตอบทุกข้อจะไม่มีข้อถูกหรือผิด ขอให้นักเรียนตอบตามความคิดเห็นหรือสภาพที่เป็นจริง เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างมาก
3. การตอบแบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้ ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามแล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย

ขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นนี้

นางจำเนียร เล็กสุมา

นักศึกษาศรีวิภาวดี สาขาหลักสูตรและการนิเทศ

มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนอ่านจับใจความ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด
ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไป
 ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็นของนักเรียน		
		เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย
	ด้านบรรยากาศการเรียนรู้			
1.	บรรยากาศในห้องเรียนขณะเรียนเป็นกันเอง นักเรียนสนุกสนานในการปฏิบัติกิจกรรม ทุกขั้นตอน			
2.	นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นอิสระ			
3.	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้			
4.	ครูเป็นกันเองกับนักเรียนและส่งเสริมให้ นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียน			
5.	ครูคอยช่วยเหลือแนะนำนักเรียนในการ ปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง			
	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
6.	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเป็นลำดับไม่สับสน ช่วยนักเรียนสามารถอ่านและทำความเข้าใจ เนื้อหาในนิทานได้			
7.	เทคนิคแผนที่ความคิดช่วยให้นักเรียนได้ พัฒนาทักษะด้านการอ่านและทำให้สรุป บทเรียนได้ด้วยตนเอง			

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็นของนักเรียน		
		เห็นด้วยมาก	ปานกลาง	น้อย
	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้(ต่อ)			
8.	เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดทำให้นักเรียนอ่านจับใจความได้ดีขึ้น			
9.	เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดช่วยกระตุ้นให้นักเรียนตั้งใจอ่านมากขึ้น			
10.	เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการอ่านจับใจความครั้งต่อไป			
	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
11.	ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนได้ดีขึ้น			
12.	ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อ่านมากขึ้น			

เกณฑ์การให้คะแนน (สำหรับผู้วิจัย)

เห็นด้วยมาก	3	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	1	คะแนน

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. นางนิตยา ปฐมจรรุวัฒน์
ครู ชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระภาษาไทย โรงเรียนวัดลาดปลาเค้า
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
2. นางเดือนใจ วงษ์ทับทิม
ครู ชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนวัดไผ่ล้อม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
3. นางสาวโชติมา หนูพริก
ครูโรงเรียนวัดแคระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 2

ภาคผนวก จ

หนังสือขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
และหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 4785

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

17 ธันวาคม 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางนียา ปฐมจารุวัฒน์

ด้วย นางจำเนียร เล็กสุมา นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาความ
สามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้ด้วย
เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือ
วิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จาก
ท่านโปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

อนันต์ ฤกษ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / ๔๗๘๖

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

17 ธันวาคม 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางเดือนใจ วงษ์ทับทิม

ด้วย นางจำเนียร เล็กสุมา นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนา
ความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการ
เรียนรู้ด้วยเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจ
เครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความ
อนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 4787

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

17 ธันวาคม 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวโชติมา หนูพริก

ด้วย นางจำเนียร เล็กสุมา นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนา
ความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการ
เรียนรู้ด้วยเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจ
เครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความ
อนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะดังกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ที่ ศธ 0520.107(นฐ)/ 190

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

23 มกราคม 2552

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทุ่งหัวพรหม

ด้วย นางจำเนียร เล็กสุมา นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด” มีความประสงค์จะขอตกลงเครื่องมือวิจัยกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าวได้ทดลองเครื่องมือวิจัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ดร. พ.

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ที่ ศธ 0520.107(นฐ)/ 308

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

30 มกราคม 2552

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดทัพยายท้าว

ด้วย นางจำเนียร เต็กสุมา นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนา
ความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการ
เรียนรู้ด้วยเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำวิจัย ในกรณีนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้งนักเรียนทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่
นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะดังกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ภาคผนวก ข
ภาพกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านจับใจความ
โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

ภาพกิจกรรมการเรียนการสอน

ภาพที่ 1 ภาพการนำเข้าสู่บทเรียนประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

ภาพกิจกรรมการเรียนการสอน

ภาพที่ 2 ภาพกิจกรรมการเรียนการสอนประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 นิทานเรื่อง
จิบ จิบ นกน้อย

ภาพกิจกรรมการเรียนการสอน

ภาพที่ 3 ภาพกิจกรรมการเรียนการสอนประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 กิจกรรมการสร้างแผนที่ความคิดจากนิทานเรื่องความโลภของแม่สิงโต

กิจกรรมการนำเสนอผลงาน

ภาพที่ 4 ภาพกิจกรรมการเรียนการสอนประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 กิจกรรมการนำเสนอผลงานจากนิทานเรื่องความโลภของแม่สิงโต

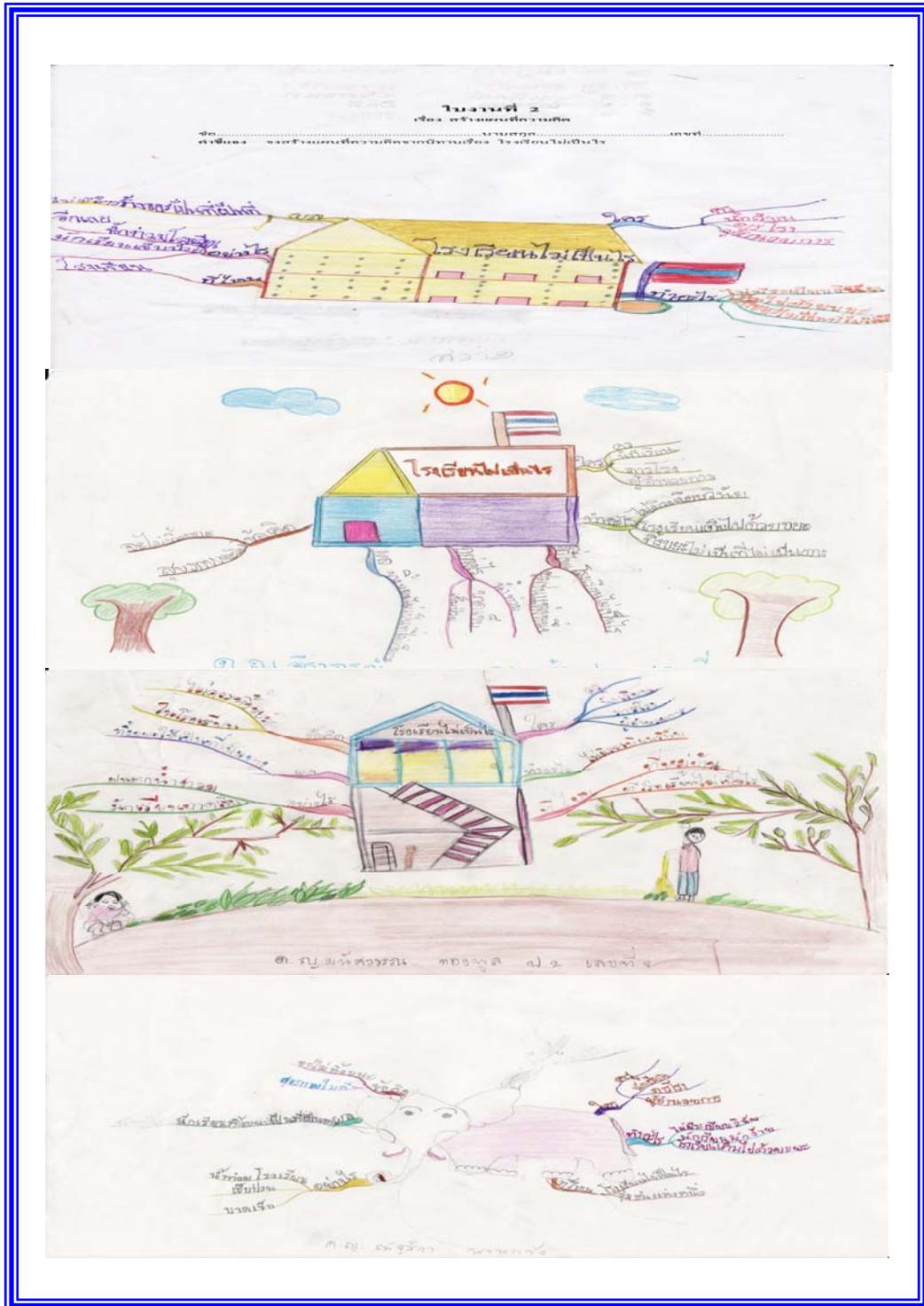

ภาพที่ 5 ภาพกิจกรรมการเรียนการสอนประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 กิจกรรมการนำเสนอผลงานการสร้างแผนที่ความคิดจากนิทานเรื่องลูกกระต่ายขูดกตัญญู

ภาคผนวก ข

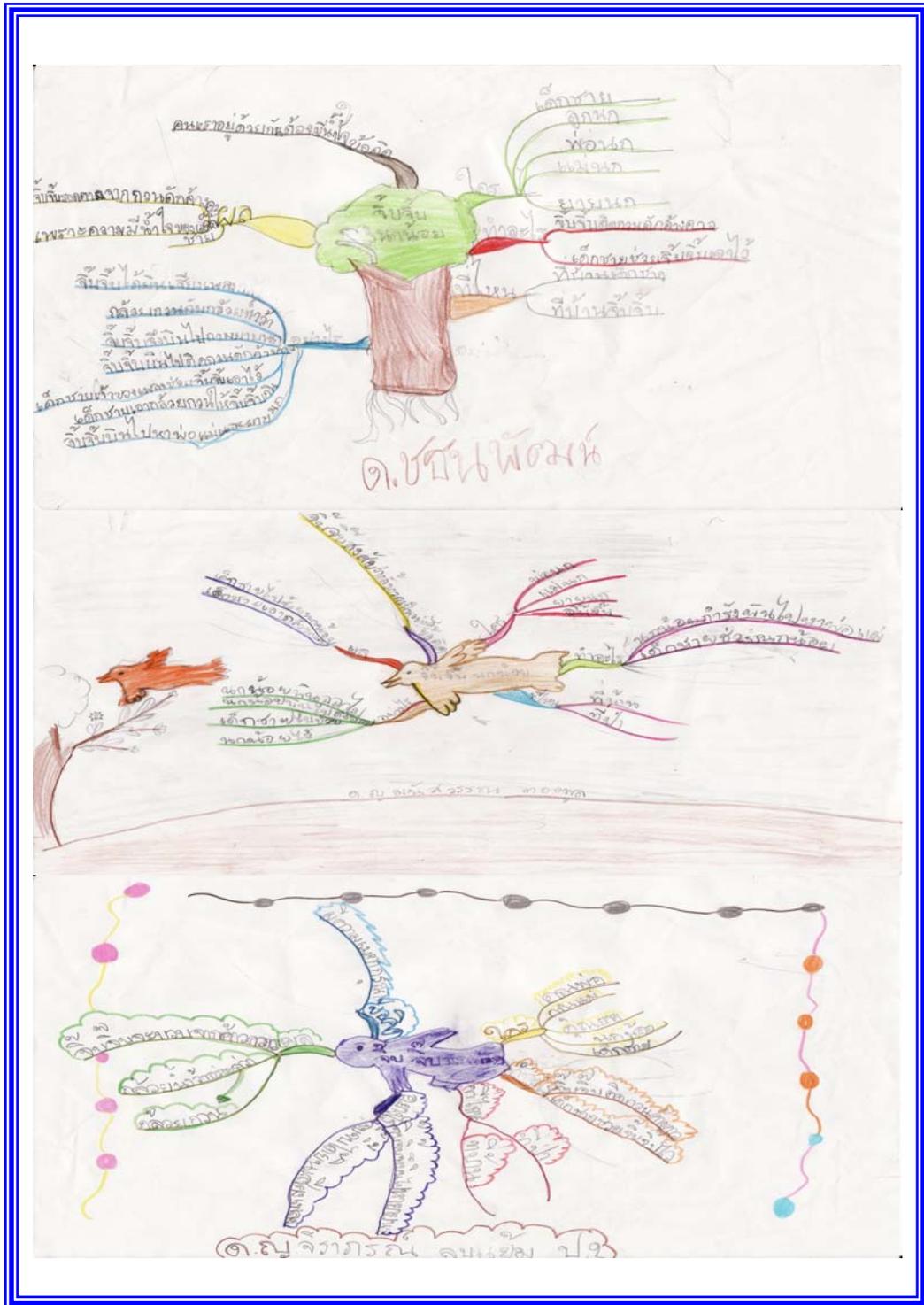
ผลงานนักเรียนที่เรียนการอ่านจับใจความภาษาไทย
ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด

ภาพผลงานแผนที่ความคิด ของนักเรียน

ภาพที่ 6 ผลงานแผนที่ความคิดแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 จากนิทานเรื่อง โรงเรียนไม่เป็นไร

ภาพผลงานแผนที่ความคิด ของนักเรียน

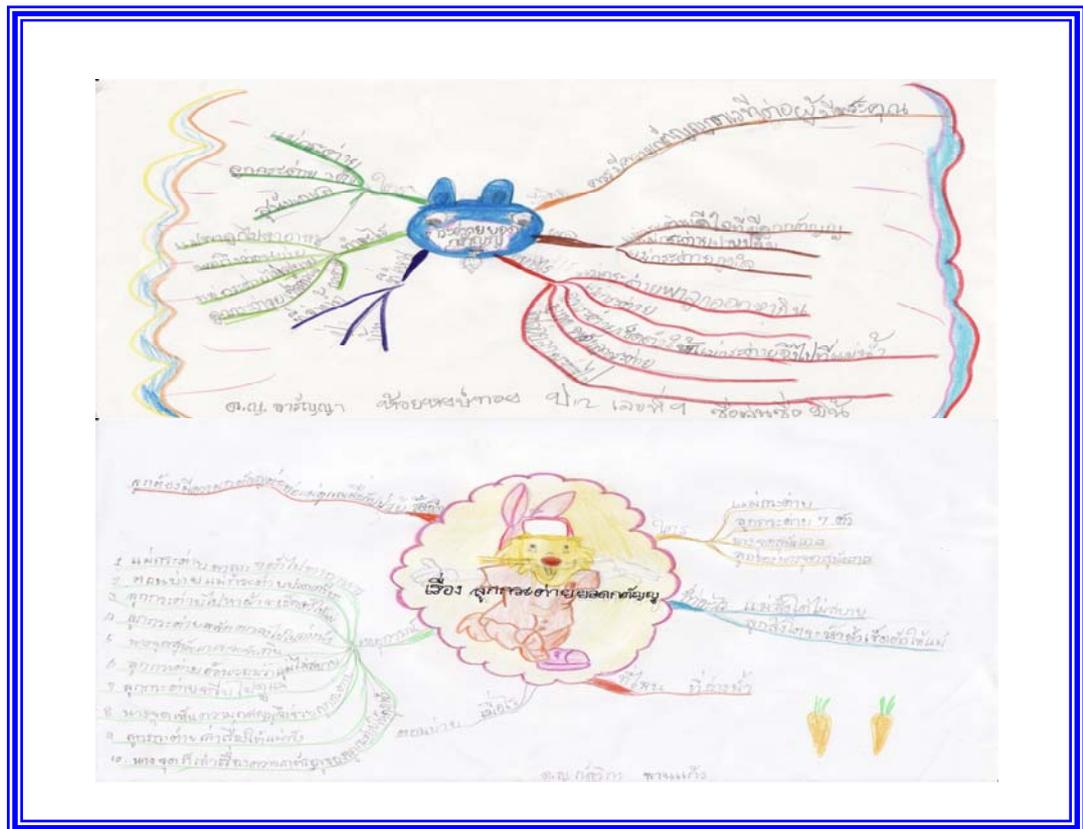
ภาพที่ 7 ผลงานแผนที่ความคิดแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 จากนิทานเรื่องจิบ จิบ นกน้อย

ภาพผลงานแผนที่ความคิด ของนักเรียน

ภาพที่ 9 ผลงานแผนที่ความคิดประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 นิทานเรื่อง บุ่มทรัพย์ในไร่ส้ม

ภาพที่ 10 ผลงานแผนที่ความคิดประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 นิทานเรื่อง ลูกกระต่าย ขอดกัตัญญู

ตารางที่ 31 คะแนนความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดของนักเรียนเป็นรายบุคคล

เลขที่	แผนที่ 1	แผนที่ 2	แผนที่ 3	แผนที่ 4	แผนที่ 5	แผนที่ 6	รวม	ร้อยละ
คะแนน	20	20	20	20	20	20	120	100
1	12	12	14	16	16	16	86	71.67
2	16	16	18	18	18	18	104	86.67
3	12	12	12	14	14	16	80	66.67
4	12	14	14	16	16	18	90	75.00
5	12	12	14	14	14	16	82	68.33
6	14	16	16	18	18	18	100	83.33
7	12	12	14	14	14	16	82	68.33
8	14	16	16	18	18	20	102	85.00
9	16	16	18	18	18	20	106	88.33
10	14	16	18	18	18	18	102	85.00
11	14	16	18	17	18	18	101	84.17
12	14	16	16	18	18	18	100	83.33
13	16	18	18	18	20	18	108	90.00
14	14	16	18	18	18	18	102	85.00
$\bar{X}$	13.71	14.86	16.00	16.79	17.00	17.71	96.07	
S.D.	1.54	2.03	2.08	1.67	1.88	1.33	9.83	
ร้อยละ	68.57	74.9	80.00	83.93	85.00	88.57		80.06

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล   นางจำเนียร เล็กสุมา
 ที่อยู่   9/2 หมู่ที่ 6 ตำบลหนองปากโลง อำเภอเมืองนครปฐม
                           จังหวัดนครปฐม
 ที่ทำงาน   โรงเรียนวัดทัพยายท้าว ตำบลหนองปากโลง อำเภอเมืองนครปฐม
                           จังหวัดนครปฐม

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2518   สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา
                           โรงเรียนบ้านคลองงา อำเภอนางรอง จังหวัดนครศรีธรรมราช
 พ.ศ. 2523   สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
                           โรงเรียนฉวางรัชดาภิเษก อำเภอนางรอง จังหวัดนครศรีธรรมราช
 พ.ศ. 2527   สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
                           เอกประวัติศาสตร์ โทภูมิศาสตร์
                           วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช
 พ.ศ. 2549   เข้ารับศึกษาระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
                           สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย
                           มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2532 – 2535 อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนบ้านใหม่สระบุรี
                           อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดปราจีนบุรี
 พ.ศ. 2536 – 2540   อาจารย์ 2 ระดับ 5 โรงเรียนบ้านไผ่ดอกบัว
                           อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
 พ.ศ. 2540 – ปัจจุบัน   อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดทัพยายท้าว
                           อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม